

URZĄD STATYSTYCZNY W LUBLINIE

STATISTICAL OFFICE IN LUBLIN

**ROCZNIK STATYSTYCZNY
WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO**

*STATISTICAL YEARBOOK
OF THE LUBELSKIE VOIVODSHIP*

2014

ROK XXXIX LUBLIN

YEAR XXXIX LUBLIN

**ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO**

**EDITORIAL BOARD
OF STATISTICAL OFFICE**

PRZEWODNICZĄCY

PRESIDENT

Krzysztof Markowski

CZŁONKOWIE

MEMBERS

Waldemar Dymek

Zofia Kurlej

Elżbieta Łoś

Andrzej Matacz

Aneta Olszewska-Welman

Kazimierz Tucki

Paweł Wroński

Redakcja, tłumaczenia i skład komputerowy
— Lubelski Ośrodek Badań Regionalnych

Editing, translation and setting
— *Lublin Centre for Regional Surveys*

Projekt okładki

Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

**Prosimy o podanie źródła
przy publikowaniu danych US**

***When publishing SO data
please indicate source***

ISSN 0485-3210

PRZEDMOWA

Procesy rozwojowe i globalizacyjne zachodzące we współczesnym świecie przyczyniają się do wzrostu znaczenia obiektywnej, rzetelnej informacji, która stanowi niezbędne narzędzie do prawidłowej diagnozy i oceny zmian zachodzących w życiu społeczno-gospodarczym regionu. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom pracownicy Urzędu Statystycznego w Lublinie przygotowali kolejną edycję „Rocznika Statystycznego Województwa Lubelskiego”. Publikacja ta to jedno z ważniejszych opracowań w ramach planu wydawniczego Urzędu Statystycznego w Lublinie. Informacje zawarte w Roczniku pozwalają na przeprowadzenie analiz i porównań retrospektywnych oraz na obserwację zmian i kierunków rozwoju województwa, a zachowanie jego układu podobnego do roczników wydawanych przez inne urzędy statystyczne ułatwia dokonywanie porównań międzywojewódzkich.

Wprowadzeniem do Rocznika są tablice przeglądowe przedstawiające ogólny obraz województwa na tle kraju w 2013 r. oraz najistotniejsze dane w ujęciu retrospekcyjnym za lata 2000, 2005, 2008-2013. Zasadniczą część publikacji stanowią 23 działy tematyczne prezentujące zarówno społeczną, jak i gospodarczą sytuację województwa, które poprzedzono uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Tam gdzie było to możliwe ze względu na dostępność oraz jakość danych, zaprezentowano informacje dla lat: 2005, 2010, 2012, 2013. Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano z wyników badań statystycznych statystyki publicznej, jak również ze źródeł pozastatystycznych. Zamieszczony materiał statystyczny wzbogacono ilustracją graficzną w formie kartogramów i wykresów.

Uwadze Państwa polecam również publikację „Województwo lubelskie 2014 - podregiony, powiaty, gminy”, która stanowi dopełnienie Rocznika prezentując dane w przekroju terytorialnym. Rocznik poza wydaniem książkowym, dostępny jest także w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu <http://lublin.stat.gov.pl>. Szczegółowe informacje z poszczególnych dziedzin społeczno-gospodarczych dostępne są również w Urzędzie Statystycznym oraz na stronach internetowych GUS w Banku Danych Lokalnych.

Mam nadzieję, iż publikacja ta pozwoli Państwu zapoznać się z podstawowymi zjawiskami i faktami, jak również będzie przydatna dla wielu pogłębionych ocen, analiz i porównań dotyczących procesów społecznych, gospodarczych i kulturowych oraz zmian w środowisku przyrodniczym, jakie zaistniały w województwie lubelskim w ostatnim okresie. Korzystając z okazji pragnę także podziękować wszystkim osobom i instytucjom za cenne uwagi i wnioski, a przede wszystkim tym, którzy wzbogacili naszą publikację dostarczając dane z zakresu swojej działalności.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Lublinie
Krzysztof Markowski
dr Krzysztof Markowski

Lublin, grudzień 2014 r.

PREFACE

Processes of development and globalization in the contemporary world contribute to the growing importance of objective, reliable information, which is a necessary tool for the correct diagnosis and assessment of changes in the socio-economic life of the region. In order to meet these expectations, the workers of Statistical Office in Lublin prepared a subsequent edition of "Statistical Yearbook of the Lubelskie Voivodship". This publication is one of the most important developments within the publishing plan of Statistical Office in Lublin. The information included in the Yearbook allow to carry out retrospective analyzes and comparisons, and to observe the changes and directions of development of the region. The structure of the publication similar to the yearbooks issued by other statistical offices facilitates interregional comparisons.

The review tables containing comprehensive set of information on lubelskie voivodship on the background of the country in 2013 and the most important data in years 2000, 2005, 2008-2013 are presented at the beginning of the publication. An essential part of the publication are 23 thematic sections presenting both social and economic situation of the voivodship, preceded by general notes explaining terminology, methodology and scope of information. Because of the availability and quality of data, information for the years: 2005, 2010, 2012, 2013 were presented when it was possible. Publication contains the results of statistical surveys, as well as an information from non-statistical sources. Presented statistical information was enriched with maps and charts.

At the same time I encourage to study our publication "Lubelskie Voivodship 2014 - Subregions, Powiats, Gminas" which can be treated as a complementary source of information of the presented Yearbook. The Yearbook, apart from book form, is also available in electronic form on the website of the Office of <http://lublin.stat.gov.pl>. Detailed information on particular socio-economic areas is available in the Statistical Office in Lublin and at the CSO Internet website in Local Data Bank.

I hope the publication will allow to get to know basic phenomena and facts and it will be useful for various evaluations, analyses and comparisons of social, economic and cultural processes and environmental changes which have recently taken place in the Lubelskie voivodship. I would sincerely like to thank all persons and institutions for their valuable comments, suggestions and their assistance in providing data which contributed to enriching the content of this publication.

Director
Statistical Office
in Lublin
Krzysztof Markowski
Krzysztof Markowski, PhD

Lublin, December 2014

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Spis tablic i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2013 r.
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2008–2013)

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport i łączność
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

Preface	Strona Page	3—4
List of tables and graphs		6—21
Symbols. Abbreviations		22—23
General notes		24—29

REVIEW TABLES

<i>Voivodship on the background of the coun- try in 2013</i>		30— 35
<i>Major data on the voivodship (2000, 2005, 2008–2013)</i>		36— 53

CHAPTERS

<i>Geography</i>		54— 55
<i>Environmental protection</i>		56— 78
<i>Administrative division and territorial self-government</i>		79— 84
<i>Public safety. Justice</i>		85— 91
<i>Population</i>		92—123
<i>Labour market</i>		124—159
<i>Wages and salaries. Social security benefits</i>		160—173
<i>Household budgets</i>		174—182
<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>		183—199
<i>Education</i>		200—230
<i>Health care and social welfare</i>		231—246
<i>Culture. Tourism. Sport</i>		247—265
<i>Science and technology. Information society</i>		266—280
<i>Prices</i>		281—284
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>		285—312
<i>Industry and construction</i>		313—325
<i>Transport and communications</i>		326—333
<i>Trade and catering</i>		334—339
<i>Finances of enterprises</i>		340—354
<i>Public finance</i>		355—363
<i>Investments. Fixed assets</i>		364—372
<i>Regional accounts</i>		373—378
<i>Entities of the national economy</i>		379—387

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne	<i>Geographic location</i>	1	54
Powierzchnia i granice	<i>Area and borders</i>	2	54
Układ pionowy powierzchni	<i>Elevations</i>	3	55
Temperatury powietrza (1971-2013)	<i>Air temperatures (1971-2013)</i>	4	55
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie (1971-2013)	<i>Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971-2013)</i>	5	55
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	56
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany wykorzystania powierzchni województwa (2005, 2010, 2014)	<i>Geodesic status and use of voivodship land (2005, 2010, 2014)</i>	1 (6)	63
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (7)	64
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (8)	65
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (9)	65
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water consumption for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (10)	66
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up fish ponds (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (11)	66
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (12)	67
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (13)	67
Oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Wastewater treatment plants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (14)	68
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (15)	69
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (16)	70
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Legally protected areas possessing unique environmental value (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (17)	71
Parki narodowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>National parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (18)	71
Rezerwaty przyrody (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Nature reserves (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (19)	72
Parki krajobrazowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Scenic parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (20)	72
Pomniki przyrody (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Nature monuments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (21)	73

		Tablica Table	Strona Page
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2005, 2010, 2012, 2013)	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas (2005, 2010, 2012, 2013)	17 (22)	74
Odpady według rodzajów w 2013 r.	Waste by type in 2013	18 (23)	75
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Outlays on fixed assets for environmental protection and water management (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	19 (24)	75
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2005, 2010, 2012, 2013)	20 (25)	76
Kierunki finansowania Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2012, 2013)	Directions of financing of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Funds (2010, 2012, 2013)	21 (26)	78
Wpływ z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2005, 2010, 2012, 2013)	22 (27)	78
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes	x	79
Jednostki administracyjne województwa (2005, 2010, 2012, 2013)	Administrative units of voivodship (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (28)	81
Gminy w 2013 r.	Gminas in 2013	2 (29)	81
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2013 r.	Powiats and cities with powiats status in 2013	3 (30)	82
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2013 r.	Councillors of organs of local self-government entities in 2013	4 (31)	82
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2005, 2010, 2012, 2013)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2005, 2010, 2012, 2013) ..	5 (32)	84
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	85
Przestępstwa stwierdzone przez policję i prokuraturę w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2005, 2010, 2012, 2013)	Ascertained crimes by the police and prosecutor's office in completed preparatory proceedings (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (33)	87
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę (2005, 2010, 2012, 2013)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the police and prosecutor's office (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (34)	89
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2005, 2010, 2012, 2013)	Incoming cases in common courts (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (35)	89
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2005, 2010, 2012)	Adults sentenced by common courts for crimes prosecuted on the basis of an indictment (2005, 2010, 2012)	4 (36)	90
Załatwione sprawy rodzinne (2005, 2010, 2012, 2013)	Resolved family cases (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (37)	91
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2005, 2010, 2012, 2013)	Entities of in the National Judicial Register (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (38)	91
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ. WYZNANIA RELIGIJNE	CHAPTER V. POPULATION. RELIGIOUS DENOMINATIONS		
Uwagi ogólne	General notes	x	92
Ludność (2005, 2010, 2012, 2013).....	Population (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (39)	96
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2005, 2010, 2012, 2013)	Working and non-working age population (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (40)	96
Ludność według płci i wieku (2005, 2010, 2012, 2013)	Population by sex and (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (41)	98

		Tablica Table	Strona Page
Miasta i ludność w miastach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Towns and urban population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (42)	98
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Gminas and rural population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (43)	99
Mediana wieku ludności według płci (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Median population age by sex (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (44)	99
Ruch naturalny ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Vital statistics (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (45)	100
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Marriages contracted and dissolved (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (46)	101
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2013 r.	<i>Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2013</i>	9 (47)	102
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2013 r.	<i>Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2013</i>	10 (48)	104
Małżeństwa zawarte wyznaniowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Church or religious marriages (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (49)	105
Separacje orzeczone według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2013 r.	<i>Separations adjudicated by age of spouses at the moment of filling petition for a separation in 2013</i>	12 (50)	105
Separacje orzeczone według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Separations adjudicated by the number of underage children in the marriage (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (51)	106
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2013 r.	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2013</i>	14 (52)	107
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Divorces by the number of underage children in the marriage (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (53)	108
Urodzenia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Births (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (54)	109
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Live births by birth order and age of mother (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17 (55)	109
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Female fertility and reproduction rates of population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	18 (56)	110
Zgony według płci i wieku zmarłych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Deaths by sex and age of deceased (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	19 (57)	111
Zgony według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2012)	<i>Deaths by selected causes (2005, 2010, 2012) ..</i>	20 (58)	112
Zgony niemowląt według płci i wieku (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Infant deaths by sex and age (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	21 (59)	114
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2012)	<i>Infant deaths by selected causes (2005, 2010, 2012)</i>	22 (60)	115
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Suicides registered by police (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	23 (61)	115
Przeciętne dalsze trwanie życia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Life expectancy (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	24 (62)	116
Prognoza ludności do 2050 r.	<i>Population projection until 2050</i>	25 (63)	116
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Internal and international migration of population for permanent residence (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	26 (64)	119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Internal migration of population for permanent residence by direction (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	27 (65)	120
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	28 (66)	121
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	29 (67)	122
Niektóre wyznania religijne w 2013 r.	<i>Selected religious denominations in 2013</i>	30 (68)	123

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	124
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2012, 2013)	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2012, 2013).....	1 (69)	134
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2013 r. – na podstawie BAEL.....	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2013 – on the LFS basis.....	2 (70)	135
Pracujący	Employment		
Pracujący (2005, 2010, 2012, 2013)	Employed persons (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (71)	136
Pracujący według statusu zatrudnienia (2005, 2010, 2012, 2013)	Employed persons by employment status (2005, 2010, 2012, 2013)	4 (72)	137
Przeciętne zatrudnienie (2005, 2010, 2012, 2013)	Average paid employment (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (73)	138
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2005, 2010, 2012, 2013)	Full- and part-time employment (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (74)	139
Przyjęcia do pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	Hires (2005, 2010, 2012, 2013)	7 (75)	140
Zwolnienia z pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	Terminations (2005, 2010, 2012, 2013)	8 (76)	141
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2005, 2010, 2012, 2013)	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2005, 2010, 2012, 2013)	9 (77)	142
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2013 r.....	Job vacancies, newly created and liquidated in 2013.....	10 (78)	143
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2005, 2010, 2012, 2013)	11 (79)	145
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2005, 2010, 2012, 2013)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2005, 2010, 2012, 2013)	12 (80)	146
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2005, 2010, 2012, 2013)	13 (81)	146
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (2005, 2010, 2012, 2013)	Registered unemployed persons benefiting from labour market programme (2005, 2010, 2012, 2013)	14 (82)	148
Wydatki Funduszu Pracy (2005, 2010, 2012, 2013)	Labour Fund expenditures (2005, 2010, 2012, 2013)	15 (83)	148
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2012, 2013]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2012, 2013]	16 (84)	149
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2012, 2013]	Events and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2012, 2013]	17 (85)	151
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2005, 2010, 2012, 2013)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2005, 2010, 2012, 2013) ..	18 (86)	153
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2005, 2010, 2012, 2013)	Persons working in hazardous conditions (2005, 2010, 2012, 2013)	19 (87)	153
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup czynników zagrożeń (2005, 2010, 2012, 2013)	Employment working in hazardous conditions by groups of hazardous factors (2005, 2010, 2012, 2013)	20 (88)	155

		Tablica Table	Strona Page
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2013 r.	<i>Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2013</i>	21 (89)	156
Choroby zawodowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Occupational diseases (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	22 (90)	157
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	23 (91)	158
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Occupational accidents and occupational diseases benefits (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	24 (92)	159
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	160
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average monthly gross wages and salaries (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (93)	163
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów ekonomicznych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average monthly gross wages and salaries by economic sectors (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (94)	164
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2012 r.	<i>Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2012</i>	3 (95)	165
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.	<i>Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2012</i>	4 (96)	167
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2012 r.	<i>Average gross wages and salaries for October 2012</i>	5 (97)	169
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.	<i>Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) paid employment by great occupational groups for October 2012</i>	6 (98)	171
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Retirees and pensioners (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (99)	172
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Gross retirement pay and pension benefits (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (100)	173
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	174
Gospodarstwa domowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Households (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (101)	179
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average monthly per capita available income of households (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (102)	179

		Tablica Table	Strona Page
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average monthly per capita expenditures of households (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (103)	180
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (104)	181
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Households furnished with selected durable goods (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (105)	181
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>At-risk of poverty rates in households (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (106)	182
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	183
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure		
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2012, 2013)	<i>Water supply and sewage systems (2010, 2012, 2013)</i>	1 (107)	189
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Consumers and consumption of electricity in households (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (108)	190
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (109)	190
Ogrzewnictwo (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>House-heating (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (110)	191
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Population using water supply, sewage and gas supply systems (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (111)	191
Odpady komunalne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Municipal waste (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (112)	192
Nieczystości ciekłe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Liquid waste (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (113)	192
Składowiska odpadów komunalnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Landfill sites with municipal waste (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (114)	192
Komunikacja miejska (2010, 2012, 2013)	<i>Urban transport (2010, 2012, 2013)</i>	9 (115)	193
Tereny zielone ogólnodostępnej i osiedlowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Generally accessible and estate green belts (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (116)	193
Mieszkania	Dwellings		
Zasoby mieszkaniowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwelling stocks (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	11 (117)	194
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2005, 2010, 2012, 2013)....	<i>Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (118)	194
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2013 r.	<i>Housing allowances paid out in 2013</i>	13 (119)	195
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Administration of grounds for dwellings construction (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (120)	196
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwellings in which construction has begun (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (121)	196
Mieszkania oddane do użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwellings completed (2005, 2010, 2012, 2013)....</i>	16 (122)	197
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Dwellings completed by number of rooms (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17 (123)	199

	Tablica Table	Strona Page
Zawarte transakcje kupna-sprzedaży lokali, nieruchomości gruntowych i zabudowanych w 2013 r.	18 (124)	199
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION	
Uwagi ogólne	x	200
Edukacja według szczebli kształcenia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	1 (125)	205
Szkoły według organów prowadzących (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	2 (126)	207
Uczniowie według grup wieku (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	3 (127)	210
Współczynnik skolaryzacji (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	4 (128)	210
Komputery w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	5 (129)	211
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	6 (130)	212
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	7 (131)	213
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	8 (132)	214
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzieżowe ośrodki socjoterapii (2005, 2010, 2012, 2013) ..	9 (133)	215
Wychowanie pozaszkolne (2005, 2010, 2012, 2013)	10 (134)	216
Internaty i bursy dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	11 (135)	216
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	12 (136)	217
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	13 (137)	218
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	14 (138)	219
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	15 (139)	219
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	16 (140)	220
Licea profilowane dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	17 (141)	220

		Tablica Table	Strona Page
Technika oraz szkoły artystyczne ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14].....	<i>Technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14] .</i>	18 (142)	221
Uczniowie i absolwenci techników oraz szkół artystycznych ogólnokształcących dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Students and graduates of technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14].....</i>	19 (143)	221
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Level art schools for children and youth (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	20 (144)	222
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Post-secondary schools (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	21 (145)	222
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	22 (146)	223
Szkoły wyższe (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Higher education institutions (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	23 (147)	224
Studenci szkół wyższych według systemów studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Students of higher education institutions by study systems and type of schools (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	24 (148)	224
Absolwenci szkół wyższych według systemów studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2012/13)	<i>Graduates of higher education institutions by study systems and type of schools (2005/06, 2010/11, 2012/13)</i>	25 (149)	225
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Academic teachers in higher schools (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	26 (150)	225
Cudzoziemcy — studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Foreigners — students and graduates by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	27 (151)	226
Studia podyplomowe i studia doktoranckie (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Postgraduate and doctoral studies (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	28 (152)	226
Studia podyplomowe według grup kierunków kształcenia (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Postgraduate studies by fields of education (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	29 (153)	227
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Students of higher education institutions receiving scholarships (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	30 (154)	228
Domy i stołówki studenckie (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Student dormitories and canteens (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	31 (155)	228
Szkoły dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Schools for adults (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	32 (156)	229
Wychowanie przedszkolne (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Pre-primary education (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	33 (157)	230
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA		CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	231
Pracownicy medyczni (2012, 2013).....	<i>Medical personel (2012, 2013)</i>	1 (158)	237
Lekarze specjaliści (2012, 2013)	<i>Specialist doctors (2012, 2013).....</i>	2 (159)	237
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2012, 2013)	<i>Out-patient health care (2012, 2013)</i>	3 (160)	238
Stacjonarna opieka zdrowotna (2012, 2013)	<i>In-patient health care (2012, 2013)</i>	4 (161)	239
Szpitala ogólne (2012, 2013)	<i>General hospitals (2012, 2013)</i>	5 (162)	240

		Tablica Table	Strona Page
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emergency medical services and first aid (2010, 2012, 2013)</i>	6 (163)	241
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Public pharmacies and pharmaceutical outlets (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (164)	241
Krwiodawstwo (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Blood donation (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (165)	242
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Incidence of infectious diseases and poisonings (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (166)	242
Żłobki i kluby dziecięce (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Nurseries and children's clubs(2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (167)	243
Placówki wsparcia dziennego (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Day-support centres (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (168)	243
Rodzina piecza zastępcza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Family foster care (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (169)	243
Instytucjonalna piecza zastępcza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Institutional foster care (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (170)	244
Pomoc społeczna stacjonarna (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Stationary social welfare (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (171)	244
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej we- dług grup mieszkańców (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Stationary social welfare facilities by groups of residents (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (172)	245
Świadczenia pomocy społecznej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Social welfare benefits (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (173)	246
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	247
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Books and pamphlets published (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (174)	250
Gazety i czasopisma wydane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Newspapers and magazines published (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (175)	250
Biblioteki publiczne (z filiami) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Public libraries (with branches) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	3 (176)	251
Muzea (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Museums (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (177)	251
Instytucje paramuzealne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Museum-related institutions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (178)	252
Galerie sztuki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Art galleries (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (179)	252
Teatry i instytucje muzyczne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Theatres and music institutions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (180)	252
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2005, 2009, 2012, 2013)	<i>Cultural centres and establishment, clubs, community centres (2005, 2009, 2012, 2013)...</i>	8 (181)	253
Kina stałe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Fixed cinemas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (182)	254
Wybrane instytucje kultury dostępne dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Selected cultural institutions accessible to the disabled moving on wheelchairs (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10 (183)	254
Abonenci telewizji kablowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Radio and television subscribers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (184)	255
Abonenci radiowi i telewizyjni (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Radio and television subscribers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (185)	255

	Tablica Table	Strona Page
Turystyka	Tourism	
Baza noclegowa turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (186) 256
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (187) 259
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki według obywatelstwa (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by citizenship (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (188) 260
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Occupancy in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16 (189) 261
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Catering outlets in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17 (190) 261
Hotele według kategorii (2005, 2010, 2012, 2013) .	<i>Hotels by category (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	18 (191) 262
Sport	Sport	
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2006, 2010, 2012)	<i>Physical education organizations and sports clubs (2006, 2010, 2012)</i>	19 (192) 263
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2012 r.	<i>Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2012</i>	20 (193) 264
Wybrane obiekty sportowe w 2010 r.	<i>Selected sports facilities in 2010</i>	21 (194) 265
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 266
Nauka i technika	Science and technology	
Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Units and employment in research and development activity (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (195) 271
Zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Employment in research and development activity by educational level (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (196) 272
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	3 (197) 273
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity by field of science (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	4 (198) 274
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity by source of funds (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	5 (199) 274
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	6 (200) 275
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (201) 275
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2013 r.	<i>Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2013</i>	8 (202) 276

		Tablica Table	Strona Page
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2011-2013	<i>Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2011-2013</i>	9 (203)	277
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	10 (204)	278
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	11 (205)	279
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Domestic inventions and utility models (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (206)	279
Spółeczeństwo informacyjne	Information society		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Enterprises using selected information and communication technologies (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (207)	280
Cele wykorzystania internetu w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Purpose of using the internet by enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (208)	280
DZIAŁ XIV. CENY	CHAPTER XIV. PRICES		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	281
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Price indices of consumer goods and services (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (209)	282
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Retail prices of major goods and services (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (210)	282
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average procurement prices of major agricultural products (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (211)	284
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average market-place prices received by farmers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (212)	284
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	285
Rolnictwo	Agriculture		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Trends and major economic and production results in agriculture (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (213)	290
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2012, 2013)	<i>Agricultural land area by land type (2010, 2012, 2013)</i>	2 (214)	291
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2012, 2013)	<i>Farms by area groups (2010, 2012, 2013)</i>	3 (215)	291
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2011, 2012]	<i>Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2011, 2012]</i>	4 (216)	292
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2011, 2012]	<i>Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2011, 2012]</i>	5 (217)	292
Powierzchnia zasiewów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Sown area (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (218)	294
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2006-2010, 2012, 2013)	<i>Selected crop production and yields (2006-2010, 2012, 2013)</i>	7 (219)	295

		Tablica Table	Strona Page
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunto- wych (2006-2010, 2012, 2013)	<i>Area, production and yields of ground vegeta- bles (2006-2010, 2012, 2013)</i>	8 (220)	296
Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew (2006-2010, 2012, 2013)	<i>Area, production and yields of tree fruit (2006-2010, 2012, 2013)</i>	9 (221)	297
Powierzchnia, zbiory i plony z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2006-2010, 2012, 2013)	<i>Area, production and yields of berry fruit (2006-2010, 2012, 2013 '1)</i>	10 (222)	298
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Cattle, pigs, sheep and horses (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11 (223)	299
Drób (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Poultry (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12 (224)	300
Produkcja żywca rzeźnego (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Production of animals for slaughter (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13 (225)	300
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Production of meat, fats and pluck (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14 (226)	301
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Production of cows' milk and hen eggs (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15 (227)	301
Ciągniki rolnicze (2005, 2010, 2013)	<i>Agricultural tractors (2005, 2010, 2013)</i>	16 (228)	302
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13)	<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13)</i>	17 (229)	302
Wartość skupu ważniejszych produktów rolnych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Value of major agricultural products procure- ment (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	18 (230)	303
Skup ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Procurement of major agricultural products (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	19 (231)	304
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Organic farms (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	20 (232)	305
Łowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne w łowieckim roku gospodarczym (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Major game species in hunting economic year (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	21 (233)	305
Odstzał ważniejszych zwierząt łownych w ło- wieckim roku gospodarczym (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Shoot of main game species in hunting eco- nomic year (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	22 (234)	306
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowiec- kiego oraz obwody łowieckie w łowieckim ro- ku gospodarczym (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Clubs and members of the Polish Hunting As- sociation and hunting districts in hunting eco- nomic year (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	23 (235)	306
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Forest land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	24 (236)	307
Powierzchnia lasów	<i>Forest area</i>	25 (237)	308
Zasoby drzewne na pniu	<i>Growing stock of standing wood</i>	26 (238)	309
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Renewals, afforestations and other forest breeding work (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	27 (239)	310
Pozyskanie drewna (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Removals (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	28 (240)	311
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrze- wień (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Trees and shrubs outside the forest and re- movals (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	29 (241)	312
Pożary w lasach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Fores fires (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	30 (242)	312

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
Uwagi ogólne	General notes	x	313
Przemysł	Industry		
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Sold production of industry (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	1 (243)	316
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	2 (244)	317
Produkcja ważniejszych wyrobów (2005, 2010, 2012, 2013)	Production of major products (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (245)	317
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2005, 2010, 2012, 2013)	Average paid employment in industry (2005, 2010, 2012, 2013)	4 (246)	318
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2005, 2010, 2012, 2013)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (247)	319
Budownictwo	Construction		
Produkcja budowlano-montażowa według grup (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Construction and assembly production by groups (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	6 (258)	320
Produkcja budowlano-montażowa według ro- dzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	7 (249)	320
Budynki oddane do użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	Buildings completed (2005, 2010, 2012, 2013)	8 (250)	322
Budynki oddane do użytkowania według rodza- jów budynków (2005, 2010, 2012, 2013)	Buildings completed by type of buildings (2005, 2010, 2012, 2013)	9 (251)	323
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2005, 2010, 2012, 2013)	Average paid employment and average month- ly gross wages and salaries in construction (2005, 2010, 2012, 2013)	10 (252)	325
DZIAŁ XVII. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	CHAPTER XVII. TRANSPORT AND COMMUNICATIONS		
Uwagi ogólne	General notes	x	326
Transport	Transport		
Linie kolejowe eksploatowane (2005, 2010, 2012, 2013)	Railway lines operated (2005, 2010, 2012, 2013)	1 (253)	329
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2005, 2010, 2012, 2013)	Hard surface public roads (2005, 2010, 2012, 2013)	2 (254)	329
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowa- ne (2005, 2010, 2012, 2013)	Registered road vehicles and tractors (2005, 2010, 2012, 2013)	3 (255)	330
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2005, 2010, 2012, 2013)	Regular bus transport lines (2005, 2010, 2012, 2013)	4 (256)	330
Transport samochodowy zarobkowy (2005, 2010, 2012, 2013)	Hire or reward road transport (2005, 2010, 2012, 2013)	5 (257)	331
Wypadki drogowe (2005, 2010, 2012, 2013)	Road traffic accidents (2005, 2010, 2012, 2013)	6 (258)	331
Wypadki drogowe według sprawców, ważniej- szych przyczyn i rodzajów pojazdów (2012, 2013)	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2012, 2013)	7 (259)	332

		Tablica Table	Strona Page
Łączność	Communications		
Podstawowe usługi pocztowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Basic postal services (2005, 2010, 2012, 2013) ..</i>	8 (260)	333
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Fixed subscribers and telephone sets (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9 (261)	333
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	334
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Retail sales (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	1 (262)	337
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Retail sales by groups (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	2 (263)	337
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Wholesale sales in trade enterprises (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	3 (264)	338
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Shops by organizational forms and petrol stations (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (265)	338
Gastronomia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Catering (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (266)	338
Magazyny handlowe (2005, 2009, 2012)	<i>Trade warehouses (2005, 2009, 2012)</i>	6 (267)	339
Targowiska (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Marketplaces (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (268)	339
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	340
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (269)	345
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według wybranych sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Revenues, costs and financial results of enterprises by selected sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (270)	347
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Enterprises by obtained financial results (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (271)	348
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Economic relations in enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (272)	349
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Current assets of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (273)	350
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Share equity (funds) of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6 (274)	352
Kapitał akcyjny spółek (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Share capital of companies (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7 (275)	353
Zobowiązania przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Liabilities of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8 (376)	354
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	355
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Revenue of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (277)	358

		Tablica Table	Strona Page
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	<i>Revenue of local self-government entities budgets by divisions in 2013</i>	2 (278)	360
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Expenditure of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (279)	361
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	<i>Expenditure of local self-government entities budgets by divisions in 2013</i>	4 (280)	362
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2012, 2013)	<i>Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2012, 2013)</i>	5 (281)	363
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	364
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Investment outlays (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	1 (282)	368
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	2 (283)	369
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	<i>Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2012, 2013]</i>	3 (284)	370
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2012, 2013]</i>	4 (285)	371
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2012, 2013]	<i>Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2012, 2013]</i>	5 (286)	372
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	373
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2011, 2012]	<i>Gross domestic product (current prices) [2010, 2011, 2012]</i>	1 (287)	377
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2011, 2012]	<i>Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2010, 2011, 2012]</i>	2 (288)	378
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2011, 2012)	<i>Nominal income in the households sector (2010, 2011, 2012)</i>	3 (289)	378
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	379
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy in the REGON register (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1 (290)	380
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2 (291)	381
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Commercial companies by legal status and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3 (292)	383

		Tablica Table	Strona Page
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4 (293)	384
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5 (294)	386

SPIS WYKRESÓW*LIST OF GRAPHS*

		Strona Page
Podział administracyjny województwa lubelskiego w 2013 r.	<i>Administrative division of Lubelskie voivodship in 2013</i>	80
Podział województwa lubelskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)	<i>Division of the Lubelskie voivodship according to the nomenclature of territorial units for statistical purposes (NTS)</i>	81
Ludność według płci i wieku w 2013 r.	<i>Population by sex and age in 2013</i>	96
Ruch naturalny ludności (2000-2013)	<i>Vital statistics (2000-2013)</i>	97
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat (2000-2013)	<i>Life expectancy at 0 age (2000-2013)</i>	97
Struktura pracujących (2005, 2010, 2013)	<i>Structure of employed persons (2005, 2010, 2013)</i>	136
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych (2005, 2010, 2013)	<i>Structure of registered unemployed persons (2005, 2010, 2013)</i>	136
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (2005, 2010, 2013)	<i>Relative deviations of average wages and salaries in sections from the average wages and salaries in voivodship (2005, 2010, 2013)</i>	137
Mieszkania oddane do użytkowania (2005, 2010, 2013)	<i>Dwellings completed (2005, 2010, 2013)</i>	198
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2013 r.	<i>Dwellings fitted with installations in 2013</i>	198
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2013/2014	<i>Education by educational level in the 2013/14 school year</i>	199
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2013 r.	<i>Land use in agricultural holdings in 2013</i>	312
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2012 r. (ceny stałe 2011 r.)	<i>Structure of market agricultural output in 2012 (constant prices 2011)</i>	312
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) [2005, 2010, 2013]	<i>Structure of construction and assembly production (current prices) [2005, 2010, 2013]</i>	313
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2005, 2010, 2013)	<i>Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita (2005, 2010, 2013)</i>	378
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2010, 2011, 2012]	<i>Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) [2010, 2011, 2012]</i>	378
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2013 r.	<i>Structure of entities of the national economy in 2013</i>	379

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

- Kreska (-) - zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
- (0,0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ - oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 16 na str. 28.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 16 on page 28.
- Znak * - oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.
data revised.
- Znak # - oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- „W tym”
„Of which” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.
- Comma (,) - used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. thous.	= =	tysiąc thousand	mm	= =	milimetr millimetre
mln	=	milion million	cm	=	centymetr centimetre
zł zl	= =	złoty zloty	m	=	metr metre
szt. pcs	= =	sztuka piece	km	=	kilometr kilometre
egz	=	egzemplarz	m ²	=	metr kwadratowy square metre
kpl	=	komplet	ha	=	hektar hectare
wol. vol.	= =	wolumin volume	km ²	=	kilometr kwadratowy square kilometre
μg	=	mikrogram microgram	l	=	litr litre
g	=	gram gram	hl	=	hektolitr hectolitre
kg	=	kilogram kilogram	dm ³	=	decymetr sześcienny cubic decimetre
dt	=	decytona deciton	m ³	=	metr sześcienny cubic metre
t	=	tona tonne	dam ³	=	dekametr sześcienny cubic decametre

hm ³	=	hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	pkt	=	punkt	
kW·h	=	kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>	tabl.	=	tablica <i>table</i>	
MW·h	=	megawatogodzina <i>megawatt-hour</i>	ust.	=	ustęp	
GW·h	=	gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw	
GJ	=	gigadżul <i>gigajoule</i>	i in.	=	i inni	
TJ	=	teradżul <i>terajoule</i>	itp. <i>etc.</i>	=	i tym podobne <i>and the like</i>	
PJ	=	petadżul <i>petajoule</i>	m.in. <i>i.a.</i>	=	między innymi <i>among others</i>	
°C	=	stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	np. <i>e.g.</i>	=	na przykład <i>for example</i>	
h	=	godzina <i>hour</i>	tj. <i>i.e.</i>	=	to jest <i>that is</i>	
d	=	doła	ozn.	=	to znaczy	
24h	=	24 hours	<i>i.e.</i>	=	<i>that is</i>	
r.	=	rok	ozn.	=	tak zwany	
ceg	=	cegła przeliczeniowa mate- rialów ściennych	ww.	=	wyżej wymieniony	
brick	=	<i>standard brick unit expressing the quantity of wall building materials</i>	PKP	=	Polskie Koleje Państwowe	
t/r	=	ton rocznie	S.A.	=	Spółka Akcyjna	
t/y	=	<i>tonnes per year</i>	<i>Joint stock company</i>	ZOZ	=	Zakład Opieki Zdrowotnej <i>Health Care Institution</i>
art.	=	artykuł <i>article</i>	NTS	=	Nomenklatura Jednostek Teryto- rialnych do Celów Statystycz- nych	
cd.	=	ciąg dalszy	NUTS	=	<i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>	
cont.	=	<i>continued</i>	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza	
dok.	=	dokończenie	ECE	=	<i>Economic Commission for Europe</i>	
cont.	=	<i>continued</i>	EUROSTAT	=	Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich	
Lp.	=	liczba porządkowa	<i>Office Statistique des Commu- nautes Européennes</i>	ONZ	=	Organizacja Narodów Zjedno- czonych
No.	=	<i>number</i>	UN	=	<i>United Nations</i>	
Kk	=	Kodeks karny	UNESCO	=	Organizacja Narodów Zjedno- czonych do Spraw Oświaty, Na- uki i Kultury	
kl.	=	klasa	<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organiza- tion</i>			
nr (Nr)	=	numer				
No.	=	<i>number</i>				
poz.	=	pozycja				

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi; zmiany te powodowały brak porównywalności danych również przy niezmienionych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodo- wa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

– sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwo-

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev.2 PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments, replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from the PKD 2004/NACE Rev. 1.1 classification in the fact that it introduced scope-related changes, i.e. new groupings of activity types as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. In some cases these changes result in the lack of comparability of data, also if the names of classification levels remain unchanged.

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

– public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal per-

wych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

- sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz według sektorów instytucjonalnych opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

sons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),

- *grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.*

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. *Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:*

- *up to 9 persons,*
- *from 10 to 49 persons,*
- *50 persons and more.*

4. *Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.*

5. *Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as by institutional sectors, are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.*

*In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.*

6. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

*The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.*

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 760) z późniejszymi zmianami, w miejsce obowiązującej do 30 VI 2010 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług PKWiU 2008**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2008, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2009 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 X 2008 r. (Dz. U. Nr 207, poz. 1293) z późniejszymi zmianami, w miejsce PKWiU stosowanej do 31 XII 2008 r.;
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1662), w miejsce stosowanej do 31 XII 2010 r.

8. Informacje o województwie oraz w podziale na miasta i wieś – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez

7. *Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:*

- 1) *the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local self-government entities are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 VII 2010 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 27 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 760) with later amendments, replacing the classification valid until 30 VI 2010;*
- 2) *the **Polish Classification of Products and Services PKWiU 2008**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2009 by a decree of the Council of Ministers, dated 29 X 2008 (Journal of Laws No. 207, item 1293) with later amendments, in place of the PKWiU classification used until 31 XII 2008;*
- 3) *the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;*
- 4) *the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;*
- 5) *the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by a decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622), in place of the classification used until 31 XII 2010.*

8. *Information on voivodship as well as by urban and rural area, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term "urban areas" is understood as urban gminas and towns in urban-rural*

„wieś” — gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **cen bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego,
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006-2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono

gminas, while the term "rural areas" is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

9. Data in current prices correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

*In order to evaluate production and gross value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.*

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: the value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including the excise tax) as well as other taxes on products, such as the excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. Constant prices were adopted as follows:

- 1) *agricultural output – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year,*
- 2) *sold production of industry:*
 - *2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006-2010,*
 - *2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.*

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – *in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individ-*

w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za 2000, 2005 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

13. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

14. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

15. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

16. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)	
Wady rozwojowe wrodzone <i>Congenital anomalies</i>	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe <i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>
Objawy i stany niedokładnie określone <i>Symptoms and ill-defined conditions</i>	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych jednostek chorobowych, gdzie indziej niesklasyfikowane <i>Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified</i>

ual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) – as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated, unless otherwise indicated, for the years 2000 and 2005 on the basis of the Population and Housing Census 2002, but for 2000 by the administrative division valid as of 31 XII 2002, and since 2010 on the basis of Population and Housing Census 2011, but for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

13. *Selected information for the last year presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.*

14. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.*

15. *Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.*

16. *The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:*

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE – NACE rev. 2	

sekcje
sections

Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości X	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca X	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych X	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych <i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń X	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana <i>Manufacture of machinery and equipments n.e.c</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep X	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Budowa budynków X	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków <i>Construction of buildings</i>
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej X	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering</i>

* *
*

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R.
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII
 AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	25122	8,0	<i>Area in km²</i>
Powiaty	314	20	6,4	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	2479	213	8,6	<i>Gminas</i>
Miasta	908	42	4,6	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	52543	4047	7,7	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	40583	3718	9,2	<i>Village administrator's offices</i>

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
 ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				<i>Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:</i>
pyłowych	49,5	2,1	4,2	<i>particulates</i>
gazowych	217492,0	4729,2	2,2	<i>gases</i>
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3264	286	8,8	<i>Municipal waste water treatment plants^a (as of 31 XII)</i>
w tym: biologiczne	2405	246	10,2	<i>of which: biological</i>
z podwyższonym usuwaniem biogenów	820	31	3,8	<i>with increased biogene removal (disposal)</i>
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	130593,3	6828,4	5,2	<i>Waste (during the year; excluding municipal waste) generated in thous. t</i>
Odpady komunalne zebrane (w ciągu roku) ^b w tys. t	9473,8	348,4	3,7	<i>Municipal waste collected (during the year) by purification plants^b in thous. t</i>
Nakłady na środki trwałe służące (ceny bieżące):				<i>Investment expenditures (current prices):</i>
ochronie środowiska:				<i>for environmental protection:</i>
w mln zł	10851,2	385,2	3,5	<i>in mln zł</i>
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	4,7	4,0	x	<i>in % of total investment outlays</i>
gospodarce wodnej:				<i>for water management:</i>
w mln zł	3059,3	122,3	4,0	<i>in mln zł</i>
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	1,3	1,3	x	<i>in % of total investment outlays</i>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
 PUBLIC SAFETY

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:</i>
w liczbach bezwzględnych	1063698	44689	4,2	<i>in absolute numbers</i>
na 10 tys. ludności	276	207	x	<i>per 10 thous. population</i>
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	67,1	70,9	x	<i>Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %</i>

^a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dane szacunkowe.
^a Working on sewage network. ^b Estimated data.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem		Polska = 100	
	total		Poland = 100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys...	38495,7	2156,2	5,6	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23257,9	997,2	4,3	urban areas
wieś	15237,8	1158,9	7,6	rural areas
w tym kobiety	19866,1	1110,8	5,6	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	86	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	58	59	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,46	-1,44	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,52	-2,60	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	13919,8	799,8	5,7	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	3659,40	3306,12	90,3	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	2157,9	134,0	6,2	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) ^b w %	13,4	14,4	x	Registered unemployment rate (as of 31 XII) ^b in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	287651,3	20583,0	7,2	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	132916,0	5538,1	4,2	sewage distribution ^c
gazowej	139797,1	8294,0	5,9	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tys.	13852,9	751,1	5,4	dwellings: in thous.
na 1000 ludności	359,9	348,3	x	per 1000 population
izby: w tys.	52874,9	2878,9	5,4	rooms: in thous.
na 1000 ludności	1373,5	1335,2	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tys. m ²	1012888,8	57428,2	5,7	usable floor space of dwellings: in thous. m ²
na 1000 ludności w m ²	26311,8	26634,6	x	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania: w tys.	145,1	7,0	4,8	Dwellings completed: in thous.
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	3,8	3,2	x	dwellings
izby	16,1	14,5	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	394,2	323,8	x	usable floor space of dwellings in m ²

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^c Łącznie z kolektorami. ^d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. ^c Including collectors. ^d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		
			Polska = 100 <i>Poland = 100</i>

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego
 EDUCATION^a – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				<i>Pupils and students in schools^b in thous.:</i>
podstawowych	2152,6	121,1	5,6	<i>primary</i>
gimnazjalnych	1124,0	66,4	5,9	<i>lower secondary</i>
zasadniczych zawodowych ^c	195,4	9,5	4,8	<i>basic vocational^c</i>
liceach ogólnokształcących ^d	547,1	38,2	7,0	<i>general secondary^d</i>
liceach profilowanych	6,0	0,5	7,6	<i>specialized secondary</i>
technikach ^e	515,9	30,4	5,9	<i>technical secondary^e</i>
ogólnokształcących artystycznych ^f	12,6	0,7	5,7	<i>general art^f</i>
policealnych	279,0	20,5	7,3	<i>post-secondary</i>
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^g :				<i>Children attending pre-primary education establishments^g:</i>
w tys.	1297,2	68,5	5,3	<i>in thous.</i>
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	753	741	x	<i>per 1000 children aged 3–6</i>

OCHRONA ZDROWIA^h I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII
 HEALTH CARE^h AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ⁱ :				<i>Medical personnelⁱ:</i>
lekarze	85246	5283	6,2	<i>doctors</i>
lekarze dentyści	12322	961	7,8	<i>dentists</i>
pielęgniarki ^k	200587	13009	6,5	<i>nurses^k</i>
Przychodnie	19529	1113	5,7	<i>Out-patients departments</i>
Szpitala ogólne	966	58	6,0	<i>General hospitals</i>
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	187,8	11,5	6,1	<i>Beds of general hospital in thous.</i>
Apteki ogólnodostępne ^l	12221	810	6,6	<i>Public pharmacies^l</i>

^a Patrz uwagi ogólne działu "Edukacja i wychowanie", ust. 1-3 na str. 200. ^b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. ^{c-e} Łącznie z uczniami: ^c – szkół specjalnych przysposabiających do pracy, ^d – uzupełniających liceów ogólnokształcących, ^e – techników uzupełniających. ^f Dających uprawnienia zawodowe. ^g Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^h Dane podaje się łącznie z MON, MSW i ABW. ⁱ Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w Izbach Lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ^k Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ^l Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, ust. 10 na str. 233.

^a See general notes to the chapter "Education", item 1-3 on page 200. ^b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. ^{c-e} Including students: ^c – special job-training schools, ^d – supplementary general secondary schools, ^e – supplementary technical secondary schools. ^f Leading to professional certification. ^g Excluding pre-primary education in the units performing health care activities. ^h Data include health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior, the Internal Security Agency. ⁱ Include inters; including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses registered at Chamber of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or territorial self-government unit or National Health Fund. ^k Including master nurses. ^l See general notes to the chapter "Health care and social welfare", item 10 on page 233.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	8112	585	7,2	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	130976,8	6135,8	4,7	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	822	44	5,4	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	29043,8	1013,7	3,5	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	469	29	6,2	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	36936,6	1131,6	3,1	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.:				Tourist accommodation establishments ^a in thous.:
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	679,4	19,7	2,9	number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	23401,1	727,3	3,1	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej ^b (stan w czerwcu) w tys. ha	14409,9	1358,4	9,4	Agricultural land in good agricultural condition ^b (as of June) in thous. ha
pod zasiewami ^c	10313,0	1022,7	9,9	sown area ^c
grunty ugorowane	446,5	26,6	5,9	fallow land
uprawy trwałe	412,2	81,3	19,7	permanent crops
w tym sady	362,6	77,2	21,3	of which orchards
ogrody przydomowe	31,8	5,4	16,8	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3206,3	222,4	6,9	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów ^c (stan w czerwcu) w tys. ha:				Sown area ^c (as of June) in thous. ha:
zboża	7479,5	787,3	10,5	cereals
ziemniaki	337,0	26,4	7,8	potatoes
warzywa gruntowe ^d	142,1	11,8	8,3	field vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	28455,1	2580,4	9,1	cereals
ziemniaki	7110,9	595,1	8,4	potatoes
warzywa gruntowe ^d	4003,9	420,3	10,5	field vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	38,0	32,8	86,3	cereals
ziemniaki	211	225	106,6	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9177,2	579,4	6,3	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w mln zł	1182963,9	31763,2	2,7	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	30724	14702	47,9	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^e (current prices):
w mln zł	158008,7	5454,1	3,5	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	4104	2524	61,5	per capita in zł

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. ^c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^d Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót; patrz uwagi ogólne do działu "Przemysł i budownictwo", ust. 3 na str. 315.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of up to 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. ^c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). ^d Including kitchen gardens. ^e Realized by construction units – by place of performing works; see general notes to the chapter "Industry and construction", item 3 on page 315.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	SPECIFICATION	
	Poland	Voivodship		
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
TRANSPORT. ŁĄCZNOŚĆ – stan w dniu 31 XII TRANSPORT. COMMUNICATIONS – as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	286004,3	21223,9	7,4	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	91,9	95,3	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	19389,4	1024,9	5,3	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3242,5	160,7	5,0	lorries and road tractors ^b
Placówki pocztowe operatora wyznaczonego ^c	7884	532	6,7	Post offices of appointed operator ^c
Telefoniczne łącza główne ^d w tys.	5829,9	267,6	4,6	Fixed main line ^d : In thous.
w tym standardowe łącza główne na 1000 ludności	4916,5	237,0	4,8	of which standard main line per 1000 population
na 1000 ludności	151,4	124,1	x	
HANDEL – STAN w dniu 31 XII TRADE – as of 31 XII				
Sklepy	353562	18746	5,3	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	109	115	x	Population per shop
Targowiska stałe	2207	188	8,5	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin ^e				Budgets of gminas ^e
Dochody:				Revenue:
w mln zł	80043,4	4789,0	6,0	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	3099	2948	95,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	79442,5	4702,1	5,9	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	3076	2894	94,1	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w mln zł	23077,6	1394,0	6,0	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	893	858	96,0	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	22916,5	1382,1	6,0	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	887	851	95,9	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w mln zł	64216,6	2562,2	4,0	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	5067	4780	94,3	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	64952,6	2628,6	4,0	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	5125	4904	95,7	per capita in zł
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w mln zł	16120,7	1000,0	6,2	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	419	463	110,5	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w mln zł	16527,0	1039,8	6,3	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	429	481	112,1	per capita in zł

^a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. ^b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. ^c Do 2012 r. operator publiczny. ^d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu..

^a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. ^b Including vans. ^c Up to 2012 public operator. ^d Data concern operators of the public telecommunication network. ^e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (dok.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>	SPECIFICATION	
	ogółem <i>total</i>			
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE <i>INVESTMENTS. FIXED ASSETS</i>				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				<i>Investment outlays (current prices):</i>
w mln zł	231155,5	9742,0	4,2	<i>in mln zł</i>
na 1 mieszkańca w zł	6004	4509	75,1	<i>per capita in zł</i>
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):</i>
w mln zł	3064148,1	131742,6	4,3	<i>in mln zł</i>
na 1 mieszkańca w zł	79597	61101	76,8	<i>per capita in zł</i>
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ <i>ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY</i>				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4070259	169762	4,2	<i>Entities of the national economy^a in the REGON register (as of 31 XII)</i>
sektor publiczny	122759	5844	4,8	<i>public sector</i>
sektor prywatny	3947500	163918	4,2	<i>private sector</i>
RACHUNKI REGIONALNE W 2012 R. <i>REGIONAL ACCOUNTS IN 2012</i>				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				<i>Gross domestic product (current prices):</i>
w mln zł	1615894	63929	4,0	<i>in mln zł</i>
na 1 mieszkańca w zł	41934	29479	70,3	<i>per capita in zł</i>
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				<i>Gross value added (current prices):</i>
w mln zł	1431872	56648	4,0	<i>in mln zł</i>
na 1 pracującego w zł	103022	74707	72,5	<i>per 1 employed person in zł</i>
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				<i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>
w mln zł	984424	48130	4,9	<i>in mln zł</i>
na 1 mieszkańca w zł	25547	22194	86,9	<i>per capita in zł</i>

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005-2009 dokonano przy przyjęciu *N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005-2009 are based on the revised*

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	25114	25121	25122	25122
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
2	Pobór wody - w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem)	34,1	32,3	31,1	31,5
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	25,8	24,2	23,7	24,0
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	13,5	13,6	13,8	13,7
5	w tym do produkcji przemysłowej	4,8	4,5	4,5	4,4
6	Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi: oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	96,9	97,6	97,2	98,5
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,1	0,1	0,1	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	48,4	51,0	52,1	52,8
9	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na tys. t: pyłowych	8,0	6,7	3,4	3,0
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	40,9	38,3	33,0	33,0
11	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych: pyłowych	97,7	98,2	99,0	98,6
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	41,5	84,7	86,6	86,5
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączy- niem odpadów komunalnych) ^e na 1 km ² w t	168,9	205,2	177,1	209,6
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	256	155	172	154
15	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w % nakładów inwestycyjnych ogółem służące: ochronie środowiska	4,6	5,2	2,7	2,5
16	gospodarce wodnej	1,5	1,3	0,6	0,8
17	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrod- niczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): w % powierzchni ogólnej	22,7	22,8	22,7	22,7
18	na 1 mieszkańca w m ²	2584	2625	2367	2641
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
19	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakoń- czonych postępowaniach przygotowawczych: w liczbach bezwzględnych	54673	61358	50032	48307
20	na 10 tys. ludności	248	281	231	224
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %	61,9	66,6	69,9	70,1

a Z ujęć własnych. *b* Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. *c* Od 2010 r. dane nieporównywalne – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów. *e* Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. *g* Do 2012 r. łącznie z prokuraturą.

a From own intakes. *b* Water withdrawal by intakes before entering the water network. *c* Since 2010 data are not – estimated data, the total population – based on balances. *e* See general notes to the chapter “Environmental comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste. *g* Until 2012 including prosecutor’s

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002. number of population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
AREA					
25122	25122	25122	25122	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
30,6	32,6	31,6	32,7	Water withdrawal - in % of total withdrawal - for purposes of: production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	2
24,1	23,0	24,0	23,9	exploitation of water supply network ^b	3
13,9	14,0	13,5	14,1	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
4,4	4,7	4,4	4,8	of which for industrial production	5
99,3	99,7	99,6	99,6	Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or into the ground:	
0,0	0,0	0,0	0,0	treated in % of requiring treatment	6
				untreated per 1 km ² in dam ³	7
53,0	53,3	54,9	55,5	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	8
				Emission of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
2,8	2,4	2,1	2,1	particulates	9
33,0	33,8	32,6	26,1	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
98,5	98,5	98,4	98,4	particulates	11
81,6	84,2	86,0	87,6	gases (excluding carbon dioxide)	12
193,5	206,9	249,7	271,8	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	13
155	159	160	161	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	14
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
4,9	5,2	5,4	4,0	in environmental protection	15
1,8	1,5	1,2	1,3	in water management	16
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
22,7	22,7	22,7	22,7	in % of total area	17
2616	2625	2633	2644	per capita in m ²	18
PUBLIC SAFETY					
47783	51471	48921	44689	Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory proceedings:	
219	237	226	207	in absolute numbers	19
				per 10 thous. population	20
72,5	73,9	73,1	70,9	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g in %	21

z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. ^d Ludność korzystająca środowiska", ust. 7 na str. 61. ^f Dane szacunkowe; w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane

comparable with data for previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. ^d Population connected protection", item 7 on page 61. ^f Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not office.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	2206200	2179611	2161832	2157202
2	miasta	1028876	1016865	1006032	1003920
3	wieś	1177324	1162746	1155800	1153282
4	w tym kobiety	1133397	1121605	1114793	1112598
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	106	107
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	88	87	86	86
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	564437	470935	432386	421829
8	produkcyjnym	1287529	1348586	1359491	1361161
9	poprodukcyjnym	354234	360090	369955	374212
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,67	5,93	6,83	6,74
11	Rozwydzenia na 1000 ludności	0,77	1,29	0,89	1,30
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,42	9,75	10,61	10,61
13	Zgony ^b na 1000 ludności	10,48	10,58	10,80	10,95
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,05	-0,84	-0,19	-0,34
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,00	7,31	6,43	4,88
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
16	mężczyźni	69,1	69,9	70,2	70,8
17	kobiety	78,5	79,9	80,5	80,5
18	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,39	-2,24	-2,04	-1,92
RYNEK PRACY					
Pracujący ^c (stan w dniu 31 XII):					
19	w tys.	979,1	729,6	769,3	759,5
20	w tym kobiety	485,2	347,1	359,7	357,3
21	na 1000 ludności	443,8	334,7	355,9	352,1
22	w sektorze prywatnym w %	77,6	74,0	75,9	75,6
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo ; rybactwo	38,2	36,3	36,6
24	przemysł i budownictwo	18,2	18,8	18,4
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^d , transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^d , informacja i komunikacja	17,9	18,9	18,5
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^d oraz pozostałe usługi ^d	25,7	26,0	26,4
Przeciętne zatrudnienie:					
w przemyśle:					
27	w tys.	90,6	95,7	91,3
28	na 1000 ludności	41,5	44,2	42,3
w budownictwie:					
29	w tys.	18,6	27,1	28,1
30	na 1000 ludności	8,5	12,5	13,0

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność. Wyznania religijne”, ust. 2 na str. 92. ^b Łącznie ze zgonami niemowląt w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyznaczonych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^d Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy wspierająca ^{dm}, „ Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka

^a See general notes to the chapter "Population. Religious denominations"; item 2 on page 92. ^b Including infant deaths. in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and "Other services" refers to the NACE Rev. 2 sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
<i>POPULATION^a</i>					
2178611	2171857	2165651	2156150	Population (as of 31 XII)	1
1013036	1009175	1005207	997219	urban areas	2
1165575	1162682	1160444	1158931	rural areas	3
1122260	1118871	1115849	1110800	of which females	4
106	106	106	106	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
87	86	86	86	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
<i>Population of age (as of 31 XII):</i>					
419121	410229	402493	395257	pre-working	7
1377527	1372171	1364563	1352470	working	8
381963	389457	398595	408423	postworking	9
6,10	5,59	5,43	4,80	Marriages per 1000 population	10
1,14	1,29	1,43	1,91	Divorces per 1000 population	11
10,38	9,82	9,78	9,14	Live births per 1000 population	12
10,56	10,57	10,40	10,58	Deaths ^b per 1000 population	13
-0,18	-0,74	-0,62	-1,44	Natural increase per 1000 population	14
4,68	4,45	4,29	4,56	Infant deaths per 1000 live births	15
<i>Life expectancy at the moment of birth:</i>					
71,2	71,7	72,4	72,7	males	16
81,0	81,1	81,5	81,6	females	17
-2,25	-2,36	-2,38	-2,60	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	18
<i>LABOUR MARKET</i>					
<i>Employed persons^c (as of 31 XII):</i>					
794,1	803,6	793,2	799,8	in thous.	19
384,7	388,2	386,5	392,4	of which women	20
364,5	370,0	366,3	370,9	per 1000 population	21
77,3	78,0	78,5	78,9	in private sector in %	22
<i>by kind of activities in %:</i>					
38,8	38,3	38,8	38,5	agriculture, hunting and forestry	23
17,5	17,9	17,4	17,2	industry and construction	24
				trade; repair of motor vehicles ^d ;	25
				transport and storage, accommodation and catering ^d ; information and communication	
17,9	18,0	17,6	17,7	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^d	26
25,8	25,8	26,2	26,6	Average paid employment:	
<i>in industry:</i>					
99,5	99,3	97,4	96,3	in thous.	27
45,6	45,7	44,9	44,6	per 1000 population	28
<i>in construction:</i>					
26,4	29,6	28,1	25,5	in thous.	29
12,1	13,6	12,9	11,8	per 1000 population	30

^c Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^c By actual workplace and kind of activity (since 2004). Data are compiled considering employed persons on private farms Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. ^d The term support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
RYNEK PRACY (dok.)					
1	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	159,7	156,8	101,6	117,2
2	2000 = 100	100,0	98,2	63,6	73,4
3	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
4	kobiety	52,4	50,0	53,1	49,0
5	w wieku do 25 lat	34,6	26,7	24,0	25,7
6	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	48,7	51,5	39,9	31,8
7	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	501	293	178	242
8	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	14,0	17,0	11,2	12,9
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
9	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto zł ...	1678,50	2076,81	2603,71	2727,67
10	2000 = 100	100,0	123,7	155,1	162,5
11	w tym: w przemyśle	2067,01	2657,77	2721,98
12	w budownictwie	1740,54	2197,26	2248,76
13	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	601,9	564,5	552,0	551,5
14	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	353,1	344,9	354,2	360,8
15	rolników indywidualnych	248,8	219,6	197,9	190,7
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
16	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecz- nych	726,42	988,02	1204,43	1316,63
17	rolników indywidualnych ^b	596,42	749,45	849,93	902,71
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA					
18	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
18	wodociągowej	14813,7	17484,7	18610,8	18871,5
19	kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami)	2380,4	3366,4	3979,1	4099,4
Zużycie w gospodarstwach domowych:					
wody z wodociągów:					
20	w hm ³	60,0	57,2	57,8	57,4
21	na 1 mieszkańca w m ³	27,2	26,2	26,7	26,6
energii elektrycznej ^c w miastach:					
22	w GW·h	594,7	647,9	678,2	673,7
23	na 1 mieszkańca w kW·h	577,9	636,2	673,3	670,0
Zasoby mieszkaniowe ^d (w 2000 r. – zamieszka- ne, stan w dniu 31 XII):					
24	mieszkania: w tys.	674,3	700,8	717,0	722,6
25	na 1000 ludności	305,6	321,5	331,7	335,0
26	izby na 1000 ludności	1039,5	1197,2	1242,9	1257,6
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
27	na 1000 ludności	19232,6	23620,8	24624,4	24952,2
28	przeciętna 1 mieszkania	62,9	73,5	74,2	74,5

^a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. ^d Na podstawie bilansów.

^a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census this system and to benefits from the Pension Fund. ^c In 2000 excluding households, whose the main source of

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
<i>LABOUR MARKET (cont.)</i>					
119,7	122,4	131,1	134,0	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	1
75,0	76,7	82,1	83,9	2000 = 100	2
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	3
49,6	50,8	49,1	48,4	women	4
24,7	23,6	22,4	21,1	up to age 25	5
32,2	39,7	41,2	44,2	out of work for longer than 1 year	6
166	211	140	119	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	7
13,1	13,2	14,2	14,4	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	8
<i>WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS</i>					
2922,60	3066,32	3203,67	3306,12	Average monthly gross wages and salaries in zł 2000 = 100	9
174,1	182,7	190,9	197,0	of which: in industry	10
3068,17	3221,43	3396,50	3511,14	in construction	11
2356,25	2445,56	2701,85	2786,26	Average number of retirees and pensioners in thous.	12
543,9	533,4	523,3	516,2	receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	13
360,3	356,6	352,3	350,7	farmers	14
183,6	176,9	170,9	165,4	Average monthly gross retirement pay and pension in zł:	15
1404,45	1474,64	1562,15	1653,80	paid by the Social Insurance Institution	16
947,04	979,17	1049,00	1116,04	farmers ^b	17
<i>MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS</i>					
19402,8	19856,4	20325,4	20583,0	Distribution network (as of 31 XII) in km:	18
4432,1	4853,6	5323,9	5538,1	water supply	19
				sewage (including collectors)	
				Consumption in households:	
57,2	57,7	58,1	57,8	water from water supply systems: in hm ³	20
26,2	26,6	26,8	26,8	per capita in m ³	21
687,0	681,3	668,8	661,5	electricity ^c in urban areas: in GW·h	22
676,6	673,8	663,9	660,2	per capita in kW·h	23
732,8	738,6	744,9	751,1	Dwellings stocks ^d (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	24
336,3	340,1	343,9	348,3	dwellings: in thous.	25
1283,5	1300,0	1316,6	1335,2	per 1000 population	26
25508,1	25872,8	26236,5	26634,6	rooms per 1000 population	27
75,8	76,1	76,3	76,5	usable floor space of dwellings in m ² : per 1000 population	28
				average per dwelling	

w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. *b* Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, Rentowego. *c* W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the 2010. *b* Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from maintenance was income from a private farm in agriculture. *d* Based on balances.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)					
Mieszkania oddane do użytkowania:					
1	mieszkania: w tys.	3,0	5,3	7,4	6,1
2	na 1000 ludności	1,4	2,4	3,4	2,8
3	izby na 1000 ludności	5,7	11,4	16,4	13,1
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
4	na 1000 ludności	116,1	255,4	368,2	299,3
5	przeciętna 1 mieszkania	85,1	105,7	107,6	106,2
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE					
Uczniowie w szkołach ^b (stan na początku roku szkolnego) w tys.:					
6	podstawowych ^c	195,7	156,1	136,7	131,5
7	gimnazjach	72,2	97,9	83,0	79,1
8	zasadniczych zawodowych ^d	29,1	11,2	12,4	12,1
9	liceach ogólnokształcących ^e	65,1	52,1	49,8	47,9
10	liceach profilowanych	x	13,0	5,5	4,0
11	technikach ^e	60,2 ^c	31,5	32,3	32,3
12	artystycznych ogólnokształcących ^f	x	0,9	0,8	0,8
13	policealnych	11,8	19,8	20,6	18,7
Absolwenci szkół ^b w tys.:					
14	podstawowych	73,7 ^g	28,8	25,2	23,9
15	gimnazjów	x	32,8	28,1	27,0
16	zasadniczych zawodowych ^d	11,1	3,6	3,6	3,9
17	liceach ogólnokształcących ^e	13,1	16,6	16,6	16,2
18	liceach profilowanych	x	4,5	2,3	1,6
19	technikach ^e	11,6 ^c	7,5	6,4	7,2
20	artystycznych ogólnokształcących ^f	x	0,2	0,2	0,2
21	policealnych	4,0	6,7	5,2	5,8
22	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^h (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	16,2	14,9	13,5	13,5
23	Studenci szkół wyższych ⁱ (stan w dniu 30 XI) w tys.	87,1	104,2	102,0	101,4
24	Absolwenci szkół wyższych ^{ik} w tys.	14,5	21,4	22,6	25,1
25	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	12,2	8,0	8,5	9,6
26	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	3,8	3,4	1,5	1,9
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
27	miejsca w przedszkolach w tys.	31,8	31,2	34,6	37,2
dzieci w tys.:					
28	w przedszkolach ^l	32,0	30,1	34,3	36,9
29	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	16,2	13,8	12,4	14,3
30	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	304	340	408	436

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–3 na str. 200. ^b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół szkolnego 2005/06 łącznie: ^d – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^e – z uzupełniającymi odpowiednio: ^h łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi od roku szkolnego 2005/06 i technikami od roku do pracy. ⁱ łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami ^k Z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 roku – z roku kalendarzowego; patrz uwagi ogólne do działu placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od roku 2007 bez wychowania przed

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1–3 on page 200. ^b Excluding schools for adults, except school year including: ^d – special job-training schools, ^e – supplementary schools: general secondary and technical supplementary general schools: general secondary since 2005/06 school year and technical secondary since 2006/07 schools. ⁱ Including branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another excluding foreigners. ^k From the previous academic year, and in 2000 – the calendar year; see general notes pre-primary education groups and pre-primary points; since 2007 excluding pre-primary education in the units performing

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
<i>MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)</i>					
5,7	6,4	7,2	7,0	Dwellings completed:	
2,6	2,9	3,3	3,2	dwellings: in thous.	1
12,1	13,6	15,0	14,5	per 1000 population	2
				rooms per 1000 population	3
279,9	314,7	339,9	323,8	usable floor space of dwellings in m ² :	
107,7	107,7	102,5	100,5	per 1000 population	4
				average per dwelling	5
<i>EDUCATION^a</i>					
127,8	125,4	123,1	121,1	Pupils and students in schools ^b (as of beginning of the school year) in thous.:	
75,3	72,3	69,1	66,4	primary ^c	6
11,6	10,9	10,2	9,5	lower secondary	7
46,2	43,9	41,4	38,2	basic vocational ^d	8
3,1	2,3	1,3	0,5	general secondary ^e	9
31,5	30,3	30,0	30,4	specialized secondary	10
0,8	0,8	0,7	0,7	technical secondary ^e	11
20,8	23,8	24,7	20,5	general art ^f	12
				post-secondary	13
22,5	21,3	21,2	.	Graduates in schools ^b in thous.:	
25,0	24,3	23,5	.	primary	14
3,8	3,4	3,4	.	lower secondary	15
15,7	15,0	14,9	.	basic vocational ^d	16
1,1	0,9	0,7	.	general secondary ^e	17
7,4	7,2	6,6	.	specialized secondary	18
0,1	0,1	0,1	.	technical secondary ^e	19
6,2	6,3	7,8	.	general art ^f	20
				post-secondary	21
12,9	12,2	11,9	.	Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^g (excluding schools for adults) per 1000 population	22
97,6	92,2	86,9	78,9	Students of higher education institutions ⁱ (as of 30 XI) in thous.	23
28,6	29,2	27,4	25,8	Graduates of higher education institutions ^h in thous.	24
10,9	11,6	11,8	10,7	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	25
2,6	2,9	3,0	.	Graduates of schools for adults in thous.	26
39,2	41,6	44,4	46,9	Pre-primary education (as of beginning of the school year):	
38,7	40,5	42,5	44,9	places in nursery schools in thous.	27
15,0	19,1	19,2	21,5	children in thous.:	
442	445	458	483	in nursery schools ^l	28
				in pre-primary sections in primary schools	29
				Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6	30

policealnych. *c* Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. *d, e* Od roku liceami ogólnokształcącymi i technikami. *f* Dające uprawnienia zawodowe. *g* Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. szkolnego 2006/07; od roku szkolnego 2004/05 łącznie z liceami profilowanymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; bez cudzoziemców. "Edukacja i wychowanie", ust. 17 na str. 203. *l* Od roku 2008 łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju szkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. określanych jako zakłady opieki zdrowotnej).

post-secondary schools. *c* Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. *d, e* Since 2005/06 secondary respectively. *f* Leading to professional certification. *g* Data include graduates of 8th and 6th grade. *h* Including school year respectively; since 2004/05 school year including specialized secondary schools as well as special job-training location, excluding academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of Internal Affairs; to the chapter "Education", item 17 on page 203. *l* Since 2008 including, entities excluding in division according to type, health care activities (unit the 2011 defined as health care institution).

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
OCHRONA ZDROWIA ^a I POMOC SPOŁECZNA					
	Pracownicy medyczni ^b (stan w dniu 31 XII):				
1	lekarze	5437	4622	5102	5139
2	lekarze dentyści	935	915	1056	988
3	pielęgniarki ^c	13243	11423	11829	11849
4	Łóżka w szpitalach ogólnych ^d (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	55,4	50,8	52,9	53,2
5	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności (bez międzyoddziałowego ruchu chorych)	1683	1873	2077	1999
6	Przychodnie ^e (stan w dniu 31 XII)	626	747	893	949
7	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	642	759	791	787
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	3436	2872	2733	2741
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
9	lekarskie	5,5	5,9	7,1	6,8
10	stomatologiczne	0,7	0,8	1,1	1,2
11	Dzieci w żłobkach ^f i klubach dziecięcych ^g (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ..	13,7	13,8	18,5	18,6
KULTURA. TURYSTYKA					
12	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	642	610	601	601
13	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3404	3170	3070	2990
14	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	203	198	182	180
	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:				
15	na 1000 ludności	3800	3761	3501	3491
16	na 1 czytelnika	18,7	19,0	19,2	19,4
17	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	0,8	0,9	0,8	0,8
18	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^h na 1000 ludności	125	111	144	104
19	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII) ..	39	39	38	46
20	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności ..	361	455	453	474
21	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	37	30	31	28
22	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	5,0	3,9	4,8	4,4
23	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	293	247	487	540
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
24	radiowi	221	221	169	160
25	telewizyjni	214	212	163	154
26	Baza noclegowa turystyki ⁱ (stan w dniu 31 VII)	359	331	298	285
27	w tym hotele	32	30	43	39
28	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	106	89	87	88
29	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	232	249	313	302

^a Od 2012 r. dane podaje się łącznie z MON, MSW i ABW. ^b Od 2005 pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. pielęgniarstwa. ^d Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla nowo żłobkowymi. ^g Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. ^h Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, noclegowych.

^a Since 2012 data include health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior, the Internal Security a medical and nurse practice. ^c Including master nurses. ^d Excluding day places in hospital wards; since 2008 including ^f Including nursery wards. ^g Until 2010 excluding children's clubs. ^h Data concern activity performed in voivodship area,

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
HEALTH CARE^a AND SOCIAL WELFARE					
5148	5142	5270	5283	Medical personnel ^b (as of 31 XII):	
976	1170	1112	961	doctors	1
11641	11540	13389	13009	dentists	2
				nurses ^c	3
51,8	52,0	54,7	53,3	Beds in general hospitals ^d (as of 31 XII) per 10 thous. population	4
				In-patients in general hospitals per 10 thous population (excluding inter-ward patient transfers)	5
2003	2080	2202	2203	Out-patients departments ^e (as of 31 XII)	6
973	1086	1103	1113	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	7
793	798	805	810	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	8
2747	2722	2690	2662	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
6,6	6,9	7,0	7,2	medical	9
1,1	1,2	1,2	1,2	dental	10
18,3	22,9	25,8	32,5	Children in nurseries ^f and children's clubs ^g (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3	11
CULTURE. TOURISM					
597	600	590	585	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	12
2902	2890	2835	2846	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	13
175	175	177	177	Public library borrowers per 1000 population	14
				Public library loans in vol.:	
3430	3443	3470	3484	per 1000 population	15
19,6	19,7	19,6	19,7	per borrower	16
0,8	0,8	0,9	0,8	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	17
107	109	103	87	Audience in theatres and music institutions ^h per 1000 population	18
45	46	43	44	Museums with branches (as of 31 XII)	19
435	430	386	469	Museum and exhibition visitors per 1000 population	20
29	27	28	29	Fixed cinemas (as of 31 XII)	21
4,5	4,1	4,4	4,9	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	22
507	584	533	524	Audience in fixed cinemas per 1000 population	23
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
156	155	155	157	radio	24
150	149	149	151	television	25
322	315	336	343	Tourist accommodation establishments ⁱ (as of 31 VII)	26
49	52	71	76	of which hotels	27
93	87	90	91	Number of beds (as of 31 VII) per 10 thous. population	28
305	308	319	337	Tourists accommodated per 1000 population	29

łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. ^c Łącznie z magistrami ródków. ^e Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” ust. 3 na str. 231. ^f Łącznie z oddziałami łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze. ⁱ Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc

Agency. ^b Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is beds and incubators for newborns. ^e See general notes to the chapter “Health care and social welfare” item 3 on page 231. including outdoor events. ⁱ Since 2011 concern establishments possessing 10 and more bed places.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO					
1	Użytki rolne ^{bc} (stan w czerwcu) w tys. ha	1682,3	1494,3	1587,7	1584,3
2	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	97,7	97,9
3	Powierzchnia zasiewów ^{cd} (stan w czerwcu) w tys. ha	1257,0	1117,8	1209,0	1196,2
	w tym w % :				
4	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	70,8	73,2	75,5	76,6
5	w tym: pszenica	25,7	23,6	24,7	25,3
6	żyto	13,1	8,6	7,9	7,8
7	ziemniaki	10,9	4,6	3,7	3,5
8	buraki cukrowe	3,9	4,0	2,5	2,4
	Zbiory w tys. t:				
9	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	2185,7	2404,4	3014,4	2764,9
10	w tym: pszenica	967,7	896,1	1135,2	1061,8
11	żyto	308,7	229,5	256,7	226,5
12	ziemniaki ^e	2495,5	898,9	896,5	783,5
13	buraki cukrowe	1883,3	1738,5	1362,7	1588,1
	Plony z 1 ha w dt:				
14	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	24,6	29,4	33,0	30,2
15	w tym: pszenica	29,9	33,9	38,0	35,0
16	żyto	18,7	23,8	26,8	24,4
17	ziemniaki ^e	182	174	202	189
18	buraki cukrowe	387	385	455	559
	Zwierzęta gospodarskie ^f :				
	bydło (stan w czerwcu):				
19	w tys. szt.	503,1	434,9	407,8	364,1
20	na 100 ha użytków rolnych ^g w szt.	29,9	29,1	25,7	23,0
	trzoda chlewna (stan w końcu lipca):				
21	w tys. szt.	1197,3	1269,3	1017,4	936,1
22	na 100 ha użytków rolnych ^g w szt.	71,0	84,9	64,1	59,1
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^h :				
23	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ⁱ w kg	97,9	142,2	149,3	140,2
24	mleka krowiego w l	623,4	691,5	541,5	519,3
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^h :				
25	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	289,4	385,6	270,9	409,6
26	ziemniaki w kg	20,3	16,2	17,1	13,5
27	buraki cukrowe w kg	1117,5	1163,4	858,3	1002,4
28	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ⁱ w kg	68,7	101,7	105,7	97,4
29	mleko krowie w l	321,6	410,8	359,3	331,6

^a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowa o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 285. ^c W 2010 r. dane na przyoranie (nawozy zielone). ^e Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ^f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego,

^a Data are presented according to the official residence of land user. ^b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 on area intended for ploughing (green fertilizers). ^e Since 2010 excluding kitchen gardens. ^f Concerns meat: beef, veal, pork,

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
<i>AGRICULTURE^a AND FORESTRY</i>					
1383,1	1437,3	1407,0	1375,7	<i>Agricultural land^{bc} (as of June) in thous. ha</i>	1
97,5	98,5	97,9	98,7	<i>of which in good agricultural condition in %</i>	2
1009,3	1062,8	1027,4	1022,7	<i>Sown area^{cd} (as of June) in thous. ha</i>	3
				<i>of which in %:</i>	
75,1	75,6	74,6	71,8	<i>basic cereals (including cereal mixed)</i>	4
25,7	28,2	27,0	26,6	<i>of which: wheat</i>	5
6,3	8,7	7,1	7,2	<i>rye</i>	6
2,7	3,4	3,0	2,6	<i>potatoes</i>	7
3,3	2,9	3,2	3,2	<i>sugar beets</i>	8
				<i>Crop production in thous. t:</i>	
2405,0	2472,1	2448,8	2311,3	<i>basic cereals (including cereal mixed)</i>	9
974,9	1085,6	1001,8	994,9	<i>of which: wheat</i>	10
150,5	222,4	184,1	181,4	<i>rye</i>	11
746,1	851,7	703,5	595,1	<i>potatoes^e</i>	12
1614,2	1705,7	1732,7	1851,3	<i>sugar beets</i>	13
				<i>Yields per 1 ha in dt:</i>	
				<i>basic cereals (including cereal mixed)</i>	14
31,7	30,8	31,9	31,5	<i>of which: wheat</i>	15
37,6	36,2	36,1	36,6	<i>rye</i>	16
23,7	24,0	25,3	24,6	<i>potatoes^e</i>	17
277	238	231	225	<i>sugar beets</i>	18
479	545	524	559		
				<i>Livestock^c:</i>	
				<i>cattle (as of June):</i>	
387,0	366,3	382,7	357,0	<i>in thous. heads</i>	19
28,0	25,5	27,2	25,9	<i>per 100 ha of agricultural land^e in heads</i>	20
				<i>pigs (end of July):</i>	
997,0	784,1	635,2	569,6	<i>in thous. heads</i>	21
72,1	54,6	45,1	41,4	<i>per 100 ha of agricultural land^b in heads</i>	22
				<i>Production per 1 ha of agricultural land^b:</i>	
170,5	179,9	167,5	163,4	<i>animals for slaughter in terms of meat (including fats)^f in kg</i>	23
536,8	502,1	530,8	510,7	<i>cows' milk in l</i>	24
				<i>Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land^b:</i>	
340,0	338,0	402,7	329,9	<i>basic cereal grains (including cereal mixed) in kg</i>	25
18,3	26,4	21,3	17,1	<i>potatoes in kg</i>	26
1166,4	1182,0	1236,5	1345,7	<i>sugar beets in kg</i>	27
128,3	128,2	124,8	127,8	<i>animals for slaughter in terms of meat (including fats)^f in kg</i>	28
366,9	360,7	393,7	377,9	<i>cows' milk in l</i>	29

dzających działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą Powszechnego Spisu Rolnego. *d* Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct page 285. c In 2010 data of the Agricultural Census. d Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
1	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bcd} w kg: mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	76,8	99,8	124,7	98,1
2	wapniowych	68,6	62,9	36,9	19,6
3	Ciągniki rolnicze na 100 ha użytków rolnych ^{bd} w szt.	8,7	11,3	11,2	11,3
4	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	559,7	572,0	576,9	582,2
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
5	w tys. ha	551,5	563,6	568,4	573,7
6	na 1 mieszkańca w ha	0,2	0,3	0,3	0,3
7	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	22,0	22,4	22,6	22,8
8	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	234,1	256,2	242,7	238,6
PRZEMYSŁ					
Produkcja sprzedana przemysłu:					
9	w mln zł (ceny bieżące)	17848,0	23578,5	21511,9
10	rok poprzedni = 100 (ceny stałe)	92,7	89,0
11	2005 = 100 (ceny stałe)	100,0	127,1	113,2
12	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	196872	246359	235561
13	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	8179	10899	9960
BUDOWNICTWO					
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące):					
14	w mln zł	2483,9	5376,0	5504,0
15	na 1 mieszkańca w zł	1138	2485	2548
TRANSPORT. ŁĄCZNOŚĆ – stan w dniu 31 XII					
16	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^f : w km	1043	1021	1021	1039
17	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	4,2	4,1	4,1	4,1
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):					
18	w km	18154	18158	18812	19582
19	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	72,3	72,3	74,9	78,0
Samochody osobowe zarejestrowane ^g :					
20	w tys. szt.	534,3	642,6	827,5	860,9
21	na 1000 ludności	242,2	294,8	382,8	398,2
Placówki pocztowe operatora wyznaczonego ^h :					
22	w liczbach bezwzględnych	672	597	599	603
23	na 100 tys. ludności	30	27	28	28
Telefoniczne łącza główne ⁱ :					
24	w tys.	555,7	616,5	456,0	412,9
25	na 1000 ludności	251,9	282,9	210,9	191,4

^a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprawa o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 285. ^c W roku gospodarczym. ^d Wykonywania robót; patrz uwagi ogólne działu „Przemysł i budownictwo”, ust. 3 na str. 315. ^e Dane dotyczą sieci kolejowej ^f Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. ^g Do 2012 r. operator publiczny; publicznej.

^a Data are presented according to the official residence of land user. ^b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 performing works; ; see general notes to the chapter "Industry and construction", item 3 on page 315. ^f Data concern rail infrastructure. ^g Since 2011 including having temporary permission given at the end of the year. ^h Up to 2012 public operator; network.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
<i>AGRICULTURE^a AND FORESTRY (cont.)</i>					
106,0	116,6	123,0	133,6	Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{b,c,d} in kg: mineral or chemical (including mixed fertilizers)	1
27,4	40,7	26,9	60,3	lime	2
12,1	.	.	12,5	Agricultural tractors per 100 ha of agricultural land ^{b,d} in units	3
585,8	587,9	588,5	587,9	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	4
577,3	579,4	580,1	579,4	Forest areas (as of 31 XII): in thous. ha	5
0,3	0,3	0,3	0,3	per capita in ha	6
23,0	23,1	23,1	23,1	Forest cover (as of 31 XII) in %	7
250,6	285,1	285,4	295,7	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	8
<i>INDUSTRY</i>					
24536,8	28666,4	30456,7	31763,2	Sold production of industry: in million zlotys (current prices)	9
115,8	110,6	104,7	105,3	previous year = 100 (constant prices)	10
131,1	152,1	159,3	167,8	2005 = 100 (constant prices)	11
246670	288612	312771	329928	per employee in zl (current prices)	12
11247	13181	14044	14702	per capita in zl (current prices)	13
<i>CONSTRUCTION</i>					
5181,7	6030,5	6941,2	5454,1	Sales of construction and assembly production ^e (current prices): in mln zl	14
2375	2773	3201	2524	per capita in zl	15
<i>TRANSPORT. COMMUNICATION – as of 31 XII</i>					
1039	1041	1045	1027	Railway lines operated – standard gauge ^f : in km	16
4,1	4,1	4,2	4,1	per 100 km ² of total area in km	17
20217	21325	20689	21223,9	Hard surface public roads (urban and non-urban): in km	18
80,5	84,9	82,4	84,5	per 100 km ² of total area in km	19
905,6	953,3	988,2	1024,9	Registered passenger cars ^g : in thous. units	20
415,7	438,9	456,3	475,3	per 1000 population	21
591	569	559	532	Post offices of appointed operator ^h : in absolute numbers	22
27	26	26	25	per 100 thous. population	23
383,4	332,0	291,4	267,6	Fixed main line ⁱ : in thous.	24
176,0	152,9	134,6	124,1	per 1000 population	25

dających działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej, w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. i Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci

agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct on page 285. c In farming year. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Realized by construction units – by place of network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators of railway in 2000 post offices and telecommunication service offices. i Data concern operators of the public telecommunication

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
1	w mln zł	17620,8	19564,8	18528,8
2	na 1 mieszkańca w zł	8075	9043	8579
3	Sklepy (stan w dniu 31 XII)	23088 ^a	22090	20119	18730
4	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	96 ^a	99	107	115
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin ^b				
	Dochody:				
5	w mln zł	1785,6	2722,9	3592,5	3771,6
6	na 1 mieszkańca w zł	1079	1667	2217	2332
	Wydatki:				
7	w mln zł	1831,3	2676,4	3543,3	3973,2
8	na 1 mieszkańca w zł	1107	1638	2187	2457
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
9	w mln zł	768,8	839,6	1080,3	1148,1
10	na 1 mieszkańca w zł	465	514	667	710
	Wydatki:				
11	w mln zł	774,2	857,8	1071,0	1181,3
12	na 1 mieszkańca w zł	468	525	661	730
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
13	w mln zł	1008,6	1245,8	1724,4	1809,6
14	na 1 mieszkańca w zł	1824	2271	3175	3336
	Wydatki:				
15	w mln zł	1044,8	1265,9	1846,6	2058,8
16	na 1 mieszkańca w zł	1889	2308	3400	3796
	Budżet województwa				
	Dochody:				
17	w mln zł	235,0	302,6	644,6	989,7
18	na 1 mieszkańca w zł	107	139	298	458
	Wydatki:				
19	w mln zł	234,9	365,6	698,6	954,3
20	na 1 mieszkańca w zł	106	168	323	442

^a Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. ^b Bez dochodów i wydatków gmin

^a Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. ^b Excluding revenue and expenditure of

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
<i>TRADE</i>					
19188,7	22592,6	21379,9	23991,5	Retail sales (current prices): <i>in mln zł</i>	1
8796	10388	9859	11105	<i>per capita in zł</i>	2
16496	17420	18382	18746	Shops (as of 31 XII)	3
132	125	118	115	Population (as of 31 XII) per shop	4
<i>PUBLIC FINANCE</i>					
				Budgets of gminas ^b	
				Revenue:	
4341,5	4600,8	4768,3	4789,0	<i>in mln zł</i>	5
2646	2813	2924	2948	<i>per capita in zł</i>	6
				Expenditure:	
4918,0	4899,8	4724,6	4702,1	<i>in mln zł</i>	7
2998	2996	2897	2894	<i>per capita in zł</i>	8
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
1441,8	1473,3	1439,6	1394,0	<i>in mln zł</i>	9
879	901	883	858	<i>per capita in zł</i>	10
				Expenditure:	
1522,6	1549,7	1393,5	1382,1	<i>in mln zł</i>	11
928	948	855	851	<i>per capita in zł</i>	12
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
1949,4	2152,9	2374,2	2562,2	<i>in mln zł</i>	13
3603	3991	4414	4780	<i>per capita in zł</i>	14
				Expenditure:	
2130,7	2345,1	2437,2	2628,6	<i>in mln zł</i>	15
3938	4348	4531	4904	<i>per capita in zł</i>	16
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
752,5	851,3	776,8	1000,0	<i>in mln zł</i>	17
345	391	358	463	<i>per capita in zł</i>	18
				Expenditure:	
767,2	896,8	840,8	1039,8	<i>in mln zł</i>	19
352	412	388	481	<i>per capita in zł</i>	20

mających również status miasta na prawach powiatu.
gminas which are also cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
INWESTYCJE I ŚRODKI TRWAŁE^a					
	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
1	w mln zł	4032,9	4347,2	7628,7	7932,0
2	na 1 mieszkańca w zł	1827	1992	3526	3673
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w mln zł	69964,9	82403,3	99212,7	102579,0
4	na 1 mieszkańca w zł	31713	37806	45893	47552
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^b W REJESTRZE REGON – stan w dniu 31 XII					
5	Ogółem: w tys.	133,9	149,0	154,6	156,2
6	na 10 tys. ludności	600	684	715	724
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
7	w tys.	28,7	33,2	34,4	35,2
8	1999 = 100	110,3	127,4	132,1	135,0
	w tym:				
9	spółdzielnie	1,3	1,2	1,2	1,2
10	spółki handlowe	4,9	7,1	7,9	8,2
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego ..	0,7	0,8	1,0	1,0
12	spółki cywilne	11,8	10,5	9,5	9,6
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
13	w tys.	105,1	115,7	120,1	121,0
14	1999 = 100	102,1	112,4	116,7	117,5
15	na 10 tys. ludności	471	531	556	561
RACHUNKI REGIONALNE^c					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
16	w mln zł
17	na 1 mieszkańca w zł
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w mln zł
20	na 1 mieszkańca w zł
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w mln zł
22	na 1 mieszkańca w zł
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100.

^a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. ^b Bez osób prowadzących działalność gospodarczą. ^c Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. ^b Excluding persons

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
<i>INVESTMENTS AND FIXED ASSETS^a</i>					
				<i>Investment outlays (current prices):</i>	1
8288,1	10332,1	9851,7	9742,0	<i>in mln zł</i>	2
3799	4751	4543	4509	<i>per capita in zł</i>	
				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):</i>	3
108425,0	116385,7	124563,3	131742,6	<i>in mln zł</i>	4
49768	53588	57518	61101	<i>per capita in zł</i>	
<i>ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^b IN THE REGON REGISTER – as of 31 XII</i>					
164,1	162,1	166,0	169,8	<i>Total: in thous.</i>	5
753	746	767	787	<i>per 10 thous. population</i>	6
				<i>Legal persons and organizational entities without legal personality:</i>	
36,6	37,3	39,5	40,9	<i>in thous.</i>	7
140,4	143,3	151,6	156,7	<i>1999 = 100</i>	8
				<i>of which:</i>	
1,2	1,1	1,1	1,2	<i>co-operatives</i>	9
8,8	9,2	9,8	10,7	<i>commercial companies</i>	10
				<i>of which with foreign capital participation</i>	11
1,1	1,1	1,2	1,3	<i>civil law partnerships</i>	12
9,7	9,8	9,8	9,8	<i>Natural persons conducting economic activity:</i>	
127,5	124,8	126,5	128,9	<i>in thous.</i>	13
123,8	121,2	122,9	125,2	<i>1999 = 100</i>	14
585	574	584	598	<i>per 10 thous. population</i>	15
<i>REGIONAL ACCOUNTS^c</i>					
				<i>Gross domestic product (current prices):</i>	
56374	61118	63929	.	<i>in mln zł</i>	16
25840	28103	29479	.	<i>per capita in zł</i>	17
.	105,0	102,0	.	<i>Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100</i>	18
				<i>Gross value added (current prices):</i>	
49649	53724	56648	.	<i>in mln zł</i>	19
22758	24703	26122	.	<i>per capita in zł</i>	20
				<i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>	
43832	46478	48130	.	<i>in mln zł</i>	21
20092	21371	22194	.	<i>per capita in zł</i>	22
.	101,9	99,8	.	<i>Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100</i>	23

nych gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne działu „Rachunki regionalne” na str. 373-376.
tending private farms in agricultural. c See general notes to the chapter “Regional accounts” on pages 373-376.

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE**
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	W stopniach i minutach <i>In degrees and minutes</i>	W km <i>In km</i>	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				<i>Furthest extended points of the voivodship border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna)	Konstantynów	52 ^o 17'	x	<i>in the north (northern geographic latitude)</i>
na południe (szerokość geograficzna północna)	Lubycza Królewska	50 ^o 15'	x	<i>in the south (northern geographic latitude)</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Stężycza	21 ^o 37'	x	<i>in the west (eastern geographic longitude)</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Horodło	24 ^o 08'	x	<i>in the east (eastern geographic longitude)</i>
Rozciągłość:				<i>Extent:</i>
z południa na północ	x	2 ^o 02'	226	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód	x	2 ^o 31'	176	<i>from west to east</i>

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

S o u r c e: data of Voivodship Documentation Centre of Geodesy and Cartography of the Marshal's Office of Lubelskie Voivodship in Lublin.

TABL. 2. **POWIERZCHNIA I GRANICE**
AREA AND BORDERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W odsetkach <i>In percent</i>	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	25122	x	<i>Area in km²</i>
Długość granic ^a w km	1196	100,0	<i>Length of borders^a in km</i>
z Białorusią	170	14,2	<i>with Belarus</i>
z Ukrainą	296	24,7	<i>with Ukraine</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
mazowieckim	372	31,1	<i>mazowieckie</i>
podkarpackim	321	26,8	<i>podkarpackie</i>
podlaskim	4	0,3	<i>podlaskie</i>
świętokrzyskim	33	2,8	<i>świętokrzyskie</i>

^a Systematyczna weryfikacja przebiegu granic (pozyskiwanie bardziej szczegółowych danych).

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

^a Systematic verification of borders (gathering of more detailed data).

S o u r c e: data of Voivodship Documentation Centre of Geodesy and Cartography of the Marshal's Office of Lubelskie Voivodship in Lublin.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Krągły Goraj	Lubycza Królewska	388,7	Highest point – Krągły Goraj
Najniżej położony punkt (brak nazwy)	Stężycza	106,6	Lowest point (without a name)
Najwyżej położona miejscowość – Łuszczacz	Susiec	330 – 350	Highest located town – Łuszczacz
Najniżej położona miejscowość – Piotrowice	Stężycza	106,6 – 110,0	Lowest located town – Piotrowice

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie; na podstawie mapy topograficznej w skali 1:50000.

Source: data of the Marshal's Office of Lubelskie Voivodship in Lublin; on the basis of the topographic map to the scale of 1:50000.

TABL. 4. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

LATA YEARS STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C					Temperatures in °C		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		średnie ^a average ^a					skrajne extreme		
		1971– 2000	1991– 2000	2001– 2005	2001– 2010	2013	maksi- mum maximum	mini- mum minimum	
		1971–2013							
Lublin	238	7,4	7,7	7,9	8,1	8,1	35,3	-33,7	69,0
Terespol	133	7,5	7,9	8,1	8,2	8,4	35,3	-34,3	69,6

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 5. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

LATA YEARS STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Ustonecz- nienie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^b Average cloudiness in octants ^b	
	średnie ^a average ^a							
	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010				
	2013							
Lublin	572	590	575	614	650	3,1	1649	5,5
Terespol	512	527	483	549	599	2,8	1875	5,5

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. ^b Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami).

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods. ^b Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover).

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst, Dz. U. 2013 poz. 1205). Ustawa ta chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I—III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV—VI wytworzone z gleb organicznych. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz zbudowanie lub odbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. Information regarding the **geodesic status and use of voivodship land** is classified according to ownership and register groups, according to a land register as a result of the decree of the Minister of the Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (*Journal of Laws*, No. 38, item 454).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, *Journal of Laws* 2013 item 1205). The Law protects all agricultural land included in quality classes I—III, as well as agricultural land included in quality classes IV—VI, comprised of organic soils. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi; jak również łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,

3. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)” — organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines, which is discharged to reservoir without further use;
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” — agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” — all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, waterworks and workplaces).

4. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment of waste water treatment plants** concerns the same entities.

Waste water requiring treatment is understood as waste water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage systems of entities engaged in production (including polluted cooling water and water from mine drainage and constructions), other entities as well as households.

Cooling water comprises waste water with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in surface waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,

— temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Mechaniczne oczyszczanie ścieków polega na poddaniu procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczy ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiającą zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

U w a g a. Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego w oparciu o szacunek

— the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical treatment, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewage network).

N o t e. Until 2003 municipal chemical waste water treatment plants were classified as treatment plants with increased biogen removal from sewage or mechanical treatment plants.

Data concerning **the population using waste treatment plants** is given on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates

liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miast i wsi.

5. Informacje o źródłach i wielkości **emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza** oraz o **stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40, z późniejszymi zmianami).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną oraz niezorganizowaną.

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. **Ochrona przyrody** polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki

of the number of population using waste water treatment plants treating urban and rural waste.

5. *Information regarding the sources and amounts of **industrial atmospheric pollutant emissions** as well as the **equipment reducing such pollutants and the effects of its utilization** concerns organizational entities established by the Minister of the Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40, with later amendments).*

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

*Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.*

*Data regarding **gas emissions** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants.*

Data regarding particulate and gas emissions include organized and disorganized emissions.

*Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide** the **indicator of reduction of gas pollutants** was calculated and presented **with exclusion of carbon dioxide emission**.*

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. **Nature protection** consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Nature 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, land-

ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2013 poz. 627, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

scape-nature complexes, monuments of nature.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 627, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing by particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats, habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural habitats. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature, having essential value for the environmental, scientific, cultural or landscape reasons.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Natural and scenic complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 IV 2001 r. (jednolity tekst, Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późniejszymi zmianami), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach zostały zgodnie z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów.

Przez **magazynowanie odpadów** rozumie się czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub nieszkodliwianiem.

Przez **odpady składowane** rozumie się odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Waste shall mean any substance or object in one of the categories listed in Annex I to the Law on Waste, dated 27 IV 2001 (uniform text, Journal of Laws 2010 No. 185, item 1243, with later amendments), which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Information regarding waste was compiled on the basis of a catalogue of waste based on List of Waste introduced into legislation of the European Union on 1 I 2002.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

Treatment of waste shall mean the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose risks to human life and health or the environment. Storing waste is also a method of rendering waste harmless.

Waste storage shall mean temporary waste storage or collection prior to its transport, recovery to treatment.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** rozumie się tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

9. Dane o nakładach i efektach rzeczowych inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Ochrony Środowiska (SERRIE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

*Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.*

***Reclaimed waste disposal sites** are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.*

8. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from: the payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: releasing air pollutants, landfilling waste as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

9. Data regarding outlays and tangible effects of investments connected with environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERRIE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of individual farmsteads as well as natural persons and partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

TABL. 1 (6). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS AND USE OF VOIVODSHIP LAND

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014		2005	2014	SPECIFICATION
	w ha <i>in ha</i>			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do roku 2013 <i>increase (+) or de- crease (-) in ha in relation to 2012</i>	na 1000 mieszkańców ^a w ha <i>per 1000 population^a in ha</i>		
Powierzchnia ogólna^b	2512154	2512249	2512246	-	1150	1165	Total area^b
Użytki rolne	1790145	1778331	1760037	-2998	819	816	Agricultural land
grunty orne	1348007	1334648	1318245	-1906	617	611	arable land
sady	32166	32264	33429	-152	15	16	orchards
łąki trwałe	259205	253407	250219	-770	119	116	permanent meadows
pastwiska trwałe	81391	79050	75524	-588	37	35	permanent pastures
grunty:							land:
rolne zabudowane	51506	58265	61384	+303	24	28	agricultural built-up
pod stawami	5899	8950	9950	+147	3	5	under ponds
pod rowami	11971	11747	11286	-32	5	5	under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	579277	593977	606270	+1834	265	281	Forest land as well as woody and bushy land
las	560147	572620	582307	+1305	256	270	forests
grunty zadrzewione i za- krzewione	19129	21357	23963	+529	9	11	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzch- niowymi	19957	19039	18888	+31	9	9	Lands under surface waters
płynącymi	10326	11123	11987	+211	5	6	flowing
stojącymi	9631	7916	6901	-180	4	3	standing
Grunty zabudowane i zurbani- zowane	89526	89786	94315	+587	41	44	Built-up and urbanized areas:
tereny:							areas:
mieszaniowe	10408	8633	10242	+176	5	5	residential
przemysłowe	3613	3774	4043	+30	2	2	industrial
inne zabudowane	4749	6238	7704	+176	2	4	other built-up
zurbanizowane niezabu- dowane	1827	1748	1624	-44	1	1	urbanized non-built-up
rekreacji i wypoczynku	2345	2379	2467	+10	1	1	recreational and rest
komunikacyjne	65760	66370	67529	+246	30	31	transport
drogi	58759	59502	60641	+227	27	28	roads
kolejowe	6129	5925	6036	+35	3	3	railway
inne ^c	872	943	852	-16	0	0	other ^c
użytki kopalne	823	644	706	-7	0	0	minerals
Użytki ekologiczne	3221	4357	4589	-88	1	2	Ecological areas
Nieuzytki	23713	22954	22393	+16	11	10	Wasteland
Tereny różne ^d	6316	3805	5754	+618	3	3	Miscellaneous land ^d

^a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2013. ^b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi).
^c Porty lotnicze, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. ^d Grunty przeznaczone
do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Population as of 31 December for 2004 and 2013, respectively. ^b Land area (including inland waters). ^c Airports,
harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. ^d Land designated for reclamation,
unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (7). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w ha in ha				
OGÓŁEM	130	144	131	100	TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	123	111	73	81	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	31	22	22	19	mineral: I-II
III	86	48	43	50	III
IV	5	41	8	12	IV
organiczne: IV-VI.....	1	1	-	-	organic: IV-VI
Inne grunty rolne	-	27	48	9	Other agricultural land
Grunty leśne	7	6	10	10	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	43	69	60	47	Residential areas
Na tereny przemysłowe	20	6	22	29	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne .	53	35	9	1	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	4	3	9	13	Minerals
Pod zbiorniki wodne	-	-	-	-	Water reservoirs
Na inne cele	10	25	31	11	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (8). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	3402	3049	3127	3112	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	3197	2846	2925	2908	devastated
zdegradowane	205	203	202	204	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	48	102	29	33	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	29	89	22	32	agricultural
leśne	19	13	6	1	forest
zagospodarowane	26	91	16	19	managed

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	w odsetkach in per- cent	SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³			
OGÓŁEM	363,7	370,6	358,6	375,4	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem) — z ujęć własnych	117,4	113,5	113,4	122,6	32,7	Production (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing) — from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	98,2	95,6	95,3	104,3	27,8	surface
podziemne	17,4	16,2	16,7	16,9	4,5	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	158,4	168,0	159,0	163,3	43,5	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	87,9	89,2	86,1	89,6	23,9	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	0,0	0,1	0,1	—	—	waters: surface
podziemne	87,9	89,1	86,0	89,6	23,9	underground

^a Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci.

^a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (10). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND
POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	w odsetkach in per cent	SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³					
OGÓŁEM	341,0	348,0	340,0	353,3	100,0	TOTAL
Przemysł	114,0	111,7	111,8	121,0	34,2	Industry
w tym na cele produkcyjne	111,2	109,2	109,0	118,4	33,5	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	158,4	168,0	159,0	163,3	46,2	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	68,6	68,3	69,2	69,1	19,6	Exploitation of water supply network ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. ^b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	7280	5789	4778	4853	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	6730	7019	7251	7261	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	154693	168003	159048	163319	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	3720	3011	4634	4795	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,5	0,5	1,0	1,0	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	154693	164992	154414	158524	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	22,9	23,5	21,3	21,8	per 1 ha

^a O powierzchni co najmniej 20 ha. ^b O powierzchni co najmniej 10 ha. ^c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

^a Area of 20 ha and more. ^b Area of 10 ha and more. ^c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (12). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE^a I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL^a WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³		w odsetkach in per cent			
OGÓŁEM	137,3	150,0	146,2	158,9	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	86,7	99,9	97,9	109,6	69,0	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	64,6	77,3	77,8	87,6	55,1	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	50,6	50,2	48,3	49,3	31,0	discharged through sewerage system
W tym ścieki wymagające oczyszczania	72,7	72,7	68,4	71,3	44,9	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	70,9	72,2	68,2	71,0	44,7	treated
mechanicznie	13,5	15,2	11,7	13,8	8,7	mechanically
chemicznie ^b	2,2	1,9	2,7	2,7	1,7	chemically ^b
biologicznie	37,5	14,0	14,8	15,0	9,4	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	17,7	41,2	38,9	39,5	24,9	with increased biogene removal (disposal)
nieoczyszczane	1,7	0,5	0,2	0,3	0,2	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,0	0,5	0,2	0,3	0,2	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	1,7	–	0,0	–	–	discharged through sewerage system

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

^a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. ^b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (13). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2005	2010	2012	2013	ENTITIES
OGÓŁEM	161	134	146	146	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	80	63	65	62	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków ..	76	59	61	58	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	76	57	58	55	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości ...	–	2	3	3	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	4	4	4	4	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	81	71	81	84	Discharging wastewater into sewerage system (not possessing wastewater treatment plants)

^a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

^a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (14). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Mecha- niczne <i>Me- chanical</i>	Che- miczne <i>Chem- ical</i>	Bio- logiczne <i>Biologi- cal</i>	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów <i>With increa- sed biogene removal</i>	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
2005	83	18	7	56	2	
2010	67	18	3	44	2	
2012	69	17	4	46	2	
2013	65	16	4	43	2	
Przepustowość w dam ³ /d						<i>Capacity in dam³/24h</i>
2005	141	60	31	47	3	
2010	140	69	23	45	3	
2012	137	66	23	45	3	
2013	138	67	23	45	3	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych						Municipal^a wastewater treatment plants
2005	223	12	–	186	25	
2010	263	9	–	223	31	
2012	279	12	–	237	30	
2013	286	9	–	246	31	
Przepustowość w dam ³ /d						<i>Capacity in dam³/24h</i>
2005	362	1	–	221 ^b	140	
2010	349	0	–	77 ^b	272	
2012	351	1	–	79 ^b	271	
2013	347	1	–	74^b	272	
Ludność korzystająca ^{cd} z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem						<i>Population connected to wastewater treatment plants^{cd} in % of total population</i>
2005	51,0	0,1	–	31,4	19,4	
2010	53,0	0,1	–	12,7	40,1	
2012	54,9	0,2	–	14,0	40,4	
2013	55,5	0,2	–	14,8	40,6	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. *b* Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. *c* Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów. *d* Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 57.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. *b* Refers to equipment for biological treatment. *c* Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances. *d* See general notes, item 4 on page 57.

TABL. 10 (15). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	103	94	92	94	<i>Plants of significant nuisance to air quality^a (as of 31 XII)</i>
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					<i>of which possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	74	59	56	58	<i>particulates</i>
gazowych	10	9	10	9	<i>gases</i>
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					<i>of which without the results of measurements of:</i>
emisji:					<i>emission:</i>
pyłów	46	39	36	35	<i>particulates</i>
gazów	43	34	35	35	<i>gases</i>
imisji	95	91	89	90	<i>imission</i>
Emisja zanieczyszczeń na 1 km ² w t:					<i>Emission of pollutants per km² in t:</i>
pyłowych	0,3	0,1	0,1	0,1	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw	0,2	0,1	0,1	0,1	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla) ...	1,5	1,3	1,3	1,0	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym: dwutlenek siarki	0,8	0,5	0,5	0,4	<i>of which: sulphur dioxide</i>
tlenek węgla	0,3	0,3	0,3	0,2	<i>carbon monoxide</i>
tlenki azotu	0,4	0,3	0,3	0,3	<i>nitrogen oxides</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tys. t:					<i>in thous. t:</i>
pyłowe	371,3	181,6	133,0	123,7	<i>particulates</i>
gazowe	212,6	145,9	199,7	184,6	<i>gases</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	98,2	98,5	98,4	98,4	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla) ...	84,7	81,6	86,0	87,6	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

^a *Emitting particulates, gases or particulates and gases.*

TABL. 11 (16). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi-cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII							
EQUIPMENT — as of 31 XII							
OGÓŁEM	2005	230	103	108	19	47	38
TOTAL	2010	162	71	137	16	54	33
	2012	148	69	154	17	70	31
	2013	147	72	155	13	70	25
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	29	8	7	—	40	.
low	2010	34	2	4	—	37	.
	2012	33	2	9	—	55	.
	2013	33	2	4	—	55	.
średnia	2005	67	36	52	5	3	.
moderate	2010	39	28	40	3	4	.
	2012	34	23	49	3	2	.
	2013	33	23	50	2	2	.
wysoka	2005	134	59	49	14	4	.
high	2010	89	41	93	13	13	.
	2012	81	44	96	14	13	.
	2013	81	47	101	11	13	.
PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h							
WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM	2005	4886	3722	2305	3799	3122	1179
TOTAL	2010	3170	2633	4127	3004	3354	742
	2012	3132	3491	4446	3731	3417	798
	2013	3124	3563	4967	3046	3417	395
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	1217	275	142	—	2999	.
low	2010	538	90	136	—	2821	.
	2012	533	90	156	—	2934	.
	2013	533	90	136	—	2934	.
średnia	2005	1281	1682	624	633	80	.
moderate	2010	586	1273	619	462	124	.
	2012	511	1092	614	462	74	.
	2013	512	1093	630	202	74	.
wysoka	2005	2388	1765	1539	3166	43	.
high	2010	2046	1270	3372	2542	409	.
	2012	2088	2309	3676	3269	409	.
	2013	2079	2380	4201	2844	409	.

TABL. 12 (17). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**

Stan w dniu 31 XII

AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION	
	w ha in ha				w % powierzchni ogólnej województwa <i>in % of total area of the voivodship</i>		na 1 mieszkańca w m ² <i>per capita in m²</i>
OGÓŁEM	572112,7	570006,1	570164,2	570095,3	22,7	2644	TOTAL
Parki narodowe	18245,1	18247,2	18247,4	18247,4	0,7	85	National parks
Rezerваты przyrody	11549,5	11549,6	11862,9	11862,9	0,5	55	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	233594,2	233211,7	233211,7	233211,7	9,3	1082	Scenic parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	300857,1	299152,7	299152,7	299152,7	11,9	1387	Areas of protected landscape ^b
Stanowiska dokumentacyjne	4,5	7,1	11,3	11,3	0,0	0	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	768,8	768,8	768,8	768,8	0,0	4	Natural and scenic complexes
Użytki ekologiczne	7093,5	7069,0	6909,4	6840,5	0,3	32	Ecological areas

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 59. ^b Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a See general notes, item 6 on page 59. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection within scenic parks and areas of protected landscape.

TABL. 13 (18). **PARKI NARODOWE**

Stan w dniu 31 XII

NATIONAL PARKS

As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS	Powierzchnia w ha Area in ha					otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
	parków narodowych national parks					
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą of grand total number — strictly protected		w tym lasów of which forests	
			razem total			
OGÓŁEM^a	2005	18245,1	12882,1	921,9	921,0	52137,8
TOTAL^a	2010	18247,2	12901,0	921,9	921,0	52137,8
	2012	18247,4	12899,7	921,9	921,0	52137,8
	2013	18247,4	12909,2	1145,2	1144,3	52137,8
Poleski		9764,6	4798,6	116,0	115,1	14041,9
Roztoczański		8482,8	8110,6	1029,2	1029,2	38095,9

^a Powierzchnia parków w granicach województwa.

^a Area of parks on the area of voivodship.

TABL. 14 (19). REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 XII

NATURE RESERVES

As of 31 XII

LATA REZERWATY PRZYRODY	Obiekty Number	Powierzchnia Area		YEARS NATURE RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ściłą ^a of which strictly pro- tected ^a		
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2005	85	11549,5	457,7	TOTAL
	2010	85	11549,6	457,7	
	2012	86	11862,9	457,7	
	2013	86	11862,9	457,7	
Faunistyczne	12	1399,7	–	–	Fauna
Krajobrazowe	6	636,7	67,9	67,9	Scenic
Leśne	35	6166,1	337,4	337,4	Forest
Torfowiskowe	15	3134,3	–	–	Peat-bog
Florystyczne	6	153,8	50,2	50,2	Flora
Wodne	1	203,0	–	–	Water
Przyrody nieożywionej	3	13,0	1,2	1,2	Inanimate nature
Stepowe	8	156,3	1,0	1,0	Steppe

^a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

^a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (20). PARKI KRAJOBRAZOWE

Stan w dniu 31 XII

SCENIC PARKS

As of 31 XII

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SCENIC PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rol- nych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2005	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
TOTAL	2010	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
	2012	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
	2013	241182,0	114380,2	105647,6	4192,7
Skierbieszowski		35488,0	5173,0	29216,0	60,0
Lasy Janowskie		35095,0	27812,0	6898,0	324,0
Puszczy Solskiej		21305,0	18884,0	2394,0	27,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 15 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE (dok.)**

Stan w dniu 31 XII
SCENIC PARKS (cont.)
 As of 31 XII

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SCENIC PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b			
	ogółem total	w tym of which		
		lasów forest	użytków rol- nych agricultural land	wód water
w ha in ha				
Szczebrzeszyński	20209,0	5625,0	13811,0	–
Chełmski	16457,0	8125,0	5358,0	160,6
Podlaski Przełom Bugu	15511,0	3874,2	5420,6	463,1
Kazimierski	14961,0	3130,0	10039,0	441,0
Krzczonowski	12421,0	3075,0	9169,0	9,0
Strzelecki	12026,0	7488,0	2053,0	40,0
Pojezierze Łęczyńskie	11816,0	3781,0	6014,0	1182,0
Sobiborski	10000,0	8500,0	700,0	245,0
Krasnobrodzki	9390,0	5693,0	3636,0	61,0
Nadwięprzański	6261,0	2509,0	3481,0	127,0
Kozłowiecki	6121,0	5315,0	364,0	195,0
Poleski	5113,0	380,0	3500,0	765,0
Wrzelowiecki	4989,0	1916,0	2867,0	41,0
Południoworotoczański	4019,0	3100,0	727,0	52,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 16 (21). **POMNIKI PRZYRODY**

Stan w dniu 31 XII
NATURE MONUMENTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Pojedyncze drzewa Individual trees	Grupy drzew Tree clusters	Głazy narzu- towe Erratic boul- ders	Aleje Alleys	Skalki, groty, jaskinie i inne Stones, grottos, caves and others
2005	1550	1095	268	50	41	96
2010	1532	1181	185	38	51	77
2012	1513	1177	177	39	47	73
2013	1516	1179	179	40	48	70

TABL. 17 (22). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	83	90	94	99	<i>Plants generating waste (as of 31 XII)</i>
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	5155,4	4860,4	6272,4	6828,4	<i>Waste generated (during the year) in thous. t</i>
poddane odzyskowi	4860,4	3863,9	3998,4	3551,9	<i>recovered</i>
unieszkodliwione	247,1	956,8	2230,1	3256,2	<i>treated</i>
w tym składowane ^b	207,4	936,8	2222,6	3228,4	<i>of which landfilled^b</i>
magazynowane czasowo	47,9	39,7	43,9	20,3	<i>temporarily stored</i>
W % wytworzonych:					<i>In % generated:</i>
poddane odzyskowi	94,3	79,5	63,7	52,0	<i>recovered</i>
unieszkodliwione	4,8	19,7	35,6	47,7	<i>treated</i>
w tym składowane ^b	4,0	19,3	35,4	47,3	<i>of which landfilled^b</i>
magazynowane czasowo	0,9	0,8	0,7	0,3	<i>temporarily stored</i>
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) w tys. t	14234,7	18429,7	22628,6	25854,6	<i>Waste landfilled up to now (accumulated^c; end of year) in thous. t</i>
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	430,3	317,9	–	–	<i>Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t</i>
Tereny składowania odpadów w ha:					<i>Area of storage yards in ha:</i>
nie zrehabilitowane (stan w końcu roku)	132,3	104,3	136,4	136,4	<i>non-reclaimed (end of year)</i>
zrehabilitowane (w ciągu roku)	0,1	2,5	–	–	<i>reclaimed (during the year)</i>

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. ^b Na terenach własnych zakładów i innych. ^c Na terenach własnych zakładów.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. ^b On own plant grounds and other land. ^c On own plant grounds.

TABL. 18 (23). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2013 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku <i>Waste generated during the year</i>		Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) <i>Waste landfilled up to now (accumulated^b; end of year)</i>	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym poddane odzyskowi <i>of which recovered</i>		
w tys. t <i>in thous. t</i>				
OGÓŁEM	6828,4	3551,9	25854,6	TOTAL
w tym:				<i>of which:</i>
Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalnin	5075,9	1876,0	20145,5	<i>Waste from rinsing and cleaning fossils</i>
Osady z oczyszczania i mycia buraków	110,5	105,4	–	<i>Sediments from cleaning and washing sugar beets</i>
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	76,4	67,4	–	<i>Slag, furnace ash and particulates from boilers</i>
Popioły lotne z węgla	126,4	126,4	–	<i>Coal fly ash</i>
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	129,2	125,2	4267,3	<i>Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste</i>
Ustabilizowane komunalne osady ściekowe	118,6	92,1	887,7	<i>Stabilized municipal waste sediments</i>

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. ^b Na terenach własnych zakładów.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. ^b On own plant grounds.

TABL. 19 (24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
Ochrona środowiska	225295,3	407091,5	536871,7	385187,4	Environmental protection
w tym:					<i>of which:</i>
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	27203,4	62258,7	182131,6	39097,8	<i>Protection of air and climate</i>
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	11550,4	3240,9	7772,5	4314,6	<i>of which expenditures on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants</i>
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	179444,0	296818,9	265937,6	222562,3	<i>Wastewater management and protection of waters</i>
w tym nakłady na:					<i>of which expenditures on:</i>
oczyszczanie ścieków komunalnych	58951,6	66820,9	64289,1	64216,5	<i>municipal wastewater treatment</i>
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe ...	85975,0	180878,1	166638,5	124864,4	<i>sewage network discharging wastewater and precipitation water</i>

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19 (24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska (dok.)					<i>Environmental protection (cont.)</i>
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	17027,2	23241,1	79929,2	95227,6	<i>Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water</i>
w tym nakłady na:					<i>of which expenditures on:</i>
zbieranie odpadów ^b i ich transport	4735,0	8607,4	3956,2	4176,4	<i>waste collection^b and transport of which selective waste collection</i>
w tym selektywne zbieranie odpadów	674,5	90,9	727,2	1512,0	<i>removal and treatment of waste^b</i>
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	6116,1	6301,4	50192,2	35971,7	<i>reclamation of waste dumps, sludge tanks and waste landfills as well as other devastated and degraded areas</i>
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	264,0	248,9	1196,8	2167,3	
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	41,4	74,3	1150,5	1294,4	<i>Protection of nature, biodiversity and landscape</i>
Zmniejszanie hałasu i wibracji	137,8	9576,1	617,0	56,7	<i>Noise and vibration reduction</i>
Gospodarka wodna	58184,1	144969,4	114885,3	122276,4	Water management
nakłady na:					<i>outlays on:</i>
Ujęcia i doprowadzenia wody	35860,9	87833,7	75505,8	69378,3	<i>Water intakes and systems</i>
Stacje uzdatniania wody	5593,5	9327,8	8426,6	13275,9	<i>Water treatment plants</i>
Zbiorniki i stopnie wodne ..	7053,7	6058,9	3724,3	3804,4	<i>Water reservoirs and falls</i>
Regulację i zabudowę rzek i potoków	433,8	2955,6	9333,3	13868,9	<i>Regulation and management of rivers and streams</i>
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	9242,2	38793,4	17895,3	21948,9	<i>Flood embankments and pump stations</i>

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 20 (25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					<i>Ability of completed systems to reduce pollutants in t/y:</i>
pyłowych	335	13	–	12854	<i>particulates</i>
gazowych	–	–	86	4659	<i>gases</i>

TABL. 20 (25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewerage system in km for the transport of:
ścieki	147,0	379,9	455,6	234,2	wastewater
wody opadowe	16,8	15,4	18,3	17,2	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	15	13	13	5	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	14	13	10	4	of which municipal
mechaniczne	–	2	1	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	14	11	11	5	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	1	–	1	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	15133	2605	2935	4203	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	14733	2605	2455	2703	of which municipal
mechanicznych	–	475	13	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	3983	2130	2802	4203	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	11150	–	120	–	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	562	3126	2792	932	facilities
przepustowość w m ³ /d	555	5457	5297	1631	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	1	–	facilities
powierzchnia w ha	–	–	1,3	–	area in ha
wydajność w t/r	–	–	3325	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	20	–	–	–	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d ..	8090	6898	772	8196	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	505	1866	4320	1223	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	217,8	589,6	424,1	348,0	Water-line system in km
Pojemność zbiorników wodnych w tys. m ³	4,4	29,9	63,2	–	Capacity of water reservoirs in thous. m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	0,0	0,0	0,3	0,5	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	17,0	2,6	6,3	5,1	Flood embankments in km

^a W tym chemiczne. ^b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

^a Of which chemical. ^b Excluding municipal waste. ^c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21 (26). **KIERUNKI FINANSOWANIA WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
DIRECTIONS OF FINANCING OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	61841,5	74125,2	82054,9	84495,7	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	8608,0	15694,4	9213,0	18633,1	22,1	Protection of ambient air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	38025,2	39517,5	51178,2	41100,7	48,6	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	3662,1	7841,8	9719,4	11003,2	13,0	Waste management
Pozostałe	11546,2	11071,5	11944,3	13758,7	16,3	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (27). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	36164,7	67115,0	65150,9	33121,1	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	11999,0	18105,7	21135,2	10640,0	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	19587,3	21678,2	22347,0	10073,6	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	3237,2	25591,5	21301,6	11026,1	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	241,7	138,2	149,7	135,9	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	196,2	101,4	55,9	47,5	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	3,2	2,2	2,4	–	Permissible emission of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management,

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2013, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 XI 2010 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 760) z późniejszymi zmianami.

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2013, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21 XI 2010 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 760) with later amendments.

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) State **administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central of-

- terenowe organy administracji rządowej niezespalonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- b) terenowe organy administracji rządowej zespalonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

5. Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

fices),

- *territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspect-orates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);*

b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);

c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

2) **Local self-government administration** comprises:

- a) *gminas and cities with powiat status:*
 - *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- b) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- c) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

5. Self-government appeal council are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of entities of territorial self-government.

6. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (28). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powiaty	20	20	20	20	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	213	213	213	213	<i>Gminas</i>
miejskie	20	20	20	20	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie	21	22	22	22	<i>urban-rural</i>
wiejskie	172	171	171	171	<i>rural</i>
Miasta	41	42	42	42	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	4122	4251	4046	4047	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	3707	3713	3718	3718	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2 (29). **GMINY W 2013 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2013
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni ^a <i>Area^a</i>							300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM	213	7	13	58	87	36	7	3	2
TOTAL									
Poniżej 2500	4	—	—	2	2	—	—	—	—
<i>Below</i>									
2500— 4999	74	2	2	32	30	7	1	—	—
5000— 7499	69	1	—	14	37	13	4	—	—
7500— 9999	23	—	—	5	10	7	1	—	—
10000— 14999	20	1	—	3	6	5	1	3	1
15000— 19999	10	2	4	—	1	2	—	—	1
20000— 39999	7	1	3	1	—	2	—	—	—
40000— 99999	5	—	4	1	—	—	—	—	—
100000—199999	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200000 i więcej	1	—	—	—	1	—	—	—	—
<i>and more</i>									

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km².

^a Gminas with area below 5,0 km² were not appear.

TABL. 3 (30). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2013 R.**
 Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2013
 As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>							
		poniżej <i>below</i> 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM	24	3	—	1	1	7	7	4	1
TOTAL									
Poniżej 50000	3	—	—	—	—	2	1	—	—
<i>Below</i>									
50000— 74999	10	3	—	—	1	4	2	—	—
75000— 99999	4	—	—	—	—	—	3	1	—
100000— 149999	6	—	—	—	—	1	1	3	1
150000— 199999	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200000 i więcej	1	—	—	1	—	—	—	—	—
<i>and more</i>									

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2013 R.**
 Stan w dniu 31 XII
**COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES
IN 2013**
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM	3184	100	408	33	TOTAL
w tym kobiety	681	26	63	6	<i>of which women</i>

WEDŁUG WIEKU
BY AGE

18—29 lat	68	3	5	—	18—29 years
30—39	443	15	40	3	30—39
40—49	903	20	74	7	40—49
50—59	1184	35	188	13	50—59
60 lat i więcej	586	27	101	10	60 and more

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2013 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
**COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES
IN 2013 (cont.)**
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	853	85	297	30	<i>Tertiary</i>
Policealne i średnie	1331	13	103	3	<i>Post-secondary and secondary</i>
Zasadnicze zawodowe	836	2	7	–	<i>Basic vocational</i>
Gimnazjalne i podstawowe	164	–	1	–	<i>Lower secondary and primary</i>
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy	150	36	181	22	<i>Managers</i>
Specjaliści	502	32	93	9	<i>Professionals</i>
Technicy i inny średni personel ...	311	5	31	–	<i>Technicians and associate professionals</i>
Pracownicy biurowi	198	13	29	–	<i>Clerical support workers</i>
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	264	4	24	–	<i>Service and sales workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1248	–	45	2	<i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy	194	2	3	–	<i>Craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	135	2	1	–	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
Pracownicy przy pracach prostych	69	1	–	–	<i>Elementary occupations</i>
Sily zbrojne	18	–	1	–	<i>Armed forces occupations</i>

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 79; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 79; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (32). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC
ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE <i>AVERAGE EMPLOYMENT</i>					
OGÓŁEM	19925	23469	22826	23063	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	7822	7906	7749	7792	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	12053	15515	15022	15214	<i>Local self-government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	8370	10125	9515	9727	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2818	3722	3662	3611	<i>powiats</i>
województwo	865	1668	1845	1876	<i>voivodship</i>
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł <i>AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a in zł</i>					
OGÓŁEM	2699,70	3583,33	3880,87	3973,01	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	3074,10	4152,54	4380,32	4408,12	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	2447,11	3280,54	3613,82	3741,36	<i>Local self-government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	2551,27	3291,94	3668,20	3811,63	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2069,06	3062,86	3245,95	3375,45	<i>powiats</i>
województwo	2670,87	3695,09	4063,74	4083,52	<i>voivodship</i>

^a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 161.
^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 161.

DZIAŁ IV

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W Roczniku prezentowane są dane statystyczne: o przestępstwach stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, na podstawie systemu statystyki kryminalnej Komendy Głównej Policji prowadzonego w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości, o orzeczeniach sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnych, okręgowych i rejonowych, przy których działały kolegia do spraw wykroczeń), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.

4. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 186 z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

5. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

CHAPTER IV

PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. In the Yearbook, statistical data are presented: concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings, on the basis of the criminal statistics system of the National Police Headquarters conducted in cooperation with the Ministry of Justice, concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.

2. In regard to presenting statistical information, the term "Justice" refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts, in which misdemeanour boards functioned), military courts, organizational entities of public prosecutor's offices, the prison system and notarial services.

3. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, Journal of Laws No. 88, item 553, with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation by a prosecutor, moreover every revenue related misdemeanour, the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information system.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a detected crime.

4. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2013, item 186 with later amendments) or other specific laws.

5. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

6. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

7. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

8. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym – do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2010 Nr 33, poz. 178, z późniejszymi zmianami).

10. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

11. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

6. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

7. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

8. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority.

The number of pending cases (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and custody law,
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons between the age of 13-16,
 - c) execution of educative and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (pt. 3a and 3b) are based on the Law dated 26 X 1982 on Proceedings Involving Juveniles (uniform text Journal of Laws 2010 No. 33, item 178, with later amendments).

10. Adult convicts are persons who were over 17 years of age at the time of committing the crime.

11. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

TABL. 1 (33). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	61358	47783	48921	44689	T O T A L
w tym w miastach	39790	29672	30111	27009	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	1752	1458	1419	1344	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	50	41	29	46	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	696	610	651	670	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	922	696	624	478	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	13976	10207	10384	9333	Against public safety and safety of transport – Art. 163–180 Criminal Code
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a § 1 i 2kk	13030	9392	9498	8573	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a § 1 and 2 Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	2164	1606	1680	1509	Against freedom, freedom conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	242	191	240	163	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
w tym zgwałcenie – art. 197 kk	118	81	95	69	of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	2847	3149	2857	2912	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	2183	1818	1708	1661	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	75	130	133	138	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b	1194	1400	1560	1215	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	143	217	259	295	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	305	256	224	191	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	491	507	578	489	Insulting a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	241	394	587	260	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code

^a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. ^b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

^a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. ^b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1 (33). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1950	1983	2122	1517	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	258	289	240	284	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk	3202	1435	1422	1452	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk	30519	21394	22117	20313	Against property – Art. 278–295 Criminal Code
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 278 kk	11076	7533	8284	7146	Property theft – Art. 278 Criminal Code
w tym kradzież samochodu	650	167	237	184	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	236	180	145	149	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk	9740	5419	5472	4871	Burglary – Art. 279 Criminal Code
Rozbój – art. 280 kk	1547	686	518	478	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	88	50	53	35	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk ...	204	108	183	96	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	2112	2460	2347	3362	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^b	583	441	427	434	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^b
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	590	1031	712	689	Against money and securities trading – Art. 310–315 kk Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012, poz. 1356)	173	53	30	19	on Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356)
o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	232	61	186	66	on Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
o przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 124)	1414	1888	2268	2273	on Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012, item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	220	395	366	345	Treasury crimes – Penal Fiscal Code
w tym akcyza	186	370	298	300	of which excise

^a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. ^b Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.
 Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie; dane za 2013 r. naliczone w dniu 19 VIII 2014 r.

^a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. ^b Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.
 S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Lublin; date for 2013 calculated on 19 VIII 2014.

TABL. 2 (34). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2012 ^a	2013	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	66,6	72,5	73,1	70,9	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					<i>of which of crimes^b:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu	87,0	89,6	87,9	87,0	<i>Against life and health</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,4	99,4	99,4	99,3	<i>Against public safety and safety of transport</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	94,9	96,5	95,8	92,0	<i>Against freedom, freedom conscience and religion</i>
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	90,9	89,0	92,5	90,2	<i>Against sexual freedom and morals</i>
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	100,0	100,0	99,8	<i>Against the family and guardianship</i>
Przeciwko czci i netykalności cielesnej	92,0	90,8	90,2	80,4	<i>Against good name and personal integrity</i>
Przeciwko mieniu	38,9	48,5	49,9	46,8	<i>Against property</i>

^a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. ^b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 87.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie; dane za 2013 r. naliczone w dniu 19 VIII 2014 r.

^a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. ^b See Criminal Code articles table 1 on page 87.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Lublin; date for 2013 calculated on 19 VIII 2014.

TABL. 3 (35). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
OGÓŁEM	450617	1262187	2757789	3266374	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	} 116001	32238	30480	29368	<i>Criminal with bills of indictment</i>
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie		25945	31197	41585	<i>Concerning offences with motions for punishment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		75675	76765	81876	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne	226462	989970	2216230	2719353	<i>Civil</i>
w tym wieczysto-księgowe ^b	143830	153002	163826	160984	<i>of which involving real estate registry^b</i>
Rodzinne	58271	68169	65771	67335	<i>Family</i>
Z zakresu prawa pracy	13139	3023	5785	5699	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2111	1222	1478	1808	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze ^c	12830	42866	304807	319350	<i>Commercial law^c</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases.

TABL. 3 (35). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze <i>REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal</i>					
O G Ó Ł E M	40784	39626	46778	45473	T O T A L
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	} 16415	598	518	525	<i>Criminal with bills of indictment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		18770	20291	20648	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne ^b	12626	10995	11959	13359	<i>Cyvil^b</i>
Z zakresu prawa pracy	2443	638	796	698	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	7566	6678	10858	7847	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze	1644	1752	2264	2396	<i>Commercial law</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including family cases (i. a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (36). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE**
ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO
ADULTS SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED
ON THE BASIS OF AN INDICTMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	33723	26503	25815	T O T A L
w tym mężczyźni	31471	24602	23831	<i>of which men</i>
w tym za przestępstwa ^a :				<i>of which for crimes^a:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu	2787	2303	2199	Against life and health
w tym:				<i>of which:</i>
Zabójstwo	42	47	33	<i>Homicide</i>
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	1707	1135	1095	<i>Damage to health, participation in violence or assault</i>
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	12548	9150	9126	Against safety of transport
w tym za prowadzenie pojazdu na drodze w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	11818	8659	7772	<i>of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajowości	981	684	632	Against freedom, freedom conscience and religion, sexual freedom and morals
w tym zgwałcenie	69	63	53	<i>of which rape</i>
Przeciwko rodzinie i opiece	2275	2423	2216	Against the family and custody
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1599	1183	1188	<i>of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person</i>
Przeciwko mieniu	8792	5725	6575	Against property
w tym:				<i>of which:</i>
Kradzież rzeczy	2208	1517	1954	<i>Property theft</i>
Kradzież z włamaniem	1604	851	1061	<i>Burglary</i>
Rozbój	907	444	410	<i>Robbery</i>

^a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 87.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a See Criminal Code articles table 1 on page 87.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (37). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	21022	20815	19764	18661	T O T A L
O rozwód	5171	3959	4218	4394	<i>By divorce</i>
O separację	773	343	263	222	<i>By separation</i>
O alimenty	5837	7730	7242	6669	<i>By alimony</i>
Nieletnich ^a w postępowaniu wyjaśniającym:					<i>Concerning juveniles^a in investigation proceedings:</i>
w związku z demoralizacją	1550	1790	1709	1639	<i>involving demoralization</i>
w związku z czynami karalnymi	4533	3780	3427	3026	<i>involving punishable acts</i>
Nieletnich ^a na posiedzeniu lub rozprawie ^b :					<i>Concerning juveniles^a at session or hearing^b</i>
w związku z demoralizacją	1054	1181	1460	1228	<i>involving demoralization</i>
w związku z czynami karalnymi	2104	2032	1445	1483	<i>involving punishable acts</i>

^a Dane dotyczą osób. ^b Sprawy osób nieletnich załatwiane są na posiedzeniu lub rozprawie po wcześniejszym ich rozpatrzeniu w postępowaniu wyjaśniającym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons. ^b Juvenile cases are settled at a session or hearing following their earlier consideration in explanatory proceedings.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (38). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM ^a**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców:					Register of Entrepreneurs:
Przedsiębiorstwa państwowe	43	9	5	5	<i>State owned enterprises</i>
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	1	1	1	<i>Foreign enterprises</i>
Spoleczno-zawodowe organizacje rolników ^b	83	91	91	90	<i>Professional organizations of farmers^b</i>
Spółdzielnie	751	751	761	769	<i>Cooperatives</i>
Spółki jawne	1145	1465	1559	1567	<i>Unlimited partnerships</i>
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	3107	4473	5391	6013	<i>Limited liability companies</i>
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej ^c:					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c:
Stowarzyszenia ^d	2745	3738	4133	4307	<i>Associations^d</i>
Związki zawodowe	331	363	375	374	<i>Trade unions</i>
Izby gospodarcze	8	8	8	8	<i>Economic chambers</i>
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych ..	2712	18752	24335	26688	Register of Insolvent Debtors

^a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejestrowy w Lublinie.

^b Prowadzące działalność gospodarczą. ^c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. ^d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Register Court in Lublin is register court running National Court Register in lubelskie voivodship. ^b Conducting economic activity. ^c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". ^d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
 - 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- dla lat 2000–2009 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000–2002 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),
- od 2010 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla lat 2010 i 2011 zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the **population**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 than 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;
 - 2) the registers of the Ministry of the Interior and Administration on internal and international migration of population for permanent residence;
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) was prepared assuming the number of population balanced on:

- for 2000–2009 – the basis of results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000–2002 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment),
- since 2010 – the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010–2011 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011).

3. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

4. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siómeo, Kościół Polskokatolicki, Związek

3. *The working age population refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.*

4. *Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.*

5. *Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:*

- *marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);*
- *separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons – residence of husband is used);*
- *divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken);*
- *births – according to the mother's place of permanent residence;*
- *deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.*

*The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.*

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siómeo,

Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

6. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

7. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych, przy czym dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch ujęciach :

Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

***Female fertility rate** is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45–49.*

Reproduction rates:

- ***total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age specific fertility rates for this period to be constant,*
- ***gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),*
- ***demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.*

***Natural increase of the population** accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.*

***Infant** is a child under the age of 1.*

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

***6. Life expectancy** is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.*

***7. Population projection until 2050** calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 as well as assumption concerning fertility, mortality and international migration, data about population by working and post-working age are given in two approaches;*

- wariant I – przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 3 na str.93,
- wariant II – uwzględniając zmiany granicy wieku emerytalnego; zgodnie z ustawą z dnia 11 V 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 637) dla kolejnych lat prognozy jako dolną granicę wieku poprodukcyjnego (jednocześnie górną granicę wieku produkcyjnego) przyjęto: dla mężczyzn – 65,75 roku w 2015 r. oraz 67,0 lat w latach 2020–2050, dla kobiet – 60,75 roku w 2015 r., 62,0 w 2020 r., 63,25 w 2025 r., 64,5 w 2030 r., 65,75 w 2035 r. oraz 67,0 lat w latach 2040–2050.

8. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

9. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

10. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI (do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały).

- *variant I – assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 3 on page 93,*
- *variant II – considering the changes in the limit of retirement age, according to the Law changing the national law on pensions and retirement pay from National Insurance Fund and some other laws dated 11 V 2012 (Journal of Laws 2012 item 637) for the subsequent years of projection as the lower limit of the post-working age (the upper limit of the working age) were used: for males – 65,75 years in 2015 and 67,0 in 2020–2050, for females – 60,75 years in 2015, 62,0 in 2020, 63,25 in 2025, 64,5 in 2030, 65,75 in 2035 and 67,0 years in 2040–2050.*

8. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

9. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

10. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI (to 2009 – registered for permanent residence).

TABL. 1 (39). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
OGÓŁEM	2182191	2181608	2168616	2160513	TOTAL
mężczyźni	1059642	1057770	1051314	1047261	males
kobiety	1122549	1123838	1117302	1113252	females
Miasta	1018406	1015293	1007371	1002025	Urban areas
Wieś	1163785	1166315	1161245	1158488	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
OGÓŁEM	2179611	2178611	2165651	2156150	TOTAL
na 1 km ²	87	87	86	86	per 1 km ²
w miastach % ludności ogółem	46,7	46,5	46,4	46,2	in urban areas in % of total population
mężczyźni	1058006	1056351	1049802	1045350	males
kobiety	1121605	1122260	1115849	1110800	females
na 100 mężczyzn	106	106	106	106	per 100 males
Miasta	1016865	1013036	1005207	997219	Urban areas
Wieś	1162746	1165575	1160444	1158931	Rural areas

^a Na podstawie bilansów.

^a Based on balances.

TABL. 2 (40). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2179611	2178611	2165621	2156150	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym ...	470935	419121	402493	395257	Pre-working age
mężczyźni	241218	214608	205858	202218	males
kobiety	229717	204513	196635	193039	females
Miasta	201812	178284	171888	170296	Urban areas
mężczyźni	103109	91023	87687	86862	males
kobiety	98703	87261	84201	83434	females
Wieś	269123	240837	230605	224961	Rural areas
mężczyźni	138109	123585	118171	115356	males
kobiety	131014	117252	112434	109605	females

TABL. 2 (40). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym	1348586	1377527	1364563	1352470	Working age
w tym w wieku mobilnym	851284	864972	859430	853015	<i>of which of mobility age</i>
mężczyźni	698737	724858	722452	718131	<i>males</i>
w tym w wieku mobilnym	436629	443632	441528	438519	<i>of which of mobility age</i>
kobiety	649849	652669	642111	634339	<i>females</i>
w tym w wieku mobilnym	414655	421340	417902	414496	<i>of which of mobility age</i>
Miasta	672514	666491	650713	636669	<i>Urban areas</i>
mężczyźni	333885	337888	332735	327355	<i>males</i>
kobiety	338629	328603	317978	309314	<i>females</i>
Wieś	676072	711036	713850	715801	<i>Rural areas</i>
mężczyźni	364852	386970	389717	390776	<i>males</i>
kobiety	311220	324066	324133	325025	<i>females</i>
W wieku poprodukcyjnym	360090	381963	398595	408423	Post-working age
mężczyźni	118051	116885	121492	125001	<i>males</i>
kobiety	242039	265078	277103	283422	<i>females</i>
Miasta	142539	168261	182606	190254	<i>Urban areas</i>
mężczyźni	44522	49667	53874	56305	<i>males</i>
kobiety	98017	118594	128732	133949	<i>females</i>
Wieś	217551	213702	215989	218169	<i>Rural areas</i>
mężczyźni	73529	67218	67618	68696	<i>males</i>
kobiety	144022	146484	148371	149473	<i>females</i>
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM ..	62	58	59	59	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
mężczyźni	51	46	45	46	<i>males</i>
kobiety	73	72	74	75	<i>females</i>

TABL. 3 (41). LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE

As of 31 XII

WIEK AGE	2005	2010	2012	2013					
				ogółem <i>grand total</i>	w tym męż- czyźni <i>of which males</i>	miasta <i>urban areas</i>		wieś <i>rural areas</i>	
						razem <i>total</i>	w tym męż- czyźni <i>of which males</i>	razem <i>total</i>	w tym męż- czyźni <i>of which males</i>
OGÓŁEM .. TOTAL	2179611	2178611	2165651	2156150	1045350	997219	470522	1158931	574828
0— 2 lata	62338	69207	64324	61576	31331	27495	14016	34081	17315
3— 6	86323	84899	89994	90568	46239	40364	20536	50204	25703
7—12	156670	131105	125763	124604	63948	52388	26891	72216	37057
13—15	97351	76432	70734	68271	35135	27703	14257	40568	20878
16—18	103258	88534	79782	76317	38895	32348	16290	43969	22605
19—24	230130	198754	189727	183414	93895	77321	38909	106093	54986
25—29	167143	183703	176656	170625	88124	81708	41398	88917	46726
30—34	147220	167785	171182	173865	90183	85773	43556	88092	46627
35—39	132852	150309	156773	158888	81886	76738	38691	82150	43195
40—44	138934	133365	136988	140144	71101	64374	31639	75770	39462
45—49	163487	138153	133757	131799	66415	59768	28450	72031	37965
50—54	161741	160680	148363	142751	70762	67396	30948	75355	39814
55—59	132501	156737	159943	159586	77116	81337	36384	78249	40732
60—64	88643	125685	137427	141440	65319	73933	32252	67507	33067
65—69	88226	81680	92483	100874	43553	51080	21459	49794	22094
70—74	83733	77567	74370	72626	29153	33948	13470	38678	15683
75—79	71677	68621	66308	66351	24603	28789	10794	37562	13809
80 lat i więcej... <i>and more</i>	67384	85395	91077	92451	27692	34756	10582	57695	17110

TABL. 4 (42). MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH

Stan w dniu 31 XII

TOWNS AND URBAN POPULATION

As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta <i>Towns</i>	Ludność w miastach <i>Urban population</i>	
		w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>		w % ogółu ludności <i>in % of total population</i>
OGÓŁEM	2005	41	1016865	46,7
TOTAL	2010	42	1013036	46,5
	2012	42	1005207	46,4
	2013	42	997219	46,2
Poniżej 2000		1	1482	0,1
<i>Below</i>				
2000— 4999		14	41616	1,9
5000— 9999		7	51464	2,4
10000— 19999		10	165083	7,7
20000— 49999		6	205582	9,5
50000— 99999		3	188394	8,7
100000—199999		—	—	—
200000 i więcej... <i>and more</i>		1	343598	15,9

TABL. 5 (43). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
 Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
 As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2005	193	1162746	53,3
TOTAL	2010	193	1165575	53,5
	2012	193	1160444	53,6
	2013	193	1158931	53,8
Poniżej 2000		1	1735	0,1
<i>Below</i>				
2000— 4999		88	342493	15,9
5000— 6999		57	341716	15,8
7000— 9999		30	248126	11,5
10000 i więcej		17	224861	10,4
<i>and more</i>				

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
^a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (44). **MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN POPULATION AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	36,5	37,8	38,6	39,0	TOTAL
mężczyźni	34,2	35,7	36,7	37,1	<i>males</i>
kobiety	38,9	40,2	40,7	41,2	<i>females</i>
Miasta	36,3	38,2	39,2	39,8	<i>Urban areas</i>
mężczyźni	33,8	35,7	36,9	37,4	<i>males</i>
kobiety	39,0	40,9	41,7	42,3	<i>females</i>
Wieś	36,6	37,5	38,1	38,3	<i>Rural areas</i>
mężczyźni	34,7	35,6	36,5	36,8	<i>males</i>
kobiety	38,7	39,6	39,9	40,1	<i>females</i>

TABL. 7 (45). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mażeństwa Marriages		Separa- cje Separations	Rozwo- dy Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost natural- ny Natural increase
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religi- ous ^a				ogółem total	w tym niemo- włą- t of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	12994	9767	648	2828	21346	23182	156	-1836
TOTAL	2010	13302	9872	150	2483	22635	23037	106	-402
	2012	11772	8453	128	3098	21214	22562	91	-1348
	2013	10367	7419	126	4130	19738	22849	90	-3111
Miasta	2005	6032	4285	308	1858	9410	8532	68	878
Urban areas	2010	6163	4317	87	1646	10279	8834	54	1445
	2012	5296	3613	68	1981	9485	8781	40	704
	2013	4677	3152	84	2693	8828	8982	36	-154
Wieś	2005	6962	5482	340	970	11936	14650	88	-2714
Rural areas	2010	7139	5555	63	837	12356	14203	52	-1847
	2012	6476	4840	60	1117	11729	13781	51	-2052
	2013	5960	4267	42	1437	10910	13867	54	-2957

NA 1000 LUDNOŚCI^b
PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM	2005	5,93	4,46	29,59	1,29	9,75	10,58	7,31	-0,84
TOTAL	2010	6,10	4,53	6,88	1,14	10,38	10,56	4,68	-0,18
	2012	5,43	4,59	5,90	1,43	9,78	10,40	4,29	-0,62
	2013	4,80	3,43	5,83	1,91	9,14	10,58	4,56	-1,44
Miasta	2005	5,97	4,24	30,48	1,84	9,31	8,44	7,23	0,87
Urban areas	2010	6,07	4,25	8,56	1,62	10,12	8,70	5,25	1,42
	2012	5,26	4,17	6,75	1,97	9,42	8,72	4,22	0,70
	2013	4,67	3,15	8,38	2,69	8,81	8,96	4,08	-0,15
Wieś	2005	5,90	4,65	28,82	0,82	10,12	12,42	7,37	-2,30
Rural areas	2010	6,12	4,76	5,40	0,73	10,59	12,18	4,21	-1,58
	2012	5,58	4,97	5,17	0,96	10,10	11,87	4,35	-1,77
	2013	4,91	3,68	3,63	1,24	9,42	11,97	4,95	-2,55

^a Ze skutkami cywilnymi. ^b W przypadku: separacji — na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt — na 1000 urodzeń żywych.

^a With civil law consequences. ^b In case of: separations — data are presented per 100 thous. population; infant deaths — per 1000 live births.

TABL. 8 (46). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte <i>Marriages contracted</i>	Małżeństwa rozwiązane <i>Marriages dissolved</i>						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a <i>Difference between contracted and dissolved marriages^a</i>
		ogółem <i>total</i>	przez śmierć <i>by deathof</i>		przez rozwód ^b <i>by divorce^b</i>	ogółem <i>total</i>	w tym przez rozwód <i>of which by divorce</i>	
			męża <i>husband</i>	żony <i>wife</i>				
OGÓŁEM 2005	12994	12969	7783	2358	2828	25,2	5,5	-1284
TOTAL 2010	13302	11987	7213	2291	2483	23,2	4,8	-1102
2012	11772	12427	6930	2399	3098	24,1	6,0	-2169
2013	10367	13440	7032	2278	4130	26,3	8,1	-4690
Miasta 2005	6032	5746	2968	920	1858	23,9	7,7	-953
<i>Urban areas</i> 2010	6163	5567	2909	1012	1646	23,2	6,9	-852
2012	5296	5865	2841	1043	1981	24,4	8,2	-1908
2013	4677	6590	2893	1004	2693	27,8	11,4	-3332
Wieś 2005	6962	7223	4815	1438	970	26,4	3,5	-331
<i>Rural areas</i> 2010	7139	6420	4304	1279	837	23,2	3,0	-250
2012	6476	6562	4089	1356	1117	23,8	4,1	-261
2013	5690	6850	4139	1274	1437	25,0	5,2	-1358

^a Po uwzględnieniu salda migracji zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. ^b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

^a After considering net international migration for permanent residence of married persons. ^b Data by urban and rural areas exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filing petition for divorce.

TABL. 9 (47). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2013 R.
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES
IN 2013

MĘZCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	10367	391	3535	4118	1342	435	289	166	91
19 lat i mniej	63	43	19	1	—	—	—	—	—
<i>Under 20 years</i>									
20—24	1990	254	1444	266	17	6	2	—	1
25—29	4666	77	1708	2567	281	33	—	—	—
30—34	2113	14	321	1004	657	94	22	1	—
35—39	754	2	35	235	274	157	51	—	—
40—49	435	1	7	40	107	125	133	21	1
50—59	194	—	1	4	6	18	65	86	14
60 lat i więcej	152	—	—	1	—	2	16	58	75
<i>and more</i>									
W tym wyznaniowe ^a Of which church or religious marriages ^a	7419	217	2753	3302	833	186	63	40	25
19 lat i mniej	38	25	13	—	—	—	—	—	—
<i>Under 20 years</i>									
20—24	1467	144	1108	207	5	2	1	—	—
25—29	3812	42	1386	2182	186	16	—	—	—
30—34	1483	6	226	762	446	41	2	—	—
35—39	404	—	18	138	159	77	12	—	—
40—49	140	—	2	12	37	46	39	4	—
50—59	38	—	—	1	—	4	8	22	3
60 lat i więcej	37	—	—	—	—	—	1	14	22
<i>and more</i>									
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	4677	92	1228	2055	765	215	159	105	58
19 lat i mniej	14	8	6	—	—	—	—	—	—
<i>Under 20 years</i>									
20—24	666	60	481	114	10	—	—	—	1
25—29	2035	19	595	1272	137	12	—	—	—
30—34	1101	3	129	529	380	50	9	1	—
35—39	411	1	15	116	165	84	30	—	—
40—49	232	1	2	21	69	61	66	12	—
50—59	119	—	—	2	4	7	44	54	8
60 lat i więcej	99	—	—	1	—	1	10	38	49
<i>and more</i>									

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 9 (47). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2013 R. (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES
IN 2013 (cont.)

MĘZCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
MIASTA (dok.) URBAN AREAS (cont.)									
W tym wyznaniowe^a	3152	35	913	1624	439	78	27	22	14
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	5	2	3	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	469	29	351	86	3	—	—	—	—
25—29	1620	4	467	1063	80	6	—	—	—
30—34	753	—	85	400	248	19	1	—	—
35—39	206	—	6	68	88	37	7	—	—
40—49	60	—	1	7	20	15	15	2	—
50—59	17	—	—	—	—	1	3	11	2
60 lat i więcej	22	—	—	—	—	—	1	9	12
and more									
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	5690	299	2307	2063	577	220	130	61	33
TOTAL									
19 lat i mniej	49	35	13	1	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	1324	194	963	152	7	6	2	—	—
25—29	2631	58	1113	1295	144	21	—	—	—
30—34	1012	11	192	475	277	44	13	—	—
35—39	343	1	20	119	109	73	21	—	—
40—49	203	—	5	19	38	64	67	9	1
50—59	75	—	1	2	2	11	21	32	6
60 lat i więcej	53	—	—	—	—	1	6	20	26
and more									
W tym wyznaniowe^a	4267	182	1840	1678	394	108	36	18	11
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	33	23	10	—	—	—	—	—	—
Under 20 years									
20—24	998	115	757	121	2	2	1	—	—
25—29	2192	38	919	1119	106	10	—	—	—
30—34	730	6	141	362	198	22	1	—	—
35—39	198	—	12	70	71	40	5	—	—
40—49	80	—	1	5	17	31	24	2	—
50—59	21	—	—	1	—	3	5	11	1
60 lat i więcej	15	—	—	—	—	—	—	5	10
and more									

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 10 (48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2013 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDE-GROOMS AND BRIDES IN 2013

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN <i>PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES</i>	Ogółem <i>Total</i>	Poprzedni stan cywilny kobiet <i>Previous marital status of females</i>		
		panny <i>single</i>	wdowy <i>widows</i>	rozwidzione <i>divorced</i>
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>				
OGÓŁEM	10367	9432	160	775
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	9457	9013	60	384
<i>Single</i>				
Wdowcy	115	28	39	48
<i>Widowers</i>				
Rozwiedzeni	795	391	61	343
<i>Divorced</i>				
MIASTA <i>URBAN AREAS</i>				
RAZEM	4677	4167	81	429
TOTAL				
Kawalerowie	4115	3911	20	184
<i>Single</i>				
Wdowcy	69	19	25	25
<i>Widowers</i>				
Rozwiedzeni	493	237	36	220
<i>Divorced</i>				
WIEŚ <i>RURAL AREAS</i>				
RAZEM	5690	5265	79	346
TOTAL				
Kawalerowie	5342	5102	40	200
<i>Single</i>				
Wdowcy	46	9	14	23
<i>Widowers</i>				
Rozwiedzeni	302	154	25	123
<i>Divorced</i>				

TABL. 12 (50). **SEPARACJE ORZECZONE WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW
W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2013 R. (dok.)**
SEPARATIONS ADJUDICATED BY AGE A OF SPOUSES AT THE MOMENT
OF FILING PETITION FOR A SEPARATION IN 2013 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age						60 lat i więcej and more
		24 lat i mniej and less	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	

W TYM MIASTO
OF WHICH URBAN AREAS

RAZEM TOTAL	84	4	11	12	13	14	24	6
24 i mniej and less	3	2	–	1	–	–	–	–
25—29	9	2	6	1	–	–	–	–
30—34	10	–	3	7	–	–	–	–
35—39	7	–	–	2	5	–	–	–
40—49	22	–	2	1	8	11	–	–
50—59	20	–	–	–	–	3	17	–
60 lat i więcej and more	13	–	–	–	–	–	7	6

TABL. 13 (51). **SEPARACJE ORZECZONE WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a
W MAŁŻEŃSTWIE**
SEPARATIONS ADJUDICATED BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a
IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	648	150	128	126	TOTAL
separacje małżeństw:					separations:
Bez dzieci	83	62	51	57	Marriages without children
Z dziećmi	565	88	77	69	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	208	43	35	38	1
2	210	31	30	28	2
3	91	10	8	2	3
4 i więcej	56	4	4	1	4 and more

^a Poniżej 18 lat.

^a Below age 18.

TABL. 15 (53). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2828	2483	3098	4130	TOTAL
rozwoy małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	807	944	1244	1730	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	2021	1539	1854	2400	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	1173	999	1229	1547	<i>1</i>
2	606	433	504	683	<i>2</i>
3	176	87	87	142	<i>3</i>
4 i więcej	66	20	34	28	<i>4 and more</i>
MIASTA	1858	1646	1981	2693	URBAN AREAS
rozwoy małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	576	658	810	1179	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	1282	988	1171	1514	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	809	676	792	1007	<i>1</i>
2	365	254	319	417	<i>2</i>
3	83	51	47	80	<i>3</i>
4 i więcej	25	7	13	10	<i>4 and more</i>
WIEŚ	970	837	1117	1437	RURAL AREAS
rozwoy małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	231	286	434	551	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	739	551	683	886	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	364	323	437	540	<i>1</i>
2	241	179	185	266	<i>2</i>
3	93	36	40	62	<i>3</i>
4 i więcej	41	13	21	18	<i>4 and more</i>

^a Poniżej 18 lat.

^a Below the age 18.

TABL. 16 (54). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	21346	22635	21214	19738	8828	10910	Live births
chłopcy	10936	11724	10647	10122	4547	5575	males
dziewczęta	10410	10911	10567	9616	4281	5335	females
Małżeńskie	18763	19484	17840	16386	7181	9200	Legitimate
chłopcy	9651	10099	8957	8405	3705	4700	males
dziewczęta	9112	9385	8883	7978	3478	4500	females
Pozamałżeńskie	2583	3151	3374	3355	1645	1710	Illegitimate
chłopcy	1285	1625	1690	1717	842	875	males
dziewczęta	1298	1526	1684	1638	803	835	females
Urodzenia martwe	69	90	83	72	23	49	Live still births
chłopcy	30	48	44	34	9	25	males
dziewczęta	39	42	39	38	14	24	females

TABL. 17 (55). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a**
ORAZ WIEKU MATKI
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	21346	10405	6780	2457	898	421	385
TOTAL	2010	22635	10958	7980	2404	774	255	263
	2012	21214	10048	7599	2385	709	259	214
	2013	19738	9590	7014	2131	577	224	202
19 lat i mniej		766	716	45	5	–	–	–
Under 20 years								
Under 20 years								
20—24		3494	2497	846	128	22	1	–
25—29		6943	3915	2399	482	101	36	10
30—34		5668	1880	2644	806	195	82	61
35—39		2352	500	949	573	190	64	76
40—44		490	78	130	130	66	36	50
45 lat i więcej		25	4	1	7	3	5	5
and more								

^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia^a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 17 (55). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a**
ORAZ WIEKU MATKI (dok.)
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER (cont.)

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order						
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2005	100,0	48,7	31,8	11,5	4,2	2,0	1,8
TOTAL	2010	100,0	48,4	35,3	10,6	3,4	1,1	1,2
	2012	100,0	47,4	35,8	11,2	3,3	1,2	1,0
	2013	100,0	48,6	35,5	10,8	2,9	1,1	1,0
19 lat i mniej Under 20 years		100,0	93,5	5,9	0,7	–	–	–
20–24		100,0	71,5	24,2	3,7	0,6	0,0	–
25–29		100,0	56,4	34,6	6,9	1,5	0,5	0,1
30–34		100,0	33,2	46,6	14,2	3,4	1,4	1,1
35–39		100,0	21,3	40,3	24,4	8,1	2,7	3,2
40–44		100,0	15,9	26,5	26,5	13,5	7,3	10,2
45 lat i więcej and more		100,0	16,0	4,0	28,0	12,0	20,0	20,0

^a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia

^a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 18 (56). **PŁODNOŚĆ KOBIEC I WSPÓLCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność — urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility — live births per 1000 women aged:						
15–49 ^{ab}	38,76	42,44	40,48	38,02	35,71	40,12
15–19 ^a	13,58	13,88	13,01	11,96	10,74	12,84
20–24	61,06	55,81	48,97	45,19	33,39	54,97
25–29	95,65	93,92	88,16	82,64	72,49	92,50
30–34	64,15	73,13	72,33	68,18	70,05	66,27
35–39	25,27	31,11	32,01	30,71	31,67	29,78
40–44	5,96	7,07	6,73	7,19	6,65	7,68
45–49 ^b	0,30	0,23	0,27	0,38	0,38	0,38
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej	1,329	1,367	1,299	1,223	1,115	1,317
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,648	0,659	0,647	0,596	0,541	0,644
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	0,921	0,983	0,940	0,864	0,983	0,787
Demographic dynamics						

^{a, b} Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: ^a – poniżej 15 lat, ^b – 50 lat i więcej.

^{a, b} Including births from mothers aged: ^a – below 15, ^b – 50 and more.

TABL. 19 (57). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem <i>Grand total</i>	Męż- czyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Fe- males</i>	Miasta <i>Urban areas</i>			Wieś <i>Rural areas</i>		
				razem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	razem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2005	23182	12635	10547	8532	4637	3895	14650	7998	6652
TOTAL 2010	23037	12303	10734	8834	4659	4175	14203	7644	6559
..... 2012	22562	11846	10716	8781	4606	4175	13781	7240	6541
2013	22849	11945	10904	8982	4671	4311	13867	7274	6593
0 lat years	90	47	43	36	19	17	54	28	26
1—4	23	10	13	8	4	4	15	6	9
5—9	10	4	6	7	2	5	3	2	1
10—14	19	7	12	6	3	3	13	4	9
15—19	73	54	19	19	12	7	54	42	12
20—24	132	120	12	49	43	6	83	77	6
25—29	117	99	18	52	40	12	65	59	6
30—34	167	124	43	79	56	23	88	68	20
35—39	200	158	42	89	67	22	111	91	20
40—44	340	263	77	139	105	34	201	158	43
45—49	480	364	116	191	137	54	289	227	62
50—54	877	674	203	365	265	100	512	409	103
55—59	1490	1071	419	694	470	224	796	601	195
60—64	1954	1370	584	907	565	342	1047	805	242
65—69	1817	1196	621	846	513	333	971	683	288
70—74	2044	1245	799	890	531	359	1154	714	440
75—79	2788	1485	1303	1182	615	567	1606	870	736
80—84	3977	1740	2237	1350	597	753	2627	1143	1484
85 lat i więcej <i>and more</i>	6251	1914	4337	2073	627	1446	4178	1287	2891

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
 PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2005	1058	1188	936	844	967	734	1242	1369	1117
TOTAL 2010	1056	1163	955	870	971	780	1218	1322	1115
..... 2012	1040	1127	959	872	969	785	1187	1257	1118
2013	1058	1141	979	896	988	814	1197	1266	1129
0 ^a lat years	456	464	447	408	418	397	495	502	487
1—4	26	22	30	20	20	20	31	24	38
5—9	9	7	12	15	9	22	5	6	3
10—14	17	13	23	13	13	14	20	12	29
15—19	56	81	30	35	44	26	71	107	32
20—24	83	148	16	70	122	17	94	168	14
25—29	67	110	21	62	94	29	72	125	14
30—34	97	139	52	93	130	55	101	147	49
35—39	127	194	55	117	175	58	136	212	52
40—44	245	373	113	218	335	105	268	404	120
45—49	361	544	176	316	479	170	399	593	181
50—54	603	934	276	526	831	266	672	1016	287
55—59	933	1390	507	847	1285	494	1023	1485	522
60—64	1401	2134	776	1249	1784	835	1567	2474	705
65—69	1880	2872	1129	1735	2504	1178	2027	3228	1076
70—74	2784	4223	1819	2619	3935	1752	2927	4466	1877
75—79	4207	6050	3123	4141	5737	3181	4257	6292	3079
80—84	7489	10167	6215	6696	8991	5569	7974	10912	6604
85 lat i więcej <i>and more</i>	16321	18657	15467	14895	17001	14136	17135	19586	16231

^a Na 100 tys. urodzeń żywych.
^a Per 100 thous. live births

TABL. 20 (58). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN ^a
 DEATHS BY SELECTED CAUSES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Miasta <i>Urban Areas</i>	Wieś <i>Rural Areas</i>
	na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>				
OGÓŁEM 2005	1058	1188	936	844	1242
TOTAL 2010	1056	1163	955	870	1218
..... 2012	1040	1127	959	872	1187
w tym: of which:					
Choroby zakaźne i pasożytnicze <i>Infectious and parasitic diseases</i>	5	6	4	5	5
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis	1	2	1	1	2
Nowotwory <i>Neoplasms</i>	228	277	182	227	230
w tym nowotwory złośliwe of which malignant neoplasms	219	267	174	219	220
w tym: of which:					
nowotwór złośliwy żołądka <i>malignant neoplasm of stomach</i>	11	15	7	11	10
nowotwór złośliwy trzustki <i>malignant neoplasm of pancreas</i>	10	11	10	11	9
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca <i>malignant neoplasm of trachea, bronchus</i>	52	84	22	52	53
nowotwór złośliwy sutka u kobiet <i>malignant neoplasm of female breast</i>	11	–	21	12	9
nowotwór złośliwy szyjki macicy <i>malignant neoplasm of cervix uter</i>	4	–	7	4	3
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego <i>malignant neoplasm of prostate</i>	10	22	–	9	12
białaczka <i>leukemia</i>	7	7	6	7	6
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odży- wienia i przemiany metabolicznej <i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases</i>	16	15	17	14	18
w tym cukrzyca of which diabetes mellitus	16	15	17	14	17
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów..... <i>Diseases of the nervous system and sense organs</i>	14	13	16	13	15

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 20 (58). **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN^a (dok.)**
DEATHS BY CAUSES^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban Areas	Wieś Rural Areas
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Choroby układu krążenia <i>Diseases of the circulatory system</i>	527	494	558	412	628
w tym: <i>of which:</i>					
choroba nadciśnieniowa <i>hypertensive diseases</i>	8	6	9	6	9
choroba niedokrwienna serca <i>ischemic heart disease</i>	78	92	64	72	83
w tym ostry zawał serca <i>of which acute myocardial infarction</i>	39	50	28	38	39
choroby naczyń mózgowych <i>diseases of cerebrovascular</i>	101	89	112	71	127
miażdżycy <i>atherosclerosis</i>	154	111	194	108	193
Choroby układu oddechowego <i>Diseases of the respiratory system</i>	48	62	35	39	56
Choroby układu trawiennego <i>Diseases of the digestive system</i>	35	44	27	35	35
w tym zwłóknienie i marskość wątroby <i>of which fibrosis and cirrhosis of liver</i>	6	9	3	6	6
Choroby układu moczowo-płciowego <i>Diseases of the genitourinary system</i>	11	10	11	8	13
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym <i>Conditions originating in the perinatal period</i>	2	3	2	2	3
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ <i>Congenital anomalies^Δ</i>	2	3	2	2	2
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ <i>Symptoms and ill-defined conditions^Δ</i>	80	91	69	61	96
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny <i>Injuries and poisonings by external cause</i>	68	106	33	51	83
w tym: <i>of which:</i>					
wypadki komunikacyjne <i>transport accidents</i>	16	24	8	11	20
samobójstwa <i>intentional self-harm</i>	22	40	5	15	27

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 21 (59). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Fe- males	Miasta Urban Areas			Wieś Rural Areas		
				razem	chłopcy males	dziew- częta females	razem	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2005	156	86	70	68	39	29	88	47	41
TOTAL 2010	106	65	41	54	28	26	52	37	15
2012	91	53	38	40	22	18	51	31	20
2013	90	47	43	36	19	17	54	28	26
0 – 27 dni 0 – 27 days	54	29	25	25	13	12	29	16	13
0 – 6	40	20	20	19	9	10	21	11	10
w tym 0 of witch 0	28	14	14	13	6	7	15	8	7
7–13	8	5	3	4	3	1	4	2	2
14–20	5	3	2	1	–	1	4	3	1
21–27	1	1	–	1	1	–	–	–	–
28 – 29 dni 28 – 29 days .	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1 miesiąc 1 month	7	4	3	2	2	–	5	2	3
2	5	3	2	1	1	–	4	2	2
3	5	3	2	1	1	–	4	2	2
4	2	1	1	1	1	–	1	–	1
5	4	2	2	–	–	–	4	2	2
6	3	3	–	1	1	–	2	2	–
7	3	1	2	1	–	1	2	1	1
8	2	1	1	1	–	1	1	1	–
9	2	–	2	2	–	2	–	–	–
10	1	–	1	–	–	–	1	–	1
11 miesięcy 11 months	2	–	2	1	–	1	1	–	1

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH
 PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS OF EACH SEX

OGÓŁEM 2005	731	786	672	723	799	640	737	776	697
TOTAL 2010	468	554	376	525	528	522	421	576	253
2012	429	498	360	422	459	384	435	530	340
2013	456	464	447	408	418	397	495	502	487
0 – 27 dni 0 – 27 days	274	287	260	283	286	280	266	287	244
0 – 6	274	287	260	283	286	280	266	287	244
w tym 0 of witch 0	203	198	208	215	198	234	192	197	187
7–13	142	138	146	147	132	164	137	143	131
14–20	41	49	31	45	66	23	37	36	37
21–27	25	30	21	11	–	23	37	54	19
28 – 29 dni 28 – 29 days .	5	10	–	11	22	–	–	–	–
1 miesiąc 1 month	182	178	187	125	132	117	229	215	244
2	35	40	31	23	44	–	46	36	56
3	25	30	21	11	22	–	37	36	37
4	25	30	21	11	22	–	37	36	37
5	10	10	10	11	22	–	9	–	19
6	20	20	21	–	–	–	37	36	37
7	15	30	–	11	22	–	18	36	–
8	15	10	21	11	–	23	18	18	19
9	10	10	10	11	–	23	9	18	–
10	10	–	21	23	–	47	–	–	–
11 miesięcy 11 months	5	–	10	–	–	–	9	–	19

TABL. 22 (60). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a**
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wies Rural areas	
		w liczbach bezwzględ- względ- nych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births				
OGÓŁEM	2005	156	731	786	672	723	737
TOTAL	2010	106	466	552	374	523	419
	2012	91	429	498	360	422	435
w tym: of which:							
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodo- wym		54	255	301	208	232	273
<i>Conditions originating in the preinatal period</i>							
w tym zaburzenia związane z okresem trwania ciąży i rozwojem płodu		32	151	197	104	148	153
<i>of which disorders related to length of gestation and fetal growth</i>							
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		31	146	150	142	179	119
<i>Congenital anomalies^Δ</i>							
w tym wrodzone wady serca		10	47	47	47	74	26
<i>of which congenital malformation of heart</i>							

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 23 (61). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym mężczyźni of which males	
OGÓŁEM	383	359	302	474	397	TOTAL
w tym dokonane	309	285	236	386	327	<i>of which committed</i>
Wiek samobójców:						Age of suicidal persons:
14 lat i mniej	3	—	3	3	1	<i>14 and less</i>
15—19	22	20	20	29	21	<i>15—19</i>
20—29	76	65	52	86	82	<i>20—29</i>
30—49	129	120	94	146	126	<i>30—49</i>
50—69	117	123	104	155	123	<i>50—69</i>
70 lat i więcej	27	31	29	54	43	<i>70 and more</i>

^a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie.

^a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Lublin.

TABL. 24 (62). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat <i>Life expectancy at age specified</i>				
	0	15	30	45	60
MEŻCZYŻNI <i>MALES</i>					
OGÓŁEM 2005 TOTAL	69,9	55,7	41,4	28,1	17,2
	2010	56,9	42,7	29,3	18,0
	2012	58,0	43,8	30,2	18,6
	2013	58,2	44,0	30,3	18,6
Miasta <i>Urban areas</i>	74,1	59,5	45,2	31,4	19,4
Wieś <i>Rural areas</i>	71,6	57,1	43,1	29,4	17,9
KOBIETY <i>FEMALES</i>					
OGÓŁEM 2005 TOTAL	79,9	65,6	50,8	36,3	22,9
	2010	66,5	51,7	37,2	23,7
	2012	67,0	52,2	37,7	24,2
	2013	67,1	52,3	37,8	24,2
Miasta <i>Urban areas</i>	81,7	67,2	52,4	37,9	24,3
Wieś <i>Rural areas</i>	81,5	67,1	52,3	37,7	24,2

TABL. 25 (63). **PROGNOZA LUDNOŚCI DO 2050 R.**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION UNTIL 2050
As of 31 XII

I WARIANT^a / I VARIANT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013 ^b	2015	2020	2030	2040	2050	SPECIFICATION
OGÓŁEM w tys.....	2156,2	2139,7	2096,5	1995,8	1862,5	1710,6	TOTAL in thous.
mężczyźni.....	1045,4	1037,5	1017,3	969,7	906,8	838,6	males
kobiety.....	1110,8	1102,2	1079,2	1026,1	955,6	872,0	females
Miasta.....	998,6	988,9	962,2	896,3	813,1	723,2	Urban areas
mężczyźni.....	471,2	466,1	452,5	419,8	381,1	341,9	males
kobiety.....	527,4	522,8	509,8	476,5	432,0	381,3	females
Wieś.....	1157,5	1150,9	1134,3	1099,4	1049,3	987,4	Rural areas
mężczyźni.....	574,2	571,4	564,8	549,8	525,7	496,7	males
kobiety.....	583,4	579,5	569,4	549,6	523,6	490,7	females

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 94. ^b Dane rzeczywiste.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age, see general notes, item 7 on page 94. ^b Actual data.

TABL. 25 (63). **PROGNOZA LUDNOŚCI DO 2050 R. (cd.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION UNTIL 2050 (cont.)
As of 31 XII

I WARIANT^a / I VARIANT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013 ^b	2015	2020	2030	2040	2050	SPECIFICATION
W wieku przedprodukcyjnym							
w tys.	395,3	381,5	360,8	305,8	259,1	227,0	Pre-working age in thous.
mężczyźni	202,2	195,4	184,8	157,1	133,2	116,7	males
kobiety	193,0	186,1	176,0	148,6	125,9	110,3	females
Miasta	170,5	163,1	154,4	126,7	104,7	91,0	Urban areas
mężczyźni	87,0	83,5	79,0	65,2	53,8	46,8	males
kobiety	83,6	79,6	75,4	61,5	50,8	44,2	females
Wieś	224,7	218,5	206,4	179,0	154,4	136,0	Rural areas
mężczyźni	115,2	112,0	105,8	91,9	79,3	69,9	males
kobiety	109,5	106,5	100,6	87,1	75,1	66,1	females
W wieku produkcyjnym							
w tys.	1352,5	1329,2	1253,5	1148,5	1009,3	822,6	Working age in thous.
mężczyźni	718,2	709,2	673,8	618,0	557,4	461,4	males
kobiety	634,4	620,0	579,7	530,5	451,8	361,2	females
Miasta	637,6	619,8	567,2	503,3	427,6	330,8	Urban areas
mężczyźni	327,8	320,8	296,6	263,4	230,5	180,6	males
kobiety	309,7	299,0	270,7	239,9	197,2	150,2	females
Wieś	714,9	709,3	686,3	645,2	581,6	491,8	Rural areas
mężczyźni	390,4	388,3	377,2	354,6	327,0	280,8	males
kobiety	324,6	321,0	309,0	290,6	254,6	211,0	females
W wieku poprodukcyjnym							
w tys.	408,4	429,0	482,2	541,5	594,1	661,0	Post-working age in thous.
mężczyźni	125,0	132,9	158,7	194,6	216,2	260,5	males
kobiety	283,4	296,1	323,5	347,0	377,9	400,5	females
Miasta	190,5	206,0	240,6	266,3	280,8	301,4	Urban areas
mężczyźni	56,4	61,8	76,9	91,2	96,8	114,5	males
kobiety	134,1	144,2	163,7	175,1	184,0	186,9	females
Wieś	217,9	223,1	241,6	275,2	313,3	359,6	Rural areas
mężczyźni	68,6	71,1	81,8	103,3	119,4	146,0	males
kobiety	149,3	152,0	159,8	171,9	193,9	213,6	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE- PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	59	61	67	74	85	108	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
mężczyźni	46	46	51	57	63	82	males
kobiety	75	78	86	93	112	141	females

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 94. ^b Dane rzeczywiste.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age, see general notes, item 7 on page 94. ^b Actual data.

TABL. 25 (63). **PROGNOZA LUDNOŚCI DO 2050 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION UNTIL 2050 (cont.)
As of 31 XII

II WARIANT^a / II VARIANT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013 ^b	2015	2020	2030	2040	2050	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym							
w tys.	1359,3	1350,3	1309,4	1226,2	1137,9	949,6	Working age in thous.
mężczyźni.....	720,9	718,0	700,1	640,4	584,3	491,4	males
kobiety.....	638,4	632,4	609,3	585,8	553,6	458,2	females
Miasta.....	641,1	631,1	595,1	537,8	486,4	386,9	Urban areas
mężczyźni.....	329,1	325,2	309,2	272,9	242,2	193,4	males
kobiety.....	312,0	305,9	285,8	265,0	244,2	193,5	females
Wieś.....	718,1	719,3	714,4	688,3	651,5	562,7	Rural areas
mężczyźni.....	391,7	392,8	390,9	367,5	342,1	298,0	males
kobiety.....	326,4	326,5	323,5	320,8	309,4	264,7	females
W wieku poprodukcyjnym							
w tys.	401,6	407,9	426,3	463,8	465,5	534,0	Post-working age in thous.
mężczyźni.....	122,3	124,1	132,4	172,1	189,4	230,5	males
kobiety.....	279,4	283,8	293,9	291,7	276,1	303,4	females
Miasta.....	186,9	194,7	212,8	231,8	222,1	245,3	Urban areas
mężczyźni.....	55,1	57,5	64,2	81,8	85,1	101,7	males
kobiety.....	131,9	137,3	148,6	150,0	137,0	143,5	females
Wieś.....	214,7	213,1	213,5	232,1	243,4	288,7	Rural areas
mężczyźni.....	67,2	66,6	68,2	90,3	104,3	128,8	males
kobiety.....	147,5	146,5	145,4	141,7	139,1	159,9	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE- PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM.....	59	58	60	63	64	80	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
mężczyźni.....	45	44	45	51	55	71	males
kobiety.....	74	74	77	75	73	90	females

^a Dane według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano w dwóch wariantach ze względu na zmiany granicy wieku emerytalnego, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 94. ^b Dane rzeczywiste.

^a Data by working and post-working age are given in two variants due to the changes in the limit of retirement age, see general notes, item 7 on page 94. ^b Actual data.

TABL. 26 (64). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR
PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2005	23421	11750	11340	331	28322	14398	13597	327	-4901
TOTAL	2010	21071	10482	10168	421	25976	12782	12735	459	-4905
	2012	19335	9476	9508	351	24507	12382	11620	505	-5172
	2013	20535	10290	9929	316	26162	12870	12303	989	-5627
Miasta	2005	9749	3813	5760	176	14384	6468	7649	267	-4635
Urban areas	2010	8278	3214	4826	238	13306	5916	7062	328	-5028
	2012	7824	2906	4721	197	12235	5459	6448	328	-4411
	2013	8200	3030	4999	171	13388	5727	7005	656	-5188
Wieś	2005	13672	7937	5580	155	13938	7930	5948	60	-266
Rural areas	2010	12793	7268	5342	183	12670	6866	5673	131	123
	2012	11511	6570	4787	154	12272	6923	5172	177	-761
	2013	12335	7260	4930	145	12774	7143	5298	333	-439
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2005	10,69	5,36	5,18	0,15	12,93	6,57	6,21	0,15	-2,24
TOTAL	2010	9,66	4,80	4,66	0,19	11,91	5,86	5,84	0,21	-2,25
	2012	8,92	4,37	4,38	0,16	11,30	5,71	5,36	0,23	-2,38
	2013	9,50	4,76	4,60	0,15	12,11	5,96	5,69	0,46	-2,60
Miasta	2005	9,65	3,77	5,70	0,17	14,24	6,40	7,57	0,26	-4,59
Urban areas	2010	8,15	3,17	4,75	0,23	13,11	5,83	6,96	0,32	-4,95
	2012	7,77	2,88	4,69	0,20	12,15	5,42	6,40	0,33	-4,38
	2013	8,18	3,02	4,99	0,17	13,36	5,72	6,99	0,65	-5,18
Wieś	2005	11,59	6,73	4,73	0,13	11,81	6,72	5,04	0,05	-0,23
Rural areas	2010	10,97	6,23	4,58	0,16	10,86	5,89	4,86	0,11	0,11
	2012	9,91	5,66	4,12	0,13	10,57	5,96	4,45	0,15	-0,66
	2013	10,65	6,27	4,26	0,13	11,03	6,17	4,57	0,29	-0,38

^a Zameldowania. ^b Wymeldowania.

^a Registrations. ^b Cancelled registrations.

TABL. 27 (65). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	23090	19253	3837	27995	19253	8742
TOTAL	2010	20650	17218	3432	25517	17218	8299
	2012	18984	15907	3077	24002	15907	8095
	2013	20219	16927	3292	25173	16927	8246
Miasta	2005	9573	7463	2110	14117	9043	5074
Urban areas	2010	8040	6268	1772	12978	8167	4811
	2012	7627	6050	1577	11907	7437	4470
	2013	8029	6275	1754	12732	8052	4680
Wieś	2005	13517	11790	1727	13878	10210	3668
Rural areas	2010	12610	10950	1660	12539	9051	3488
	2012	11357	9857	1500	12095	8470	3625
	2013	12190	10652	1538	12441	8875	3566

NA 1000 LUDNOŚCI
 PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM	2005	10,54	8,79	1,75	12,78	8,79	3,99
TOTAL	2010	9,47	7,89	1,57	11,70	7,89	3,80
	2012	8,75	7,34	1,42	11,07	7,34	3,73
	2013	9,36	7,83	1,52	11,65	7,83	3,82
Miasta	2005	9,47	7,39	2,09	13,97	8,95	5,02
Urban areas	2010	7,92	6,17	1,75	12,78	8,04	4,74
	2012	7,57	6,01	1,57	11,82	7,38	4,44
	2013	8,01	6,26	1,75	12,71	8,04	4,67
Wieś	2005	11,46	9,99	1,46	11,76	8,65	3,11
Rural areas	2010	10,81	9,39	1,42	10,75	7,76	2,99
	2012	9,78	8,49	1,29	10,42	7,29	3,12
	2013	10,52	9,19	1,33	10,74	7,66	3,08

^a Zameldowania. ^b Wymeldowania.

^a Registrations. ^b Cancelled registrations.

TABL. 28 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety Females
OGÓŁEM ...2005	23090	10685	12405	27995	12714	15281	-4905	-2029	-2876
TOTAL									
2010	20650	9262	11388	25517	11246	14271	-4867	-1984	-2883
2012	18984	8576	10408	24002	10719	13283	-5018	-2143	-2875
2013	20219	9254	10965	25173	11415	13758	-4954	-2161	-2793
0— 4 lata years	2173	1155	1018	2532	1349	1183	-359	-194	-165
5— 9	1470	727	743	1606	805	801	-136	-78	-58
10—14	919	465	454	991	503	488	-72	-38	-34
15—19	912	390	522	992	427	565	-80	-37	-43
20—24	1878	550	1328	2381	715	1666	-503	-165	-338
25—29	3662	1447	2215	5443	2179	3264	-1781	-732	-1049
30—34	2950	1405	1545	4180	1979	2201	-1230	-574	-656
35—39	1795	901	894	2202	1115	1087	-407	-214	-193
40—44	1071	568	503	1246	662	584	-175	-94	-81
45—49	651	352	299	713	394	319	-62	-42	-20
50—54	576	301	275	585	298	287	-9	3	-12
55—59	625	319	306	631	317	314	-6	2	-8
60—64	603	304	299	625	294	331	-22	10	-32
65 lat i więcej and more	934	370	564	1046	378	668	-112	-8	-104

a Zameldowania. *b* Wymeldowania.

a Registrations. *b* Cancelled registrations.

TABL. 29 (67). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci <i>Immigrants</i>			Emigranci <i>Emigrants</i>			Saldo migracji <i>Net migration</i>		
	ogółem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>Females</i>
OGÓŁEM .. 2005	331	121	210	327	187	140	4	-66	70
TOTAL									
2010	421	289	132	459	221	238	-38	68	-106
2012	351	207	144	505	249	256	-154	-42	-112
2013	316	177	139	989	467	522	-673	-290	-383
0— 4 lata years	70	35	35	65	28	37	5	7	-2
5— 9	22	5	17	91	42	49	-69	-37	-32
10—14	8	3	5	60	33	27	-52	-30	-22
15—19	5	2	3	55	36	19	-50	-34	-16
20—24	16	12	4	66	38	28	-50	-26	-24
25—29	52	42	10	112	52	60	-60	-10	-50
30—34	44	29	15	176	90	86	-132	-61	-71
35—39	18	9	9	140	55	85	-122	-46	-76
40—44	14	8	6	87	28	59	-73	-20	-53
45—49	8	5	3	43	20	23	-35	-15	-20
50—54	14	8	6	33	14	19	-19	-6	-13
55—59	11	2	9	30	14	16	-19	-12	-7
60—64	15	7	8	14	10	4	1	-3	4
65 lat i więcej and more	19	10	9	17	7	10	2	3	-1

TABL. 30 (68). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE W 2013 R.**
Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS IN 2013
End of year

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Wierni, wyznawcy Adherents, faithful	Duchowni Clergy	Jednostki kościelne ^a Church units ^a
Kościół Katolicki Catholic Church			
Kościół Rzymskokatolicki ^b	2217194	2392	699
Kościół Neounicki	136	2	1
Starokatolickie Old Catholic			
Kościół Polskokatolicki	4360	16	17
Kościół Starokatolicki Mariawitów	125	1	3
Kościół Katolicki Mariawitów	129	1	2
Prawosławne Orthodox			
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^c	12500	41	28
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition			
Kościół Chrześcijan Baptystów	226	4	4
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	498	2	9
Kościół Boży w Chrystusie	49	4	1
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	196	6	10
Kościół Zielonoświątkowy	1119	23	13
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	332	42	10
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	143	27	6
Nowoapostolski Kościół w Polsce	123	-	3
Kościół Chrystusowy w RP ^d	147	5	3
Kościół Wolnych Chrześcijan	34	2	1
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	235	8	5
Kościół Jezusa Chrystusa w Werbkowicach ^e	30	3	1
Kościół Boży w Polsce ^f	38	1	1
Islamskie Muslim			
Muzułmański Związek Religijny	63	1	-
Liga muzułmańska w RP ^e	500	2	1
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions			
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyū ^f	82	3	3
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamsang	90	-	-
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce ^g	150	2	2
Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	316	25	1
Inne Other			
Strażnica – Towarzystwo Biblijne i Traktatowe Zareje- strowany Związek Wyznania Świadków Jehowy	9877	-	101
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych Dni Ostatnich ^f	50	6	1

^a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^b Dane dotyczą diecezji: lubelskiej, siedleckiej i zamojsko-lubaczowskiej. ^c Dane dotyczą diecezji lubelsko-chełmskiej. ^d Dane dotyczą 2012 r. ^e Dane dotyczą 2010 r. ^f Dane dotyczą 2011 r. ^g Dane dotyczą 2008 r.

^a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. ^b Data concern dioceses: lubelska, siedlecka and zamojsko-lubaczowska. ^c Data concern lubelsko-chełmska diocese. ^d Data concern year 2012. ^e Data concern year 2010. ^f Data concern year 2011. ^g Data concern year 2008.

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1, 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby **w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowacanych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Dane BAEL od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane te nie są w pełni porównywalne z wynikami badań dla okresów wcześniejszych, publikowanymi w poprzednich edycjach Rocznika.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo w BAEL i NSP 2011 stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych); jeżeli przerwa

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1, 2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households.

The LFS data since 2010 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011. The data are not fully comparable to the surveys' results for the previous periods published in the previous edition of the Yearbook.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive in LFS and in the Census 2011 is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed** persons are persons, who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or a family-owned business beyond agriculture,
 - formally had a work, but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in employment did not exceed 3 months; the additional criterion since 2006 in case of

w pracy wynosiła ponad 3 miesiące; ponadto w BAEL przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium od 2006 r. w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

2) za **bezrobotne** uznaje się osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Od I kwartału 2008 r. czas poszukiwania pracy w BAEL liczony jest od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie. W związku z tym dane te nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), w tabl. 1-4 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdań z badań prowadzonych poprzez

employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

2) **unemployed persons** are persons aged 15–74, who simultaneously fulfill three conditions:

- *within the reference week were not employed,*
- *within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,*
- *were available for work within a 2-week period following the reference week.*

The unemployed also include persons who found and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Since the I quarter of 2008 the duration of job search in LFS has been calculated since the moment of ending the break in a job search providing that it happened and lasted at least 4 weeks. Therefore these data are not comparable with the results of the previous years.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. *Due to rounding-off results of the Labour Force Survey (LFS), sum of components in tables 1-4 can differ from the amount given in the item “total”.*

Employment

1. *Data were compiled on the basis of reports from enterprises and budgetary sphere entities as*

przedsiębiorstwa i jednostki sfery budżetowej oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str. 126,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2005-2009 wyszaco-

well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) *employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);*
- 2) *employers and own-account workers, i.e.:*
 - a) *owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009; see item 5 on page 126,*
 - b) *owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,*
 - c) *other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;*
- 3) *outworkers;*
- 4) *agents (including contributing family workers and persons employed by agents);*
- 5) *members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);*
- 6) *clergy fulfilling priestly obligations.*

3. **Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. *Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.*

4. Data concerning **employment on a given day** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2005-2009 were estimated on the basis of the

wano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem, niezależnie od tego, czy podjęły one pracę w okresie sprawozdawczym, czy nie podjęły jej z uzasadnionych przyczyn (zwolnienia lekarskiego, urlopu wypoczynkowego, urlopu macierzyńskiego, przejściowego braku surowca, sezonowych prac polowych i in.), a które zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami o zatrudnieniu nie mogą być skreślone z ewidencji zatrudnionych przy pracy nakładczej.

8. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) *in 2005-2009 are not included the following employed persons:*
 - a) *on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;*
 - b) *on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;*
- 2) *since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).*

Data regarding employed persons on private farms in agriculture since 2010 are not strictly comparable to those for previous year.

6. *Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:*

- 1) **the employment, on a given 31 XII**, *of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;*
- 2) **the average paid employment** — *full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

7. **Outworkers** *are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities, regardless of the fact either they took the job in reporting period or did not take it by justified reasons (sick leave, vacation, maternity vacation, temporary lack of raw material, seasonal agricultural works etc.), and who according to regulations on employment cannot be excluded from evidence of outworkers.*

8. **Agents** *are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.*

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

9. Dane grupowane według sekcji opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 25.

10. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w pozostałych tablicach — według siedziby zarządu jednostki.

11. Prezentowane dane o pracujących, z wyjątkiem tabl. 3 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane o pracujących nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

12. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo oraz bez pracowników zmieniających wymiar etatu z pełnego na niepełny lub odwrotnie. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

9. *Data grouped according to sections were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.*

10. *In table 3 data are presented by actual workplace of employed person and type of activity, in other tables — by seat of management of unit.*

11. *Presented data on employed persons, excluding table 3, do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy and economic entities employing up to 9 persons.*

Data on employed persons do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

12. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees excluding seasonal and temporary employees and excluding employees changing work from full-time to part-time or inversely. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons, who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacation and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of

o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

13. Wolne miejsca pracy to miejsca powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czyni starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

14. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę

persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

13. Vacancies job are created due to labour turnover or newly established fulfilling simultaneously three criteria:

- 1) *they are actually free to take on the reporting day,*
- 2) *employer made attempts to find persons willing to take the job,*
- 3) *in case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.*

14. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 69, item 415, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and is less than 60 in case of women and less than 65 in case of men, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in

wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Dane od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;

active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The registered unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

Data since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

3. *Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 69, item 415, with later amendments).*

Work conditions

1. **Information regarding accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) *during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;*

- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkami przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;

- 2) *when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.*

*Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:*

- *during a business trip,*
- *during a training within the scope of common self-defence,*
- *at performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) *practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;*
- 2) *performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;*
- 3) *carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) *servicing the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;*
- 5) *stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 6) *performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;*
- 7) *performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*
- 9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*

- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m. in. według **wydarzeń** bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym dane:

- 1) obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka

10) *servicing supplementary forms of military service;*

11) *education at the National School of Public Administration by students who receive scholarships.*

3. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. *Accidents at work are classified, i.e., according to the events which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their causes (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.*

Contact-mode of injury since 2005 are grouping according to the EUROSTAT recommendation.

6. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports. Data concern persons:

- 1) *employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activ-*

magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwióknające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

7. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

8. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

9. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” — „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

ities); professional, scientific and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) *exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;*
- 3) *the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees.*

7. Evaluation of occupational risk is a complex estimation of possibility combination of bodily injury occurrence or health status worsening as well as seriousness of these events, in threatening situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

8. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.

9. Detailed explanations and information concerning work conditions are contained in CSO's publications from series "Statistical information and report" — "Accidents at Work" and "Working Conditions".

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (69). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ**
 – na podstawie BAEL
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages		kwartały quarters					
			I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys.	1956	1872	1887	1885	1894	1908	1862	POPULATION in thous.
Mężczyźni	944	901	906	900	900	920	903	Men
Kobiety	1011	971	981	985	994	988	959	Women
Aktywni zawodowo	1093	1058	1068	1059	1075	1083	1056	Economically active persons
mężczyźni	599	581	586	579	592	595	577	men
kobiety	494	477	482	479	482	487	479	women
Pracujący	986	947	958	939	965	970	958	Employed persons
mężczyźni	538	520	527	512	535	536	524	men
kobiety	447	428	431	426	429	434	433	women
Bezrobotni ^a	108	111	110	120	110	112	98	Unemployed persons ^a
mężczyźni	61	61	59	67	57	59	52	men
kobiety	46	49	51	53	53	53	46	women
Bierni zawodowo	862	814	819	826	819	826	806	Economically inactive persons
Mężczyźni	345	320	320	321	308	325	326	Men
Kobiety	517	494	499	506	511	501	480	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,9	56,5	56,6	56,2	56,8	56,8	56,7	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	63,5	64,5	64,7	64,3	65,8	64,7	63,9	men
kobiety	48,9	49,1	49,1	48,6	48,5	49,3	49,9	women
Miasta	54,9	55,4	55,8	55,0	56,4	55,8	56,1	Urban areas
Wieś	56,8	57,5	57,3	57,2	57,1	57,6	57,1	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	50,4	50,6	50,8	49,8	51,0	50,8	51,5	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	57,0	57,7	58,2	56,9	59,4	58,3	58,0	men
kobiety	44,2	44,1	43,9	43,2	43,2	43,9	45,2	women
Miasta	48,3	48,9	49,3	47,9	49,8	49,0	50,3	Urban areas
Wieś	52,4	52,2	52,1	51,5	51,9	52,4	52,4	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	9,9	10,5	10,3	11,3	10,2	10,3	9,3	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	10,2	10,5	10,1	11,6	9,6	9,9	9,0	men
kobiety	9,3	10,3	10,6	11,1	11,0	10,9	9,6	women
Miasta	12,1	11,7	11,7	13,0	11,6	12,0	10,4	Urban areas
Wieś	7,8	9,3	9,1	9,9	8,9	9,0	8,2	Rural areas

^a Osoby w wieku 15—74 lata.

^a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (70). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2013 R. – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2013 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons	Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	Stopa bezrobocia Unemployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobotni ^a unemployed ^a				
		w tys. in thous.						
O G Ó Ł E M	1862	1056	958	98	806	56,7	51,5	9,3
TOTAL								
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyjnym ^b	1365	1017	919	98	348	74,5	67,3	9,6
<i>of which of working age^b</i>								
15—24 lata	265	80	56	23	185	30,2	21,1	28,8
25—34	348	301	267	35	46	86,5	76,7	11,6
35—44	288	254	236	18	34	88,2	81,9	7,1
45—54	300	252	235	17	48	84,0	78,3	6,7
55 lat i więcej	661	168	163	5	494	25,4	24,7	3,0
<i>and more</i>								
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe	393	319	297	23	73	81,2	75,6	7,2
<i>Tertiary</i>								
Policealne i średnie zawodowe	452	310	286	24	142	68,6	63,3	7,7
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>								
Średnie ogólnokształcące	183	83	70	13	100	45,4	38,3	15,7
<i>General secondary</i>								
Zasadnicze zawodowe	405	262	233	29	143	64,7	57,5	11,1
<i>Basic vocational</i>								
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego	430	81	72	9	348	18,8	16,7	11,1
<i>Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education</i>								

^a Osoby w wieku 15—74 lata. ^b Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat.

^a Persons aged 15—74. ^b Men aged 18—64, women aged 18—59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (71). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem <i>total</i>	z liczby ogółem kobiety <i>of total numer women</i>
OGÓŁEM	729555	794127	793177	799820	392436
TOTAL					
sektor publiczny	189815	180572	170459	168857	108150
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	539740	613555	622718	630963	284286
<i>private sector</i>					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	278600	308062	308002	307911	149857
<i>Agriculture^b, forestry and fishing</i>					
Przemysł	108761	103710	101887	103584	30838
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	92150	85521	83050	84075	27990
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	24679	35656	36048	33904	3540
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	87694	95966	91758	93044	48845
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	31753	31882	33095	33729	6967
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	7105	8092	8249	8336	5537
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja	3047	6043	6216	6537	2210
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12771	13474	13804	13816	9681
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5924	7270	6966	7150	3421
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	17395	14166	15633	16014	8357
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1710	9286	11197	10990	5159
<i>Administrative and support service activities</i>					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	30345	33965	33935	34731	20484
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>					
Edukacja	64885	66407	64908	65956	50195
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	40960	45036	45800	46567	36981
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6030	6313	6229	6071	3864
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa	7896	8799	9450	11480	6500
<i>Other service activities</i>					

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 4 (72). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy <i>employees hired on the basis of an em- ployment contract</i>	właściciele, współ- właściciele i bezpłatnie pomaga- jący członkowie rodzin <i>owners, co-owners including contributing family workers</i>
OGÓŁEM	2005 317939	313685	2877
TOTAL	2010 345994	341768	3107
	2012 339073	335207	2793
	2013 344058	339911	3088
sektor publiczny	155965	155965	–
<i>public sector</i>			
sektor prywatny	188093	183946	3088
<i>private sector</i>			
w tym <i>of which</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4108	3599	50
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>			
Przemysł	93509	92624	853
<i>Industry</i>			
w tym przetwórstwo przemysłowe	67766	66904	830
<i>of which manufacturing</i>			
Budownictwo	18199	17803	396
<i>Construction</i>			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	46101	44928	928
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>			
Transport i gospodarka magazynowa	12956	12672	284
<i>Transportation and storage</i>			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3218	3112	106
<i>Accommodation and catering^Δ</i>			
Informacja i komunikacja	2268	2249	18
<i>Information and communication</i>			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8057	7711	24
<i>Financial and insurance activities</i>			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5318	5228	90
<i>Professional, scientific and technical activities</i>			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	3677	3625	52
<i>Administrative and support service activities</i>			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	34123	34123	–
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>			
Edukacja	63933	63832	101
<i>Education</i>			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	38098	37937	161
<i>Human health and social work activities</i>			
Pozostała działalność usługowa	470	450	20
<i>Other service activities</i>			

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (73). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem total	w tym pod- mioty o licz- bie pracują- cych powyżej 9 osób ^a of which entities em- ploying more than 9 per- sons ^a
OGÓŁEM	360130	398413	391407	387749	330587
TOTAL					
sektor publiczny	175747	163966	154890	151404	151403
public sector					
sektor prywatny	184383	234447	236517	236345	179184
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8919	8776	8581	8403	2429
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	90658	99472	97377	96273	90468
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	75257	73823	71789	70642	65203
of which manufacturing					
Budownictwo	18618	26435	28079	25533	18476
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	52903	65180	62177	62158	44241
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	18423	15424	16393	17115	12492
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4205	5133	4873	4778	2898
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	2320	2812	2725	2738	2079
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11325	10031	9339	8355	7668
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5164	5722	5610	5355	4449
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6824	9158	8653	8269	5099
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2821	4655	3698	4351	3390
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	29087	33559	32986	33110	33109
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	63619	63212	62656	61891	61371
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	36973	39955	39131	39416	37145
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4865	5334	5285	5055	4906
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	3406	3555	3844	4950	368
Other service activities					

^a Bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (74). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI ^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM 2005	288494	148641	25191	15520
TOTAL 2010	316886	158586	24882	15401
..... 2012	309070	155241	26137	16593
..... 2013	313142	158372	26769	17323
sektor publiczny public sector	141219	93088	14746	10218
sektor prywatny private sector	171923	65284	12023	7105
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	2348	514	1251	961
Przemysł Industry	89411	25391	3213	1478
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	64093	21806	2811	1347
Budownictwo Construction	16981	1591	822	226
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	42458	22772	2470	1584
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	12095	1636	577	139
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2541	1852	571	381
Informacja i komunikacja Information and communication	2081	688	168	86
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	7211	5592	500	410
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4222	1784	542	367
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	4775	2667	453	231
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	3273	1738	352	189
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	32820	19431	1303	621
Edukacja Education	52664	40773	11168	8151
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	35664	29049	2273	1698
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	4272	2744	969	701
Pozostała działalność usługowa Other service activities	326	150	124	93

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Od 2009 łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo

^a Excluding economic entities employing up to 9 person. ^b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (75). **PRZYJĘCIA DO PRACY^a**
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podjemu- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	osoby, które po- przednio pracowały persons formerly employed	powracający z urlopów wychow- awczych ^b persons returning from child- -care leaves ^b		
OGÓŁEM	2005	51209	21718	9222	24400	1389	17,7
TOTAL	2010	50706	20093	9299	38444	1055	15,7
	2012	48838	20466	7879	31585	1436	15,0
	2013	49210	20815	8758	30389	902	15,4
sektor publiczny		11606	6992	2042	7816	325	8,0
public sector							
sektor prywatny		37604	13823	6716	22573	577	21,6
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i ry- bactwo		357	51	91	215	#	15,2
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		14715	4546	1960	9003	192	16,4
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe ... of which manufacturing		12098	4255	1638	7191	171	18,7
Budownictwo		5023	246	556	3348	7	28,0
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		10370	5370	2149	6586	274	23,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa.. Transportation and storage		2434	269	242	1607	12	20,2
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		550	351	64	323	21	19,4
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		442	122	124	284	6	22,7
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		808	601	89	414	28	10,9
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		343	129	26	245	6	7,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		637	341	147	410	7	13,0
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		2582	1363	#	888	#	91,6
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne		3673	1864	697	2463	105	11,2
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		3752	2856	516	2430	92	6,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities		3070	2417	711	1933	124	8,2
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją		382	232	88	213	21	8,5
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		72	57	#	27	-	22,9
Other service activities							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospo-
darczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic
entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (76). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
 TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystają- cy z urlopów wychowawczych ^b persons granted child-care ^b		
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee				
OGÓŁEM	2005	45871	19592	5016	3666	3983	2183	15,5
TOTAL	2010	50410	20260	7971	2929	2671	1272	15,5
	2012	51681	21154	8356	2713	3161	1191	16,0
	2013	47507	19425	6761	2772	3073	698	14,9
sektor publiczny		11420	6550	1488	239	1720	265	7,9
public sector								
sektor prywatny		36087	12875	5273	2533	1353	433	20,8
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		323	46	31	4	27	#	13,8
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		13385	4218	1873	739	1038	161	14,9
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		11256	3948	1677	664	528	147	17,5
of which manufacturing								
Budownictwo		5834	254	639	267	149	13	32,5
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		10258	5254	1726	1017	166	191	23,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		2245	203	282	106	205	7	18,6
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		671	447	156	55	16	9	24,2
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		266	106	#	#	#	5	13,6
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		798	599	130	95	30	15	10,9
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		366	150	60	8	52	6	8,4
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		632	290	99	36	40	15	12,7
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		2050	1010	131	68	#	#	72,8
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona naro-		2745	1227	107	50	332	63	8,4
dowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne								
Public administration and defence; com-								
compulsory social security								
Edukacja		4245	2848	901	101	578	99	7,7
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		3283	2516	564	123	385	99	8,9
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		355	218	26	15	43	11	8,1
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		51	39	#	#	-	-	16,2
Other service activities								

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 9 (77). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNO-KSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY ^a**
THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół of total number — school leavers				
			wyż- szych tertiary	policealnych i średnich zawodo- wych post- -secondary and sec- ondary vocational	liceów ogólno- kształca- cych general seconda- ry	zasadni- czych zawodo- wych basic vocatio- nal	
OGÓŁEM	2005	8120	3859	3151	2456	932	1581
TOTAL	2010	6545	2953	2941	1503	860	1241
	2012	5205	2122	2349	1254	602	1000
	2013	4652	2052	2311	1133	467	741
sektor publiczny		1632	1024	1210	265	103	54
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		3020	1028	1101	868	364	687
<i>private sector</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		68	6	30	26	4	8
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł		1377	358	395	453	190	339
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1116	316	322	384	151	259
<i>of which manufacturing</i>							
Budownictwo		426	32	88	126	33	179
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		764	345	285	244	120	115
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa		84	16	26	30	8	20
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		45	22	7	26	4	8
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		81	26	74	3	#	#
<i>Information and communication</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		67	37	37	12	#	#
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		19	10	12	3	#	#
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ...		104	63	90	9	2	3
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		51	19	13	8	5	25
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne		569	343	418	88	41	22
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja		319	268	276	24	12	7
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		616	464	514	78	13	11
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekrea- cją		62	43	46	3	13	-
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa		-	-	-	-	-	-
<i>Other service activities</i>							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (78). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE
W 2013 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	787	112	672	18607	11592	13985	10394
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	11	–	5	338	235	241	216
Przemysł <i>Industry</i>	220	43	220	3077	2544	2550	2073
w tym przetwórstwo przemy- słowe <i>of which manufacturing</i>	214	43	214	2623	2167	2361	1961
Budownictwo <i>Construction</i>	116	1	65	2532	1743	2274	1441
Handel; naprawa pojazdów sa- mochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	53	2	53	5741	2888	3225	2262
Transport i gospodarka magazy- nowa <i>Transportation and storage</i>	5	–	5	829	219	485	276
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ .. <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	5	–	5	700	497	976	877
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	34	5	20	171	104	65	23
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	14	1	14	206	131	255	225
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ... <i>Real estate activities</i>	12	10	2	107	23	155	70

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 10 (78). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE
W 2013 R. (dok.)**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	24	1	1	398	163	397	189
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	100	16	100	693	298	1115	815
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	92	30	84	849	842	260	256
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja	9	3	9	1708	1352	1163	1080
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	71	–	71	859	432	592	474
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	–	12	212	116	154	104
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa	6	–	6	187	5	78	13
<i>Other service activities</i>							

^a W ciągu roku.

^a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (79). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
 Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS
JOB OFFERS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	156832	119709	131125	134042	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	78358	59385	64432	64852	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	53714	37500	37425	37345	previously not employed
w tym absolwenci ^a	10635	8872	9230	8766	of which school-leavers ^a
w tym w szkole wyższej ^b ..	3555	3121	2982	2749	of which in tertiary education ^b
bez kwalifikacji zawodowych	38445	29844	36078	37694	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	6954	3966	4682	5604	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^c	106831	61852	74064	79555	long-term unemployed ^c
posiadający prawo do zasiłku ...	13737	12669	13445	10929	possessing benefit rights
samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko w wieku 18 lat i mniej	3584 ^d	7623	9397	10261	bringing up single-handed at least one child aged 18 and less
niepełnosprawni	2983	4149	4691	5102	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^e w %	17,0	13,1	14,2	14,4	Registered unemployment rate ^e in %
Oferty pracy	536	722	938	1123	Job offers

^a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Dotyczy osób, które nie ukończyły 27 lat. ^c Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. ^d Dane dotyczą osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku 7 lat i mniej. ^e Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 129.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. ^b Concerns persons who have not reached their 27th birthday. ^c Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. ^d Data concern persons who bring up single-handed at least one child aged 7 and less. ^e See general notes, item 2 on page 129.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 13 (81). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	12671	8482	16698	11008	19968	13460	20272	13534
Policealne oraz średnie za- wodowe Post-secondary as well as vocational secondary	40390	23220	29441	15854	32344	17121	33016	17227
Średnie ogólnokształcące General secondary	14010	9755	15117	9387	15876	9666	16102	9680
Zasadnicze (zawodowe) Basic vocational	47071	20002	29821	11988	32384	12715	33345	12825
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	42690	16899	28632	11148	30553	11470	31307	11586
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	34587	14006	41599	18610	35056	14363	31780	13315
3— 6	20766	10517	20389	10677	20699	10448	20565	10232
6—12	20724	9758	19146	9502	21363	10037	22481	10313
12—24	23493	11834	19796	10049	23850	12466	25234	12074
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	57262	32243	18779	10547	30157	17118	33982	18918
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy No work seniority	53714	29440	37500	20760	37425	20563	37345	20116
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej and less	25532	13635	21607	11742	24998	13607	26482	14360
1— 5	26678	11875	23449	10646	27249	12442	27309	12228
5—10	16911	8189	12262	5715	14390	6559	15029	6719
10—20	20953	10537	13749	6411	14785	6710	15201	6860
20—30	11729	4483	8578	3307	9271	3589	9586	3595
powyżej 30 lat more than 30 years	1315	199	2564	804	3007	962	3090	974

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3—6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. wśród bezrobotnych było 26142 osoby (w tym 9630 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a From the date of registering in a labour office. ^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3—6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2013 among the unemployed were 26142 persons (of which 9630 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 14 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					<i>Unemployed persons who:</i>
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	3582	1901	1219	1406	<i>Undertaking employment in intervention works</i>
w tym kobiety	1696	1057	713	815	<i>of which women</i>
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	2353	3445	1097	1073	<i>Undertaking employment in public works</i>
w tym kobiety	1047	1099	292	301	<i>of which women</i>
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	20827	35819	15357	16497	<i>Started training or internship with the employer</i>
w tym kobiety	11977	21966	9408	9879	<i>of which women</i>
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	1839	1367	1438	<i>Started a social useful works</i>
w tym kobiety	1074	863	893	<i>of which women</i>
Liczba zgłoszonych ofert pracy	44174	55016	38776	43508	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 15 (83). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in per cent	
OGÓŁEM	212,8	514,5	301,7	356,0	100,0	TOTAL
w tym:						<i>of which:</i>
Zasiłki dla bezrobotnych	92,9	122,6	122,4	135,9	38,2	<i>Unemployment benefits</i>
Szkolenia	9,2	16,9	4,3	4,9	1,4	<i>Training</i>
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	21,0	138,1	65,3	84,2	23,6	<i>Means for starting of economic activity and equipping of workseat</i>
Roboty publiczne	10,9	25,0	6,0	7,7	2,2	<i>Public works</i>
Prace interwencyjne	9,9	9,4	4,9	6,4	1,8	<i>Intervention works</i>
Stypendia za okres stażu	39,3	153,6	61,3	82,7	23,2	<i>Scholarships for intership period</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 130.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 130.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (84). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem – powodujących nie- zdolność do pracy <i>Of total number – accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION
		śmier- tel- nych <i>fatal</i>	cięż- kich se- rious	lżej- szych <i>ligh- ter</i>	1–3 dni <i>days</i>	4–20	21 dni i więcej <i>days and more</i>	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM2005	3352	14	22	3316	13	811	2390	TOTAL
2010	3772	10	21	3741	33	1066	2459	
2012	3496	10	14	3472	42	1088	2269	
2013	3541	13	15	3513	64	947	2238	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	48	–	–	48	–	12	34	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł	1068	3	5	1060	13	250	760	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe	824	3	4	817	9	194	583	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	248	1	3	244	1	57	183	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	466	4	1	461	9	171	243	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazyno- wa	224	2	–	222	3	44	165	<i>Transportation and stor- age</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	22	–	–	22	–	8	12	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	14	–	1	13	–	4	8	<i>Information and commu- nication</i>
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	35	–	–	35	4	7	17	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	68	–	–	68	1	13	51	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	29	–	–	29	2	7	16	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	81	–	–	81	4	30	46	<i>Administrative and sup- port service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	304	2	2	300	6	94	171	<i>Public administration and defence; compul- sory social security</i>
Edukacja	296	1	2	293	10	82	173	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	598	–	1	597	10	157	333	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	29	–	–	29	1	9	17	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	11	–	–	11	–	2	9	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku
^a Registered in a given year.

TABL. 16 (84). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy <i>Of total number – accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION	
		śmier- tel- nych <i>fatal</i>	cięż- kich se- rious	lżej- szych <i>lighter</i>	1–3 dni <i>days</i>	4–20	21 dni i więcej <i>days and more</i>		
NA 1000 PRACUJĄCYCH (WSKAŹNIK WYPADKOWOŚCI) PER 1000 EMPLOYED PERSONS (ACCIDENT RATE)									
OGÓŁEM	2005	7,37	0,03	0,05	7,29	0,03	1,78	5,25	TOTAL
	2010	7,88	0,02	0,04	7,82	0,07	2,23	5,14	
	2012	7,05	0,02	0,03	7,00	0,08	2,19	4,58	
	2013	7,17	0,03	0,03	7,11	0,13	1,92	4,53	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		8,96	–	–	8,96	–	2,24	6,35	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł		10,40	0,03	0,05	10,32	0,13	2,43	7,40	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe		9,86	0,04	0,05	9,78	0,11	2,32	6,98	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo		7,09	0,03	0,09	6,98	0,03	1,63	5,23	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5,04	0,04	0,01	4,99	0,10	1,85	2,63	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazyno- wa		6,70	0,06	–	6,64	0,09	1,32	4,94	<i>Transportation and stor- age</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		2,65	–	–	2,65	–	0,96	1,45	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja		2,20	–	0,16	2,04	–	0,63	1,25	<i>Information and commu- nication</i>
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		2,53	–	–	2,53	0,29	0,51	1,23	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		9,63	–	–	9,63	0,14	1,84	7,23	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1,83	–	–	1,83	0,13	0,44	1,01	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		7,30	–	–	7,30	0,36	2,70	4,15	<i>Administrative and sup- port service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		8,85	0,06	0,06	8,74	0,17	2,74	4,98	<i>Public administration and defence; compul- sory social security</i>
Edukacja		4,52	0,02	0,03	4,48	0,15	1,25	2,64	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		12,95	–	0,02	12,93	0,22	3,40	7,21	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		4,72	–	–	4,72	0,16	1,46	2,76	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa		1,05	–	–	1,05	–	0,19	0,86	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (85). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrow- otna i pomoc spo- łeczna health and social work
			razem total	w tym prze- twór- stwo prze- mysło- we of which manu- factur- ing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY EVENTS CAUSING INJURY								
OGÓŁEM2005	3352	45	1362	1181	264	322	218	488
TOTAL 2010	3772	73	1251	1057	340	577	138	570
2012	3496	59	1136	874	308	464	182	510
2013	3541	48	1068	824	248	466	224	598
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi	101	–	54	49	3	13	7	8
Contact with electrical voltage tem- perature, hazardous substances and chemicals								
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:								
nieruchomy obiekt	1076	15	252	196	60	112	84	231
a stationary object								
obiekt w ruchu	705	10	269	189	55	116	35	69
object in motion								
w tym przez: of which by:								
spadający obiekt	288	5	131	81	27	49	10	24
falling object								
poruszający się lub transpor- towany obiekt	136	1	47	40	10	26	11	9
moving or transported object								
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	462	7	190	167	56	76	8	46
Contact with sharp, coarse and rough object								
w tym kontakt z przedmiotem ostrym	257	3	133	123	18	58	3	19
of which contact with sharp ma- terial agent								
Uwięzienie, zmiżdżenie	231	6	101	83	25	30	14	23
Pretension, crush, etc.								
Obciążenie fizyczne lub psychiczne. Physical or mental stress	479	2	116	77	21	67	44	116
w tym obciążenie układu mię- śniowo-szkieletowego	433	2	109	73	21	61	40	103
of which physical stress on the muscular-skeletal system								
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	83	7	13	7	2	2	12	25
Aggression human or animal								
Pozostałe	404	1	73	56	26	50	20	80
Others								

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (85). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrow- otna i pomoc spo- leczna health and social work
			razem total	w tym prze- twór- stwo przem- ysłowe of which manu- factur- ing				
OGÓŁEM 2005	6335	78	2751	2372	653	597	384	732
TOTAL 2010	6940	124	2534	2158	736	1039	248	907
..... 2012	6485	97	2385	1805	633	853	349	791
..... 2013	6662	72	2304	1776	500	948	386	892
Niewłaściwy stan czynnika materialnego <i>Inappropriate condition of material objects/agents</i>	669	9	261	213	41	72	51	72
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organization of:</i>								
pracy <i>work</i>	310	5	136	110	39	26	7	51
stanowiska pracy <i>work post</i>	419	4	153	107	32	49	23	94
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym <i>Absence or inappropriate use of material objects/agents</i>	476	4	225	171	44	79	21	55
Nieuzywanie sprzętu ochronnego <i>Not using protective equipment</i>	101	1	60	50	8	16	3	2
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika <i>Inappropriate wilful employee action</i>	409	5	205	152	35	52	12	50
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b <i>Inappropriate mental-physical condition of employee^b</i>	107	–	23	17	3	8	8	29
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika <i>Incorrect employee action</i>	3663	36	1131	865	277	563	239	464
Inne <i>Other</i>	508	8	110	91	21	83	22	75

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by, i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (86). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE ^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	3041	2247	2161	2145	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	20	16	9	9	<i>of which fatal accidents</i>
Wydarzenia powodujące urazy:					<i>Events causing injury:</i>
upadek osób	1516	1173	1151	1203	<i>persons falling</i>
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	200	166	186	171	<i>persons hit or crushed by falling objects</i>
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	78	50	36	48	<i>persons run over, hit or caught by moving means of transport</i>
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	371	294	286	228	<i>persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment</i>
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	371	241	175	162	<i>persons hit, crushed or bitten by animals</i>
działanie:					<i>influence of:</i>
skrajnych temperatur	23	10	10	10	<i>extreme temperatures</i>
materiałów szkodliwych	2	1	4	2	<i>hazardous materials</i>
inne wydarzenia	480	312	313	321	<i>other events</i>

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Who received one-off accident compensations.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (87). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with					
				ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z maszynami szczególnie niebezpiecznymi particularly dangerous machinery	
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed									
OGÓŁEM	2005	110,6	85,0	80,3	56,8	19,6	19,2	10,8	9,0
TOTAL	2010	94,2	68,8	70,3	48,0	13,7	12,3	10,2	8,5
	2012	105,3	73,2	77,5	50,0	16,5	14,3	11,4	8,8
	2013	117,2	80,4	83,4	52,8	21,9	19,5	11,9	8,1
sektor publiczny		91,3	74,0	45,7	29,3	39,0	38,9	6,6	5,8
<i>public sector</i>									
sektor prywatny		129,3	83,3	101,0	63,8	13,8	10,4	14,4	9,2
<i>private sector</i>									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 19 (87). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with					
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z maszynami szczególnie nie- bezpiecznymi particularly dan- gerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	86,3	68,4	64,0	61,3	2,4	2,0	20,0	5,1
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł	204,3	128,0	147,2	83,7	34,8	29,8	22,4	14,5
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe ..	192,4	137,8	136,9	88,9	36,3	32,6	19,2	16,3
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo	148,4	135,8	110,5	100,2	26,9	26,0	11,0	9,7
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	12,4	9,1	5,8	3,8	3,7	2,8	2,9	2,4
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazyno- wa	77,5	74,3	13,0	10,7	55,9	55,1	8,6	8,5
<i>Transportation and storage</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,8	0,6	0,6	0,6	–	–	1,2	–
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	564,0	549,1	557,8	549,1	–	–	6,2	–
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja	42,5	42,5	40,7	40,7	1,2	1,2	0,6	0,6
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	29,9	16,5	29,6	16,3	0,2	0,2	–	–
<i>Human health and social work activ- ities</i>								

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 20 (88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a WEDŁUG GRUP CZYNNIKÓW ZAGROŻEŃ**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYEES WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a BY GROUPS OF HAZARDOUS FACTORS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w osobach <i>in persons</i>				w odsetkach <i>in per cent</i>	
OGÓŁEM	22422	18700	20058	22064	100,0	TOTAL
zagrożenia związane:						<i>hazard connected</i>
Ze środowiskiem pracy	16268	13960	14759	15700	71,2	<i>With work environment</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	11506	9526	9527	9943	45,1	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	4762	4434	5232	5757	26,1	<i>two or more groups of factors</i>
Z uciążliwością pracy	3963	2710	3134	4117	18,7	<i>With strenuous work</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	3898	2433	2731	3663	16,6	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	65	277	403	454	2,1	<i>two or more groups of factors</i>
Z czynnikami mechanicznymi	2191	2030	2165	2247	10,2	<i>With mechanical factors</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	1823	1691	1677	1525	6,9	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	368	339	488	722	3,3	<i>two or more groups of factors</i>

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 21 (89). **ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2013 R.**
PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego <i>Evaluation of occupational risk</i>	Wylimowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego <i>Elimination or limitation of occupational risk</i>	Środki zastosowane do wylimowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organizacyjne <i>organizational</i>	ochrony indywidualnej <i>individuality protection</i>
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>				
OGÓŁEM	248	134	27	48	88
TOTAL					
sektor publiczny	228	132	25	49	87
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	257	135	27	47	88
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	131	192	6	28	165
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł	270	131	29	40	99
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	239	120	33	44	84
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	294	184	30	84	84
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	204	82	11	23	44
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	327	193	45	55	87
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja	230	109	54	76	34
<i>Information and communication</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	175	150	43	99	111
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	558	400	–	–	400
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja	97	48	23	16	26
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	236	164	28	86	117
<i>Human health and social work activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str.133.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 133.

TABL. 22 (90). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

CHOROBY	Liczba przypadków <i>Number of cases</i>		DISEASES
	w liczbach bezwzględ- nych <i>in absolute numbers</i>	na 100 tys. zatrudnio- nych <i>per 100 thous. paid employees</i>	
OGÓŁEM2005	304	82,1	TOTAL
.....2010	118	29,7	
.....2012	95	23,3	
2013	115	28,9	
w tym:			<i>of which:</i>
Pylice płuc	11	2,8	<i>Pneumoconioses</i>
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	1	0,3	<i>Diseases of pleura or pericardium in- duced by asbestos dust</i>
Astma oskrzelowa.....	–	–	<i>Bronchial asthma</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodo- wane nadmiernym wysiłkiem głosowym	41	10,3	<i>Chronic diseases of vocal organ related to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w śro- dowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	2	0,5	<i>Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environ- ment</i>
Choroby skóry	2	0,5	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	2	0,5	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykony- wania pracy	5	1,3	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is per- formed</i>
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślima- kowego spowodowany hałasem	3	0,8	<i>Bilateral permanent noise-induced hear- ing loss of cochlear type</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	42	10,5	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 23 (91). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short-time work</i>	Dodatki urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze <i>Entitlements arising from work in particular conditions^b</i>
OGÓŁEM	2005	24212	30414	5467	35239	1654	1183	11436
TOTAL	2010	25669	25224	3564	19460	2742	436	242
	2012	20162	34143	2964	14363	2668	204	375
	2013	18696	29545	3241	13578	2739	215	439
sektor publiczny		4676	10866	922	4738	1125	132	113
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		14020	18679	2319	8840	1614	83	326
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		870	693	–	–	–	–	–
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		13235	17309	2245	6444	1443	42	345
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe ... <i>of which manufacturing</i>		6481	11972	1034	2769	633	11	33
Budownictwo		2686	3582	224	2211	22	3	–
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		491	1580	87	640	6	20	4
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa . <i>Transportation and storage</i>		1015	1160	685	2739	18	40	46
Informacja i komunikacja		–	70	–	–	1	1	–
<i>Information and communication</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		126	174	–	83	20	–	1
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		47	520	–	448	–	–	–
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja		3	635	–	852	–	–	–
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>		223	3822	–	119	1229	109	43

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str.132.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 6 on page 132.

TABL. 24 (92). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY
I CHOROÓB ZAWODOWYCH^a

OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensa- tions	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensa- tions	
OGÓŁEM	2005	1106	1061	2485	2331
TOTAL	2010	1504	1471	3472	3375
	2012	1220	1181	3663	3568
	2013	1348	1247	3773	3742
sektor publiczny		505	497	3920	3834
public sector					
sektor prywatny		843	750	3685	3681
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		24	23	4508	4248
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		608	517	3872	3900
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		449	430	3967	3934
of which manufacturing					
Budownictwo		155	154	4392	4388
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		105	104	3176	3176
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		69	69	3771	3771
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja		2	2	3500	3500
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		7	7	2186	2186
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		3	3	1400	1400
Administrative and support service activities					
Edukacja		54	53	3559	3393
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		320	314	3513	3418
Human health and social work activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities.

DZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 1 (w części „w tym podmioty”) nie obejmują wynagrodzeń zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria (wynagrodzenia z tytułu korzystania lub rozporządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi).

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), nagrody jubileuszowe, odprawy rentowe i emerytalne, ekwiwalenty pieniężne za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i inne, świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

— wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Presented data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, moreover in table 1 (in range “of which entities”) do not include wages and salaries of employees in social and political organizations, trade unions and others.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees (wages and salaries for using copyrights or related rights).

Personal wages and salaries comprise, i.a.: *basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) jubilee prizes, severance payments, monetary equivalents for unused holidays and other, allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.*

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

— *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in*

uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,

- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 3-6 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2012 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którym dysponuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Emerytalno-Rentowego, którym dysponuje Kasa Rolni-

outwork as well as apprentices and persons employed abroad,

- *payments from profit and balance surplus in co-operatives,*
- *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*
- *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.*

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. *Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income taxes and employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness).*

4. *Data in tables 3-6 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2012. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).*

Social security benefits

1. *Information regarding retirement pay and pension benefits (excluding farmers) concerns benefits financed from the Social Insurance Fund of the Social Insurance Institution.*

Information regarding retirement pay and pension benefits for farmers concerns benefits financed from the Pension Fund of the Agricultural Social Insurance Fund as well as

czego Ubezpieczenia Społecznego, a także z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu tych funduszy.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej;
- 9) rolnicy indywidualni;
- 10) inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombatancki.

3. **Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne** (wypłacane także na podstawie ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt od 1) do 10).

4. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

5. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

6. Dane o przeciętnych świadczeniach emerytalno-rentowych prezentowane są **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

from the Social Insurance Fund, in the case of farmers who are authorized to receive benefits from both of these funds simultaneously.

2. *Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:*

- 1) *employed persons;*
- 2) *outworkers;*
- 3) *members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;*
- 4) *persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;*
- 5) *persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);*
- 6) *clergy;*
- 7) *professional soldiers;*
- 8) *the Police, Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency, Border Guard, State Fire Department and Penitentiary Staff functionaries*
- 9) *farmers;*
- 10) *war and military invalids as well as combatants.*

3. **Retirement pay as well as pensions resulting from an inability to work and family pensions** (also paid on the basis of the Law on Benefits from Work-related Accidents and Illnesses) concern the persons mentioned in pts. 1) to 10).

4. **Retirement pay and pension benefits** include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

5. Data regarding the **average monthly retirement pay and pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

6. Data concerning average retirement and pension benefits are presented **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia Wages and salaries

TABL. 1 (93). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
w zł in zł						
OGÓŁEM	2076,81	2922,60	3203,67	3306,12	3488,61	TOTAL
sektor publiczny	2428,05	3469,90	3725,65	3891,36	3891,35	public sector
sektor prywatny	1732,07	2530,18	2852,97	2921,09	3148,30	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2419,49	3389,07	4157,71	4156,71	4533,82	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2067,01	3068,17	3396,50	3511,14	3608,41	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1816,76	2485,04	2791,36	2913,62	2991,63	of which manufacturing
Budownictwo	1740,54	2356,25	2701,85	2786,26	3112,27	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1481,59	2088,62	2304,32	2384,92	2518,72	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	1965,75	2245,52	2459,25	2528,23	2740,94	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1263,77	1762,71	1903,57	1999,45	2175,21	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3225,18	4021,16	4661,83	4797,83	5346,87	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3039,88	4012,91	4485,79	4550,60	4752,50	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2183,85	2940,90	3227,11	3360,09	3435,51	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2242,26	2868,94	3100,99	3069,08	3518,06	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1515,83	2830,78	2206,28	2368,18	2389,72	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2868,47	3860,96	4131,29	4263,76	4263,73	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2322,67	3257,68	3632,61	3808,59	3820,41	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1833,26	3108,42	3270,67	3343,51	3405,12	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1933,85	2658,86	2868,00	2959,84	2983,15	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2107,98	2289,26	2395,25	2564,77	1962,75	Other service activities

TABL. 2 (94). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a**
WEDŁUG SEKTORÓW EKONOMICZNYCH
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a
BY ECONOMIC SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
	w zł in zł			
OGÓŁEM TOTAL	2180,18	3099,60	3382,66	3488,61
sektor publiczny <i>public sector</i>	2428,05	3469,90	3725,65	3891,35
sektor prywatny <i>private sector</i>	1844,70	2747,76	3083,91	3148,30
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	2592,58	3681,11	4561,42	4533,82
Przemysł i budownictwo <i>Industry i construction</i>	2098,71	3076,60	3402,73	3524,30
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ; transport and storage, accommodation and catering^Δ; information and communication</i>	1808,94	2345,35	2565,77	2642,85
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Financial and insurance activities; real estate activities</i>	2850,24	3788,43	4187,64	} 3779,17
Pozostałe usługi ^b <i>Other services^b</i>	2291,51	3341,70	3608,92	

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez zatrudnionych poza granicami kraju. ^b Sekcje: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca^Δ; Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad. ^b Sections: Professional, scientific and technical activities; Administrative and support service activities; Public administration and defence; compulsory social security; Education; Human health and social work activities; Arts, entertainment and recreation; Other service activities.

TABL. 3 (95). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO
ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES
FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		ogółem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	
a - w tys. osób in thous. person											
b - w odsetkach in percent											
OGÓŁEM	a	324,6	157,5	167,1	147,8	50,3	97,5	176,8	107,2	69,6	
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
z tego według przedziałów wynagro- dzeń ustalonych na podstawie kro- tności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW =3895,72 zł) dla gospo- darki narodowej w październiku 2012 roku: out of by were determined on the basic of multiplication of average gross wages and salaries (PW =3895,72 zł) for national economy in October 2012											
Do 1500,00 zł	Do 1500,00 zł	a	31,0	17,2	13,8	1,1	0,2	0,9	29,9	17,0	12,9
zł and less	zł and less	b	9,6	10,9	8,2	0,8	0,5	0,9	16,9	15,9	18,5
1500,01 - 1947,86	1500,01 zł - 50% PW	a	44,1	17,7	26,4	12,8	3,2	9,6	31,3	14,5	16,8
		b	13,5	11,3	15,8	8,7	6,4	9,9	17,7	13,5	24,0
1947,87 - 2610,13	50- 67% PW	a	66,1	30,1	36,0	28,3	9,0	19,3	37,8	21,1	16,7
		b	20,3	19,0	21,5	19,2	17,8	19,9	21,3	19,7	23,9
2610,14 - 2921,79	67- 75% PW	a	28,9	13,8	15,1	14,8	5,0	9,8	14,1	8,8	5,3
		b	8,9	8,8	9,0	10,0	9,9	10,0	8,0	8,2	7,7
2921,80 - 3895,72	75-100% PW	a	70,7	34,8	35,9	39,7	13,5	26,2	31,0	21,3	9,7
		b	21,7	22,0	21,4	27,0	26,9	26,8	17,4	19,7	13,8
3895,73 - 4869,65	100-125% PW	a	39,2	17,7	21,5	25,8	8,2	17,6	13,4	9,5	3,9
		b	12,1	11,2	12,9	17,5	16,3	18,1	7,6	8,8	5,6
4869,66 - 5843,58	125-150% PW	a	19,4	10,1	9,3	11,9	4,3	7,6	7,5	5,8	1,7
		b	6,0	6,4	5,6	8,0	8,6	7,8	4,3	5,4	2,6

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują pod-
mioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities
employing more than 9 persons.

TABL. 3 (95). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO
ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES
FOR OCTOBER 2012 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION			Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
			ogółem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobie- ty fema- les
5843,59 - 6817,51	150-175% PW	a	9,8	5,6	4,2	5,2	2,1	3,1	4,6	3,5	1,1
		b	3,0	3,6	2,5	3,5	4,2	3,2	2,6	3,3	1,5
6817,52 - 7791,44	175-200% PW	a	5,4	3,6	1,8	2,6	1,4	1,2	2,8	2,2	0,6
		b	1,7	2,3	1,1	1,8	2,7	1,3	1,6	2,1	0,8
7791,45 - 8765,37	200-225% PW	a	3,1	2,2	0,9	1,7	1,0	0,7	1,4	1,2	0,2
		b	1,0	1,4	0,6	1,1	2,0	0,7	0,8	1,1	0,4
8765,38 - 9739,30	225-250% PW	a	1,9	1,2	0,7	1,3	0,7	0,6	0,6	0,5	0,1
		b	0,6	0,8	0,4	0,8	1,4	0,6	0,4	0,5	0,2
9739,31 - 10713,23	250-275% PW	a	1,5	1,1	0,4	0,9	0,6	0,3	0,6	0,5	0,1
		b	0,5	0,7	0,3	0,6	1,1	0,3	0,4	0,5	0,2
10713,24 - 11687,16	275-300% PW	a	0,8	0,5	0,3	0,5	0,3	0,2	0,3	0,2	0,1
		b	0,2	0,3	0,2	0,3	0,6	0,2	0,1	0,2	0,1
11687,17 - 20000,00	300% PW - - 20000,00zł	a	2,2	1,5	0,7	1,1	0,7	0,4	1,1	0,8	0,3
		b	0,7	1,0	0,4	0,7	1,5	0,3	0,6	0,8	0,5
Od 20 000,01 zł zł and more	Od 20000,01 zł zł and more	a	0,5	0,4	0,1	0,1	0,1	-	0,4	0,3	0,1
		b	0,2	0,3	0,1	0,0	0,1	-	0,3	0,3	0,2

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (96). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	3316,11	3492,61	3149,79	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	6,8	7,6	6,0	6347,50	6872,82	5723,66	Managers
Specjaliści	28,4	17,2	39,2	4072,82	4640,20	3838,22	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,3	3,1	1,4	4191,60	4623,81	3288,81	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	7,0	2,3	11,7	3961,58	5977,14	3594,85	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	12,3	6,5	18,0	4063,84	4222,82	4010,16	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	4,6	3,1	6,0	4019,84	4470,24	3797,61	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,6	1,0	0,1	4688,30	4702,62	4572,33	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,6	1,2	2,0	4410,26	4813,32	4179,72	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	11,5	9,6	13,2	3280,79	3699,36	2992,76	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,8	4,2	1,3	3779,57	4050,06	2958,75	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,7	1,3	2,1	2846,63	3225,90	2634,96	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	5,3	3,1	7,3	3286,80	3609,60	3158,22	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewne	1,5	0,6	2,4	2820,09	2786,92	2828,13	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,2	0,4	0,1	3461,91	3527,07	3031,26	information and communications technicians
Pracownicy biurowi	7,1	5,2	8,9	2763,73	2786,93	2750,98	Clerks
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni ..	2,8	1,2	4,5	2759,28	2873,69	2730,12	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	0,9	0,2	1,5	2995,48	3214,08	2960,47	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	2,7	3,4	2,0	2654,40	2700,52	2582,81	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	0,7	0,4	0,9	2914,58	2983,01	2887,29	other clerical support workers

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 4 (96). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach <i>Paid employees in percent</i>			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average gross wages and salaries in zł</i>			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,4	6,2	12,4	2081,69	2324,25	1967,19	<i>Service and sales workers</i>
pracownicy usług osobistych	2,7	1,9	3,4	2001,30	2073,85	1962,26	<i>personal service workers</i>
sprzedawcy i pokrewni	5,4	3,0	7,8	2069,92	2409,40	1949,88	<i>sales workers</i>
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,6	0,1	1,0	2030,02	2068,13	2026,55	<i>personal care workers</i>
pracownicy usług ochrony	0,7	1,2	0,2	2525,64	2538,20	2447,46	<i>protective services workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,4	0,0	2056,73	2019,85	2400,94	<i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rze- mieśnicy	17,1	27,4	7,4	2703,71	2923,46	1933,31	<i>Craft and related trades workers</i>
robotnicy budowlani i pokrew- ni (z wyłączeniem elektry- ków)	3,1	6,5	0,0	2547,55	2547,00	3484,72	<i>building and related trades workers, excluding electri- cians</i>
robotnicy obróbki metali, me- chanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	5,2	10,3	0,3	3161,65	3170,41	2830,02	<i>metal, machinery and relat- ed trades workers</i>
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,8	1,1	0,5	2643,62	2856,09	2193,28	<i>handicraft and printing workers</i>
elektrycy i elektronicy	1,7	3,5	0,1	3816,73	3824,10	3391,87	<i>electrical and electronic trades workers</i>
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	6,3	6,0	6,5	2107,95	2390,86	1865,31	<i>food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	9,9	18,4	1,8	2854,32	2895,26	2469,71	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórc- czych	3,6	6,0	1,3	3437,49	3690,68	2395,39	<i>stationary plant and ma- chine operators</i>
monterzy	0,6	1,1	0,2	2907,16	3069,54	1914,00	<i>assemblers</i>
kierowcy i operatorzy pojaz- dów	5,7	11,3	0,3	2473,95	2455,83	3109,94	<i>drivers and mobile plant operators</i>
Pracownicy przy pracach prostyach	9,6	8,0	11,1	2181,71	2341,06	2073,33	<i>Elementary occupations of which:</i>
w tym:							
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,0	0,0	0,0	2393,21	1935,53	3825,95	<i>agricultural, forestry and fishery labourers</i>
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transpor- cie	3,4	4,7	2,2	2473,10	2455,63	2509,22	<i>labourers in mining, construc- tion, manufacturing and transport</i>

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 5 (97). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.** ¹
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012 ¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema- les	
a - w zł in zł b – ogółem = 100 total = 100										
OGÓŁEM TOTAL										
OGÓŁEM	a	3316,11	3492,61	3149,79	3701,42	4040,86	3526,45	2994,04	3235,55	2622,03
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL										
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	4379,08	5052,00	4032,32	4396,93	4993,98	4148,97	4335,75	5143,19	3666,29
<i>Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent</i>	b	132,1	144,6	128,0	118,8	123,6	117,7	144,8	159,0	139,8
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	3817,17	4455,41	3240,98	3724,83	4341,30	3451,54	3902,40	4506,86	2878,20
<i>Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent</i>	b	115,1	127,6	102,9	100,6	107,4	97,9	130,3	139,3	109,8
Policealne	a	2964,29	3253,45	2863,92	3054,00	3307,66	3001,95	2840,19	3219,73	2609,00
<i>Post – secondary</i>	b	89,4	93,2	90,9	82,5	81,9	85,1	94,9	99,5	99,5
Średnie zawodowe	a	2927,66	3135,06	2635,32	3185,63	3557,65	2918,61	2812,36	3015,43	2418,74
<i>Vocational secondary</i>	b	88,3	89,8	83,7	86,1	88,0	82,8	93,9	93,2	92,2
Średnie ogólnokształcące	a	2610,64	2835,91	2447,55	2731,62	2956,68	2639,63	2555,25	2802,44	2327,65
<i>General secondary</i>	b	78,7	81,2	77,7	73,8	73,2	74,9	85,3	86,6	88,8
Zasadnicze zawodowe	a	2445,62	2692,18	1961,35	2523,12	2846,26	2094,27	2420,68	2651,34	1901,61
<i>Basic vocational</i>	b	73,7	77,1	62,3	68,2	70,4	59,4	80,8	81,9	72,5
Gimnazjalne	a	2287,63	2191,11	2607,10	1591,28	1591,28	–	2326,05	2234,93	2607,10
<i>Lower secondary</i>	b	69,0	62,7	82,8	43,0	39,4	–	77,7	69,1	99,4
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	2521,40	2745,30	2118,33	2678,52	3217,06	2171,25	2431,69	2567,05	2060,05
<i>Primary and incomplete primary</i>	b	76,0	78,6	67,3	72,4	79,6	61,6	81,2	79,3	78,6

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (97). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. ¹ (dok.)**
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012 ¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>			Sektor publiczny <i>Public sector</i>			Sektor prywatny <i>Private sector</i>		
		ogółem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>fema- les</i>	razem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>fema- les</i>	razem <i>total</i>	męż- czyźni <i>males</i>	kobiety <i>fema- les</i>
a - w zł <i>in zł</i> b - ogółem = 100 <i>total = 100</i>										
WEDŁUG WIEKU BY AGE										
24 lata i mniej <i>and less</i>	a	2279,55	2400,72	2002,28	2377,46	2548,83	2233,12	2265,22	2387,17	1934,18
	b	68,7	68,7	63,6	64,2	63,1	63,3	75,7	73,8	73,8
25 - 34	a	2877,55	3063,60	2660,69	3071,17	3351,99	2920,18	2782,99	2985,47	2437,73
	b	86,8	87,7	84,5	83,0	83,0	82,8	93,0	92,3	93,0
35 - 44	a	3403,33	3644,24	3207,23	3790,10	4126,07	3644,43	3095,31	3438,91	2648,60
	b	102,6	104,3	101,8	102,4	102,1	103,3	103,4	106,3	101,0
45 - 54	a	3495,07	3690,60	3356,95	3826,71	4170,81	3678,00	3070,94	3358,14	2709,22
	b	105,4	105,7	106,6	103,4	103,2	104,3	102,6	103,8	103,3
55 - 59	a	3606,53	3762,08	3455,59	3806,11	4134,23	3597,66	3347,68	3463,18	3153,23
	b	108,8	107,7	109,7	102,8	102,3	102,0	111,8	107,0	120,3
60 - 64	a	4472,68	4440,71	4727,05	4839,75	4779,83	5140,82	4051,75	4099,53	3131,73
	b	134,9	127,1	150,1	130,8	118,3	145,8	135,3	126,7	119,4
65 lat i więcej <i>and more</i>	a	6704,83	7025,95	3982,28	6743,63	7086,42	4434,85	6645,85	6939,95	2700,00
	b	202,2	201,2	126,4	182,2	175,4	125,8	222,0	214,5	103,0
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
do 1,9 roku <i>and less</i>	a	2342,08	2442,77	2190,48	2491,71	2546,05	2458,95	2299,56	2426,17	2048,48
	b	70,6	69,9	69,5	67,3	63,0	69,7	76,8	75,0	78,1
2,0 - 4,9	a	2609,50	2757,20	2420,13	2922,18	3221,95	2737,73	2497,61	2656,09	2231,77
	b	78,7	78,9	76,8	78,9	79,7	77,6	83,4	82,1	85,1
5,0 - 9,9	a	3005,83	3244,35	2753,65	3255,49	3609,91	3067,65	2872,74	3132,44	2477,94
	b	90,6	92,9	87,4	88,0	89,3	87,0	95,9	96,8	94,5
10,0 - 14,9	a	3375,85	3586,37	3169,45	3671,93	4015,20	3504,52	3188,85	3438,56	2813,20
	b	101,8	102,7	100,6	99,2	99,4	99,4	106,5	106,3	107,3
15,0 - 19,9	a	3525,30	3745,87	3329,74	4042,60	4523,71	3825,43	3141,56	3440,60	2715,06
	b	106,3	107,3	105,7	109,2	111,9	108,5	104,9	106,3	103,5
20,0 lat i więcej <i>and more</i>	a	3659,37	3917,78	3455,10	3879,32	4234,78	3695,69	3329,59	3644,66	2871,07
	b	110,4	112,2	109,7	104,8	104,8	104,8	111,2	112,6	109,5

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 6 (98).

MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiąt- tej ninth
		w zł in zł								
OGÓŁEM	a	1512,90	1846,93	2155,62	2487,52	2831,87	3197,90	3648,84	4314,59	5392,13
TOTAL	b	1498,24	1858,43	2217,45	2559,85	2917,82	3294,66	3761,23	4528,43	5896,18
	c	1561,76	1840,05	2108,59	2419,34	2761,72	3112,29	3546,87	4176,92	4964,31
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy	a	2190,53	3340,64	3999,92	4680,34	5260,72	5951,43	6874,85	8297,03	1050,94
Public government representa- tives senior officials and man- agers	b	2079,97	3336,30	4068,11	4910,06	5564,08	6447,01	7733,25	9264,45	12683,39
	c	2391,79	3352,09	3951,82	4494,20	5016,10	5620,46	6214,89	7114,30	9314,01
Specjaliści	a	2377,21	2754,45	3075,97	3391,82	3713,26	4090,42	4470,16	4937,82	6022,10
Professionals	b	2376,35	2893,38	3352,08	3683,99	4070,25	4507,72	5041,60	5957,60	7657,75
	c	2377,55	2711,70	3001,12	3288,88	3572,23	3932,38	4309,12	4707,14	5401,11
Technicy i inny średni personel	a	1798,18	2182,32	2469,31	2763,44	2979,61	3239,78	3608,64	4125,15	5047,01
Technicians and associate pro- fessionals	b	1927,90	2423,66	2805,61	3069,63	3339,68	3694,53	4122,34	4710,14	5838,17
	c	1747,15	2089,24	2343,63	2572,61	2792,57	2994,27	3261,21	3661,95	4445,01
Pracownicy biurowi	a	1557,94	1853,48	2182,47	2385,61	2610,07	2839,60	3152,72	3486,63	3980,67
Clerks	b	1499,68	1824,65	2196,55	2407,13	2646,12	2877,93	3215,41	3491,52	3976,50
	c	1579,08	1863,60	2176,34	2368,48	2592,49	2816,11	3115,28	3483,85	3983,72
Pracownicy usług i sprzedawcy	a	1488,44	1497,09	1590,81	1722,13	1856,03	1996,21	2214,94	2517,47	2995,58
Service and sales workers	b	1489,24	1498,65	1650,94	1840,77	2025,42	2258,29	2649,24	2987,70	3547,92
	c	1488,11	1496,44	1576,74	1690,75	1799,91	1926,09	2091,50	2329,92	2731,41
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	1485,03	1490,05	1495,07	1753,76	2010,28	2245,64	2358,76	2546,20	2849,13
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b	1484,55	1489,08	1493,62	1498,15	1891,68	2240,01	2351,74	2539,24	2825,30
	c	1971,57	2006,31	2013,81	2021,31	2092,51	2404,01	2514,39	3056,01	3090,51

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes, item 7, point 1) on page 26.

TABL. 6 (98). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)**
DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2012 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)									
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth	
	w zł in zł									
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a	1492,93	1606,88	1894,51	2169,14	2433,79	2722,24	3031,66	3483,04	4275,50
<i>Craft and related trades workers</i>	b	1498,44	1830,63	2146,76	2425,66	2704,10	2958,14	3293,60	3697,97	4598,59
	c	1486,48	1492,98	1499,49	1613,37	1778,75	1946,00	2110,07	2326,68	2615,13
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a	1491,45	1572,25	1828,16	2121,37	2464,27	2812,25	3180,35	3781,81	4992,37
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>	b	1490,81	1548,62	1793,63	2163,32	2482,01	2849,83	3242,19	3857,34	5134,62
	c	1569,91	1789,03	1900,47	1996,63	2117,85	2326,68	2703,38	3104,12	3841,01
Pracownicy przy pracach prostych	a	1494,94	1634,49	1745,00	1857,83	1977,54	2112,97	2308,42	2654,71	3079,78
<i>Elementary occupations</i>	b	1490,08	1565,88	1780,62	1964,27	2138,28	2384,47	2662,17	2929,97	3320,20
	c	1510,87	1654,22	1737,88	1823,31	1916,64	2021,25	2136,87	2340,54	2849,38

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 26.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes, item 7, point 1) on page 26.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych Social security benefits

TABL. 7 (99). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIRES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	564527	543923	523258	516159	TOTAL
Pobierający emerytury i renty wplacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	344899	360290	352314	350747	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution retirement pay
emerytury	164243	225038	224028	226239	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	126353	80484	73296	69583	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	54303	54768	54990	54925	family pensions
Rolnicy indywidualni	219628	183633	170944	165412	Farmers

^a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (100). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
Świadczenia w mln zł	6064,4	8159,0	8756,2	9176,1	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
Razem Total					
Świadczenia w mln zł	4089,2	6072,1	6604,4	6960,8	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	988,02	1404,45	1562,15	1653,80	Average monthly retirement pay and pension in zł
Emerytury Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	2232,9	4131,6	4546,6	4844,3	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1132,91	1529,95	1691,24	1784,35	Average monthly retirement pay in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	1253,1	1110,0	1130,7	1140,0	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	826,44	1149,27	1285,49	1365,34	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	603,2	830,6	927,1	976,5	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	925,75	1263,76	1404,97	1481,52	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH ^a FARMERS ^a					
Świadczenia w mln zł	1975,2	2086,9	2151,8	2215,3	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	749,45	947,04	1049,00	1116,04	Average monthly retirement pay and pension in zł

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 161.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 161.

Source: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. nie łącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych od 2010 r. przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

CHAPTER VIII

HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures and consumption as well as the furnishing of households with durable goods, is a sample survey of **household budgets**. Included in the survey are all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintained, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data obtained from the household budget survey since 2010 were weighted with the structure of households on the basis of Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) osoby pracujące, do których zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu; a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej,
- 2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
- 3) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. *The categories of persons comprising households (table 1) were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:*

- 1) *employed persons include:*
 - a) *hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, , commission contracts, verbal contracts, etc.),*
 - b) *employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,*
 - c) *self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), of which leasing buildings and structures and persons practicing a learned profession as well as members of agricultural production co-operatives since 2005,*
- 2) *persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pay, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;*
- 3) *dependents (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.*

4. Available income *includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural econom-*

własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika (patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 161) oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia (patrz dział „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 1 na str. 160), wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewen-

ic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits, other social benefits) excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee (see general notes in the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 161) as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) *income from hired work — obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement — which includes: all income obtained from hired labour, including: wages and salaries (see the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 1 on page 160), payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);*
- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies in agriculture;*
- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture), of which income from leasing real estate and income from practicing a learned profession, which was designated for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);*
- 4) *income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real estate (net income i.e. revenues minus investments and taxes,*

tualne podatki), pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);

- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie ze zmienioną i obowiązującą od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane

from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);

- 5) *income from social benefits, which includes, i.a.: retirement pay and pensions, social security benefits and other social benefits;*
- 6) *other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.*

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, also using a debit or credit card and on credit, the value of articles received gratis as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; alimony for private persons; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with modified and adopted since 2013 nomenclature of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

6. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash with the use of cash or credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from

z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem — gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD.

„**Ustawowa**” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego.

conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

7. Risk of poverty — a household and thus all its members have been recognized as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) is below the adopted poverty line.

Relative poverty line is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the original OECD equivalence scale.

“Legal” poverty line is the amount, which according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2008 No. 115, item 728, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which there is a biological threat to life or psychophysical human development.

TABL. 1 (101). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	2046	2186	2175	2078	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,23	2,97	2,97	2,99	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,13	1,17	1,13	1,15	employed
pobierających świadczenia społeczne ^a	0,96	0,90	0,95	0,90	receiving social benefits ^a
w tym emeryturę lub rentę	0,81	0,75	0,81	0,74	of which retirement pay and pension
pozostających na utrzymaniu	1,08	0,85	0,84	0,87	dependents

^a W 2005 r. - pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.
^a In 2005 - receiving social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 2 (102). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE**
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010 ^a	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny	672,37	978,09	1056,45	1105,58	Available income
w tym dochód do dyspozycji ..	637,80	928,38	1006,73	1055,05	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	257,20	444,18	460,32	492,00	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	68,56 ^b	89,53	105,37 ^c	124,68 ^d	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	41,87	62,53	71,69 ^e	87,16 ^f	from self-employment
ze świadczeń społecznych ^g	251,54	271,06	304,45	341,66	from social security benefits ^g

^a Bez błędu względnego szacunków. ^{b-f} Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: ^b - 22,35%, ^c - 10,22%, ^d - 18,66%, ^e -15,16%, ^f - 14,48%. ^g W 2005 r. - ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

^a Without relative error of estimates. ^{b-f} Relative error of estimates more than 10% and is: ^b - 22,35%, ^c - 10,22%, ^d - 18,66%, ^e -15,16%, ^f - 14,48%. ^g In 2005 - from social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 3 (103). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010 ^a	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem	635,71 ^b	833,03 ^b	923,44 ^b	929,11	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^c	601,14 ^b	783,32 ^b	873,72 ^b	878,57	of which consumer goods and services ^c
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	179,51	220,10	247,29	249,72	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	16,25	20,24	21,54	21,40	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	36,20	46,94	48,11	51,74	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	112,89	150,96	172,72	166,07	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	31,86 ^d	44,82	52,47	46,63	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	35,47	38,03	43,95	49,27	health
w tym artykuły farmaceutyczne.	x	25,27	27,80	31,21	of which pharmaceuticals
transport	62,11	84,36	95,44	94,47	transport
łączność ^e	30,85	38,29	36,40	45,93	communication ^e
rekreacja i kultura ^f	37,10	57,90	68,71	61,45	recreation and culture ^f
edukacja ^g	6,40 ^h	8,78	9,61 ⁱ	9,20	education ^g
restauracje i hotele	8,32	17,24	16,52	18,90	restaurants and hotels
inne towary i usługi	36,84 ^b	46,07 ^b	51,93 ^b	54,99	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	x	23,68	24,12	26,73	of which personal hygiene

^a Bez błędu względnego szacunków. ^b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika, uwzględniając wydatki na ubezpieczenia na życie, tj. podano w warunkach porównywalnych z danymi za 2013 r. ^c Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. ^{d, h-i} Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: ^d – 11,83%, ^h – 11,22%, ⁱ – 21,71%. ^e W 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. ^f W 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. ^g Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

^a Without relative error of estimates. ^b The data has been changed with respect to the previous edition of the Yearbook by including expenditures on life insurance, i.e. by expressing them in terms comparable with the data for 2013. ^c Including pocket money not considered in items by types of expenditure. ^{d, h-i} Relative error of estimates more than 10% and is: ^d – 11,83%, ^h – 11,22%, ⁱ – 21,71%. ^e In 2013 including expenditures for Internet services. ^f In 2013 excluding expenditures for Internet services. ^g Including pre-school education.

TABL. 4 (104). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	9,06	7,47	7,21	7,04	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	6,05	4,80	4,56	4,41	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,54	5,49	5,53	5,35	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	x	2,29	2,32	2,05	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,40	0,39	0,38	0,29	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	5,04	3,81	3,84	3,73	Milk ^f in l
Jogurty w kg	x	0,58	0,62	0,43	Yoghurt in kg
Sery ^g w kg	0,81	0,82	0,85	0,73	Cheese ^g in kg
Jaja w szt.	15,61	13,98	13,29	13,24	Eggs in units
Oleje i pozostałe tłuszcze ^h w kg	1,59	1,35	1,36	1,25	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	x	0,14	0,13	0,14	of which butter
Owoce ⁱ w kg	3,62	3,23	3,52	3,47	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	13,01	10,71	11,26	10,35	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	x	4,90	5,05	4,62	of which potatoes
Cukier w kg	1,65	1,50	1,52	1,44	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	x	0,25	0,25	0,24	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	x	3,33	3,43	3,64	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	x	0,69	0,56	0,66	Fruit and vegetable juices in l

^a W 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. ^b W 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. ^c W 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). ^d W 2013 r. bez przetworów podrobowych. ^e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych oraz w 2013 r. bez konserw rybnych. ^f Bez zagęszczonego i w proszku. ^g W 2013 r. bez serków słodkich. ^h W 2013 r. bez boczku surowego. ⁱ Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

^a In 2013 excluding potato flour. ^b In 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. ^c In 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). ^d In 2013 excluding offal preparations. ^e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. ^f Excluding condensed and powdered milk. ^g In 2013 excluding sweet cottage cheese. ^h In 2013 excluding raw bacon. ⁱ Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (105). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka	97,0	98,4	97,9	96,9	Refrigerator
Zamrażarka	38,9	37,6	35,2	31,6	Freezer
Automat pralniczy	63,5	80,7	84,2	86,2	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	2,0	6,8	11,2	16,9	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	25,1	46,4	49,1	50,7	Microwave oven

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 5 (105). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a (dok.)**
HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Samochód osobowy	50,4	58,9	64,2	64,2	Passenger car
Odtwarzacz płyt kompaktowych	x	11,0	6,4	x	Compact disc player
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	37,6	37,5	32,9	32,0	Hi-fi stereo music system
Odbiornik telewizyjny	97,8	98,2	98,4	97,5	Television
Odtwarzacz DVD	x	44,3	44,0	41,3	DVD player
Telefon komórkowy	62,4	85,8	89,4	91,6	Mobile phone
Magnetowid, odtwarzacz video	43,4	26,3	x	x	Videorecorder, video player
Zestaw kina domowego	x	10,1	9,8	10,0	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	31,7	56,9	66,4	64,6	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	x	39,6	44,0	47,2	Digital camera
Komputer osobisty	33,4	59,5	64,8	68,9	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	16,4	50,3	59,5	65,4	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	x	48,3	55,4	of which broadband access
Drukarka	x	36,2	34,1	36,9	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	x	18,9	26,0	of which multifunction printer

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 6 (106). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	20,7	27,3	22,9	21,5	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	20,4	11,8	9,0	17,6	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	14,2	9,4	8,5	9,4	subsistence minimum

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 178.

^a See general notes, item 7 on page 178.

DZIAŁ IX

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw.

Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 25.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz .

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji — z siecią ogólnospławną.

3. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej

CHAPTER IX

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method.

The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply system** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage system**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewerage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water-line, sewage and gas-line connections leading, to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system, with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water-line system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water-line systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to

sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji — wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu w sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych, od 2005 r. obejmują także gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

6. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348, z późniejszymi zmianami).

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie

a defined system as well as the population using a water-line system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water-line conduit), and in the case of sewage — sewage inlets.

*Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas-line system.*

Data regarding the population using the water-line system, the sewage system and the gas-line system also include the population in collective accommodation facilities.

***5. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity**, concern households, from 2005 include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.*

*Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** include consumers using collective gas-meters.*

*Data regarding the **consumption of gas** from gas supply, concern all the households.*

***The consumption of electricity and gas from the gas-line network** in households is established on the basis of an estimated system of payments.*

***6. Information within the range of heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line — with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348, with later amendments).*

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing co-ops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

***Boiler-house** is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.*

***7. Information regarding urban ground transport** concerns **bus and trolley-bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses and minibuses as well as suburban and inter-city service have been also included; data do not include the activity of enterprises operating*

obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

9. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

10. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i

mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

8. Data on municipal waste concern the waste produced in households, excluding end-of-life vehicles and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Information on communal wastes is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of wastes (Journal of Laws No. 112, item 1206).

9. Data on liquid waste concern waste which comes from households (dwellings), public buildings and buildings of units running a business – in case they are not discharged by sewage system.

10. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of the housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social

internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nie przeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. — wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

3. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie:

- wyników spisów powszechnych oraz Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań według stanu w dniu 20 V 2002 r. i 31 III 2011 r.;
- bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowy podziale administracyjnym.

4. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spół-

welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The usable floor space of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed *vere* the results of 2002 census, since 2010 — the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

3. Data regarding dwelling stocks have been compiled on the basis of:

- the results of censuses as well as the Population and Housing Census as of 20 V 2002 and 31 III 2011;
- the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

4. As regards the type of ownership, dwellings were classified as owned by:

- 1) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the coop-

dzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);

- 2) **gmin** (komunalne) – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 3) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 4) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 5) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:

- może być właścicielem całej nieruchomości np. indywidualny dom jednorodzinny,
- może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

- 6) **towarzystw budownictwa społecznego**;
- 7) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

5. Dane o mieszkaniach, których budowę rozpoczęto dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

erative ownership right to a residential premise), and condominiums (occupied on the basis of a contract of tenancy);

- 2) **gminas** (municipal) – dwellings owned by a gmina or a powiat (local self-government community), and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;
- 3) **workplaces** (of public and private sector);
- 4) **State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 5) **natural persons** – dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while this person:

- can be an owner of a whole real estate for example an individual detached house,
- can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing co-operatives for which a separate ownership right benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register, was established.

The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

- 6) **public building society**;
- 7) **other entities** – dwellings owned by institutions, constructing for profit – for sale, but not yet sold to natural persons or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

5. Data regarding dwellings which construction has begun, concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged portion), created as a result of adapting non-residential spaces.

6. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

7. Informacje o dokonanych transakcjach kupna/sprzedaży nieruchomości potwierdzone aktem notarialnym pochodzą od organów prowadzących ewidencję gruntów i budynków, tj. od starostw powiatowych i prezydentów miast na prawach powiatu.

6. Information regarding dwellings, usable floor space of dwellings as well as regarding rooms completed concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **co-operative construction** concerns dwellings completed by housing co-operatives, designed for persons being members of these co-operatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non profit basis) utilizing credit granted by the Bank of National Economy (since 31 V 2009 from the National Housing Fund);
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

7. Data regarding purchase/sale transactions of real estates confirmed by notarial act come from bodies managing record of land and buildings, i.e. from Powiat Starosty and presidents of cities with powiat status.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (107). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
 Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Distribution network in km
Wodociągowa	19402,8	20325,4	20583,0	Water supply:
miasta	2625,0	2648,8	2718,6	urban areas
wieś	16777,8	17640,6	17864,4	rural areas
Kanalizacyjna ^a	4432,1	5323,9	5538,1	Sewage ^a
miasta	2209,8	2355,7	2395,3	urban areas
wieś	2222,3	2968,2	3142,8	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	344347	353012	358768	Water supply system
miasta	86073	86431	87530	urban areas
wieś	258274	266581	271238	rural areas
Kanalizacyjne	99841	112611	116983	Sewage system
miasta	60150	62927	64348	urban areas
wieś	39691	49684	52635	rural areas
Zdroje uliczne	973	570	553	Street outlets
Miasta	392	288	275	Urban areas
Wieś	581	282	278	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³				Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	31,8	31,3	30,7	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	31,3	31,1	30,7	per capita in m ³
Wieś w hm ³	25,4	26,7	27,1	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³				Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
w tym oczyszczone	50,2	48,3	49,3	of which treated

^a Łącznie z kolektorami.

^a Including collectors.

TABL. 2 (108). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIĘ ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	755,4	765,9	772,8	777,3	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	375,1	386,6	390,8	393,9	Urban areas
Wieś	380,3	379,3	382,0	383,4	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GW·h	1336,1	1448,7	1433,9	1428,6	In GW·h
miasta	647,9	687,0	668,8	661,5	urban areas
wieś	688,3	761,7	765,1	767,1	rural areas
W kW·h:					In kW·h:
miasta: na 1 mieszkańca	636,2	676,6	663,9	660,2	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1727,3	1777,0	1711,3	1679,2	per consumer ^a
wieś — na 1 odbiorcę ^a	1809,9	2008,5	2003,1	2000,9	rural areas — per consumer ^a

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

^a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

S o u r c e: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (109). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIĘ GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
 Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa					Distribution and transmission network in km
w km	7403,6	7988,4	8203,8	8294,0	of which transmission
w tym przesyłowa	915,2	977,9	970,9	971,4	urban areas
miasta	89,5	121,4	95,1	95,1	rural areas
wieś	825,7	856,6	875,9	876,4	Urban areas
Miasta	2089,1	2318,0	2380,1	2420,1	Rural areas
Wieś	5314,5	5670,4	5823,7	5873,9	
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	116880	129080	136140	138371	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	56293	62545	67601	68557	Urban areas
Wieś	60587	66535	68539	69814	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys.	275,8	294,7	302,9	312,5	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	236,8	248,4	254,0	261,8	Urban areas
Wieś	39,0	46,3	48,9	50,7	Rural areas
Zużycie gazu z sieci ^b (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W hm ³	140,8	161,8	155,1	160,1	In hm ³
miasta	109,3	124,2	117,4	120,0	urban areas
wieś	31,5	37,5	37,8	40,1	rural areas
Na 1 mieszkańca w m ³	64,6	75,1	71,5	74,1	Per capita in m ³
miasta	107,5	123,6	116,5	119,8	urban areas
wieś	27,1	32,6	32,5	34,6	rural areas

^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

^a Including consumers using collective gas-meter. ^b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4 (110). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	1171,9	1249,5	1258,3	1272,7	1153,5	119,2	Heating network in km
w tym przesyłowa	679,7	737,8	771,4	793,7	715,9	77,8	of which transmission
Kotłownie	578	561	598	561	409	152	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	9767	10122	11250	10411	10385	27	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewa- nych centralnie w dam ³	82339	85592	86161	87282	85610	1672	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkal- nych	54474	55593	54761	56207	55619	588	of which residential buildings

TABL. 5 (111). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ
I GAZOWEJ**
**POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY
SYSTEMS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Ludność w tys. — korzystająca ^a z:					Population in thous. — using ^a :
wodociągu	1718,2	1766,9	1768,9	1766,1	water supply system
miasta	949,2	950,6	943,9	937,2	urban areas
wieś	769,0	816,3	825,0	828,9	rural areas
kanalizacji	978,6	1027,9	1067,4	1070,7	sewage system
miasta	862,9	869,2	869,6	865,1	urban areas
wieś	115,7	158,7	197,8	205,7	rural areas
gazu	794,8	854,5	862,7	864,7	gas supply system
miasta	681,0	698,1	699,3	697,2	urban areas
wieś	113,8	156,4	163,4	167,5	rural areas
Ludność — w % ogółu ludności ^b — korzystająca ^a z:					Population — in % of total population ^b — using ^a :
wodociągu	78,8	81,1	81,7	81,9	water supply system
miasta	93,6	93,8	93,9	94,0	urban areas
wieś	66,1	70,0	71,1	71,5	rural areas
kanalizacji	44,9	47,2	49,3	49,7	sewage system
miasta	84,9	85,8	86,5	86,7	urban areas
wieś	10,0	13,6	17,0	17,7	rural areas
gazu	36,5	39,2	39,8	40,1	gas supply system
miasta	67,0	68,9	69,6	69,9	urban areas
wieś	9,8	13,4	14,1	14,5	rural areas

^a Dane szacunkowe. ^b Na podstawie bilansów.

^a Estimated data. ^b Based on balances.

TABL. 6 (112). **ODPADY KOMUNALNE**^a
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym z gospodarstw domowych <i>of which from households</i>	
Odpady komunalne zebrane ^b ..	338,1	337,8	346,6	348,4	264,3	Municipal waste collected ^b
zmieszane	326,2	306,7	310,5	303,0	225,6	<i>mixed</i>
w tym wysegregowane ...	4,9	31,8	2,7	.	.	<i>of which segregated</i>
miasta	258,0	246,9	248,3	234,5	169,7	<i>urban areas</i>
wieś	68,2	59,9	62,3	68,6	55,9	<i>rural areas</i>
zebrane selektywnie	11,9	31,0	36,0	45,3	38,6	<i>collected separately</i>
w tym:						<i>of which:</i>
papier i tektura	5,7	7,4	6,1	6,5	4,4	<i>paper and cardboard</i>
szkło	3,0	10,9	11,7	14,4	12,7	<i>glass</i>
tworzywa sztuczne	1,3	3,6	5,3	6,7	5,6	<i>plastic</i>
metale	0,3	0,4	0,7	1,0	0,9	<i>metals</i>
wielkogabarytowe	0,6	1,5	1,5	2,2	2,1	<i>largesize</i>
biodegradowalne	5,3	7,4	10,2	8,6	<i>biodegradable</i>

^a Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 8 na str. 185. ^b Dane szacunkowe.

^a See general notes, item 8 on page 185. ^b Estimated data.

TABL. 7 (113). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**^a
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione (w ciągu roku) w dam ³	930,4	1292,3	1286,1	1297,7	Liquid waste ^b removed (during the year) in dam ³
miasta	325,6	411,3	399,2	398,3	<i>urban areas</i>
wieś	604,9	880,9	887,0	899,4	<i>rural areas</i>
w tym z gospodarstw domowych ^c	469,7	777,0	818,0	825,0	<i>of which from households^c</i>
miasta	197,8	287,9	275,6	281,6	<i>urban areas</i>
wieś	272,0	489,1	542,4	543,1	<i>rural areas</i>
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	180	183	178	178	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	3	11	17	18	Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)

^a Patrz uwagi ogólne, ust.9 na str. 185. ^b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

^a See general notes, item 9 on page 185. ^b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (114). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
Czynne składowiska kontrolo- wane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in opera- tion (as of 31 XII):
liczba	123	70	58	56	9	47	
powierzchnia w ha	220,4	137,1	124,0	122,4	23,9	98,5	<i>area in ha</i>

TABL. 9 (115). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
 Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	1718	1883	2051	Transport network – lines in km
autobusowe	1637	1804	1966	bus
trolejbusowe	81	80	85	trolleybus
Tabor:				Fleet of:
autobusy: w szt.	379	486	445	buses: in units
liczba miejsc w tys.	36,8	53,2	44,9	number of seats in thous.
trolejbusy: w szt.	58	64	69	trolleybus: in units
liczba miejsc w tys.	6,2	6,4	6,5	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln	98,9	126,1	133,3	Transport of passengers ^b (during the year) in mln:

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^b Dane szacunkowe.

^a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 10 (116). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
 Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE GREEN BELTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2012		2013		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
OGÓŁEM w ha	2894,8	2574,1	2743,3	2299,7	2769,3	2301,4	2717,7	2254,6	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a ...	0,1	2,7	0,1	2,4	0,1	2,4	0,1	2,3	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	13,3	25,3	12,5	22,7	12,8	22,9	12,6	22,6	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni ogólnodostępnej w ha:									Generally accessible urban area green belts in ha:
parki spacerowo-wypoczynkowe	1078,4	836,3	817,0	537,3	845,2	559,0	845,7	557,4	strolling-recreational parks
zieleńce	480,6	405,9	517,4	425,4	531,0	433,9	533,8	435,0	lawns
Tereny zieleni osiedlowej w ha	1335,8	1331,9	1408,9	1337,0	1393,1	1308,5	1338,2	1262,3	Estate green belts in ha

^a, ^b W przypadku miast obliczono: ^a – w % ogólnej powierzchni miast, ^b – na 1 mieszkańca miast.

^a, ^b For urban areas calculated: ^a – in % total urban areas space, ^b – per capita in urban areas.

Mieszkania

Dwellings

TABL. 11 (117). ZASOBY MIESZKANIOWE ^a

Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
Mieszkania w tys.	700,8	732,8	744,9	751,1	380,4	370,7	<i>Dwellings in thous.</i>
Izby w mieszkaniach tys.	2609,4	2796,4	2851,3	2878,9	1420,2	1458,7	<i>Rooms in dwellings in thous.</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	51484,1	55572,3	56819,2	57428,2	24831,8	32596,4	<i>Usable floor space of dwellings in thous. m²</i>
Przeciętna:							<i>Average:</i>
liczba izb w mieszkaniu ...	3,72	3,82	3,83	3,83	3,73	3,94	<i>number of rooms in a dwelling</i>
powierzchnia użytkowa w m ² :							<i>usable floor space in m²:</i>
1 mieszkania	73,5	75,8	76,3	76,5	65,3	87,9	<i>per dwelling</i>
na 1 osobę	23,6	25,5	26,2	26,6	24,9	28,1	<i>per person</i>
liczba osób ^b na:							<i>number of persons ^b:</i>
1 mieszkanie	3,11	2,97	2,91	2,87	2,62	3,13	<i>per dwelling</i>
1 izbę	0,84	0,78	0,76	0,75	0,7	0,79	<i>per room</i>

^a Na podstawie bilansów. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 28.

^a Based on balances. ^b See general notes to the Yearbook, item 12 on page 28.

TABL. 12 (118). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE

Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania — w % — wyposażone w <i>Dwellings — in % — fitted with</i>					
		wodociąg <i>water supply system</i>	ustęp <i>lavatory</i>	łazienkę <i>bathroom</i>	gaz z sieci <i>gas from gas supply system</i>	centralne ogrzewanie <i>central heating</i>
OGÓŁEM	2005	88,0	75,7	76,1	38,0	70,9
TOTAL	2010	91,2	84,1	81,5	42,1	74,1
	2012	91,3	84,4	81,8	42,4	74,5
	2013	91,4	84,5	81,9	42,7	74,7
Miasta	2005	97,3	94,0	92,4	67,8	88,5
<i>Urban areas</i>	2010	98,0	96,5	94,8	70,6	90,2
	2012	98,1	96,6	95,0	70,7	90,4
	2013	98,1	96,7	95,0	71,1	90,5
Wieś	2005	79,0	57,3	59,6	9,6	52,9
<i>Rural areas</i>	2010	84,2	71,5	67,9	13,1	57,7
	2012	84,4	71,9	68,3	13,3	58,3
	2013	84,5	72,1	68,5	13,5	58,5

^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

^a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 13 (119). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2013 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing commu- nity	prywat- nich private	towa- rzystw budow- nic- twa społecz- nego public building society	innych others
a – liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	230954	59758	97223	38384	25296	2589	7704
TOTAL	b	41502,6	12328,8	16876,7	6454,0	3838,3	609,2	1395,6
	c	179,7	206,3	173,6	168,1	151,7	235,3	181,2
Miasta	a	197657	57360	88428	34536	9597	2589	5147
Urban areas	b	36686,1	11997,4	15319,5	5785,9	2015,4	609,2	958,8
	c	185,6	209,2	173,2	167,5	210,0	235,3	186,3
Wieś	a	33297	2398	8795	3848	15699	–	2557
Rural areas	b	4816,5	331,4	1557,2	668,1	1823,0	–	436,8
	c	144,7	138,2	177,1	173,6	116,1	–	170,8

W % OGÓŁEM
 IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	25,9	42,1	16,6	11,0	1,1	3,3
TOTAL	b	100,0	29,7	40,7	15,6	9,2	1,5	3,4
Miasta	a	100,0	29,0	44,7	17,5	4,9	1,3	2,6
Urban areas	b	100,0	32,7	41,8	15,8	5,5	1,7	2,6
Wieś	a	100,0	7,2	26,4	11,6	47,1	–	7,7
Rural areas	b	100,0	6,9	32,3	13,9	37,8	–	9,1

TABL. 14 (120). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo <i>Area of grounds transferred to investors for dwelling construction</i>			Powierzchnia gruntów w zasobie gminy pod budownictwo mieszkaniowe <i>Area of grounds in gminas stock of grounds for dwelling construction</i>				
	ogółem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>		wielorodzinne <i>multi-family</i>		jednorodzinne <i>single-family</i>		
		spółdzielcze <i>co-operative</i>	osób fizycznych <i>of natural persons</i>	razem <i>total</i>	w tym uzbrojone <i>of which developed</i>	razem <i>total</i>	w tym uzbrojone <i>of which developed</i>	
	w ha				in ha			
OGÓŁEM	2005	47,5	2,1	40,2	137,1	61,4	901,7	583,2
TOTAL	2010	39,2	–	33,1	125,2	71,8	770,5	490,7
	2012	31,3	0,3	21,4	175,0	98,4	726,3	476,8
	2013	25,6	1,3	17,6	133,8	76,1	756,7	498,8
Miasta	2005	15,2	2,1	8,9	115,1	45,4	206,1	114,4
<i>Urban areas</i>	2010	13,4	–	11,7	106,8	60,1	192,4	114,6
	2012	14,7	–	10,4	110,6	54,2	175,1	107,2
	2013	11,1	1,3	6,4	116,7	63,9	170,2	104,4
Wieś	2005	32,3	–	31,3	22,0	16,0	695,6	468,8
<i>Rural areas</i>	2010	25,8	–	21,4	18,4	11,7	578,1	376,1
	2012	16,6	0,3	11,0	64,4	44,2	551,2	369,2
	2013	14,5	–	11,2	17,1	12,2	586,5	394,4

TABL. 15 (121). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	4810	7302	6544	5681	TOTAL
Spółdzielcze	417	662	289	171	<i>Co-operative</i>
Komunalne (gminne)	52	70	110	12	<i>Municipal (gmina)</i>
Zakładowe	8	1	40	–	<i>Company</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	978	1549	1308	1074	<i>For sale or rent</i>
Spoleczne czynszowe	114	120	–	–	<i>Public building society</i>
Indywidualne	3241	4900	4797	4424	<i>Private</i>

TABL. 16 (122). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Mieszkania	5268	5667	7190	6960	Dwellings
miasta	3385	3262	4258	4060	urban areas
wieś	1883	2405	2932	2900	rural areas
Spółdzielcze	642	533	626	527	Co-operative
Komunalne (gminne)	92	58	105	65	Municipal (gmina)
Zakładowe	20	33	8	41	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1182	1267	1856	1940	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	128	84	–	–	Public building society
Indywidualne	3204	3692	4595	4387	Private
miasta	1375	1342	1713	1514	urban areas
wieś	1829	2350	2882	2873	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	405	426	611	671	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	561	529	804	868	Urban areas
Wieś	270	337	453	510	Rural areas
Izby	24946	26335	32637	31316	Rooms
miasta	14131	12908	16351	14990	urban areas
wieś	10815	13427	16286	16326	rural areas
Spółdzielcze	1959	1706	2015	1655	Co-operative
Komunalne (gminne)	147	128	214	102	Municipal (gmina)
Zakładowe	48	104	22	122	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	3692	4075	6245	6012	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	432	255	–	–	Public building society
Indywidualne	18668	20067	24141	23425	Private
miasta	8031	6869	8080	7201	urban areas
wieś	10637	13198	16061	16224	rural areas

TABL. 16 (122). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	556567	610578	737019	699663	Usable floor space of dwellings in m ²
miasta	301062	276383	339920	309017	urban areas
wieś	255505	334195	397099	390646	rural areas
Spółdzielcze	34286	30428	33912	28673	Co-operative
Komunalne (gminne)	4946	2339	3919	2469	Municipal (gmina)
Zakładowe	1148	1764	397	2231	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	63863	77168	114486	108772	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	6577	3677	–	–	Public building society
Indywidualne	445747	495202	584305	557518	Private
miasta	194003	166179	192601	168878	urban areas
wieś	251744	329023	391704	388640	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytko- wa 1 mieszkania w m²	105,7	107,7	102,5	100,5	Average usable floor space per dwelling in m²
miasta	88,9	84,7	79,8	76,1	urban areas
wieś	135,7	139,0	135,4	134,7	rural areas
Spółdzielcze	53,4	57,1	54,2	54,4	Co-operative
Komunalne (gminne)	53,8	40,3	37,3	38,0	Municipal (gmina)
Zakładowe	57,4	53,5	49,6	54,4	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	54,0	60,9	61,7	56,1	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	51,4	43,8	–	–	Public building society
Indywidualne	139,1	134,1	127,2	127,1	Private
miasta	141,1	123,8	112,4	111,5	urban areas
wieś	137,6	140,0	135,9	135,3	rural areas

TABL. 17 (123). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms			
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM ... 2005	5268	3204	0,3	1,6	4,2	94,0	2064	5,3	21,5	42,9	30,3
TOTAL 2010	5667	3692	0,4	2,5	7,1	90,0	1975	3,7	21,5	41,5	33,4
2012	7190	4595	1,0	3,0	9,9	86,1	2595	1,1	18,2	45,6	35,1
2013	6960	4387	0,1	4,3	7,7	87,9	2573	3,5	18,5	51,5	26,5
Miasta 2005	3385	1375	0,7	2,4	5,0	91,9	2010	5,5	21,9	42,2	30,4
Urban areas 2010	3262	1342	0,8	5,6	14,5	79,1	1920	3,8	21,8	41,7	32,8
2012	4258	1713	2,6	7,0	20,3	70,1	2545	1,1	18,5	46,2	34,2
2013	4060	1514	0,2	11,1	15,2	73,5	2546	3,5	18,7	51,7	26,1
Wieś 2005	1883	1829	–	1,0	3,5	95,5	54	–	3,7	68,5	27,8
Rural areas 2010	2405	2350	0,2	0,7	2,9	96,2	55	–	10,9	32,7	56,4
2012	2932	2882	0,0	0,7	3,7	95,6	50	4,0	2,0	16,0	78,0
2013	2900	2873	0,1	0,7	3,7	95,5	27	–	3,7	29,6	66,7

TABL. 18 (124). **ZAWARTE TRANSAKCJE KUPNA-SPRZEDAŻY LOKALI, NIERUCHOMOŚCI
GRUNTOWYCH I ZABUDOWANYCH W 2013 R.**
**REACHED PURCHASE-SALE TRANSACTIONS OF THE PREMISES,
LAND REAL ESTATES AND BUILT-UP REAL ESTATES IN 2013**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zawarte umowy w formie aktu notarialnego Reached contracts by form of notarial act	Wartość w tys. zł Value in thous. zł	Powierzchnia w m ² Area in m ²	Średnia cena 1 m ² po- wierzchni w zł Average price per 1 m ² of area in zł	SPECIFICATION
LOKALE^a					
PREMISES^a					
Mieszkalne	3311	650503	174534	3727	Residential
Niemieszkalne	376	87660	29628	2959	Non-residential
NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWE^b					
LAND REAL ESTATES^b					
Grunty przeznaczone pod zabudowę:					Land designated for devel- opment:
mieszkaniową	103964	1817150	57	housing
przemysłową	12897	206253	63	industrial
inną	566370	4952427	114	another
Użytki rolne	653272	148724723	4	Agricultural land
Nieruchomości leśne	17817	3656203	5	Forest estates
NIERUCHOMOŚCI ZABUDOWANE^b					
BUILT-UP REAL ESTATES^b					
Nieruchomości zabudowane budynkami mieszkalnymi ...	982	251997	2457583	103	Real estates built-up with residential buildings
Nieruchomości zabudowane budynkami pełniącymi inne funkcje niż zagrodowa i mieszkańcowa	502	486544	3867975	126	Real estates built-up with buildings not functioning as farmstead and resi- dential buildings
Grunty rolne zabudowane	1159	167068	13465106	12	Agricultural built-up land

^a Powierzchnia użytkowa. ^b Rodzaj prawa do działki – własność.

^a The usable floor space. ^b Type of the right to parcel – ownership.

DZIAŁ X

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami.

2. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie **szkoły podstawowe** oraz 3-letnie **gimnazja** (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
- od roku szkolnego 2002/03 **szkoły ponadgimnazjalne**, tj. 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

3. Od roku szkolnego 2012/13, zgodnie z ustawą z dnia 19 VIII 2011 r. o zmianie ustaw o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1026), stopniowo likwidowane są: licea profilowane dla młodzieży i dorosłych, uzupełniające licea ogólnokształcące dla młodzieży i dorosłych, technika uzupełniające dla młodzieży oraz zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych i technika dla dorosłych. Natomiast z dniem 1 IX 2013 r. nie przyjmuje się słuchaczy do klas pierwszych technikum uzupełniającego dla dorosłych.

Ponadto od 1 IX 2011 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 5 lat, a w latach 2004/05 – 2010/11 w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

CHAPTER X

EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Law dated 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Higher Education Law dated 27 VII 2005 (Journal of Laws No. 164, item 1365) with later amendments.

2. Among schools covered by the educational system, there are:

- since the 1999/2000 school year 6-year **primary schools** and 3-year **lower secondary schools** (which replaced 8-year primary schools), where education is compulsory,
- since the 2002/03 school year **upper secondary schools**, i.e. 2–3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools, as well as since the 2004/05 school year supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools) and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also art schools leading to professional certification and post-secondary schools.

3. Since the 2012/13 school year, according to the Law dated 19 VIII 2011 on changes to the education system acts and some other acts (Journal of Laws No. 205, item 1026), the following schools have been gradually eliminated: specialized secondary schools for youth and adults, supplementary general schools for youth and adults, supplementary technical schools for youth and adults as well as basic vocational schools for adults and technical secondary schools for adults. Instead since 1 IX 2013 there wasn't recruitment the graduates for the 1st supplementary technical classes for adults.

Moreover, since 1 IX 2011 an obligatory 1-year pre-primary education has been introduced for children at the age of 5 and in 2004/05 – 2010/11 school years children at the age of 6 in pre-primary education establishments i.e. in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools) as well as since the 2008/09 school year in pre-primary education groups and pre-primary points.

Zgodnie z ustawą z dnia 19 III 2009 r. (Dz. U. Nr 56, poz. 458, z późniejszymi zmianami), czyli od roku szkolnego 2009/10, dzieci 6 letnie, na wniosek rodziców, mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

4. Prezentowane w dziale dane dotyczą m.in.: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, policealnych, wyższych oraz szkół dla dorosłych.

5. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

6. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

7. Szkoły dla dzieci i młodzieży obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego, szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 6) licea profilowane;
- 7) technika;
- 8) technika uzupełniająca na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 9) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe;
- 10) szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

According to the Law dated 19 III 2009 (Journal of Laws No. 56, item 458, with later amendments), or from the school year 2009/10, upon the request of parents, children at the age of 6 can start education in the first grade of primary school.

4. Data presented in the chapter are, among others, related to: pre-primary education, schools for children and youth, post-secondary schools, tertiary education and schools for adults.

5. Data include schools and establishments managed by central (government) administration entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and private persons.

6. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

7. Schools for children and youth include:

- 1) primary schools, of which sports schools and athletic schools, art schools not leading to professional certification simultaneously conducting a primary school programme;*
- 2) lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools;*
- 3) basic vocational schools;*
- 4) general secondary schools, of which sports schools and athletic schools;*
- 5) supplementary general schools based on the programme of basic vocational school;*
- 6) specialized secondary schools;*
- 7) technical secondary schools;*
- 8) supplementary technical schools based on the programme of basic vocational school;*
- 9) general art schools leading to professional certification;*
- 10) special job-training schools.*

8. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej, stacjonarnej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 2- lub 3-letnie);
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie).

9. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, wydziałami i instytutami zamiejscowymi oraz punktami konsultacyjnymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji.

10. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie stacjonarnej, zaocznej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych;
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 6) licea profilowane dla dorosłych
- 7) technika dla dorosłych
- 8) technika uzupełniająca dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej.

11. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w

8. Post-secondary schools – educating in day, evening, weekend, full-time and distance form – include:

- 1) post-secondary schools (1-, 2- or 3-year);
- 2) foreign language teacher training colleges (3-year) as well as teacher training colleges (3-year), in which graduates do not receive the title of licentiate;
- 3) colleges of social work (3-year).

9. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education :

- 1) include foreign language teacher training colleges in which graduates receive the title of licentiate;
- 2) include foreigners studying in Poland;
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad).

Data on students and graduates is given according to the seats of higher education institutions including branch sections, faculties and institutes operating in a place different than the place of their seat and consultative points. Data do not include Academies of the Ministry of National Defence and Academies of the Ministry of the Interior and Administration.

10. Schools for adults – educating in full-time, weekend and distance form – include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) basic vocational schools for adults;
- 4) general secondary schools for adults;
- 5) supplementary general schools for adults based on the programme of basic vocational school;
- 6) specialized secondary schools for adults;
- 7) technical secondary schools for adults;
- 8) supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school.

11. Special schools are organized for disabled children and youth with special educational needs. Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established), in special schools operating independently, in as well as in special educational care centres, other educational institutions or the unit performing

specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (do roku szkolnego 2011/12 określanych jako zakłady opieki zdrowotnej; łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

12. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

13. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

14. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

15. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

16. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

17. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;

health care activities (until the 2011/12 school year defined as health care institutions; including health resorts treatment).

12. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability, cannot attend regular nursery schools or schools.

13. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

14. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

15. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound mental retardation to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

16. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding academic teachers concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time employees and part-time employees calculated as full-time employees.

17. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year – special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres as well as boarding-school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year;

2) szkół wyższych prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych. Absolwenci wykazani są z poprzedniego roku akademickiego.

18. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

19. Współczynnik skolaryzacji netto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

20. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

22. Pomieszczenia szkolne – w przypadku użytkowania przez zespół szkół – wykazane w jednej szkole wskazanej przez dyrektora. W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Ze względu na zastosowaną metodę szacowania dane mogą się nie sumować.

2) *tertiary education is presented as of 30 XI; students are indicated correspondingly on the number of fields of education with they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies. Graduates are shown from the previous academic year.*

18. Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.

19. Net enrolment rate is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

20. A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. **A dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

21. *The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the 2007/08 school year (in the case of graduates – since the 2006/07 school year) has been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.*

22. Classrooms – in the case of being used by a complex of schools – attributed to a single school indicated by a headmaster. In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education due to the method used for estimating data may not sum up.

TABL. 1 (125). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	1154	1055	1002	981	primary
gimnazja	451	467	471	472	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	20	24	27	27	special job-training
zasadnicze zawodowe	104	107	104	99	basic vocational
licea ogólnokształcące	168	163	162	159	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	10	9	9	-	supplementary general secondary
licea profilowane	104	37	22	16	specialized secondary
technika	200	153	147	146	technical secondary
technika uzupełniająca	26	15	12	8	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	5	6	6 ^b	6	general art ^a
policealne	195	171	169	163	post-secondary
wyższe	20	18	18	18	tertiary
dla dorosłych	132	173	212	171	for adults
podstawowe	-	-	-	-	primary
gimnazja	2	5	7	7	lower secondary
zasadnicze zawodowe	4	6	8	6	basic vocational
licea ogólnokształcące	45	57	83	97	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące ...	21	63	67	20	supplementary general secondary
licea profilowane	2	2	2	1	specialized secondary
technika	32	2	1	-	technical secondary
technika uzupełniająca	26	38	44	40	supplementary technical secondary
POMIESZCZENIA SZKOLNE^c CLASSROOMS^c					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	10368	11485	11246	11216	primary
gimnazja	4159	4757	4908	4835	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	30	65	82	90	special job-training
zasadnicze zawodowe	333	390	430	473	basic vocational
licea ogólnokształcące	2186	2723	2760	2757	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	3	65	150	192	supplementary general secondary
licea profilowane	480	153	111	89	specialized secondary
technika	1946	2102	2174	2211	technical secondary
technika uzupełniająca	30	36	53	59	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	150	88	90	91	general art ^a
policealne	399	575	643	657	post-secondary
NAUCZYCIELE^d TEACHERS^d					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^e	12379	11314	10550	10384	primary ^e
gimnazja ^e	7085	6558	6095	5980	lower secondary ^e
zasadnicze zawodowe ^{ef}	850	1057	981	917	basic vocational ^{ef}
licea ogólnokształcące ^{eg}	3249	3438	2996	2758	general secondary ^{eg}
licea profilowane ^e	776	275	100	36	specialized secondary ^e
technika ^{egh}	2083	3275	3005	3003	technical secondary ^{egh}
policealne	722	654	712	628	post-secondary
wyższe ⁱ	6163	6544	6492	6409	tertiary ⁱ

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto 11 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 204. ^d W roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 203. ^{e-h} Łącznie ze szkołami: ^e - dla dorosłych, ^f - specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^g - uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami, ^h - ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ⁱ Nauczyciele akademicki.

^a Leading to professional certification. ^b Moreover, 11 art schools giving only artistic education. ^c See general notes, item 22 on page 204. ^d In 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 16 on page 203. ^{e-h} Including: ^e - schools for adults, ^f - special job-training schools, ^g - supplementary schools respectively: general secondary schools and technical secondary schools, ^h - general art schools leading to professional certification. ⁱ Academic teachers.

TABL. 1 (125). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	22073	17204	16852	17819	<i>Pre-primary education^a</i>
Szkoły:					<i>Schools:</i>
podstawowe	156115	127790	123063	121093	<i>primary</i>
gimnazja	97895	75277	69077	66386	<i>lower secondary</i>
specjalne przysposabiające do pracy	351	594	623	641	<i>special job-training</i>
zasadnicze zawodowe	10864	10991	9562	8826	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	51728	45961	41251	38209	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	390	265	131	—	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	13000	3141	1282	458	<i>specialized secondary</i>
technika	30615	30845	29583	30294	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniająca	900	675	315	132	<i>supplementary technical secondary</i>
artystyczne ogólnokształcące ^b	855	790	725 ^c	712	<i>general art^b</i>
policealne	19791	20769	24736	20466	<i>post-secondary</i>
wyższe	105007	99658	90140	82889	<i>tertiary</i>
dla dorosłych	7961	10916	11821	10685	<i>for adults</i>
podstawowe	—	—	—	—	<i>primary</i>
gimnazja	124	139	250	173	<i>lower secondary</i>
zasadnicze zawodowe	158	193	195	84	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	3770	4893	7141	8929	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące ...	620	3641	2023	358	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	313	164	56	30	<i>specialized secondary</i>
technika ^d	1945	38	14	—	<i>technical secondary^d</i>
technika uzupełniająca	1031	1848	2142	1111	<i>supplementary technical secondary</i>
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					<i>Schools:</i>
podstawowe	28754	22485	21195	.	<i>primary</i>
gimnazja	32785	25029	23505	.	<i>lower secondary</i>
specjalne przysposabiające do pracy	10	120	103	.	<i>special job-training</i>
zasadnicze zawodowe	3606	3701	3266	.	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	16496	15478	14879	.	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	80	258	58	.	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	4485	1069	730	.	<i>specialized secondary</i>
technika	7540	7274	6425	.	<i>technical secondary^d</i>
technika uzupełniająca	x	154	166	.	<i>supplementary technical secondary</i>
artystyczne ogólnokształcące ^b	162	146	134	.	<i>general art</i>
policealne	6704	6230	7826	.	<i>post-secondary</i>
wyższe	22364	29394	26354	.	<i>tertiary</i>
dla dorosłych	3428	2627	2961	.	<i>for adults</i>
podstawowe	—	—	—	.	<i>primary</i>
gimnazja	31	57	84	.	<i>lower secondary</i>
zasadnicze zawodowe	46	37	69	.	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	1790	1032	1397	.	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące ...	215	1152	956	.	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	69	51	—	.	<i>specialized secondary</i>
technika ^d	1277	—	13	.	<i>technical secondary^d</i>
technika uzupełniająca	x	298	442	.	<i>supplementary technical secondary</i>

^a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 33 na str. 230. ^b Dające uprawnienia zawodowe. ^c Ponadto 519 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. ^d Ponadto 41 absolwentów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments also described in table 33 on page 230.

^b Leading to professional certification. ^c Moreover, 519 students of art schools giving only artistic education. ^d Moreover, 41 graduates of art schools giving only artistic education.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13
Szkoły podstawowe	1154	1055	1002	981	156115	127790	123063	121093	28754	21343	21195
Primary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	2	1	1	333	313	320	333	52	44	42
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	1096	972	855	821	153590	124170	116780	113954	28388	20490	20143
Local self-government entities											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	38	57	117	130	1668	2239	4160	4823	255	647	786
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	1	3	3	3	73	351	468	498	13	37	52
Religious organizations											
Pozostałe	17	21	26	26	451	717	1335	1485	46	125	172
Others											
Gimnazja	451	467	471	472	97895	75277	69077	66386	32785	24279	23505
Lower secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	1	1	1	24	20	23	9	9	6	6
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	424	433	429	427	95751	72487	66038	63158	32074	23310	22442
Local self-government entities											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	17	22	27	28	1079	1370	1445	1502	356	439	478
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	3	4	4	4	606	747	820	876	197	251	237
Religious organizations											
Pozostałe	6	7	10	12	435	653	751	841	149	273	342
Others											
Zasadnicze szkoły zawodowe^a	124	131	131	126	11215	11585	10185	9467	3616	3428	3369
Basic vocational schools^a											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	6	5	5	15	184	106	127	–	39	40
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	110	110	109	104	9823	9314	8103	7443	3204	2731	2645
Local self-government entities											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	8	7	10	10	598	804	787	665	189	237	310
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Religious organizations											
Pozostałe	5	8	7	7	776	1283	1189	1232	223	421	374
Others											

^a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy.
^a Including social job-training schools.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13
Licea ogólnokształcące^a General secondary schools^a	178	172	171	159	52118	46226	41382	38209	16576	14990	14937
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	1	1	1	116	191	160	154	35	53	56
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	152	143	141	126	49900	43333	38746	35656	15909	14006	13859
Local self-government entities											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	12	14	12	12	764	779	489	466	216	244	191
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	5	4	4	4	941	763	814	817	300	262	237
Religious organizations											
Pozostałe	8	10	13	16	397	1160	1173	1116	116	425	594
Others											
Licea profilowane Specialized secondary schools	104	37	22	16	13000	3141	1282	458	4485	896	730
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	97	33	21	15	12427	3028	1252	446	4320	882	715
Local self-government entities											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	6	3	-	-	448	47	-	-	141	-	-
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Religious organizations											
Pozostałe	1	1	1	1	125	66	30	12	24	14	15
Others											
Technika^b Specialized secondary schools^b	231	174	165	160	32370	32310	30623	31138	7702	7393	6725
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	15	13	13	855	2224	1917	1900	162	509	451
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	217	139	131	127	30967	28364	26976	27701	7467	6525	5860
Local self-government entities											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	6	14	15	15	415	1022	1193	1043	61	180	288
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Religious organizations											
Pozostałe	3	6	6	5	133	700	537	494	12	179	126
Others											

a, b Łącznie ze szkołami: *a* – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, *b* – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a, b Including: *a* – supplementary general secondary schools, *b* – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools				Uczniowie i studenci Pupils and students				Absolwenci Graduates		
	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13
Szkoły policealne Post-secondary schools	195	171	169	163	19791	20769	24736	20466	6704	6341	7826
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	5	6	4	–	279	260	182	–	88	148
<i>Central (government) administration entities</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego	107	61	65	62	11824	5772	6445	5417	4051	2148	2605
<i>Local self-government entities</i>											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	21	18	21	16	1148	715	1055	953	488	265	513
<i>Associations and other social organizations</i>											
Organizacje wyznaniowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Religious organizations</i>											
Pozostałe	67	87	77	81	6819	14003	16976	13914	2165	3840	4560
<i>Others</i>											
Szkoły wyższe Tertiary education	20	18	18	18	105007	99658	90140	82889	22364	27770	26354
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	7	7	7	7	68390	62000	58693	55429	14309	16872	16277
<i>Central (government) administration entities</i>											
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	20654	16627	15191	13567	4847	4654	4551
<i>Religious organizations</i>											
Pozostałe	12	10	10	10	15963	21031	16256	13893	3208	6244	5526
<i>Others</i>											
Szkoły dla dorosłych Schools for adults	132	172	212	171	7961	10916	11821	10685	3428	2859	2961
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	8	8	7	–	274	331	210	–	36	88
<i>Central (government) administration entities</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego	98	64	82	77	6335	4111	4447	4363	2896	1078	1092
<i>Local self-government entities</i>											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	17	37	46	29	992	1708	1500	1072	358	488	398
<i>Associations and other social organizations</i>											
Organizacje wyznaniowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Religious organizations</i>											
Pozostałe	17	63	76	58	634	4823	5543	5040	174	1257	1383
<i>Others</i>											

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (127). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–12 lat / years	98,9	95,6	94,7	94,3
13–15	98,6	96,4	95,8	95,5
16–18	96,6	95,9	95,7	95,3
19–21 lat / years	25,8	27,1	28,6	25,5

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (128). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoły: / Schools:													
podstawowe primary	7–12	99,6	100,1	99,2	97,5	97,5	97,4	97,9	97,7	98,1	97,2	97,1	97,3
gimnazja lower secondary	13–15	100,4	101,3	99,4	98,7	100,0	97,3	98,0	99,3	96,7	97,5	98,7	96,2
zasadnicze zawodowe ^a basic vocational ^a	16–18	11,0	15,9	5,8	13,3	19,3	7,0	13,0	18,9	6,9	12,5	18,2	6,6
licea ogólnokształcące i profilowane ^b general and special- ized secondary ^b	16–18	67,6	58,7	77,0	65,6	52,5	79,3	65,0	52,2	78,3	62,8	50,9	75,2
technika ^c technical ^c	16–18	34,2	45,7	22,1	38,6	49,6	27,1	41,1	52,7	29,0	42,3	53,2	31,0
policealne post-secondary	19–21	17,0	15,6	18,5	21,4	15,7	27,4	26,9	17,9	36,3	23,4	14,8	32,3
NETTO NETTO													
Wychowanie przed- szkolne ^d Pre-primary education ^d	6	97,6	98,4	96,7	85,2	87,0	83,3	79,1	81,5	76,6	80,9	83,0	78,6
Szkoły: / Schools:													
podstawowe primary	7–12	98,7	98,9	98,5	95,4	95,4	95,4	94,6	94,6	94,6	94,2	94,2	94,1
gimnazja lower secondary	13–15	97,1	96,8	97,5	94,6	94,4	94,8	93,9	93,6	94,2	93,5	93,3	93,8
zasadnicze zawodowe ^a basic vocational ^a	16–18	9,5	13,7	5,1	11,0	15,9	5,9	10,5	15,4	5,5	10,1	14,9	5,1
licea ogólnokształcące i profilowane ^b general and special- ized secondary ^b	16–18	61,9	49,0	75,4	55,3	41,1	70,2	53,4	39,3	67,9	51,1	37,3	65,4
technika ^c technical ^c	16–18	22,2	29,2	14,9	26,3	33,6	18,7	28,4	36,0	20,6	30,8	38,1	23,2
policealne post-secondary	19–21	10,7	9,8	11,6	9,2	6,4	12,1	11,0	7,0	15,1	8,4	5,0	11,9

^a – c Łącznie ze szkołami: ^a – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^d Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a – c Including: ^a – special job-training schools, ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. ^d Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 5 (129). **KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**
COMPUTERS IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

SZKOŁY SCHOOLS	Szkoly posiadające komputery w % danej grupy szkół Schools possess which computers in % of a given group of schools	Pracownie komputerowe ^a Computer laboratory ^a	Komputery ^b w szkołach Computers ^b in schools			
			ogółem grand total	w tym przeznaczone do użytku uczniów of which used by pupils and youth		
				razem total	w tym z dostępem do Internetu of which with Internet access	
					razem total	w tym szerokopasmowy of which with broadband connection
Podstawowe 2005/06	87,0	889	11405	9209	6689	3154
Primary 2010/11	95,9	1115	20680	16454	14826	8073
2012/13	96,9	1071	21364	16478	15441	8659
2013/14	99,1	1075	22311	17221	16414	9213
Gimnazja 2005/06	76,0	367	5824	4564	4204	2249
Lower secondary 2010/11	82,7	458	10231	7903	7562	4983
2012/13	83,4	457	10765	7880	7674	5111
2013/14	85,3	457	11292	8278	8102	5462
Zasadnicze zawodowe ^c .. 2005/06	14,0	22	455	329	276	228
Basic vocational ^c 2010/11	31,3	47	1066	897	843	682
2012/13	29,8	33	770	635	592	482
2013/14	31,0	32	646	527	492	389
Licea ogólnokształcące ^d . 2005/06	61,0	184	3687	2843	2692	1776
General secondary ^d 2010/11	78,5	245	6508	5067	5021	4012
2012/13	75,4	222	6576	4702	4654	3765
2013/14	79,2	211	6596	4525	4477	3702
Licea profilowane 2005/06	26,9	48	855	697	646	584
Specialized secondary 2010/11	38,5	18	479	398	370	296
2012/13	40,9	14	357	284	278	248
2013/14	37,5	12	328	224	221	248
Technika ^e 2005/06	31,6	186	3515	2682	2465	1999
Technical ^e 2010/11	65,5	286	7492	6017	5949	4814
2012/13	71,5	285	8156	6313	6255	4829
2013/14	74,4	282	8470	6424	6357	4832
Policealne 2005/06	26,0	15	1054	821	768	575
Post-secondary 2010/11	46,2	85	2066	1729	1720	1372
2012/13	46,7	78	2024	1618	1585	1237
2013/14	48,5	70	1952	1511	1470	1108

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 204. ^b W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz. Dane z roku szkolnego 2013/14 szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Ze względu na zastosowaną metodę szacowania dane mogą się nie sumować. ^c – e Łącznie ze szkołami: ^c – ze specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; ^e – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 22 on page 204. ^b In case of commonly used computers by a few schools – presented only once. In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education due to the method used for estimating data may not sum up. ^c – e Including: ^c – special job-training school, ^d – supplementary general secondary schools, ^e – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 6 i 7

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 6 and 7

The division by languages may include one person more than once.

**TABL. 6 (130). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
ORAZ POLICEALNYCH^a**
*PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR
CHILDREN AND YOUTH AND IN POST SECONDARY SCHOOLS^a*

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem <i>Grand total</i>	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools						
		podstawowych		wieś	gimna- zjach	zasadni- czych zawodo- wych ^b	liceach ogólno- kształ- cących ^c	liceach profilo- wanych	techni- kach ^d	policeal- nych ^e	
		razem	miasta								total
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski	2005/06	261377	52,4	54,1	50,9	82,5	34,9	99,1	94,2	85,8	55,9
<i>English</i>	2010/11	284704	94,2	96,5	92,2	94,8	59,7	99,3	96,4	97,6	28,8
	2012/13	275593	96,8	97,7	95,9	98,0	63,4	98,4	95,7	95,0	47,4
	2013/14	269999	97,9	98,7	97,1	98,5	65,7	99,6	93,7	98,7	54,1
Francuski ...	2005/06	11734	0,6	1,1	0,3	1,6	0,5	12,6	4,9	5,4	3,4
<i>French</i>	2010/11	8349	0,2	0,4	0,1	3,4	–	9,6	4,1	2,8	0,1
	2012/13	7678	0,0	–	0,0	4,3	–	9,5	3,7	2,3	–
	2013/14	6826	–	–	–	3,9	–	9,6	–	1,9	–
Niemiecki	2005/06	82323	6,1	9,4	0,8	13,7	19,2	58,7	61,3	56,3	11,9
<i>German</i>	2010/11	75830	2,0	2,4	1,7	37,8	11,6	49,0	68,7	56,9	1,6
	2012/13	76289	1,4	1,4	1,3	50,8	10,6	47,4	70,1	57,4	1,8
	2013/14	74554	1,3	1,4	1,2	51,6	10,1	48,6	64,2	59,7	1,8
Rosyjski	2005/06	51545	7,0	0,8	12,0	7,0	36,6	23,0	35,6	40,6	3,0
<i>Russian</i>	2010/11	40274	2,9	0,2	5,3	17,2	24,7	19,9	22,5	32,7	1,8
	2012/13	40042	2,1	0,9	3,1	24,2	21,5	20,5	23,3	30,7	2,4
	2013/14	37363	1,7	0,9	2,4	23,4	20,2	21,2	26,4	30,2	1,7
Włoski	2005/06	830	–	–	–	–	–	–	–	–	0,2
<i>Italian</i>	2010/11	1054	–	–	–	0,3	–	1,7	–	0,1	0,1
	2012/13	1270	–	–	–	0,4	–	2,3	–	0,3	–
	2013/14	1069	–	–	–	0,3	–	2,1	–	0,1	–
Hiszpański .	2005/06	1354	–	–	–	0,3	–	–	–	–	0,2
<i>Spanish</i>	2010/11	3403	0,0	0,0	–	1,7	–	4,2	–	0,4	–
	2012/13	4790	0,1	0,2	–	2,9	–	6,1	–	0,6	–
	2013/14	5912	0,0	0,1	–	3,4	–	8,5	–	1,2	–
Inne	2005/06	4143	0,0	0,0	–	0,4	–	–	1,2	–	2,0
<i>Others</i>	2010/11	2900	0,1	–	0,1	–	–	6,1	–	0,1	–
	2012/13	1870	–	–	–	0,1	–	4,4	–	–	0,1
	2013/14	1209	0,0	0,0	–	0,2	–	2,4	–	–	0,8
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION^f											
Angielski	2005/06	58154	29,1	25,5	31,9	11,6	1,8	0,3	0,8	0,3	12,4
<i>English</i>	2010/11	9768	3,3	0,6	5,7	2,5	0,3	0,1	–	0,3	12,2
	2012/13	2734	1,3	0,0	2,4	0,6	0,8	0,0	–	0,1	2,7
	2013/14	1445	1,0	–	1,7	0,1	1,6	0,0	–	0,1	0,4
Francuski	2005/06	4411	0,7	1,2	0,4	3,2	–	0,1	0,3	–	–
<i>French</i>	2010/11	1605	0,2	0,3	0,1	1,0	–	1,1	–	0,4	–
	2012/13	864	0,3	0,6	0,0	0,2	–	0,7	–	0,2	–
	2013/14	619	0,1	0,3	0,0	0,3	–	0,5	–	0,2	–

^a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^b – łącznie ze szkołami: ^b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^d – technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. ^f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

^a In the 2005/06 school year as of 31 XII. ^b – d Including: ^b – special job-training schools, ^c – supplementary general secondary schools, ^d – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. ^e Since 2010/2011 school year and excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. ^f Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

TABL. 6 (130). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a (dok.)**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST SECONDARY SCHOOLS^a (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools								
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych ^b basic vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^d technical secondary ^d	policjalnych ^e post-secondary ^e
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE DODATKOWE^f (dok.) ADDITIONAL EDUCATION^f (cont.)										
Niemiecki ... 2005/06	34306	5,7	6,8	4,9	25,1	0,7	0,5	0,4	–	5,5
German 2010/11	22045	6,7	8,0	5,6	12,2	0,6	6,6	2,4	3,1	0,2
2012/13	14869	5,2	5,7	4,8	7,6	1,6	5,9	2,6	1,8	–
2013/14	12556	4,2	3,8	4,6	7,0	1,3	4,9	8,5	2,7	–
Inne 2005/06	35958	8,2	3,6	11,9	22,0	–	2,7	–	–	2,7
Others 2010/11	20690	7,7	3,4	11,5	9,5	–	6,5	4,1	1,1	0,8
2012/13	14995	6,3	1,9	10,2	5,2	–	7,5	2,5	0,9	0,0
2013/14	12926	5,2	0,9	9,1	5,6	0,1	6,0	4,2	1,8	0,4

^a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b-d} Łącznie ze szkołami: ^b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy w roku szkolnym 2005/06, ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^d – technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. ^f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b-d} Including: ^b – special job-training schools in the 2005/06 school year, ^c – supplementary general secondary schools, ^d – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. ^e Since 2010/2011 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. ^f Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (131). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school				
		gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c
Angielski 2005/06	9325	38,7	27,8	41,7	54,0	18,3
English 2010/11	8354	78,4	69,4	80,6	100,0	56,8
2012/13	9441	68,0	69,7	84,5	100,0	61,9
2013/14	9055	78,0	72,6	87,5	100,0	63,3
Niemiecki 2005/06	2663	–	–	11,9	35,5	0,2
German 2010/11	404	–	–	2,0	–	12,4
2012/13	412	24,0	–	1,2	–	11,5
2013/14	366	12,7	–	2,5	–	10,1

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b, c} Łącznie z: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi.

^a Data concern obligatory education; in the 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools.

TABL. 7 (131). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a (dok.)**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS
FOR ADULTS^a (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school				
		gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształ- cących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c
Rosyjski 2005/06	4706	47,6	68,4	65,8	–	54,5
Russian 2010/11	1908	47,5	11,4	14,9	–	29,1
2012/13	1837	8,0	16,9	13,9	–	23,7
2013/14	1496	–	13,1	12,8	–	26,6
Inne 2005/06	274	–	–	–	–	–
Others 2010/11	–	–	–	–	–	–
2012/13	–	–	–	–	–	–
2013/14	–	–	–	–	–	–

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b, c} Łącznie z: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Data concern obligatory education; in the 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (132). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	3760	2647	2781	2817	612	469	481	Primary schools
w tym specjalne	1258	995	1000	1064	204	183	177	of which special schools
Gimnazja	2951	2353	2279	2217	860	706	678	lower secondary
w tym specjalne	1423	1194	1104	1060	441	329	318	of which special schools
Specjalne szkoły przy- sposabiające do pracy	351	594	623	641	21	118	103	Special job-training schools
Zasadnicze szkoły zawodowe	994	831	815	844	349	218	206	Basic vocational schools
w tym specjalne	876	723	699	717	319	192	178	of which special schools
Licea ogólnokształcące ^b	364	267	202	177	97	89	43	General secondary schools ^b
w tym specjalne	31	122	71	25	8	34	9	of which special schools
Licea profilowane	198	64	53	23	34	14	19	Specialized secondary schools
w tym specjalne	40	33	25	14	7	12	11	of which special schools
Technika ^c	74	112	152	150	24	19	29	Technical secondary schools ^c
w tym specjalne	–	–	15	37	–	–	–	of which special schools
Szkoły policealne	28	16	8	7	21	–	–	Post-secondary schools
w tym specjalne	–	–	–	–	–	–	–	of which special schools

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 201. ^{b, c} Łącznie z: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^b – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 7 on page 201. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (133). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE ORAZ MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII**
SPECIAL EDUCATION CENTRES, REHABILITATION-EDUCATION CENTRES YOUTH EDUCATION CENTRES AND YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^b					
<i>SPECIAL EDUCATIONAL CENTERS^b</i>					
Ośrodki	29	26	26	26	Centres
Miejsca	2039	1784	1689	1684	Places
Wychowankowie	2039	1485	1262	1254	Residents
w tym:					<i>of which:</i>
niewidomi i słabowidzący	54	27	26	22	<i>blind and sight impaired</i>
niesłyszący i słabosłyszący	192	122	93	88	<i>deaf and hearing impaired</i>
z niepełnosprawnością ruchową ^c	–	5	1	8	<i>motor-skill impaired^c</i>
z upośledzeniem umysłowym	1645	1186	1009	981	<i>mentally disabled</i>
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	6	–	1	3	<i>socially maladjusted</i>
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE					
<i>YOUTH EDUCATION CENTERS</i>					
Ośrodki	2	2	2	3	Centres
Miejsca	180	156	168	207	Places
Wychowankowie	181	145	125	126	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII					
<i>YOUTH SOCIAL THERAPY CENTERS</i>					
Ośrodki	1	4	4	4	Centres
Miejsca	8	150	153	150	Places
Wychowankowie	61	200	196	166	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE^c					
<i>REHABILITATION-EDUCATION CENTRES^c</i>					
Ośrodki	3	7	7	8	Centres
Miejsca	–	227	252	278	Places
Wychowankowie	137	217	220	241	Residents
w tym:					<i>of which:</i>
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	73	119	126	140	<i>mental retardation-profound</i>
z zaburzeniami sprzężonymi	41	98	94	101	<i>associated with defects</i>

^a Stan w dniu 31 X. ^b Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi. ^c W latach 2012 i 2013 dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 X. ^b Including special educational centres. ^c In 2012 and 2013 concerns motor-skill impaired residents and residents with aphasia.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (134). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK <i>KIND OF INSTITUTIONS</i>	Pla- cówki <i>Institu- tions</i>	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a <i>Participants of permanent and temporary forms of pursuits^a</i>							
		ogółem <i>total</i>	artysty- cznych <i>arts</i>	technicz- nych <i>technical</i>	informa- tycznych <i>informat- ical</i>	przed- mioto- wych <i>subjects</i>	tury- styczno- -krajoz- naw- czych <i>tourism</i>	sporto- wych <i>sports</i>	innych <i>others</i>
OGÓŁEM 2005 ^b	16	34350	29938	726	.	.	.	274	3412
TOTAL 2010	22	96447	86045	512	259	188	423	324	8696
..... 2012	24	91666	83634	618	234	372	657	169	5982
..... 2013	17	95732	89159	355	231	156	559	314	4958
Młodzieżowe domy kultury <i>Youth community centres</i>	9	94530	88386	322	199	92	433	251	4847
Ogniska pracy pozaszkolnej <i>Extracurricular interest groups</i>	2	706	706	–	–	–	–	–	–
Pozostałe placówki <i>Other institutions</i>	6	496	67	33	32	64	126	63	111

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X (w 2005 r. – od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX (w 2005 r. – do 31 X) roku badanego. ^b Stan w dniu 31 X.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X (in 2005 – from 1 XI) of the year preceding the surveyed year to 30 IX (in 2005 – to 31 X) of the surveyed year. ^b As of 31 X.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (135). **INTERNATY I BURSY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	2013/14		2005/06 ^a	2010/11	2012/13	2013/14		
	placówki <i>esta- blish- ments</i>	miejsca <i>beds</i>	korzystający <i>boarders</i>					
			ogółem <i>total</i>			w tym uczniowie <i>of which pupils and students</i>	na 100 miejsc <i>per 100 beds</i>	
OGÓŁEM TOTAL	80	9154	8817	7106	6725	7165	7025	78
Internaty <i>Boarding-schools</i>	63	6106	6460	4791	4497	4311	4288	71
zasadnicze szkoły zawodowe i technika ^b <i>basic vocational and tech- nical secondary^b</i>	41	4212	1226	2917	2848	2740	2722	65
licea ogólnokształcące ^c <i>general secondary^c</i>	22	1894	1126	1802	1649	1571	1566	83
licea profilowane <i>specialized secondary</i>	–	–	–	72	–	–	–	–
Bursy <i>Dormitories</i>	17	3048	2357	2315	2228	2854	2737	94

^a Stan w dniu 31 X. ^{b, c} Łącznie ze szkołami: ^b – technikami uzupełniającymi, ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, policealnymi, kolegiami nauczycielskimi, nauczycielskimi kolegiami języków obcych, kolegiami pracowników służb społecznych, ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 X. ^{b, c} Including: ^b – supplementary technical secondary schools, general art schools leading to professional certification, post-secondary schools, teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, colleges of social work, ^c – supplementary general secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 12 (136). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	1125	151	974	1023	158	865	966	160	806	945	161	784
<i>Schools</i>												
w tym: <i>of which:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego .. <i>sports and athletic</i>	-	-	-	1	1	-	2	2	-	2	2	-
filialne	123	-	123	66	-	66	43	-	43	40	-	40
<i>branch</i>												
artystyczne ^a	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
<i>arts</i> ^a												
Pomieszczenia szkolne ^b	10175	2732	7443	11211	3251	7960	10914	3264	7650	10879	3318	7562
<i>Classrooms</i> ^b												
Oddziały	8343	2875	5468	7641	2590	5051	7292	2528	4764	7166	2516	4650
<i>Sections</i>												
Uczniowie	154857	68843	86014	126795	58278	68517	122063	57223	64840	120029	56840	63189
<i>Pupils</i>												
w tym kobiety ... <i>of which females</i>	75495	33648	41847	61735	28342	33393	59561	27902	31659	58639	27807	30832
w tym I klasa	23183	10430	12753	20495	9579	10913	19777	9356	10421	19752	9651	10101
<i>of which 1st grade</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego .. <i>sports and athletic</i>	-	-	-	539	539	-	1216	1216	-	1163	1163	-
filialne	2160	-	2160	973	-	973	764	-	764	677	-	677
<i>branch</i>												
artystyczne ^a	328	328	-	312	312	-	320	320	-	333	333	-
<i>arts</i> ^a												
Absolwenci	28550	12680	15870	22285	10081	12204	21018	9714	11304	.	.	.
<i>Graduates</i>												
w tym kobiety ... <i>of which females</i>	13826	6176	7650	10849	4897	5952	10131	4678	5453	.	.	.
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego .. <i>sports and athletic</i>	-	-	-	114	114	-	220	220	-	.	.	.
filialne	45	-	45	78	-	78	120	-	120	.	.	.
<i>branch</i>												
artystyczne ^a	49	49	-	51	51	-	42	42	-	.	.	.
<i>arts</i> ^a												
Liczba uczniów na: <i>Number of pupils per:</i>												
1 szkołę	138	456	88	124	369	79	126	358	80	127	353	81
<i>school</i>												
1 pomieszczenie szkolne	15	25	12	11	18	9	11	18	8	11	17	8
<i>classroom</i>												
1 oddział	19	24	16	17	23	14	17	23	14	17	23	14
<i>section</i>												

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 204.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme. ^b See general notes, item 22 on page 204.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 13 (137). **GINNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	419	127	292	431	138	293	433	140	293	433	140	293
Lower secondary w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	-	-	-	1	1	-	1	1	-	2	1	1
z oddziałami przygotowującymi do pracy ^a with job-training sections ^a	7	7	-	4	3	1	8	7	1	7	6	1
Pomieszczenia szkolne ^b Classrooms ^b	3969	1851	2118	4527	2106	2421	4669	2198	2471	4601	2155	2445
Oddziały Sections	3892	1839	2053	3491	1548	1943	3077	1422	1655	2957	1379	1578
Uczniowie Pupils	96472	48094	48378	74083	37071	37012	67973	34272	33701	65326	33137	32189
w tym kobiety of which females	46783	23381	23402	35984	18091	17893	32896	16654	16242	31436	15976	15460
w tym I klasa of which 1st grade	31182	15230	15952	24228	12189	12039	21954	11055	10899	21501	10987	10514
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	-	-	-	187	187	-	201	201	-	366	204	162
z oddziałami przygotowującymi do pracy ^a with job-training sections ^a	1284	1284	-	491	199	292	673	407	266	624	369	255
Absolwenci Graduates	32344	16332	16012	24627	12054	12573	23187	11667	11520	.	.	.
w tym kobiety of which females	15894	8027	7867	12125	5987	6138	11380	5729	5651	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	-	-	-	51	51	-	121	56	65	.	.	.
z oddziałami przygotowującymi do pracy ^a with job-training sections ^a	490	490	-	179	78	101	261	170	91	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	230	379	166	172	269	126	157	245	115	151	237	110
1 pomieszczenie szkolne classroom	24	26	23	16	18	15	15	16	14	14	15	13
1 oddział section	25	26	24	21	24	19	22	24	20	22	24	20

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 204.
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on 6th grade primary school. ^b See general notes, item 22 on page 204.
 S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (138). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	87	89	85	81	Schools
Oddziały	393	418	397	405	Sections
Uczniowie	9984	10268	8863	8109	Students
w tym kobiety	2382	2430	2081	1837	of which females
w tym I klasa	3815	3948	3190	3022	of which 1st grade
Absolwenci	3300	3440	3088	.	Graduates
w tym kobiety	904	924	838	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (139). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH
DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW
KSZTAŁCENIA**
**STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH
(excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION**

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students				absolwenci graduates			
OGÓŁEM	9984	10268	8863	8109	3300	3118	3088	TOTAL
w tym:								of total:
Artystyczne	6	10	3	7	–	3	–	Arts
Ekonomiczne i administra- cyjne	405	270	226	142	181	103	116	Business and administra- tion
Inżynieryjno-techniczne	3979	4241	3747	3515	1140	1186	1169	Engineering and engineer- ing trades
Produkcji i przetwórstwa	2110	1067	827	876	653	275	241	Manufacturing and pro- cessing
Architektury i budownictwa	870	1921	1869	1643	282	540	606	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	260	123	63	53	116	26	18	Agriculture, forestry and fishery
Usług dla ludności	2354	2636	2556	1873	928	985	938	Personal services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 16–18

W roku szkolnym 2013/14 nie odbył się nabór do klas I w uzupełniających liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i technikach uzupełniających, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 201.

Note to tables 16–18

In the 2013/14 school year a recruitment to 1 st grade wasn't held in supplementary general secondary schools, specialized secondary schools and supplementary technical secondary schools, see general notes, item 7 on page 201.

TABL. 16 (140). LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	177	167	166	157	Schools
Oddziały	1780	1665	1519	1420	Sections
Uczniowie	52087	46104	41311	38184	Students
w tym kobiety	31424	28492	25671	23894	of which females
w tym I klasa	18021	15479	13147	12106	of which 1st grade
Absolwenci	16567	15704	14928	.	Graduates
w tym kobiety	10121	9841	9291	.	of which females

a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including supplementary general secondary schools.
S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (141). LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	103	36	21	15	Schools
Oddziały	490	122	50	18	Sections
Uczniowie	12960	3108	1257	444	Students
w tym kobiety	6939	1978	877	331	of which females
w tym I klasa	3825	948	–	–	of which 1st grade
Absolwenci	4469	1062	719	.	Graduates
w tym kobiety	2371	662	489	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (142). **TECHNIKA^a ORAZ SZKOŁY ARTYSTYCZNE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE^b DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^b FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	241	174	163	158	Schools
Oddziały	1268	1394	1341	1355	Sections
Uczniowie	32882	32310	30608	31101	Students
w tym kobiety	10650	11276	10836	1320	of which females
w tym I klasa	8733	8937	9206	of which 1st grade
Absolwenci	7702	7574	6725	.	Graduates
w tym kobiety	2470	2702	2381	.	of which females

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi. ^b Dające uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools. ^b Leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a ORAZ SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH^b DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^b FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^c	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^c
	uczniowie students				absolwenci graduates			
OGÓŁEM	29337	32310	30608	31101	7702	7393	6725	TOTAL
w tym:								of total:
Artystyczne	1111	790	725	712	162	149	134	Arts
Nauki społeczne	4317	2537	2123	2167	1200	681	528	Social and behavioural science
Ekonomiczne i administracyjne	2266	1311	1604	1859	485	309	298	Business and administration
Nauki fizyczne ^d	26	134	161	193	–	34	35	Physical sciences ^d
Informatyka	1183	4673	4747	4831	43	999	1060	Computing
Inżynierijno-techniczne	10346	8477	7790	7917	3111	1875	1758	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa ...	1749	934	717	851	637	228	136	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1786	3310	3234	3154	544	760	638	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa .	1215	1912	1471	1363	373	506	397	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	57	42	32	84	–	12	5	Veterinary
Usług dla ludności	5550	7743	7502	7449	1004	1765	1668	Personal services
Usług transportowych	407	290	398	420	85	28	45	Transport services
Ochrony środowiska	435	157	104	101	58	47	23	Environmental protection

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi. ^b Dające uprawnienia zawodowe. ^c Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^d Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools. ^b Leading to professional certification. ^c According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^d Among others: physics, chemistry, geology.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (144). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIE DAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	26	29	29	28	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	25	29	28	27	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	2891	2018	2051	2442	Pupils
w tym kobiety	1846	1256	1284	1557	of which females
Absolwenci	435	241	308	.	Graduates
w tym kobiety	276	160	198	.	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	15	17	17	17	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów ar- tystycznych	10	11	11	11	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	1367	1285	1244	1283	Students
w tym kobiety	888	871	846	892	of which females
Absolwenci	203	181	180	.	Graduates
w tym kobiety	140	127	133	.	of which females
w tym ogólnokształcące szkoły artystyczne of which general art. schools					
Szkoły	5	6	6	6	Schools
Uczniowie	855	790	725	712	Students
w tym kobiety	602	584	532	529	of which females
Absolwenci	162	146	134	.	Graduates
w tym kobiety	117	110	99	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (145). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	195	171	169	163	Schools
Oddziały	810	838	1018	863	Sections
Uczniowie	19791	20769	24736	20466	Students
w tym kobiety	10536	13003	16342	13869	of which females
Absolwenci	6704	6230	7826	.	Graduates
w tym kobiety	3905	4268	5368	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (146). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students				absolwenci graduates			
OGÓŁEM	19791	20769	24736	20466	6704	6341	7826	TOTAL
w tym:								of total:
Pedagogiczne	823	347	209	112	206	73	42	Education science and teacher training
Artystyczne	256	240	886	1059	140	63	404	Arts
Nauki społeczne	2019	362	224	259	649	131	93	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji ...	24	15	145	128	17	–	12	Journalism and information
Ekonomiczne i administracyj- ne	3399	5579	6871	4593	1174	1279	1437	Business and administra- tion
Nauki fizyczne ^b	77	82	21	–	6	27	18	Physical science ^b
Informatyka	3557	1626	1109	997	1138	193	217	Computing
Inżynieryjno-techniczne	229	185	165	47	65	27	99	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	117	302	433	237	58	145	203	Manufacturing and pro- cessing
Architektury i budownictwa ...	304	624	546	297	92	178	171	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	379	1194	910	165	201	596	673	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	–	24	104	107	–	15	28	Veterinary
Medyczne	2339	2642	3428	3349	862	1235	1491	Health
Opieki społecznej	770	609	672	722	281	193	242	Social services
Usług dla ludności	3904	4150	4316	3562	1290	1245	1390	Personal services
Usług transportowych	–	–	192	435	–	–	9	Transport services
Ochrony środowiska	86	–	4	–	26	–	–	Environmental protection
Ochrony i bezpieczeństwa	1508	2175	3917	3961	499	510	883	Security services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^b Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^b Among others: physics, chemistry, geology.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (147). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absol- wenci ^b Gradu- ates ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2005/06	20	6163	105007	22364	TOTAL
2010/11	18	6544	99658	29394	
2012/13	18	6492	90140	26354	
2013/14	18	6409	82889	.	
Uniwersytety	2	3022	35361	12202	Universities
Wyższe szkoły techniczne	1	542	10640	2512	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	1	804	9560	2754	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	1	46	1319	812	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1	10	233	108	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne	1	1182	7051	1731	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe	11	802	18725	6235	Other higher education institu- tions

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy ; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 203. ^b W podziale według typów szkół – z roku szkolnego 2012/13.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 203. ^b According to type of school – for 2012/13 school year.

TABL. 24 (148). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG SYSTEMÓW STUDIÓW**
I TYPÓW SZKÓŁ
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY SYSTEMS
AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				SPECIFICATION
			stacjonarnych ^a full-time pro- grammes ^a		niestacjonarnych ^b part-time pro- grammes ^b		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2005/06	105007	62004	59059	34625	45948	27379	TOTAL
2010/11	99658	61240	61209	37778	38449	23462	
2012/13	90140	55461	61159	38118	28981	17343	
2013/14	82889	50416	58843	36338	24046	14078	
Uniwersytety	35361	24692	30119	20815	5242	3877	Universities
Wyższe szkoły techniczne	10640	3211	7787	2558	2853	653	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	9560	5904	7810	4945	1750	959	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne .	1319	871	239	145	1080	726	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne ..	233	157	–	–	233	157	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne	7051	4963	5030	3840	2021	1123	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe	18725	10618	7858	4035	10867	6583	Other higher education institutions

^{a, b} Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: ^a – dziennych, ^b – wieczorowych, zaoczných i eksternistycznych.

^{a, b} Data 2005/06 academic years concern: ^a – day study system, ^b – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 25 (149). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG SYSTEMÓW STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY SYSTEMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Grand total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem na studiach <i>Of total number at study forms</i>				SPECIFICATION
			stacjonarnych ^a <i>full-time programmes^a</i>		niestacjonarnych ^b <i>part-time programmes^b</i>		
			razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM 2005/06	22364	15341	9992	6457	12372	8884	TOTAL
2011/12	27770	18948	16767	11225	11003	7723	
2012/13	26354	18061	16422	11077	9932	6984	
Uniwersytety	12202	9204	9326	6856	2876	2348	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne	2512	948	1930	740	582	208	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze	2754	1790	2232	1486	522	304	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne .	812	639	102	63	710	576	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne .	108	77	–	–	108	77	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne	1731	1334	1241	1008	490	326	<i>Medical universities</i>
Pozostałe szkoły wyższe	6235	4069	1591	924	4644	3145	<i>Other higher education institutions</i>

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: *a* – dziennych, *b* – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

a, b Data 2005/06 academic years concern: *a* – day study system, *b* – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 26 (150). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>				w tym kobiety <i>of which females</i>				
OGÓŁEM	6163	6544	6492	6409	2746	3072	3153	3063	TOTAL
Profesorowie	1241	1346	1342	1326	301	353	379	378	<i>Professors</i>
w tym z tytułem naukowym ^b	573 ^c	662	654	654	138 ^c	175	184	188	<i>of which titled only^b</i>
Docenci	–	36	34	31	–	7	11	10	<i>Associate professors</i>
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	–	–	–	–	–	–	–	–	<i>of which with scientific degree of habilitated doctor^d (HD)</i>
Adiunkci	2345	2803	2801	2760	1084	1352	1385	1386	<i>Tutors</i>
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	184	290	349	427	66	116	142	174	<i>of which with scientific degree of habilitated doctor^d (HD)</i>
Asystenci	1439	1151	1149	1204	739	644	654	668	<i>Assistants</i>
Pozostali	1138	1208	1166	1088	622	716	724	621	<i>Others</i>

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy. *b* Profesorowie zwyczajni i profesorowie nadzwyczajni (z tytułem naukowym profesora). *c* Bez szkół wyższych zawodowych.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces. *b* Professors, and associate professors (with scientific title of professor). *c* Excluding higher vocational schools. *d* The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 27 (151). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci <i>Students</i>		Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM 2005/06	837	474	138	79	TOTAL
2010/11	2042	1045	243	139	
2012/13	3231	1705	517	309	
2013/14	3979	2131	.	.	
studia: stacjonarne	2700	1567	341	233	<i>full-time programmes</i>
niestacjonarne	1279	564	176	76	<i>part-time programmes</i>
Uniwersytety	1015	635	160	109	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne	213	60	3	1	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze	55	33	5	4	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne	107	61	22	12	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne ...	–	–	–	–	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne	1067	460	155	63	<i>Medical universities</i>
Pozostałe szkoły wyższe	1522	882	172	120	<i>Other higher education institutions</i>

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według typów szkół – z roku szkolnego 2012/13.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b According to type of school – for 2012/13 school year.

TABL. 28 (152). **STUDIA PODYPLOMOWE I STUDIA DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2012/13	2013/14	2011/12	2012/13	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
	sluchacze studiów podyplomowych ^a <i>students of postgraduate studies^a</i>			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych <i>certificates issued to students of postgraduate studies</i>		uczestnicy studiów doktoranckich <i>students of doctoral studies</i>			
OGÓŁEM	8771	7931	6717	6843	5789	2345	3021	3191	TOTAL
w tym kobiety	6559	6175	5186	5125	4366	1329	1707	1853	<i>of which women</i>
Uniwersytety	3761	3029	2474	2426	2116	1876	2450	2527	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne ..	619	322	285	296	191	72	98	132	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze	272	235	261	166	190	120	112	123	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne ..	832	542	427	497	410	–	–	–	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne ..	277	267	442	318	324	–	–	–	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne	223	143	89	263	105	256	312	356	<i>Medical universities</i>
Pozostałe szkoły wyższe	2787	3354	2685	2834	2374	–	–	–	<i>Other higher education institutions</i>
Instytuty Badawcze	–	39	54	43	79	8	18	13	<i>Research institutes</i>
Placówki Polskiej Akademii Nauk	x	x	x	x	x	13	31	40	<i>Units of the Polish Academy of Sciences</i>

^a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

^a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 29 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
POSTGRADUATE STUDIES BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2010/11	2012/13	2013/14	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	słuchacze studiów podyplomowych ^b <i>studies of postgraduate studies ^b</i>			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych <i>certificates issued to students of postgraduate studies</i>		
OGÓŁEM	8771	7931	6717	6843	5789	TOTAL
Architektury i budownictwa ...	102	52	40	9	–	Architecture and building
Artystyczne	180	186	78	130	154	Arts
Biologiczne ^d	95	58	47	21	36	Life science ^d
Dziennikarstwa i informacji ...	45	106	40	73	65	Journalism and information
Ekonomiczne i administra- cyjne	2143	2343	1701	2350	2176	Business and administration
Fizyczne ^e	30	–	9	–	–	Physical science ^e
Humanistyczne ^c	630	180	193	100	93	Humanities ^c
Informatyczne	181	79	103	121	90	Computing
Inżynierijno-techniczne	114	20	95	80	9	Engineering and engineering trades
Matematyczne i statystyczne	56	–	28	8	–	Mathematics and statistics
Medyczne	422	501	350	406	230	Health
Nauczycielskie	1454	1749	1659	1624	1088	Teacher
Ochrony i bezpieczeństwa	280	226	201	228	220	Security services
Ochrony środowiska	85	46	17	65	45	Environmental protection
Opieki społecznej	129	71	48	233	87	Social services
Pedagogiczne	1278	1068	870	632	608	Education science and teacher training
Prawne	372	166	146	157	199	Law
Produkcji i przetwórstwa	45	46	32	67	40	Manufacturing and processing
Rolnicze, leśne i rybactwa	43	122	118	97	188	Agriculture, forestry and fishery
Spoleczne	953	715	772	379	389	Social and behavioural sci- ence
Usług dla ludności	19	98	71	31	44	Personal services
Usług transportowych	29	29	28	32	28	Transport services
Weterynaryjne	86	70	71	–	–	Veterinary

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^b Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII. ^c Łącznie z teologią. ^{d, e} Między innymi: ^d – biologia (w tym specjalności: botanika, biochemia, toksykologia, genetyka, zoologia) i ochrona środowiska, ^e – astronomia, fizyka, chemia, geologia, geografia.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^b For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII. ^c Including theology. ^{d, e} Among others: ^d – biology (of which specialities: botany, biochemistry, toxicology, genetics, zoology) and environmental science, ^e – astronomy, physics, chemistry, geology, geography.

TABL. 30 (154). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING
SCHOLARSHIPS^a

SZKOŁY	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14			otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarship recipients in % of total students of a given group of schools	SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarships recipients			
					socjalne social	rektora dla najlepszych studentów vicechancellor to the best students		
OGÓŁEM	41104	32275	26044	25608	20271	6750	30,9	TOTAL
Uniwersytety	22162	15315	11645	11673	9413	2896	33,0	Universities
Wyższe szkoły techniczne	3684	2981	2973	3025	2374	884	28,4	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze ..	4500	3844	3205	3184	2572	801	33,3	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	1635	992	501	406	302	118	30,8	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	354	202	96	70	55	20	30,0	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne	1905	2238	1661	1653	1243	508	23,4	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe	6864	6703	5963	5597	4312	1523	29,9	Other higher education institutions

^a Łącznie z cudzoziemcami; w roku akademickim 2005/2006 łącznie ze stypendiami przyznawanymi przez ministrów oraz stypendiami finansowanymi z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; in the 2005/06 academic years including scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 31 (155). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
Stan w dniu 30 XI
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS
As of 30 XI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE					
STUDENT DORMITORIES					
Domy	27	28	30	29	Dormitories
Miejsca	8560	8403	9025	8439	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	8206	7659	7676	6877	students
w % ogółu studentów	7,8	7,7	8,5	8,3	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich ^a	54	59	75	students of doctoral studies ^a
w % ogółu uczestników	2,3	2,0	2,4	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE					
STUDENT CANTEENS					
Stołówki	6	3	3	3	Canteens
Miejsca	1326	576	570	380	Places

^a Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

^a Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABL. 32 (156). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Szkoły podstawowe ... Primary schools	2005/06	–	–	–	–	–	
	2010/01	–	–	–	–	–	
	2012/13	–	–	–	–	–	
	2013/14	–	–	–	–	–	
Gimnazja Lower secondary schools	2005/06	2	4	124	29	31	6
	2010/01	4	11	139	32	57	22
	2012/13	7	17	250	69	84	35
	2013/14	7	16	173	35	.	.
Zasadnicze szkoły zawodowe Basic vocational schools	2005/06	4	7	158	17	46	5
	2010/01	6	9	193	43	37	8
	2012/13	8	19	195	45	69	18
	2013/14	6	7	84	16	.	.
Licea ogólnokształcące ^a General secondary schools ^a	2005/06	66	183	4390	2007	2005	1038
	2010/01	120	337	8534	3686	2184	1088
	2012/13	150	373	9164	4057	2353	1200
	2013/14	117	346	9287	3894	.	.
Licea profilowane Specialized secondary schools	2005/06	2	10	313	112	69	30
	2010/01	2	7	164	73	51	29
	2012/13	2	3	56	30	–	–
	2013/14	1	2	30	14	.	.
Technika ^b Technical secondary schools ^b	2005/06	58	128	2976	777	1277	333
	2010/01	40	124	1886	444	298	68
	2012/13	45	124	2156	527	455	115
	2013/14	40	83	1111	259	.	.

^a Łącznie z liceami uzupełniającymi. ^b Obejmują: ponadpodstawowe szkoły średnie zawodowe oraz ponadgimnazjalne; technika i technika uzupełniająca.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools. ^b Includes: vocational secondary (post-primary) schools, upper secondary; technical secondary schools and supplementary technical schools.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 33 (157). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Placówki	1271	1321	1378	1412	Establishments
miasta	271	359	415	432	urban areas
wieś	1000	962	963	980	rural areas
Przedszkola	335	414	480	515	Nursery schools
w tym specjalne	3	7	15	15	of which special
miasta	213	271	317	326	urban areas
wieś	122	143	163	189	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych ..	936	805	789	777	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	–	8	6	8	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	–	94	103	112	Pre-primary points
Miejsca	31159	41353	46707	49595	Places
Przedszkola	31159	39194	44407	46922	Nursery schools
w tym specjalne	215	129	348	399	of which special
miasta	24828	30469	33758	34926	urban areas
wieś	6331	8725	10649	11996	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	–	259	144	174	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	–	1900	2156	2499	Pre-primary points
Dzieci	43932	55421	63614	68516	Children
miasta	26715	33107	36092	38015	urban areas
wieś	17217	22314	27522	30501	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	22073	17204	16852	17819	of which aged: 6
5 lat	9678	16177	19968	21465	aged 5
Przedszkola	30086	38652	42544	44918	Nursery schools
w tym specjalne	93	121	257	256	of which special
miasta	24389	30148	32340	33300	urban areas
wieś	5697	8504	10204	11618	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	9928	8390	8198	8536	of which aged: 6
5 lat	8389	10926	11944	12207	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych ..	13846	15006	19167	21454	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	12145	8814	8626	9241	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	–	218	113	122	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	–	1545	1790	2022	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkol- nego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3-6 lat	497	636	689	741	3-6
3-5	328	569	657	719	3-5
6	976	852	791	809	6
5 lat	437	769	903	924	5
Dzieci w przedszkolach na: 1000 dzieci w wieku:					Children attending nursery schools per: 1000 children aged:
3-6 lat	340	442	458	483	3-6
3-5	305	451	481	514	3-5
1 przedszkole	90	93	89	87	Nursery school
100 miejsc	97	99	96	96	100 places

U w a g a. Od roku szkolnego 2010/11 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do roku szkolnego 2012/13 określanych jako zakłady opieki zdrowotnej). W roku szkolnym 2005/06, w podziale według wieku, nie uwzględniono dzieci z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych specjalnych przy zakładach opieki zdrowotnej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

N o t e. Since 2010/11 school year – excluding pre-primary education in the units performing health care activities (until the 2012/13 school year defined as health care institutions) In school years 2005/06, in the division according to age, children from pre-primary sections of special primary schools in health care institutions were not included.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia - jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112 poz. 654), z późniejszymi zmianami, która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

3. Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność leczniczą może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami).

4. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze go-

CHAPTER XI

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (Journal of Laws No. 112 item. 654) with later amendments, replacing the Law on Care Health Facilities - specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

3. Presented in the section data (for 2011 – health care institutions) performing medical activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, mental and health resorts, chronic medical care homes, nursing homes,, hospices, detoxification centres addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry and sanatoria).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) - doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws).

4. Data regarding **medical personnel** concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given

dzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Dane o osobach **posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego** podaje się na podstawie centralnych rejestrów osób posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego prowadzonych przez naczelne rady samorządów zawodowych: lekarzy i lekarzy dentyków, pielęgniarek i położnych oraz farmaceutów.

Lekarz specjalista (lekarz dentyk specjalista) – lekarz posiadający specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z art.16 ust. 2 ustawy z 5 XII 1996 roku o zawodzie lekarza i lekarza dentyka (Dz.U. z 2005 roku Nr 226, poz.1943 z późn. zm.) i wydanym na tej podstawie rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 20.10.2005 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyków (Dz.U. Nr 213 poz. 1779 z późn. zm.).

5. Dane o łóżkach w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

Dane o łóżkach na oddziałach:

- wewnętrznych obejmują łóżka na oddziałach kardiologicznych;
- chirurgicznych obejmują chirurgię ogólną, dziecięcą, szcękową, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, kardiochirurgię, a także urologię;
- zakaźnych obejmują łóżka na oddziałach obserwacyjno-zakaźnych;
- psychiatrycznych - łóżka na oddziałach leczenia uzależnień;
- gruźlicy i chorób płuc – łóżka na oddziałach pulmonologicznych.

6. **Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i materiały medyczne.

type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

Data about persons with the right to practise medical profession are quoted on the basis of central registries of persons entitled to practice medical profession conducted by supreme councils of the following professional self-governments: doctors and dentists, nurses and midwives and pharmacists.

Doctor specialist, dentist - a doctor (dentist) holding grade II specialization or title of a specialist in the relevant field of medicine in accordance with Art. 16 par. 2 of the Act of 5 December 1996 on the Profession of Doctor and Dentist (consolidated text: Journal of Laws of 2008 No. 136, item 857 with subsequent amendments) and the regulation of the Minister of Health issued on the basis of the Act of 20.10.2005 on the specialization of doctors and dentists (Journal of Laws No. 213 item. 1779, with later amendments).

5. *Data regarding beds in in-patient health care units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.*

Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data regarding beds in general hospitals do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.

Data regarding beds in:

- *internal wards are given together with beds in cardiology wards;*
- *surgical wards are given together with general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, maxillo-facial, cardiosurgery and urology;*
- *infectious disease wards are given together with beds in communicable disease wards;*
- *psychiatric wards are given together with beds in addiction recovery wards;*
- *tubercular wards are given together with beds in pulmonology wards.*

6. *Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.*

7. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

8. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyków w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

9. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

10. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

11. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podano zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Rewizja), obowiązującą od 1997 r.

12. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. 2011 Nr 45 poz. 235) z późniejszymi zmianami, opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. Przed wejściem w życie ww. ustawy żłobki działały na podstawie ustawy z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

13. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, począwszy od danych za 2012 rok, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149 poz. 887) z późniejszymi zmianami.

14. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,

7. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

8. Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

9. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

10. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

11. Data concerning incidence of infectious diseases is given in accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems" obligatory since 1 I 1997 (ICD-10 Revision).

12. According to the law on childcare for children younger than 3 years, dated 4 II 2011 (Journal of Laws 2011 No. 45 item 235) with later amendments, care can be organized in nurseries, children's clubs, provided by day carer and nanny. Before the entry into force of this law nurseries established based on the Law on Health Care Facilities, dated 30 VIII 1991.

13. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (Journal of Laws No. 149 item 887) with later amendments.

14. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,

- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) w **połączonych formach**.

15. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodziny zastępcze:

- a) spokrewnione,
- b) niezawodowe, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
- c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa); w tym:
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493) z późniejszymi zmianami,
 - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz.U. 2010 Nr 33, poz. 178, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,

- 2) **specialist centre** – organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psycho-corrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** – carries out motivating and sociotherapeutic activities,
- 4) in a **combination of the forms**.

15. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture and recreation.

The forms of family foster care are the following:

1) foster families:

- a) related,
- b) non-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings)
- c) professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) including:
 - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (Journal of Laws No. 180, item 1493) with later amendments,
 - professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2010 No. 33, item 178, with later amendments), underage mothers with children.

- zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, wielodzietne (funkcjonują nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 31 XII 2014 r.).
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).
- 16. Instytucjonalna piecza zastępcza** jest sprawowana w formie:
- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
- a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
 - b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i samodzielnie się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
 - d) **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego,
- *professional not related to the child with many children (operates for not longer than 3 years from the date of entry into force of Law, i.e. until 31 XII 2014);*
- 2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).
- 16. Institutional foster care** shall be exercised in the form of:
- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
- a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
 - c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
 - d) **a specialist therapy** – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,

a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

17. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2009 Nr 175 poz. 1362).

18. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2) **regional care and therapy centre** – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time.

3) **pre-adoptive intervention centre** – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

17. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Act on Social Assistance of 12 III 2004 (Journal of Laws 2009 No. 175 item 1362).

18. Data on social welfare benefits are presented according to the Act on Social Assistance of 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfill a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABLE 1 (158). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
 Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze	5270	5283	Doctors
w tym kobiety	2979	3058	of which women
Lekarze dentyści	1112	961	Dentists
w tym kobiety	893	783	of which women
Farmaceuci	1856	1878	Pharmacists
w tym kobiety	1623	1644	of which women
Pielęgniarki	13389	13009	Nurses
w tym magistrzy pielęgniarstwa	1329	1518	of which master of nursing
Położne	1517	1430	Midwives
w tym magistrzy położnictwa	245	267	of which master of midwifery
Fizjoterapeuci	1220	1325	Physiotherapists
w tym magistrzy fizjoterapii i rehabilitacji	675	804	of which master of physiotherapy and rehabilitation
Diagności laboratoryjni ^b	406	440	Laboratory diagnosticians ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 231; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.
^b Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Z r ó ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 4 on page 231; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state of local self-government administration and National Health Fund.
^b Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABLE 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze ze specjalizacją	3697	3513	Doctors with specialization
w % ogółu lekarzy	70,2	66,5	in % of total doctors
w tym:			of which:
Anestezjologii i intensywnej terapii	200	196	Anaesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	470	437	Surgery ^b
Chorób płuc	106	97	Pulmonary diseases
Chorób wewnętrznych	350	331	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	50	41	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	128	114	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	739	734	Family medicine
Neurologii ^{cd}	173	158	Neurology ^{cd}
Okulistyki	107	89	Ophthalmology
Onkologii ^e	32	29	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	84	70	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	135	143	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	239	214	Obstetrics and gynecology
Psychiatrii ^c	113	115	Psychiatry ^c
Radiologii i diagnostyki obrazowej ^g	160	154	Radiology and diagnostic imaging ^g

^a Patrz notka a do tabl. 1. ^b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, neurochirurgii i neurotraumatologii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowo-twarzowej, kardiochirurgii, chirurgii naczyniowej i urologii. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^{d-g} Także: ^d – neuropatologii, ^e – patologii onkologicznej, onkologii i hematologii dziecięcej, ^f – otorynolaryngologii, ^g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

^a See footnote a to the table 1. ^b General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, neurosurgery and neurotraumatological surgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery, vascular surgery and urology. ^c Including children's specialists. ^{d-g} Also: ^d – neuropathology, ^e – oncological pathology, children's oncology and haematology, ^f – otorynolaryngology, ^g – oncological radiotherapy and children's radiology.

TABL. 2 (159). LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze dentyści ze specjalizacją	244	240	Dentists with specialization
w % ogółu lekarzy dentyistów	21,9	25,0	in % of total dentists
w tym:			of which:
Chirurgii stomatologicznej	31	30	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	3	5	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	40	40	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	14	14	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	52	54	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	34	28	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	69	68	Restorative dentistry

^a Patrz notka *a* do tabl. 1.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

^a See footnote *a* to the table 1.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 3 (160). AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1103	1113	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	756	763	urban areas
wieś	347	350	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	423	409	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	247	237	urban areas
wieś	176	172	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	17952,6	18144,7	Consultations provided ^c in thous.
miasta	13938,9	14064,4	urban areas
wieś	4013,7	4080,3	rural areas
lekarskie	15263,2	15461,7	doctors
w tym specjalistyczne	5819,3	5711,2	of which specialized
stomatologiczne	2689,4	2683,0	dental

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 233. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

^a See general notes, item 8 on page 233. ^b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds).

TABL. 4 (161). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII <i>FACILITIES — as of 31 XII</i>			
Szpital ogólne	50	58	<i>General hospitals</i>
Szpital psychiatryczne	3	3	<i>Psychiatric hospital</i>
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1	1	<i>Addiction recovery centres</i>
Zakłady opiekuńczo–lecnicze ^b	16	19	<i>Chronic medical care homes^b</i>
Zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze ^b	7	8	<i>Nursing homes^b</i>
Hospicja	5	5	<i>Hospice</i>
Sanatoria rehabilitacyjne	1	1	<i>Rehabilitation sanatoria</i>
Lecznictwo uzdrowiskowe:			<i>Health resort treatment:</i>
sanatoria	5	7	<i>sanatoria</i>
szpitale	3	3	<i>hospitals</i>
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII <i>BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII</i>			
Szpital ogólne ^c	11836	11502	<i>General hospitals^c</i>
Szpital psychiatryczne	1212	1202	<i>Psychiatric hospital</i>
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	25	25	<i>Addiction recovery centres</i>
Zakłady opiekuńczo–lecnicze ^b	1005	1147	<i>Chronic medical care homes^b</i>
Zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze ^b	241	275	<i>Nursing homes^b</i>
Hospicja	58	60	<i>Hospice</i>
Sanatoria rehabilitacyjne	60	53	<i>Rehabilitation sanatoria</i>
Lecznictwo uzdrowiskowe:			<i>Health resort treatment:</i>
sanatoria	1056	1006	<i>sanatoria</i>
szpitale	374	325	<i>hospitals</i>
LECZENI <i>IN-PATIENTS</i>			
Szpital ogólne ^d	477522	475981	<i>General hospitals^d</i>
Szpital psychiatryczne	10869	11553	<i>Psychiatric hospital</i>
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	64	62	<i>Addiction recovery centres</i>
Zakłady opiekuńczo–lecnicze ^b	1630	1763	<i>Chronic medical care homes^b</i>
Zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze ^b	518	744	<i>Nursing homes^b</i>
Hospicja	894	1032	<i>Hospice</i>
Sanatoria rehabilitacyjne	463	676	<i>Rehabilitation sanatoria</i>
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze ^e :			<i>Health resort treatment patients:</i>
w sanatoriach	22561	15665	<i>in sanatoria</i>
w szpitalach	6012	4910	<i>in hospitals</i>

^a Patrz uwagi ogólne ust. 5 na str. 232. ^b Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. ^c Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. ^d Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Ź r ó ł o: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

^a See general notes, item 5 on page 232. ^b Including psychiatric types facilities. ^c Including beds and incubator for newborns. ^d Excluding inter-ward patient transfere.

S o u r c e: In regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (162). **SZPITALE OGÓLNE^a**
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Szpitałe ogólne (stan w dniu 31 XII)	50	58	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	11836	11502	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	54,7	53,3	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	2373	2299	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	533	542	of which cardiological ^b
Chirurgicznych	2334	2263	Surgical
Pediatrycznych	546	528	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	1175	1147	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	252	271	Oncological
Intensywnej terapii	179	169	Intensive therapy
Zakaźnych	307	244	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	727	681	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	80	81	Dermatology
Neurologicznych	607	676	Neurological
Psychiatrycznych	441	453	Psychiatric
Leczeni^c w tys.	477,5	476,0	In-patients^c in thous.
w tym na oddziałach ^d :			of which in specified wards ^d :
chorób wewnętrznych	115,9	111,7	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	38,4	38,2	of which cardiological ^b
chirurgicznych	109,9	108,3	surgical
pediatrycznych	21,7	22,9	paediatric
ginekologiczno-położniczych	64,2	61,2	gynaecological-obstetric
onkologicznych	16,9	19,3	oncological
intensywnej terapii	3,0	3,3	intensive therapy
zakaźnych	9,8	10,1	communicable
gruźlicy i chorób płuc	19,2	19,9	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	3,1	3,3	dermathological
neurologicznych	25,8	27,5	neurological
psychiatrycznych	4,6	4,6	psychiatric
Wypisani w tys.	460,0	458,6	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	11,6	11,7	Deaths in thous.
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	2202	2203	In-patients ^c per: 10 thous. population
1 łóżko ^e	42,0	41,4	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	6,1	6,1	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	266	266	Average bed use in days

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 232. ^b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. ^c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. ^e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

^a See general notes, item 5 on page 232. ^b Including intensive cardiological care wards. ^c Excluding inter-ward patient transfers. ^d Including inter-ward patient transfers. ^e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 6 (163). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**
 Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	55	88	88	88	<i>Ambulance emergency rescue teams</i>
podstawowe	x	48	48	48	<i>basic</i>
specjalistyczne	x	40	40	40	<i>specialization</i>
Szpitalne oddziały ratunkowe	15	19	18	16	<i>Hospital emergency wards</i>
Izby przyjęć ^b	15	18	23	22	<i>Admission room^b</i>
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	<i>Medical air rescue^c</i>
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d					<i>Calls to the incident places^d</i>
w tys.	156,7	180,8	169,6	175,2	<i>in thous.</i>
na 1000 ludności	71,8	82,9	78,2	81,1	<i>per 1000 population</i>
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotne ^d :					<i>Person who received health care benefits^d (during the year):</i>
w tys.	160,6	181,6	171,1	176,7	<i>in thous.</i>
w tym:					<i>of which</i>
dzieci i młodzież w wieku 0—18 lat	12,4	9,4	9,3	9,8	<i>children and youth at the age of 0—18</i>
w wieku 65 lat i więcej	76,4	77,9	79,1	<i>aged 65 and more</i>
na 1000 ludności	73,6	83,2	78,9	81,8	<i>per 1000 population</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 233. ^b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. ^c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. ^d W ciągu roku.

^a See general notes, item 9 on page 233. ^b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. ^c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. ^d During the year.

TABL. 7 (164). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
 Stan w dniu 31 XII
PUBLIC PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Apteki	759	793	805	810	<i>Pharmacies</i>
w tym prywatne	759	785	800	807	<i>of which private</i>
w tym na wsi	224	239	242	239	<i>of which in rural areas</i>
Punkty apteczne	49	51	54	51	<i>Pharmaceutical outlets</i>
w tym na wsi	48	51	54	51	<i>of which in rural areas</i>
Liczba ludności na:					<i>Population per:</i>
1 aptekę i punkt apteczny	2698	2581	2521	2504	<i>pharmacy and pharmaceutical outlet</i>
1 aptekę	2872	2747	2690	2662	<i>pharmacy</i>
w tym na wsi	5191	4877	4795	4849	<i>of which in rural areas</i>
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1617	1659	1702	1732	<i>Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 233.

^a See general notes, item 10 on page 233.

TABL. 8 (165). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	11	10	10	10	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	32,2	27,6	26,4	26,3	Blood donors in thous.
w tym honorowi	32,1	27,5	26,4	26,3	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	47,8	49,1	50,2	49,5	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	57,3 ^d	64,9	52,5	52,0	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

^a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. ^b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom. ^d Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP).

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. ^b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units. ^d Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP).

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (166). **ZACHOROWANIA NA NIKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	874	646	656	591	40,1	29,6	30,2	27,4	Tuberculosis
Krztusiec	37	3	123	21	1,7	0,1	5,7	1,0	Whooping cough
Wirusowe zapalenie wątroby	337	189	188	178	15,4	8,7	8,7	8,2	Viral hepatitis
typ A	11	2	3	3	0,5	0,1	0,1	0,1	type A
typ B	95	69	55	21	4,4	3,2	2,5	1,0	type B
typ C	131	118	130	154	10,6	5,4	6,0	7,1	type C
Różyczka	225	278	1766	2242	10,3	12,7	81,4	103,8	Rubella
AIDS ^a	7	6	6	5	0,3	0,3	0,3	0,2	AIDS ^a
Salmonellozy	1504	508	579	489	68,9	23,3	26,7	22,6	Salmonella infections
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	78	55	52	33	3,6	2,5	2,4	1,5	Other bacterial food borne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	915	2273	2655	2346	219,1	488,6	617,4	571,2	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (plonica)	236	541	972	684	10,8	24,8	44,8	31,7	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	36	37	32	39	1,6	1,7	1,5	1,8	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	32	46	54	23	1,5	2,1	2,5	1,1	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	6	11	10	14	0,3	0,5	0,5	0,6	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyuszniczy nagminne)	5887	140	165	124	269,8	6,4	7,6	5,7	Mumps
Grypa ^c	13443	9063	19679	81831	616,0	415,4	907,4	3787,6	Influenza ^c
Choroby weneryczne	61	55	28	46	2,8	2,5	1,3	2,1	Venereal diseases
Szczepieni przeciw wścieklicznie	221	261	316	384	10,1	12,0	14,6	11,8	Rabies vaccinations

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. ^c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. ^c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health - NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venerology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (167). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Żłobki	15	14	25	38	Nurseries
w tym publiczne	15	14	17	19	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach ..	7	7	6	7	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	4	9	Children's clubs
w tym publiczne	–	–	of which public
Miejsca	1034	1285	1793	2189	Places
w żłobkach	872	1086	1588	1909	in nurseries
w klubach dziecięcych	47	120	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku)	1903	2038	2502	2997	Children staying (during the year)
w żłobkach	1654	1729	2225	2651	in nurseries
w klubach dziecięcych	79	106	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecię- cych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	38,0	41,4	62,2	79,6	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych: na 1000 dzieci w wieku do lat 3	13,8	18,3	25,8	32,5	Children in nurseries and children's clubs: per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	83,1	98,4	92,4	91,5	per 100 places

^a W 2005 r. łącznie ze żłobkami tygodniowymi; miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

^a In 2005 including weekly nurseries; places and children – including nursery wards.

TABL. 11 (168). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
Stan w dniu 31 XII
DAY-SUPPORT CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				
O G Ó Ł E M	80	80	87	90	3137	2622	2588	2515	T O T A L
Opiekuńcze	69	69	69	71	2741	2321	2098	2044	General care
Specjalistyczne	11	11	14	13	396	301	397	353	Specialized
Praca podwórkowa	2	2	.	.	58	62	Street work
W połączonych formach	2	4	.	.	35	56	In a combination of the forms

TABL. 12 (169). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1772	1686	1792	1823	Foster families
Spokrewnione z dzieckiem	1513	1420	1228	1247	Related foster families
dzieci ^b	1989	1912	1682	1702	children ^b
Niezawodowe	230	215	503	506	Non-professional foster families
dzieci ^b	359	320	682	686	children ^b
Zawodowe ^c	29	51	61	70	Professional foster families ^c
dzieci ^b	96	208	243	243	children ^b
Rodzinne domy dziecka	7	9	Foster homes
dzieci ^d	40	61	children ^d

^a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych.
^b W latach 2005 i 2010 w wieku do 18 lat, w latach 2012 i 2013 w wieku do 25 lat ^c W latach 2005 i 2010 rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. ^d W wieku do 25 lat.

^a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law.
^b Until 2011 up to the age of 18, in 2012 up to the age of 25. ^c In 2005 and 2010 up to the age of 18, in 2012 and 2013 up to age of 25. ^d Up to the age of 25.

TABL. 13 (170). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	33	37	44	59	1191	1083	1195	1196^b	193	48	87	100	Care and education centres
interwencyjne	2	2	3	2	81	17	57	40	2	–	–	–	intervention
rodzinne	9	9	11	12	234	192	222	235	14	8	19	20	family
socializacyjne	14	14	21	27	500	425	612	594	74	25	51	54	socialization
łącznie zadania placówek ^c	8	12	9	18	376	449	304	327	103	15	17	26	combining tasks of the centres ^c

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 235. ^b W tym 62 wychowanków w wieku 0–3 lata i 101 w wieku 4–6 lat oraz 37 sierot i 136 niepełnosprawnych. ^c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socializacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

^a See general notes, item 16 on page 235. ^b Of which 62 residents at age 0–3 and 101 at age 4–6, 37 orphans and 136 disabled. ^c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 14 (171). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	62	69	76	76	Homes and facilities (excluding sub-branches)
Miejsca ^b	5717	5554	5684	5638	Places ^b
na 10 tys. ludności	26,2	25,5	26,2	26,1	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b	5361	5339	5203	5256	Residents ^b
w tym kobiety	2653	2420	2430	2433	of which women
w tym do 18 lat	295	228	204	219	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	1464	1410	1331	1212	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	24,6	24,5	24,0	24,4	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	187	340	163	240	Persons awaiting a place

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b Łącznie z filiami.
^a Including community self-help homes. ^b Including branches.

TABL. 15 (172). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	62	69	76	76	Homes and facilities (excluding sub-branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	16	21	21	21	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy ...	9	13	12	13	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	10	12	13	14	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	5	5	7	7	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	7	10	12	12	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	2	4	4	4	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	2	3	4	3	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	11	15	11	12	Homeless
Inne osoby	–	5	11	11	Other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^c	5361	5339	5203	5256	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
Osób w podeszłym wieku	1325	1335	1067	994	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych ...	1050	634	814	867	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	982	1065	1206	1267	Adults mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	375	369	239	183	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych	628	732	803	795	Chronically mentally ill
Niepełnosprawnych fizycznie	165	287	283	279	Physically handicapped
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	151	131	49	53	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	685	730	625	693	Homeless
Innych osób	–	56	117	125	Other persons

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b W dalszym podziale placówek mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. ^c Łącznie z filiami.

^a Including community self-help homes. ^b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. ^c Including branches.

TABL. 16 (173). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
OGÓŁEM			TOTAL
2005	191318	145536,1	
2010	155863	190150,7	
2012	145661	167040,9	
2013	149198	188239,4	
Pomoc pieniężna	82621	132719,3	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasitek:			Benefit:
stały	9875	41884,7	permanent
okresowy	30685	59855,4	temporary
celowy	41903	30443,6	appropriated
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	118	397,8	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	66577	55520,1	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	521	1413,3	Shelter
Positek	60350	28642,3	Meals
Ubranie	25	52,0	Clothing
Sprawienie pogrzebu	216	451,4	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	5293	24961,9	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	138	39,1	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 236. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 18 on page 236. ^b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

DZIAŁ XII

KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

2. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

3. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

4. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych**, obejmującą dramatyczne i lalkowe przedstawienia teatralne,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi),
- działalność **koncertową filharmonii, orkiestr i chórów**.

5. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice video, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się **miniplexy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multiplexy** – posiadające 8 sal i więcej.

6. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania

CHAPTER XII

CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

2. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

3. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

4. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic theatres**, including dramatic and puppet theatrical performances,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic orchestras, orchestras and choirs**.

5. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** — equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** — equipped with 8 screens and more.

6. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless

z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających — na mocy szczególnych przepisów — z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin turystyka — zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróży, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi.

Do obiektów hotelowych zaliczamy hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe (np. zajazdy, gościńce).

Pozostałe obiekty obejmują: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe i pozostałe niesklasyfikowane (np. domy studenckie, internaty, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp.).

3. W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub **pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi

radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. Tourism in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- *tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,*
- *one-day visitors, i.e., persons who do not spend the night at the place visited.*

2. Tourist accommodation facilities include tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar establishments and other facilities include rooms for rent and agrotourism lodgings.

Hotels and similar establishments covers hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities (e.g. road houses, inns).

Other facilities covers: excursion hotels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training-recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, hostels, health establishments and other non-classified (e.g. student dormitories, boarding schools and recreational centres, etc.).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists.**

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of bed places or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of

w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w obiektach turystycznych zbiorowego zakwaterowania obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów i kawiarni zaliczono także: winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych — także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wyznaniowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzane go co dwa lata.

2. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

3. W kategorii **ćwiczących** oraz **trenerów i instruktorów sportowych** według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl.20) jedna osoba może być wykazana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. W stosunku do poprzednich edycji Rocznika prezentowane dane zmieniono, gdyż informacje o uczniowskich i wyznaniowych klubach sportowych zostały ujęte w grupie „Kluby sportowe”, zamiast jak dotychczas w grupie „Organizacje kultury fizycznej”.

bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in collective tourists accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Information regarding student sports clubs UKS and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

2. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

3. In the category of **persons practising sports** as well as **coaches and sports instructors** according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 20) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. In comparison to the previous editions of the Yearbook presented data was changed because information about student and religious sports clubs are included in the "Sports clubs" group, instead of, as previously, in the "Physical education organizations".

Kultura Culture

TABL. 1 (174). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Wydawnictwa naukowe <i>Scientific publications</i>	Podręczniki dla szkół wyższych <i>University textbooks</i>	Wydawnictwa zawodowe <i>Professional publications</i>	Podręczniki szkolne <i>School textbooks</i>	Wydawnictwa popularne <i>Popular science</i>	Literatura piękna <i>Belles-lettres</i>		SPECIFICATION	
							razem <i>total</i>	w tym dla dzieci i młodzieży <i>of which for children and youth</i>		
Tytuły	2005	665	376	47	22	6	102	112	4	Titles
	2010	1129	670	41	28	–	164	226	25	
	2012	1293	780	57	24	–	207	225	24	
	2013	1355	737	62	28	16	305	207	27	
Nakład w tys. egz.	2005	571,3	197,1	29,9	20,8	44,0	101,6	177,9	4,0	Number of copies in thous.
	2010	964,1	206,9	18,5	62,4	–	158,0	464,3	35,7	
	2012	995,8	261,4	19,2	17,0	–	192,6	505,6	20,0	

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa.

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 2 (175). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Ukazujące się <i>Published as specified</i>								SPECIFICATION		
		w tygodniu <i>weekly</i>		w miesiącu <i>monthly</i>		1 raz <i>once</i>					nieregularnie <i>irregularly</i>	
		6–2 razy <i>times</i>	1 raz <i>once</i>	3–2 razy <i>times</i>	1 raz <i>once</i>	na 2 miesiące <i>bi-monthly</i>	w kwartale <i>quarterly</i>	w półroczu <i>half-yearly</i>	w roku <i>yearly</i>			
Tytuły	2005	242	2	12	7	49	20	47	25	37	43	Titles
	2010	284	2	21	10	31	16	71	25	68	40	
	2012	331	2	20	7	41	24	98	33	77	29	
	2013	329	2	21	6	43	28	105	37	57	30	
Nakład w tys. egz.	2005	25550,5	14630,1	8243,7	205,0	1715,3	261,5	194,9	32,1	22,4	245,5	Number of copies in thous.
	2010	22155,7	9283,0	9419,1	1144,2	1155,3	416,0	451,6	117,0	43,7	125,8	
	2012	19856,1	6987,6	8222,6	621,2	2013,8	1315,5	468,9	133,0	41,9	51,6	
	2013	18836,7	5853,5	7453,9	720,0	1856,1	1768,6	1033,6	38,7	26,7	85,6	

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa.

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 3 (176). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	610	597	590	585	<i>Libraries (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	474	461	453	446	<i>of which in rural areas</i>
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	132	163	150	154	<i>Library service points (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	115	137	126	.	<i>of which in rural areas</i>
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	6910,2	6321,7	6139,1	6135,8	<i>Collection (as of 31 XII) in thous. vol.</i>
w tym na wsi	3977,5	3448,2	3272,9	3217,9	<i>of which in rural areas</i>
Czytelnicy ^a w tys.	431,9	381,6	383,1	382,5	<i>Borrowers^a in thous.</i>
w tym na wsi	167,6	153,4	151,9	149,3	<i>of which in rural areas</i>
Wypożyczenia ^{ab} :					<i>Loans^{ab}:</i>
w tys. wol.	8206,5	7482,9	7525,1	7527,8	<i>in thous. Vol.</i>
w tym na wsi	3485,3	3107,0	3028,6	2931,1	<i>of which in rural areas</i>
na 1 czytelnika w wol.	19,0	19,6	19,6	19,7	<i>per borrower in vol.</i>
w tym na wsi	20,8	20,3	19,9	19,6	<i>of which in rural areas</i>

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi; w 2013 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. ^b Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

^a Including library service points; in 2013 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. ^b Excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (177). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	39	45	43	44	<i>Museums with branches^a</i>
Muzealia ^a w tys.	376,4	419,5	416,6	396,3	<i>Museum exhibits^a in thous.</i>
Wystawy czasowe	203	202	179	202	<i>Temporary exhibitions</i>
własne ^b	136	137	123	142	<i>own^b</i>
obce ^c	67	65	56	60	<i>exterior^c</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	992,6	948,0	836,1	1013,7	<i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>
w tym młodzież szkolna ^d	336,0	316,1	238,7	249,6	<i>of which primary and secondary school students^d</i>

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W kraju. ^c Krajowe i z zagranicy. ^d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

^a As of 31 XII. ^b In Poland. ^c Domestic and foreign. ^d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (178). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Instytucje ^a (stan w dniu 31 XII) ..	9	7	7	6	Institutions ^a (as of 31 XII)
Zwiedzający w tys.	230,3	213,2	352,3	288,6	Visitors in thous.
w zorganizowanych grupach	95,5	69,2	90,0	82,9	of which in organized groups
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	61,6	51,7	57,3	54,4	of which primary and secondary schools students visiting in groups

^a Obejmują ogrody zoologiczne i botaniczne, rezerwy przyrody oraz planetaria, miasteczka i centra techniki (jeśli nie posiadają statusu muzeum), a także nie będące muzeami ekspozycje stałe, prezentujące osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

^a Including zoological and botanical gardens, reserves and planetarium, technical towns and centers (if they did not possess a museum status) as well as permanent exhibitions (which are not museums) presenting achievements, findings and curiosities from history, archeology, culture, nature, technics etc.

TABL. 6 (179). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor sector		
					publiczny public	prywatny private	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	9	11	10	9	4	5	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	130	148	131	146	69	77	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	7	3	7	5	2	3	of which foreign
Ekspozycje ^a	145	157	133	146	69	77	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	63,7	65,9	71,4	109,2	35,6	73,6	Visitors in thous.

^a W kraju.

^a In Poland.

TABL. 7 (180). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seating in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słucha- cze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION	
Teatry i instytucje muzyczne	2005	6	1856	1255	241,3	Theatres and music institutions
	2010	6	1734	940	234,1	
	2012	7	1859	993	224,0	
	2013	7	1824	974	188,9	
Teatry:						Theatres:
dramatyczne	3	612	406	70,8	70,8	dramatic
lalkowe	1	180	307	42,5	42,5	puppet
Teatry muzyczne	1	312	84	23,9	23,9	Musical theatres
Filharmonie	1	540	69	23,3	23,3	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne ..	1	180	96	19,2	19,2	Symphonic and chamber orchestras
Zespoły pieśni i tańca	–	–	12	9,2	9,2	Song and dance ensembles

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

^a As of 31 XII. ^b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8 (181). **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
 Stan w dniu 31 XII
CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENT, CLUBS, COMMUNITY CENTRES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	190	188	176	181	62	119	<i>Institutions</i>
domy kultury	46	50	34	33	23	10	<i>cultural establishments</i>
ośrodki kultury	120	119	127	133	33	100	<i>cultural centres</i>
kluby	21	17	13	12	4	8	<i>clubs</i>
świetlice	3	2	2	3	2	1	<i>community centres</i>
Pracownie specjalistyczne	300	312	378	393	176	217	<i>Specialised workshops</i>
Imprezy (w ciągu roku)	14125	14080	12002	12321	6833	5488	<i>Events (during the year)</i>
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	2030,9	2175,1	1992,6	2263,4	1405,8	857,7	<i>Event participants (during the year) in thous.</i>
Kursy (w ciągu roku)	180	327	779	656	491	165	<i>Courses (during the year)</i>
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	3210	5720	14546	5984	3283	2701	<i>Course graduates (during the year)</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	1698	2776	3386	3146	1495	1651	<i>of which children and youth ^a</i>
Zespoły artystyczne	1380	1436	1187	1166	498	668	<i>Artistic ensembles</i>
Członkowie zespołów artystycznych	19943	18967	18152	17132	8382	8750	<i>Members of artistic ensembles</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	12096	10127	8298	7994	4231	3763	<i>of which children and youth ^a</i>
Koła (kluby)	583	569	995	1081	379	702	<i>Groups (clubs)</i>
Członkowie kół (klubów)	11970	11617	19080	19496	8613	10883	<i>Members of groups (clubs)</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	5604	4941	5615	5987	3155	2832	<i>of which children and youth ^a</i>

^a W wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

^a Below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (182). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	30	29	28	29	<i>Cinemas (as of 31 XII)</i>
w tym miasta	29	28	27	29	<i>of which in urban areas</i>
w tym multiplexy	–	1	1	2	<i>of which multiplexes</i>
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	30	38	38	46	<i>Screens in fixed cinemas (as of 31 XII)</i>
w tym miasta	29	37	37	46	<i>of which in urban areas</i>
w tym multiplexy	–	8	8	16	<i>of which multiplexes</i>
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII) w tys.	8,5	9,8	9,5	10,6	<i>Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) in thous.</i>
w tym miasta	8,4	9,6	9,3	10,6	<i>of which in urban areas</i>
w tym multiplexy	–	1,5	1,5	2,8	<i>of which multiplexes</i>
Seanse:					<i>Screenings:</i>
w tys.	13,6	26,4	34,0	34,1	<i>in thous.</i>
w tym miasta	13,5	26,4	34,0	34,1	<i>of which in urban areas</i>
w tym multiplexy	–	16,3	16,8	18,4	<i>of which multiplexes</i>
na 1 kino	452	910	1216	1177	<i>per cinema</i>
Widzowie:					<i>Audience:</i>
w tys.	539,8	1105,5	1156,9	1131,6	<i>in thous.</i>
w tym miasta	538,8	1105,1	1156,8	1131,6	<i>of which in urban areas</i>
w tym multiplexy	–	752,3	658,8	612,5	<i>of which multiplexes</i>
na 1 kino	18,0	38,1	41,3	39,0	<i>per cinema</i>
na 1 seans	40	42	34	33	<i>per screening</i>

TABL. 10 (183). **WYBRANE INSTYTUCJE KULTURY DOSTĘPNE DLA OSÓB NIEPEŁNO-
SPRAWNYCH PORUSZAJĄCYCH SIĘ NA WÓZKACH INWALIDZKICH**
*SELECTED CULTURAL INSTITUTIONS ACCESSIBLE TO THE DISABLED
MOVING ON WHEELCHAIRS*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2012		2013		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w % ogólnej liczby obiektów <i>in % of total numbers of objects</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w % ogólnej liczby obiektów <i>in % of total numbers of objects</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w % ogólnej liczby obiektów <i>in % of total numbers of objects</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w % ogólnej liczby obiektów <i>in % of total numbers of objects</i>	
Biblioteki publiczne ..	74	12,1	138	23,1	198	33,6	209	35,7	<i>Public libraries</i>
Muzea	6	15,4	7	15,6	17	39,5	23	52,3	<i>Museums</i>
Galerie	2	22,2	2	18,2	2	20,0	5	55,6	<i>Art galleries</i>
Kina stałe	11	36,7	21	72,4	22	78,6	24	82,8	<i>Fixed cinemas</i>

TABL. 11 (184). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	180,8	221,9	217,4	209,3	TOTAL
Na 1000 ludności	83	102	100	97	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 12 (185). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	481,1	339,5	336,2	338,7	221	156	155	157	Radio subscribers
miasta	258,1	193,9	192,2	193,6	254	191	191	194	urban areas
wieś	223,0	145,6	143,9	145,1	192	125	124	125	rural areas
Abonenci telewizyjni	462,8	327,3	323,4	325,4	212	150	149	151	Television subscribers
miasta	248,3	186,4	184,1	185,1	244	184	183	186	urban areas
wieś	214,5	140,9	139,3	140,4	184	121	120	121	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 13 (186). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	331 ^b	322 ^b	336	343	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	187	199	221	223	of which open all year
Obiekty hotelowe	92	117	130	133	Hotels and similar facilities
hotele	30	49	71	76	hotels
motele	13	9	6	5	motels
pensjonaty	3	11	14	13	boarding houses
inne obiekty hotelowe	46	48	39	39	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	239 ^b	205 ^b	206	210	Other facilities
domy wycieczkowe	2	1	1	–	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe .	42 ^c	38	34	37	school youth hostels
kempingi	5	4	2	2	camping sites
pola biwakowe	10	7	3	3	tent camp sites
ośrodki wczasowe	70	56	41	38	holiday centres
ośrodki kolonijne	9	6	2	5	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	23	28	23	23	training-recreational centres
domy pracy twórczej	3	2	3	3	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d .	19	16	13	13	complexes of tourist cottages ^d
hostele	–	1	1	hostels
zakłady uzdrowiskowe	4	4	4	4	health establishment
pokoje gościnne	29	30	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	21	27	agrotourism lodgings
inne obiekty	52	43	29	24	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	19506 ^b	20307 ^b	19561	19693	Number of beds (as of 31 VII)
w tym całoroczne	10408	12140	12632	12707	of which open all year
Obiekty hotelowe	5262	6940	7475	7488	Hotels and similar facilities
hotele	2643	3667	4711	4942	hotels
motele	451	379	256	225	motels
pensjonaty	209	456	596	484	boarding houses
inne obiekty hotelowe	1959	2438	1912	1837	other hotel facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^c Łącznie ze schroniskiem. ^d Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including shelters. ^d Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (186). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (cd.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Miejsca noclegowe (dok.)					<i>Number of beds (cont.)</i>
Pozostałe obiekty	14244 ^b	13367 ^b	12086	12205	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	95	45	45	–	<i>excursion hostels</i>
szkolne schroniska młodzieżowe ..	1780 ^c	1493	1450	1690	<i>school youth hostels</i>
kempingi	615	355	170	330	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	1500	580	111	235	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	4001	3691	2937	2548	<i>holiday centres</i>
ośrodki kolonijne	1054	691	295	614	<i>holiday youth centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	1558	1605	1355	1384	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	268	193	252	268	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^d ..	1011	1005	902	796	<i>complexes of tourist cottages^d</i>
hostele	–	16	34	<i>hostels</i>
zakłady uzdrowiskowe	498	1241	1288	1317	<i>health establishment</i>
pokoje gościnne	565	525	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczna	304	404	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	1864	2468	2396	2060	<i>miscellaneous facilities</i>
Korzystający z noclegów	543686^b	665609^b	691298	727263	<i>Tourists accommodated</i>
w tym turyści zagraniczni	92042	89940	105015	115101	<i>of which foreign tourists</i>
Obiekty hotelowe	323701	450397	489981	535141	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	187947	306628	366868	412598	<i>hotels</i>
motele	18404	16696	12079	11841	<i>motels</i>
pensjonaty	12211	16364	15031	17367	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	105139	110709	96003	93335	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	219985 ^b	215212 ^b	201317	192122	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	4462	1423	1394	534	<i>excursion hostels</i>
szkolne schroniska młodzieżowe ..	26025 ^c	24558	19118	21134	<i>school youth hostels</i>
kempingi	5243	5466	2678	2458	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	3381	2018	901	1015	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	34154	29288	30104	29973	<i>holiday centres</i>
ośrodki kolonijne	6497	3407	1256	1277	<i>holiday youth centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	51126	49026	43037	44596	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	12229	7041	8154	6160	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^d ..	10709	15863	12462	11494	<i>complexes of tourist cottages^d</i>
hostele	–	1076	155	<i>hostels</i>
zakłady uzdrowiskowe	15478	38057	33718	31267	<i>health establishment</i>
pokoje gościnne	16580	12646	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczna	3087	3506	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	50681	39065	27752	25907	<i>miscellaneous facilities</i>

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^c Łącznie ze schroniskiem. ^d Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including shelters. ^d Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (186). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Udzielone noclegi	1238665 ^b	1612094 ^b	1531607	1593913	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	147110	128884	152806	173503	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	530853	672373	729299	807135	Hotels and similar facilities
hotele	282804	425466	506791	580041	hotels
motele	24190	24911	19157	19598	motels
pensjonaty	23753	27706	41740	38247	boarding houses
inne obiekty hotelowe	200106	194290	161611	169249	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	707812 ^b	939721 ^b	802308	786778	Other facilities
domy wycieczkowe	11391	11857	9587	2018	excursion hostels
szkolne schroniska młodzieżowe ..	52597 ^c	56110	39441	43169	school youth hostels
kempingi	9929	8723	3748	3301	camping sites
pola biwakowe	8179	5793	1659	2016	tent camp sites
ośrodki wczasowe	155455	148831	115764	101272	holiday centres
ośrodki kolonijne	38606	30905	13609	14134	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	123992	119196	99020	93724	training-recreational centres
domy pracy twórczej	23794	18653	17376	18314	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d ..	35962	51660	40326	35780	complexes of tourist cottages ^d
hostele	–	1076	421	hostels
zakłady uzdrowiskowe	147782	380916	345736	361834	health establishment
pokoje gościnne	29014	27273	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	9768	11753	agrotourism lodgings
inne obiekty	100125	107077	76184	71769	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^c Łącznie ze schroniskiem. ^d Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including shelters. ^d Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 14 (187). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	92042^b	89940^b	105015	115101	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	79355	84305	98896	108069	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	63050	72200	85386	92074	<i>hotels</i>
motele	1572	1686	1763	2208	<i>motels</i>
pensjonaty	385	186	295	305	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	14348	10233	11452	13482	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	12687 ^b	5635 ^b	6119	7032	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	529	61	177	29	<i>excursion hostels</i>
szkolne schroniska młodzieżowe ..	1505	488	540	738	<i>school youth hostels</i>
kempingi	1174	1138	438	494	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	27	3	–	–	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	11	11	31	322	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	2532	1328	1748	2116	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	669	73	294	188	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c ..	406	23	–	15	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
zakłady uzdrowiskowe	574	81	164	100	<i>health establishment</i>
pokoje gościnne	1289	1338	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczna	15	42	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	5260	2429	1423	1650	<i>miscellaneous facilities</i>
Udzielone noclegi	147110^b	128884^b	152806	173503	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	120897	115648	139184	157865	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	92303	95909	117411	125523	<i>hotels</i>
motele	2092	2190	2680	3017	<i>motels</i>
pensjonaty	951	225	417	606	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	25551	17324	18676	28719	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	26213 ^b	13236 ^b	13622	15638	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	616	371	995	121	<i>excursion hostels</i>
szkolne schroniska młodzieżowe ..	2618	939	1236	1709	<i>school youth hostels</i>
kempingi	1756	1500	483	556	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	51	3	–	–	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	43	21	75	418	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	5276	3041	3688	5587	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	1476	283	766	382	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c ..	534	57	–	45	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
zakłady uzdrowiskowe	2131	749	1217	882	<i>health establishment</i>
pokoje gościnne	1364	1921	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczna	70	130	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	11712	6272	3728	3887	<i>miscellaneous facilities</i>

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hostel. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 15 (188). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI WEDŁUG OBYWATELSTWA**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY CITIZENSHIP

KRAJE	2005 ^a	2010 ^a	2012 ^b	2013 ^b	2005 ^a	2010 ^a	2012 ^b	2013 ^b	COUNTRIES
	korzystający z noclegów <i>tourists accommodated</i>				udzielone noclegi <i>nights spent (overnight stay)</i>				
OGÓŁEM	92042	89940	105015	115101	147110	128884	152806	173503	TOTAL
w tym:									<i>of which:</i>
Australia	201	363	319	215	358	606	539	409	<i>Australia</i>
Austria	1033	956	382	506	1621	1388	815	807	<i>Austria</i>
Belgia	1188	1342	1015	910	1731	1990	1949	1643	<i>Belgium</i>
Dania	420	261	460	316	880	486	932	609	<i>Denmark</i>
Finlandia	592	656	518	668	791	867	789	1073	<i>Finland</i>
Francja	2890	3106	3006	2812	5162	5117	5073	4761	<i>France</i>
Grecja	235	189	101	193	435	264	183	547	<i>Greece</i>
Hiszpania	866	918	1186	1299	1461	1458	2936	2238	<i>Spain</i>
Holandia	1748	1310	1127	1187	2977	2086	1876	2170	<i>Holland</i>
Irlandia	247	518	571	516	439	1050	1144	1045	<i>Ireland</i>
Izrael	20455	27300	28246	26898	23148	30743	32200	30653	<i>Israel</i>
Japonia	1041	1221	518	825	1257	1484	810	995	<i>Japan</i>
Kanada	555	424	372	637	901	762	907	1159	<i>Canada</i>
Niemcy	8513	6359	6149	6391	15970	11368	11700	11476	<i>Germany</i>
Norwegia	552	471	564	895	868	871	1306	2077	<i>Norway</i>
Portugalia	151	255	269	227	264	528	606	405	<i>Portugal</i>
Republika Czeska ..	1698	810	861	1255	3405	1776	1355	1991	<i>Czech Republic</i>
Rosja	5751	13237	17410	.	7655	16504	20453	<i>Russia</i>
Słowacja	1112	699	649	942	1551	988	930	1497	<i>Slovakia</i>
Stany Zjednoczone Ameryki	3032	2302	2460	1829	5874	4125	5369	4232	<i>United States</i>
Szwecja	990	986	1051	928	1593	1551	1909	1553	<i>Sweden</i>
Turcja	96	140	235	277	224	300	582	543	<i>Turkey</i>
Ukraina	11700	16435	20793	.	17014	21613	38075	<i>Ukraine</i>
Węgry	571	1369	806	906	860	1875	1096	1313	<i>Hungary</i>
Wielka Brytania	2748	2851	3088	2640	6387	6185	6113	5554	<i>United Kingdom</i>
Włochy	2950	2573	3533	2911	7070	5265	8119	7114	<i>Italy</i>

^a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^b Concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 16 (189). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**^a
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych <i>occupancy rate of bed places</i>				stopień wykorzystania pokoi <i>occupancy rate of rooms</i>				
Obiekty hotelowe	27,7	26,7	27,8	28,7	31,3	31,8	34,7	36,1	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	29,5	32,1	31,1	31,5	33,2	37,9	38,9	40,0	<i>hotels</i>
motele	16,6	18,7	22,9	22,0	25,2	25,0	33,2	31,7	<i>motels</i>
pensjonaty	32,3	18,3	25,5	21,0	32,7	19,1	29,0	24,1	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	27,0	21,4	21,6	24,3	29,3	24,9	25,4	28,2	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	30,4	40,5	33,2	32,0	x	x	x	x	<i>Other facilities</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust.4 na str. 248.

^a See general notes, item 4 on page 248.

TABL. 17 (190). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje <i>Restaurants</i>	Bary i kawiarnie <i>Bars and coffee shops</i>	Stołówki <i>Canteens</i>	Punkty gastronomiczne <i>Food stands</i>	SPECIFICATION
OGÓŁEM					TOTAL
2005 ^a	75	93	61	37	
2010 ^a	112	87	53	36	
2012 ^b	131	59	43	13	
2013^b	123	63	46	16	
Obiekty hotelowe	107	42	6	6	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	73	29	2	3	<i>hotels</i>
motele	4	2	–	–	<i>motels</i>
pensjonaty	6	1	2	1	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	24	10	2	2	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	16	21	40	10	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	–	–	–	–	<i>excursion hostels</i>
szkolne schroniska młodzieżowe ..	1	1	5	2	<i>school youth hostels</i>
kempingi	1	1	–	–	<i>camping sites</i>
ośrodki wczasowe	4	5	8	5	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3	4	8	–	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	2	2	–	–	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych	1	1	1	–	<i>complexes of tourist cottages</i>
zakłady uzdrowiskowe	2	5	6	–	<i>health establishment</i>
pokoje gościnne.....	–	–	1	2	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne.....	–	–	1	–	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	2	2	10	1	<i>miscellaneous facilities</i>

^a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^b Concern establishments having 10 and more bed places.

TABL. 18 (191). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Kategorie <i>Categories</i>				w trakcie kategory- zacji <i>in the process of the catego- risation</i>	
		****	***	**	*		
OGÓŁEM ^a	2005	30	1	12	8	1	8
TOTAL ^a	2010	49	4	21	9	1	14
	2012	71	5	35	19	7	5
	2013	76	7	41	16	7	5
Pokoje ^a	2005	1548	72	603	462	31	380
<i>Rooms</i> ^a	2010	1945	291	860	327	32	435
	2012	2474	313	1267	604	175	115
	2013	2539	443	1311	542	162	81
Miejsca noclegowe ^a	2005	2643	119	1041	760	57	666
<i>Bed places</i> ^a	2010	3667	583	1488	616	50	930
	2012	4711	631	2303	1159	317	301
	2013	4942	858	2480	1072	317	215
Korzystający z noclegów w tys.	2005	187,9	10,3	80,4	63,3	4,6	29,2
<i>Tourists accommodated in thous.</i>	2010	306,6	52,4	133,8	73,8	4,5	42,1
	2012	366,9	53,6	180,0	103,9	17,3	12,1
	2013	412,6	62,5	214,5	107,8	20,8	7,0
w tym turyści zagraniczni	2005	63,1	5,2	26,4	28,2	0,2	3,0
<i>of which foreign tourists</i>	2010	72,2	12,5	33,6	23,8	0,1	2,2
	2012	85,4	9,6	53,6	20,8	0,4	1,0
	2013	92,1	13,3	54,7	22,2	0,3	1,5
Stopień wykorzystania w %:							
<i>Occupancy rate in %:</i>							
miejsc noclegowych	2005	29,5	#	30,5	33,5	#	21,9
<i>bed places</i>	2010	32,1	34,9	35,7	39,9	#	19,3
	2012	31,1	30,8	33,0	32,8	27,8	15,0
	2013	31,5	29,1	33,3	34,0	31,5	9,9
pokoji	2005	33,2	#	35,8	34,1	#	25,4
<i>rooms</i>	2010	37,9	46,5	39,5	45,7	#	24,1
	2012	38,9	41,7	39,1	41,8	31,6	23,5
	2013	40,0	39,0	41,5	42,2	34,2	19,1

^a Stan w dniu 31 VII.

^a As of 31 VII.

Sport
Sport

TABL. 19 (192). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2010	2012	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ ^a PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS ^a				
Jednostki organizacyjne	269	126	102	Organizational entities
Członkowie	12195	10344	9689	Members
Ćwiczący ^b	11782	10454	9778	Persons practising sports ^b
KLUBY SPORTOWE ^c SPORTS CLUBS ^c				
Jednostki organizacyjne	993	787	790	Organizational entities
Członkowie	71240	50308	50308	Members
Ćwiczący	64389	49270	48219	Persons practising sports
mężczyźni	45735	35714	34935	males
kobiety	18654	13556	13284	females
w wieku do 18 lat	51196	37519	35794	aged up to 18
Sekcje sportowe	2434	1809	1692	Sports sections
Trenerzy	616	572	561	Coaches
klasy M (mistrzowskiej)	11	20	26	M class (champion)
klasy I	74	91	77	I class
klasy II	531	461	458	II class
Instruktorzy sportowi	1523	1439	1530	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1032	648	693	Other persons conducting sports activities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 249. ^b Dane szacunkowe. ^c Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a See general notes, item 2 on page 249. ^b Estimated data. ^c Including Students Sports Club UKS and Religious Sports Clubs.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 20 (193). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a**
W 2012 R.
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a
IN 2012

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy Instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy juniors			
OGÓŁEM	1692	53043	14792	40051	582	1681	TOTAL
w tym:							of which:
Akrobatyka sportowa	3	99	75	99	4	4	Sports acrobatics
Badminton	22	386	166	350	2	17	Badminton
Orientacja sportowa	3	104	43	83	–	2	Orientation races
Boks	9	272	45	197	6	13	Boxing
Brydż sportowy	2	20	2	–	–	1	Bridge
Gimnastyka	10	175	122	173	–	10	Gymnastic
Jeździectwo ^b	12	224	173	119	2	46	Equestrian sport ^b
Judo	8	353	99	333	7	6	Judo
Kajakarstwo klasyczne	2	50	14	16	1	–	Classic canoeing
Karate Kyokushinkai	9	922	256	726	13	43	Karate Kyokushinkai
Kick-boxing	6	184	37	141	1	9	Kick-boxing
Kolarstwo górskie	2	56	21	14	–	1	Mountain cycling
Kolarstwo szosowe	5	146	53	98	2	3	Road cycling
Koszykówka	95	2155	861	1974	29	58	Basketball
Kreglarstwo	2	60	22	–	–	–	Bowling
Lekkoatletyka	106	2473	1075	2119	41	83	Athletics
Łucznictwo	4	76	24	41	3	2	Archery
Narciarstwo alpejskie	7	211	94	190	–	16	Alpine skiing
Pięciobój nowoczesny	2	42	24	42	1	4	Modern pentathlon
Piłka nożna	501	19475	1475	13590	252	453	Football
Piłka ręczna	91	3079	1353	2936	46	81	Handball
Piłka siatkowa ^b	288	6208	2895	5112	51	208	Volleyball ^b
Pływanie	40	2795	1306	2589	27	69	Swimming
Podnoszenie ciężarów	7	172	32	98	5	2	Weight lifting
Rugby	2	185	–	135	6	6	Rugby
Sport lotniczy ^b	18	520	49	22	–	84	Air sport ^b
Sport motorowy ^b	3	92	5	43	–	5	Motorsport ^b
Szachy	24	665	224	486	7	17	Chess
Teakwon-do ITF	15	765	226	518	6	22	Teakwon-do ITF
Tenis	20	663	276	490	7	32	Tennis
Tenis stołowy	169	3154	1114	2564	12	111	Table tennis
Trójbój siłowy	3	86	2	48	1	2	Strength triathlon
Wspinaczka sportowa	3	70	20	63	–	8	Climbing sport
Zapasy w stylu klasycznym ...	13	380	61	319	10	9	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	14	725	353	646	12	19	Free style wrestling
Żeglarstwo (regatowe)	8	259	107	181	1	26	Sailing (yachting)
Żeglarstwo deskowe	4	56	23	34	–	7	Windsurfing

^a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi. ^b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Including Students Sports Club UKS and Religious Sports Clubs. ^b A sports field (consists of related kinds of sports).
N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 21 (194). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE W 2010 R.**
SELECTED SPORTS FACILITIES IN 2010

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym dostosowane do osób niepełno- sprawnych <i>Of which adjusted for people with disabilities</i>	SPECIFICATION
Stadiony	125	36	<i>Stadiums</i>
w tym piłkarskie	75	19	<i>of which football</i>
Boiska do gier wielkich	216	65	<i>Fields for great games</i>
w tym piłkarskie	213	64	<i>of which football</i>
Boiska do gier małych	70	23	<i>Fields for small games</i>
koszykówki	19	9	<i>basketball</i>
piłki ręcznej	12	2	<i>hand ball</i>
piłki siatkowej	39	12	<i>volleyball</i>
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe	85	43	<i>Universal-utility fields</i>
Korty tenisowe	41	14	<i>Tennis courts</i>
Hale sportowe	32	23	<i>Sports halls</i>
Sale gimnastyczne ^a	71	28	<i>Gymnastiums ^a</i>
Pływalnie	26	8	<i>Swimming pools</i>
Tory sportowe	5	–	<i>Sports tracks</i>
Lodowiska sztuczne	6	1	<i>Artificial ice rinks</i>
Ścieżki rowerowe w km	344,2	16,8	<i>Bicycle paths</i>

^a Łącznie z salami pomocniczymi.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

^a Including auxiliary gym.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every four years.

DZIAŁ XIII

NAUKA I TECHNIKA.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. **Działalność badawcza i rozwojowa** (badania naukowe i prace rozwojowe, w skrócie B+R) są to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy.

Obejmuje ona **badania naukowe** (badania podstawowe, badania stosowane i badania przemysłowe) oraz **prace rozwojowe**.

Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują następujące grupy jednostek prowadzących tę działalność:

- 1) **jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe**, tj. jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych:
 - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; w danych statystycznych do 2009 r. ujmowano również samodzielne zakłady naukowe, które zgodnie z ustawą z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 619) zostały przekształcone w instytuty naukowe bądź przez nie wchłonięte,
 - b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 618); do 2009 r. określane jako jednostki badawczo-rozwojowe, które działały na podstawie ustawy z dnia 25 VII 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (jednolity tekst Dz. U. 2001 Nr 33, poz. 388, z późniejszymi zmianami),
 - c) inne, tj. pozostałe jednostki zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

CHAPTER XIII

SCIENCE AND TECHNOLOGY.

INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. **Research and development** (scientific research and experimental development – R&D) includes systematically conducted creative work, undertaken in order to increase knowledge, including knowledge of man, culture and society as well as for discovering new uses for this knowledge.

Research and development includes **scientific research** (basic research, applied research, industrial research) and **experimental development**.

Information regarding research and development includes the following groups of entities conducting research and development:

- 1) **scientific and research-development units**, i.e. units involved mainly in carrying out scientific research and experimental development:
 - a) scientific units of the Polish Academy of Sciences; until 2009 statistical data included independent research departments which were transformed or incorporated into scientific institutes pursuant to the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws 2010 No. 96, item 619),
 - b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws 2010 No. 96, item 618); until 2009 defined as branch research-development units which operated on the basis of the Law on the Research and Development Units dated 25 VII 1985 (uniform text, Journal of Laws 2001 No. 33, item 388, with later amendments),
 - c) other units classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;

- 2) **pomocnicze jednostki naukowe**, tj. biblioteki naukowe, archiwa naukowe, muzea, pomocnicze jednostki naukowe PAN oraz stowarzyszenia naukowe i fundacje wspierające działalność badawczą i prace rozwojowe; określane do 2009 r. jako jednostki obsługi nauki;
- 3) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), obejmujące przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą działalność badawczą i rozwojową; do 2009 r. określane jako jednostki rozwojowe;
- 4) **szkoły wyższe**;
- 5) **pozostałe jednostki** – instytucje prowadzące działalność badawczą i rozwojową obok swojej podstawowej działalności, nieujęte w ww. pozycjach, np. szpitale, parki narodowe i ogrody botaniczne, agencje i instytucje rządowe.

2. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują:

- 1) **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania; do nakładów wewnętrznych zalicza się nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R;
- 2) **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R podaje się łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R i spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych; do 2002 r. koszty te ujmowane były w nakładach bieżących na działalność badawczą i rozwojową.

3. Dane dotyczące **zatrudnienia** w działalności badawczej i rozwojowej obejmują wyłącznie pracowników bezpośrednio z nią związanych, poświęcających na tę działalność co najmniej 10% nominalnego czasu pracy.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia faktycznego zatrudnienia w działalności ba-

- 2) **auxiliary scientific units**, i.e. scientific libraries, scientific archives, museums, auxiliary scientific units of the Polish Academy of Sciences, associations and foundations supporting research and development; until 2009 defined as science support units;
- 3) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 „Scientific research and development”) including mainly industrial enterprises conducting research and development besides their main principal activity; until 2009 defined as development units;
- 4) **higher education institutions**;
- 5) **other units** – institutions conducting R&D besides their main principal activity, not included in the above positions, e.g., hospitals, national parks, botanic gardens, state agencies and institutions.

2. Expenditures on research and development include:

- 1) **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing; internal expenditures include current expenditures borne on basic research, applied research, industrial research and experimental development as well as capital expenditures on fixed assets connected with R&D;
- 2) **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital expenditures on fixed assets connected with R&D comprise expenditures on purchase or manufacture of research equipment, necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in fixed assets until completion of the project; until 2002, expenditures on such equipment were included in the current expenditures on R&D.

3. Data regarding **employment** in R&D include exclusively persons employed directly on this activity (or providing direct services for R&D) and spending at least 10 per cent of their nominal working time on R&D.

Full-time equivalents (FTE) are calculating units used to establish the actual time spent on research and development work. One FTE

dawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczo-rozwojową.

4. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania opracowano zgodnie z metodologią stosowaną przez EUROSTAT i obejmują następujące **sektory finansujące**, z których pochodzą środki na finansowanie działalności badawczej i rozwojowej:

- 1) **sektor rządowy** – krajowe jednostki rządowe (m.in. ministerstwa) i samorządowe, (w tym jednostki samorządu terytorialnego), jednostki naukowe PAN i instytuty badawcze podlegające ministerstwu, powołane na podstawie ustawy o instytutach badawczych (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 618),
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze,
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe oraz podległe im instytuty badawcze, stacje doświadczalne i kliniki,
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe: fundacje, partie polityczne, związki zawodowe, związki konsumentów, towarzystw i stowarzyszeń (zawodowych, naukowych, religijnych itp.) oraz osoby fizyczne,
- 5) **zagranica** – organizacje międzynarodowe, instytucje i przedsiębiorstwa zagraniczne oraz osoby fizyczne.

5. **Działalność innowacyjna** obejmuje całość kształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

6. **Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych** obejmują nakłady na: prace badawcze i rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia *know-how*, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady

equals one person-year spent exclusively on R&D.

4. *Data regarding expenditures on research and development by source of funds were compiled in accordance with the methodology applied by EUROSTAT covering the following sectors of funding, from which the funding for research and development comes:*

- 1) **government sector** – *national government entities (among others, ministries) and local government entities (including local self-government entities), the scientific units of the Polish Academy of Sciences and research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes (Journal of Laws 2010 No. 96, item 618) subject to the ministries,*
- 2) **business enterprise sector** – *national economic entities,*
- 3) **higher education sector** – *national higher institutions and subordinated to them research institutes, experiment stations and clinics,*
- 4) **private non-profit sector** – *national: foundations, political parties, trade unions, consumer associations, societies and associations (professional, scientific, religious, etc.) and natural persons,*
- 5) **abroad** – *international organizations, foreign institutions and companies and natural persons.*

5. **Innovation activities** are all scientific, technological, organisational, financial and commercial steps which actually, or are intended to, lead to the implementation of innovations. Some innovation activities are themselves innovative, others are not novel activities but are necessary for the implementation of innovations. Innovation activities also include R&D that is not directly related to the development of a specific innovation.

6. **Expenditures on product and process innovations** include expenditures on R&D (intra-mural and extra-mural), acquisition of knowledge from external sources (patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of product and process innovations (machinery, technical equipment,

inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe nakłady poniesione na wprowadzenie innowacji produktowych i procesowych.

7. Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonalenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych.

8. Innowacja procesowa to wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług.

tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparation for the implementation of product and process innovations.

7. A product innovation is the market introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics or intended uses. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics.

8. A process innovation is the implementation of new or significantly improved production or delivery methods and supporting methods in range of goods and services.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno – telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o przedsiębiorstwach dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, Budownictwo, Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja, Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), Administrowanie i działalność wspierająca, Pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego.

3. Pojęcie administracja publiczna odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administra-

Information Society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on enterprises concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. Public authorities refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, pub-

cyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Pojęcie handel elektroniczny (e-handel) odnosi się do sprzedaży i zakupów produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów dokonywanych poprzez sieci komputerowe za pomocą metod zaprojektowanych specjalnie do otrzymywania lub składania zamówień. Podczas, gdy zamówienia powinny być dokonywane za pośrednictwem ww. metod, płatności i dostawy nie muszą być przeprowadzane on-line. Transakcje e-handlu wykluczają zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail) lub faksem.

lic health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. An e-Commerce transaction is the sale or purchase of goods or services conducted over computer networks by methods specifically designed for the purpose of receiving or placing of orders. The goods or services are ordered by those methods, but the payment and the ultimate delivery of the goods or services do not have to be conducted online. E-Commerce transactions exclude orders made by manually typed e-mail messages.

Nauka i technika
Science and technology

TABL. 1 (195). **JEDNOSTKI ORAZ ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
UNITS AND EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013				
	jednostki (stan w dniu 31 XII) units (as of 31 XII)				zatrudnieni ^a personnel ^a							
					ogółem total				w tym of which			
	pracownicy naukowo-badawczy researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel other supporting staff									
OGÓŁEM TOTAL	40	67	97	105	3456,5	3427,4	3597,4	3638,9	3063,8	378,5	196,6	
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe.... <i>Scientific and research-development units</i>	7	19	23	28	748,9	628,6	624,6	674,4	366,1	190,8	117,5	
w tym instytuty badawcze <i>of which research institutes</i>	5	5	#	#	679,5	537,7	473,7	471,1	278,2	151,3	41,6	
Pomocnicze jednostki naukowe <i>Auxiliary scientific units</i>	-	#	4	3	-	#	4,6	3,0	#	-	#	
Podmioty gospodarcze <i>Economic entities</i>	24	32	53	55	340,0	431,4	544,7	482,1	369,6	82,5	30,0	
Szkoły wyższe <i>Higher education institutions</i>	7	10	10	10	2364,8	2359,2	2413,3	2459,9	2317,1	105,2	37,6	
Pozostałe jednostki <i>Other units</i>	#	#	7	9	#	#	10,2	19,5	#	-	#	

^a W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.

^a In full-time equivalents.

TABL. 2 (196). **ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
BY EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozosta- łym others
		wyższym higher				z tytułem zawodo- wym magistra, inżyniera, lekarza, licencjata with other university degrees below the PhD level (master, bachelor and equi- valent)	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		doktora doktora (PhD)		
		doktora habilito- wanego habilitated doctor ^a (HD)					
OGÓŁEM	2005	7073	601	675	2748	2318	731
TOTAL	2010	7138	610	831	3080	2066	551
	2012	7579	632	955	3124	2325	543
	2013	7381	619	1002	2980	2273	507
Jednostki naukowe i badawczo- -rozwojowe	2005	843	56	40	199	263	285
Scientific and research- -development units	2010	930	69	#	231	#	238
	2012	827	67	37	215	379	129
	2013	956	60	#	#	438	205
w tym instytuty badawcze		725	#	#	178	301	163
of which research institutes							
Pomocnicze jednostki naukowe	2005	-	-	-	-	-	-
Auxiliary scientific units	2010	#	-	-	#	#	-
	2012	6	-	-	2	4	-
	2013	3	-	-	#	#	-
Podmioty gospodarcze	2005	430	-	-	3	320	107
Economic entities	2010	611	-	-	4	480	127
	2012	711	-	-	12	556	203
	2013	724	-	#	#	588	124
Szkoły wyższe	2005	5797	545	635	2546	1732	339
Higher education institutions	2010	5590	#	788	2840	1235	#
	2012	5963	565	918	2895	1374	211
	2013	5678	559	953	2757	1231	178
Pozostałe jednostki	2005	3	-	-	-	3	-
Other units	2010	#	-	-	#	-	-
	2012	12	-	-	-	12	-
	2013	20	-	#	#	#	-

^a The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 3 (197). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013				
	ogółem grand total				nakłady " expenditures "			
					bieżące current		inwestycyjne na środki trwałe capital	
	razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu of which instruments and equipment				
w mln zł in mln zł								
OGÓŁEM TOTAL	182,9	362,2	652,2	402,1	350,5	211,5	51,6	#
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe .. Scientific and research-development units	68,2	138,4	131,3	126,1	112,8	43,7	13,4	7,3
w tym instytuty badawcze	59,8	98,0	95,1	88,3	79,9	31,3	8,3	#
of which research institutes								
Pomocnicze jednostki naukowe	-	#	#	#	#	#	-	-
Auxiliary scientific units								
Podmioty gospodarcze	47,4	45,2	#	60,1	45,2	29,7	15,0	#
Economic entities								
Szkoły wyższe	67,2	178,3	416,3	213,5	190,3	136,1	23,1	14,8
Higher education institutions								
Pozostałe jednostki	0,1	#	#	#	#	#	-	-
Other units								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 4 (198). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ
WEDŁUG DZIEDZIN NAUK (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
ACTIVITY BY FIELD OF SCIENCE (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	362,2	652,2	402,1	TOTAL
Przyrodniczych	50,2	98,3	68,3	Natural sciences
Inżynierskich i technicznych	95,3	257,0	93,6	Engineering and technology
Medycznych i nauk o zdrowiu	23,4	82,1	50,2	Medical and health sciences
Rolniczych	138,2	106,6	89,8	Agricultural sciences
Społecznych	37,0	61,5	52,8	Social sciences
Humanistycznych	18,1	46,7	47,4	Humanities

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (199). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
ACTIVITY BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	w odsetkach		in percent	
OGÓŁEM	362,2	652,2	402,1	100,0	100,0	100,0	TOTAL
sektor:							sector:
Rządowy	239,2	515,5	278,7	66,0	79,0	69,3	Government
Przedsiębiorstw	47,9	94,5	77,2	13,2	14,5	19,2	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	12,7	11,9	#	1,9	3,0	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	0,1	0,1	#	0,0	0,0	Private non-profit
Zagranica	53,6	29,5	34,1	14,8	4,5	8,5	Abroad

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (200). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Badania <i>Research</i>		Prace rozwojowe <i>Experimental development</i>	SPECIFICATION
		podstawowe <i>basic</i>	stosowane ^b <i>applied^b</i>		
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM 2005	156,0	82,0	27,2	50,8	TOTAL
..... 2010	235,4	131,7	46,6	57,1	
..... 2012	515,1	384,6	65,3	65,2	
2013	350,5	236,9	46,6	67,0	
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	112,8	64,2	22,8	25,8	<i>Scientific and research-development units</i>
w tym instytuty badawcze	79,9	51,9	#	#	<i>of which research institutes</i>
Pomocnicze jednostki naukowe	#	#	-	#	<i>Auxiliary scientific units</i>
Podmioty gospodarcze	45,2	#	#	38,4	<i>Economic entities</i>
Szkoły wyższe	190,3	171,9	15,7	2,7	<i>Higher education institutions</i>
Pozostałe jednostki	#	0,0	#	#	<i>Other units</i>

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. *b* Łącznie z nakładami na włączone w 2011 r. badania przemysłowe.

a Internal, depreciation of fixed assets. *b* Including expenditures on industrial research included in 2011.

TABL. 7 (201). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	stopień zużycia w % <i>degree of consumption in %</i>				
	OGÓŁEM	64,9	60,2	56,6	
Jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe	60,5	67,4	58,1	68,8	<i>Scientific and research-development units</i>
w tym instytuty badawcze	58,9	67,2	62,8	70,2	<i>of which research institutes</i>
Pomocnicze jednostki naukowe	-	-	-	-	<i>Auxiliary scientific units</i>
Podmioty gospodarcze	82,9	65,1	42,1	54,0	<i>Economic entities</i>
Szkoły wyższe	69,0	#	56,7	68,1	<i>Higher education institutions</i>
Pozostałe jednostki	-	#	-	-	<i>Other units</i>

TABL. 8 (202). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE^a W 2013 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2011-2013 <i>Products – in % – introduced into the market during 2011-2013</i>				SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone <i>of which new or significantly improved product</i>		w tym eksport ogółem <i>of which export total</i>	
		dla rynku <i>to the market</i>	tylko dla przedsiębiorstwa <i>only to the enterprise</i>		
OGÓŁEM	5,3	2,7	2,6	2,4	TOTAL
sektor publiczny	0,7	0,4	0,3	0,3	<i>public sector</i>
sektor prywatny	6,1	3,2	3,0	2,8	<i>private sector</i>
W tym przetwórstwo przemysłowe	7,4	3,9	3,6	3,4	Of which manufacturing
w tym:					<i>of which:</i>
Produkcja artykułów spożywczych	2,7	1,6	1,2	0,7	<i>Manufacture of food products</i>
Produkcja napojów	8,2	–	8,2	0,0	<i>Manufacture of beverages</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	20,2	–	20,2	8,2	<i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	14,1	10,9	3,2	12,7	<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	7,1	0,7	6,5	0,1	<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	15,6	3,0	12,7	12,3	<i>Manufacture of metal products^Δ</i>
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ .	7,2	2,7	4,5	1,9	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ .	41,0	39,8	1,2	41,0	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2011-2013.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2011-2013.

TABL. 9 (203). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2011-2013**
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2011-2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2011-2013 <i>Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2011-2013</i>				SPECIFICATION
	ogółem <i>grand total</i>	nowe lub istotnie ulepszone produkty <i>new or significantly improved products</i>		nowe lub istotnie ulepszone procesy <i>new or significantly improved processes</i>	
		razem <i>total</i>	w tym nowe dla rynku <i>of which new to the market</i>		
OGÓŁEM	38,5	24,7	9,2	27,2	TOTAL
sektor publiczny	43,2	16,2	5,4	37,8	<i>public sector</i>
sektor prywatny	37,8	26,0	9,8	25,6	<i>private sector</i>
W tym przetwórstwo przemysłowe	38,8	29,1	11,0	25,3	Of which manufacturing
w tym:					<i>of which:</i>
Produkcja artykułów spożywczych	23,1	16,7	6,4	14,1	<i>Manufacture of food products</i>
Produkcja napojów	60,0	60,0	–	20,0	<i>Manufacture of beverages</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^a	100,0	100,0	–	66,7	<i>Manufacture of pharmaceutical products^a</i>
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	50,0	40,0	20,0	20,0	<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	44,4	22,2	11,1	33,3	<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>
Produkcja wyrobów z metali ^a	52,0	32,0	12,0	36,0	<i>Manufacture of metal products^a</i>
Produkcja maszyn i urządzeń ^a ..	76,2	61,9	23,8	47,6	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a ...	50,0	50,0	33,3	16,7	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (204). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures							
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		oprogramowania of the software	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products	
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)						
		w tys zł in thous. zł							
OGÓŁEM 2005	493862	54557	17790	6352	242344	410	6864		
TOTAL 2010	490981	46812	137247	15620	221267	748	4470		
..... 2012	547196	133969	44216	13190	226716	325	#		
..... 2013	454804	80581	#	7809	348558	759	10066		
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	407029	79704	#	4799	#	229	10066		
w tym: of which:									
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	38791	#	–	223	29416	#	#		
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic product	3019	#	–	–	2918	#	#		
Produkcja wyrobów z metali ^Δ . Manufacture of metal products ^Δ	37434	#	#	583	26723	44	#		
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	41306	11569	#	413	#	#	403		

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures. ^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (205). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a**
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE
OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środków Of which funds			
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
OGÓŁEM 2005	493862	353534	20740	74071	45517
TOTAL 2010	490981	423647	20833	29921	16580
..... 2012	547196	467816	18819	37446	#
..... 2013	454804	335414	49960	41138	#
W tym przetwórstwo przemysłowe	407029	307786	#	41138	#
Of which manufacturing					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych	38791	33435	3783	#	#
Manufacture of food products					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3019	#	–	–	#
Manufacture of rubber and plastic product					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	37434	28965	1544	#	#
Manufacture of metal products ^Δ					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	41306	20190	1342	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. ^b The others consist budget funds, funds from venture capital and other resources

TABL. 12 (206). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	63	124	205	195	patent applications
udzielone patenty	47	55	98	97	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	23	24	49	24	utility model application
udzielone prawa ochronne	16	24	18	22	rights of protection granted

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (207). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
 Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As in January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	90,0	93,9	95,6	97,1	Computers ^b
Dostęp do Internetu	83,9	91,6	94,4	96,5	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	36,6	62,4	81,0	78,0	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	15,0	23,2	41,6	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	40,9	56,6	58,6	61,1	Own Website

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); w latach 2012 i 2013 również smartphony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. – urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). ^c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2012 and 2013 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 – handheld computers (palmtops, PDAs); ^c Since year 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (208). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	60,1	96,0	94,8	92,0	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	6,9	8,3	10,9	11,5	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	23,1	15,8	20,0	21,4	Enterprises which sent orders via computer networks

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

DZIAŁ XIV

CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (CICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem rocznych cen ziemniaków, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są notowania cen dokonane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV

PRICES

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services.

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of potatoes, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABLE 1 (209) **WSKAŹNIK CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
OGÓŁEM	102,0	101,8	103,8	100,7	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,0	102,0	104,4	101,9	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe ..	102,4	105,8	104,3	104,0	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	95,1	98,4	97,1	96,5	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,2	102,4	104,6	101,4	Dwelling
Zdrowie	102,5	102,5	103,4	102,0	Health
Transport	105,4	106,3	107,6	98,0	Transport
Rekreacja i kultura	99,8	93,4	101,9	101,2	Recreation and culture
Edukacja	102,5	102,3	103,0	100,4	Education

TABLE 2 (210). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż – za 1 kg	2,81	4,62	4,12	4,12	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,29	1,95	2,21	2,18	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,79	3,76	3,93	4,06	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,60	1,95	2,29	2,46	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	15,21	21,49	25,49	26,18	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	14,10	14,32	15,85	16,33	Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,69	6,51	7,71	7,91	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg ..	19,08	19,69	21,18	22,47	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona – za 1 kg	11,61	12,86	14,15	14,80	Sausage Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg..	13,10	17,10	21,14	21,73	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	10,64	12,63	14,10	13,80	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	7,62	8,01	11,48	11,72	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5% sterylizowane – za 1 l ..	2,57	2,64	2,67	2,68	Cows' milk, fat content 3–3,5% sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	9,16	12,14	13,50	13,99	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	16,52	17,60	19,43	20,75	Ripening cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,34	0,46	0,59	0,54	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,05	4,16	4,50	4,53	Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l..	4,67	5,67	6,93	6,61	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	4,56	5,10	4,77	4,88	Oranges – per kg
Jabłka ^a – za 1 kg	1,82	2,20	2,68	2,51	Apples ^a – per kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,08	1,63	1,33	1,66	Beetroots ^a – per kg
Marchew ^a – za 1 kg	1,33	1,65	1,88	1,94	Carrots ^a – per kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	0,82	1,35	0,87	1,34	Potatoes ^a – per kg

^a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

^a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (210). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,23	2,77	3,89	3,53	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g	4,64	6,21	7,47	6,88	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna liściasta – za 100 g	2,02	3,08	3,14	3,20	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	20,11	19,32	20,71	21,22	Vodka pure – per 0,5 l:
Papierosy – za 20 szt.	5,32	9,24	11,18	11,95	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z elano- wełny – za 1 kpl	464,03	500,91	498,41	523,74	Men's suit, polyester staple fibres and wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	150,59	156,77	188,47	198,10	Men's low leather shoes with non- leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	142,45	161,56	182,32	185,77	Women's low leather shoes with non- leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	25,60	29,29	32,62	32,84	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodocią- gowej – za 1 m ³	1,99	2,37	2,54	2,70	Cold water by municipal water- system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^a – za 1 kW·h	0,44	0,62	0,68	0,68	Electricity for households (all-day tariff) ^a – per kW·h
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^b – za 1 m ³	1,51	2,46	2,87	2,63	Natural net-gas, high-methanated for households ^b – per m ³
Węgiel kamienny – za 1 t	478,13	740,95	843,73	839,56	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	15,03	19,09	20,96	22,46	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkal- nych – za 1 m ² p u	2,68	3,19	3,30	3,42	Heating of dwellings - per m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowe- go, poj. ok. 300 l	1402 ^c	1221	1059	1080	Fridge-freezer, capacity about 300 l
Pralka automatyczna domowa, na 5 kg suchej bielizny	1254	1145	1212	1116	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5 kg
Odkurzacz typu domowego	294,14	373,82	369,72	374,75	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	171,04	234,07	217,89	210,25	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 400 g	4,37 ^d	4,18	4,71	4,55	Washing powder – per 400 g
Benzyna silnikowa bezołowiowa 95-oktanowa – za 1 l	4,01	4,61	5,72	5,51	Unleaded 95 octane motor petrol ¹ – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	1,56	1,95	2,42	2,52	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówka osobową, taryfa dzienna – za 5 km	13,10	15,43	16,75	16,84	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	12,23	13,73	14,47	15,22	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	50,03	61,52	64,46	65,89	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	63585	76748	148082	152905	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa 2- rzędowa, zawieszana	9862	13363	14365	13975	Tractor potato elevator digger 2-row, mounted
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg ..	23,73	29,97	41,05	42,41	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	18,97	26,70	29,10	30,07	Grinding of wheat – per dt
Badanie kliniczne krowy	18,93	25,72	25,17	28,00	Cow's clinical examination

^{a, b} Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym: ^a – 100 kWh energii elektrycznej, ^b – 18,25 m³ gazu. ^c Pojemność ok. 320 l. ^d Za 600 g.

^{a, b} Including standing and variable charges with the monthly use: ^a – of 100 kWh of electricity, ^b – of 18,25 m³ of gas.
^c Capacity about 320 l. ^d Per 600 g.

TABL. 3 (211). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					<i>Cereal grain consumer and for feeds – per dt:</i>
pszenicy	34,53	59,00	86,41	80,37	<i>wheat</i>
żyta	25,72	39,60	70,46	57,55	<i>rye</i>
jęczmienia	35,77	50,24	84,41	75,37	<i>barley</i>
owsa i mieszanek zbożowych	25,37	33,75	59,66	54,55	<i>oats and mixed cereal</i>
pszenżyta	28,83	44,37	76,05	70,03	<i>triticale</i>
Ziemniaki – za 1 dt	20,20	24,90	24,86	37,25	<i>Potatoes – per dt</i>
w tym jadalne (bez wczesnych)	19,53	45,34	33,00	57,45	<i>of which edible (excluding early kinds)</i>
Buraki cukrowe – za 1 dt	17,73	10,83	15,55	16,28	<i>Sugar beets – per dt</i>
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	71,96	128,75	192,71	131,35	<i>Industrial rape and agrimony – per dt</i>
Liście tytoniu – za 1 dt	491,31	671,11	735,61	729,58	<i>Raw tobacco – per dt</i>
Chmiel surowy – za 1 dt	925,53	741,20	1202	1150	<i>Raw hop – per dt</i>
Żywiec rzeźny – za 1 kg					<i>Animals for slaughter – per kg:</i>
bydło (bez cieląt)	4,02	4,76	6,79	6,79	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	10,26	8,72	11,10	10,15	<i>calves</i>
trzoda chlewna	3,72	3,84	5,40	5,31	<i>pigs</i>
Mleko krowie – za 1 l	0,86	1,02	1,19	1,34	<i>Cows' milk – per l</i>
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,20	0,19	0,38	0,27	<i>Consumer hen eggs – per piece</i>

TABL. 4 (212). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKET-PLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziemniaki – za 1 dt					Crops – per dt
Ziarno zbóż: pszenicy	38,79	59,62	89,00	91,63	<i>Cereal grain of: wheat</i>
żyta	28,07	42,36	71,24	68,65	<i>rye</i>
jęczmienia	37,22	52,34	83,81	83,33	<i>barley</i>
owsa	29,48	39,71	66,27	61,54	<i>oats</i>
pszenżyta	34,34	49,61	79,52	79,91	<i>triticale</i>
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) ..	45,09	80,99	59,18	88,51	<i>Edible potatoes (excluding early kinds)</i>
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.					Livestock – per head
Krowa dojna	2000	.	.	3333	<i>Dairy cow</i>
Prosię na chów	124,84	111,43	166,92	156,94	<i>Piglet</i>
Jaja kurze – za 1 szt.	0,39	0,50	0,64	0,61	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XV

ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano metodą rodzaju działalności i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane. Dane prezentuje się według siedziby gospodarstwa rolnego.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali: drzew owocowych, krzewów owocowych, szkótek sadowniczych i ozdobnych, warzyw i truskawek, chmielu, tytoniu, bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pszczoł oraz dzikich zwierząt (np. dziki, sarny, daniel) utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniel) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków

CHAPTER XV

AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the kind-of-activity method and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included. Data are presented by the official residence of the land user.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1)- holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land,
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting special branches of agricultural activities or the production of significant (determined by the appropriate thresholds) scale: fruit trees plantations, fruit shrubs plantations, ornamental plants and orchard nurseries, field vegetable and strawberry, hops, tobacco, cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, bees and wild animals (such as wild boar, roe deer, fallow deer) kept for slaughter.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1

rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów); w związku z tym dane z zakresu: użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, plonów ziemniaków (bez warzyw gruntowych, owoców z drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych), pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników rolniczych oraz zużycia nawozów za 2010 r. zostały skorygowane w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211) z późniejszymi zmianami – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczonych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (sady), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi oraz szkółki drzew i krzewów owocowych o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaspokojenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds); therefore the data on land use, sown area, yields (excluding ground vegetables, fruit trees, berry fruit), livestock, agricultural tractors and consumption of fertilizers for 2010 have been revised in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

4. The agricultural land area including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms defined in the decree of the Minister of Agriculture and Rural Development, dated 11 III 2010 regarding minimal norms (Journal of Laws No. 39, item 211) with later amendments – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Orchards are understood as land planted with fruit-bearing trees, bushes and tree nurseries not smaller than 0,1 ha.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Dane o zbiorach i plonach zbóż dotyczą ziarna zbóż. Dane dotyczące zbóż obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące zbóż podstawowych, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszką, mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na pasze.

6. Dane o produkcji **żywca rzeźnego obejmują**: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

7. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

8. **Globalna produkcja rolnicza** obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

9. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzeda-

5. *Data regarding crop production and cereal yields concern cereal grains. Data concerning cereals include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding basic cereals, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise stated, do not include cereal mixed.*

Pulses for gram include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). Feed plants include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for feeds.

6. *Data regarding the production of animals for slaughter concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.*

7. *Data regarding agricultural tractors concern 4-wheeled and tracked tractors.*

8. **Gross agricultural output** includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

9. *The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices*

ży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

10. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. Dane o atestowanych gospodarstwach ekologicznych zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

12. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2012/13 oznacza okres od 1 VII 2012 r. do 30 VI 2013 r.).

13. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

14. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

(for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

10. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

11. Data on certified organic farms have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

12. Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2012/13 farming year covers the period from 1 VII 2012 to 30 VI 2013).

13. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

14. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w wieczyste przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,

b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu);

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:

- State Forestry Organizational Entity "State Forests" (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,
- nature protection units (national parks),
- organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency of the State Treasury,

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status);

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolniczej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production co-operatives,
- d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purpose of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Renewals are understood as new tree stands forming in place of removed stands.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (213). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE
W ROLNICTWIE^a**
*TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS
IN AGRICULTURE^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	286,6	188,3	177,5	178,1	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne....	286,4	188,1	177,4	178,0	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha.....	1494,3	1383,1	1407,0	1375,7	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne....	1429,1	1341,5	1359,5	1339,3	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zboż podstawowych	60,6	63,2	62,5	61,1	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	58,9	63,4	62,7	61,4	of which private farms
ziemniaków	4,6	2,7	3,0	2,6	potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	4,6	2,8	3,0	2,7	of which private farms
roślin przemysłowych	8,0	9,3	8,7	10,8	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	7,7	8,9	8,3	10,4	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboż podstawowych	29,9	31,3	32,3	32,2	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	29,4	31,3	31,9	31,8	of which private farms
ziemniaków	174	277	231	225	potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	174	277	231	225	of which private farms
rzepak i rzepiku	20,4	22,1	24,2	24,5	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	19,8	22,2	23,5	23,9	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bc} na 100 ha użytków rolnych	38,9	35,4	30,3	28,8	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bc} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne ...	40,0	135,8	30,8	28,9	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	59,5	48,1	46,5	44,0	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne ...	59,6	48,2	46,5	44,0	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w końcu lipca) ^b w %	10,6	9,5	10,1	9,5	Share of sows in pig stocks (as of the end of July) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne ...	10,6	9,5	10,1	9,6	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^d na 1 ha użytków rolnych w kg	142,2	170,5	167,5	163,4	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^d per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l: na 1 ha użytków rolnych	691,5	536,8	530,8	510,7	Production of cows' milk in l: per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	712,8	542,3	236,0	510,5	of which private farms
na 1 krowę	4224	4078	4350	4406	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4219	4059	4324	4370	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	11,3	12,1	.	12,5	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne ...	11,7	12,4	.	12,2	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bc} na 1 ha użytków rolnych w kg w tym gospodarstwa indywidualne ...	99,8	106,0	123,0	133,6	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bc} per 1 ha of agricultural land in kg
	97,9	104,7	123,1	133,2	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 299 ; trzoda chlewna w latach: 2005, 2012 i 2013 – stan w końcu lipca. ^d Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej cieplej. ^e Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13.

^a See general notes, item 3 on page 285. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^c See note to the table 11 on page 299, pigs in 2005, 2012 and 2013 – as of the end of July. ^d Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. ^e Concerns respectively the: 2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13 farming years.

TABL. 2 (214). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**
 Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION
		<i>Grand total</i>	<i>Of which private farms</i>	
		w ha	in ha	
OGÓŁEM	2010 ^b	1383136	1341520	TOTAL
	2012	1406987	1359490	
	2013	1375661	1339259	
W dobrej kulturze rolnej		1358387	1322891	<i>In good agricultural condition</i>
Pod zasiewami		1022723	994514	<i>Sown area</i>
Grunty ugorowane		26551	26264	<i>Fallow land</i>
Uprawy trwałe		81307	80495	<i>Permanent crops</i>
w tym sady		77233	76682	<i>of which orchards</i>
Ogrody przydomowe		5362	5322	<i>Kitchen gardens</i>
Łąki trwałe		198836	193996	<i>Meadows</i>
Pastwiska trwałe		23608	22300	<i>Pastures</i>
Pozostałe		17274	16368	<i>Others</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

^a See general notes, item 3 on page 285. ^b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (215). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**
 Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

LATA YEARS	w tys. <i>in thous.</i>	Gospodarstwa Farms								Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha <i>Average total farm area in ha</i>	
		o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach <i>with agricultural land area of – in percent</i>								ogółem <i>total</i>	w tym użytki rolne <i>of which agricultural land</i>
		do 1,00 ha <i>up to</i>	1,01– –1,99	2,00 – –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej <i>and more</i>		
OGÓŁEM TOTAL											
2010 ^b	188,3	1,3	17,1	35,4	27,9	9,6	3,7	4,2	0,8	8,50	7,35
2012	177,5	1,1	16,3	32,7	30,0	9,6	4,3	4,9	1,0	9,10	7,93
2013	178,1	2,7	15,2	35,6	26,7	9,6	4,1	5,0	1,0	8,89	7,72
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE <i>of which PRIVATE FARMS</i>											
2010 ^b	188,1	1,3	17,1	35,4	27,9	9,6	3,7	4,2	0,7	8,23	7,13
2012	177,4	1,1	16,3	32,7	30,0	9,6	4,3	4,9	1,0	8,80	7,66
2013	178,0	2,7	15,2	35,6	26,7	9,6	4,1	5,0	1,0	8,67	7,52

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

^a See general notes, item 3 on page 285. ^b Data of the Agricultural Census.

TABL. 4 (216). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>				w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>				
	rok poprzedni = 100				<i>previous year = 100</i>				
Produkcja globalna	101,5	101,0	132,0	97,7	101,3	100,9	132,6	97,7	Gross output
roślinna	90,7	101,4	140,7	100,4	90,8	101,2	141,0	100,3	crop
zwierzęca	119,6	100,3	116,2	92,2	118,7	100,2	117,3	92,5	animal
Produkcja końcowa	101,1	103,8	135,2	97,1	100,9	103,7	136,1	97,4	Final output
roślinna	83,1	106,7	150,3	100,6	83,1	106,6	151,0	101,0	crop
zwierzęca	119,7	100,7	116,4	92,2	118,7	100,7	117,6	92,5	animal
Produkcja towarowa	99,1	101,4	135,3	99,7	98,2	101,4	136,9	100,2	Market output
roślinna	91,2	102,9	147,7	102,9	90,4	103,0	149,5	103,5	crop
zwierzęca	106,6	99,7	119,2	95,3	105,4	99,7	120,4	95,8	animal

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 27.

^a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 27.

TABL. 5 (217). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	56,1	62,9	68,8	69,4	Crop output
Zboża	19,9	15,6	16,4	23,1	Cereals
w tym zboża podstawowe	16,2	12,7	13,9	18,5	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,7	7,1	8,1	9,6	of which: wheat
żyto	1,4	0,7	1,1	1,5	rye
jęczmień	3,6	2,2	2,3	3,6	barley
Ziemniaki	4,4	4,7	4,8	3,7	Potatoes
Przemysłowe	9,0	6,7	6,3	7,9	Industrial
w tym buraki cukrowe	6,0	2,9	2,5	3,0	of which sugar beets
Warzywa	5,2	10,3	10,5	8,2	Vegetables
Owoce	7,9	14,5	20,9	17,5	Fruit
Siano łąkowe	2,6	2,4	2,2	1,8	Meadow hay
Pozostałe	7,1	8,7	7,7	7,2	Other

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 27.

^a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 27.

TABL. 5 (217). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) <i>GROSS OUTPUT (cont.)</i>					
Produkcja zwierzęca	43,9	37,1	31,2	30,6	Animal output
Żywiec rzeźny ^a	20,4	21,8	17,7	17,3	<i>Animals for slaughter^a</i>
w tym:					<i>of which:</i>
bydło (bez cieląt)	2,4	3,4	3,0	2,4	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	0,8	1,2	0,5	0,4	<i>calves</i>
trzoda chlewna	12,8	11,6	9,8	9,3	<i>pigs</i>
owce	0,1	0,0	0,0	0,0	<i>sheep</i>
drób	3,8	5,3	4,1	5,0	<i>poultry</i>
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	1,9	-0,2	-0,6	-1,4	<i>Increase in herd (basic and working)</i>
Mleko krowie	17,0	11,0	10,3	11,1	<i>Cows' milk</i>
Jaja kurze	2,5	3,0	2,4	2,3	<i>Hen eggs</i>
Obornik	1,5	1,1	1,0	0,9	<i>Manure</i>
Pozostałe	0,7	0,4	0,4	0,4	<i>Other</i>
PRODUKCJA TOWAROWA <i>MARKET OUTPUT</i>					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	44,8	54,0	61,7	60,0	Crop output
Zboża	10,4	6,9	7,7	11,6	<i>Cereals</i>
w tym zboża podstawowe	9,4	6,1	6,5	9,7	<i>of which basic cereals</i>
w tym: pszenica	7,4	4,6	5,2	7,1	<i>of which: wheat</i>
żyto	0,6	0,4	0,3	0,6	<i>rye</i>
jęczmień	1,1	0,8	0,8	1,4	<i>barley</i>
Ziemniaki	1,2	2,6	2,6	2,1	<i>Potatoes</i>
Przemysłowe	14,5	9,5	8,0	8,6	<i>Industrial</i>
w tym buraki cukrowe	10,1	4,4	3,6	4,5	<i>of which sugar beets</i>
Warzywa	6,3	12,5	13,0	10,3	<i>Vegetables</i>
Owoce	11,4	19,8	28,2	24,4	<i>Fruit</i>
Pozostałe	1,0	2,7	2,2	3,0	<i>Other</i>
Produkcja zwierzęca	55,2	46,0	38,3	40,0	Animal output
Żywiec rzeźny ^a	30,3	29,3	23,2	23,6	<i>Animals for slaughter^a</i>
w tym:					<i>of which:</i>
bydło (bez cieląt)	3,8	4,8	4,2	3,4	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	1,1	0,6	0,6	0,5	<i>calves</i>
trzoda chlewna	18,6	15,2	12,5	12,1	<i>pigs</i>
owce	0,1	0,1	0,0	0,0	<i>sheep</i>
drób	5,8	7,3	5,6	7,1	<i>poultry</i>
Mleko krowie	20,9	12,8	11,6	13,0	<i>Cows' milk</i>
Jaja kurze	3,2	3,6	2,9	3,1	<i>Hen eggs</i>
Pozostałe	0,2	0,3	0,6	0,3	<i>Other</i>

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^a *Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.*

TABL. 6 (218). POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a
 Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2005	2010	2012	2013		CROPS
				ogółem <i>total</i>	w tym gospo- darstwa indywi- dualne <i>of which private farms</i>	
w ha in ha						
OGÓŁEM	1117827	1009254	1027445	1022723	994514	TOTAL
Zboża	854036	794708	804986	787319	768807	Cereals
zboża podstawowe	677135	637697	641959	625324	610180	basic cereals
pszenica	264002	259485	277849	271603	263298	wheat
żyto	96224	63421	72664	73804	71836	rye
jęczmień	139967	125148	126530	106471	103871	baryle
owies	68740	72591	66816	62588	62033	oats
pszenżyto	108202	117053	98100	110858	109142	triticale
mieszanki zbożowe	141395	119905	124918	108545	108348	cereal mixed
gryka, proso i inne zbożo- we	16727	18621	13654	17611	17571	buckwheat, millet and cereal others
kukurydza na ziarno	18780	18485	24456	35839	32708	maize for grain
Strączkowe	20881	28693	16311	26282	25907	Edible pulses
konsumpcyjne	12570	16299	11769	14331	14261	edible
pastewne ^b	8211	12394	4542	11951	11646	feed ^b
Ziemniaki	51665	26956	30455	26447	26417	Potatoes
Przemysłowe	89316	94366	89477	110457	103264	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	45186	33668	33096	33124	31713	sugar beets
oleiste	31569	51593	46254	68906	63163	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	29267	44104	43668	66747	61112	of which rape and turnip rape
Pastewne	49112	38704	53761	45830	44352	Feed
w tym:						of which:
okopowe	3012	1738	2744	1472	1454	root plants
kukurydza na paszę	20119	21646	28098	27158	26036	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	52817	25827	32455	26387	25766	Other crops ^c

^a W 2005 r. łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone); w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

^a In 2005 including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers); in 2010 data of the Agricultural Census. ^b Including cereal and pulse mixed for grain. ^c Vegetables, strawberries, root plant planting etc

TABL. 7 (219). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2006- -2010 ^a	2010	2012	2013		CROPS
				ogółem <i>total</i>	w tym gospo- darstwa indywidu- alne <i>of which private farms</i>	

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

Zboża	2598831	2523885	2618456	2580390	2488509	<i>Cereals</i>
w tym:						<i>of which:</i>
zboża podstawowe	2094762	1996939	2071714	2011354	1941392	<i>basic cereals</i>
pszenica	955164	974911	1001821	994859	949735	<i>wheat</i>
żyto	193437	150503	184127	181437	174562	<i>rye</i>
jęczmień	453640	383454	414539	343894	333728	<i>barley</i>
owies	173392	175843	188213	169091	167489	<i>oats</i>
pszenżyto	319128	312229	283014	322073	315878	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe	397492	408023	377086	299986	299495	<i>cereal mixed</i>
Ziemniaki	827948	746118	703498	595135	594383	<i>Potatoes</i>
Buraki cukrowe	1582377	1614205	1732723	1851255	1782271	<i>Sugar beets</i>
Rzepak i rzepik	86290	97566	105682	163756	146065	<i>Rape and turnip rape</i>
Siano łąkowe	927387	936978	925320	860582	854976	<i>Meadow hay</i>

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Zboża	29,0	31,8	32,5	32,8	32,4	<i>Cereals</i>
w tym:						<i>of which:</i>
zboża podstawowe	29,3	31,3	32,3	32,2	31,8	<i>basic cereals</i>
pszenica	34,0	37,6	36,1	36,6	36,1	<i>wheat</i>
żyto	22,8	23,7	25,3	24,6	24,3	<i>rye</i>
jęczmień	29,4	30,6	32,8	32,3	32,1	<i>barley</i>
owies	23,2	24,2	28,2	27,0	27,0	<i>oats</i>
pszenżyto	26,3	26,7	28,8	29,1	28,9	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe	27,4	34,0	30,2	27,6	27,6	<i>cereal mixed</i>
Ziemniaki	202	277	231	225	225	<i>Potatoes</i>
Buraki cukrowe	475	479	524	559	562	<i>Sugar beets</i>
Rzepak i rzepik	20,5	22,1	24,2	24,5	23,9	<i>Rape and turnip rape</i>
Siano łąkowe	42,7	45,7	44,2	43,3	44,1	<i>Meadow hay</i>

^a Przeciętne roczne.
^a *Annual averages.*

TABLE 8 (220). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2006- -2010 ^b	2010	2012	2013		VEGETABLES
				ogółem <i>total</i>	w tym gospo- darstwa indywidu- alne <i>of which private farms</i>	

POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu
 AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	21995	15876	21858	11826	11405	TOTAL
Kapusta	2697	1710	2953	1513	1510	Cabbages
Kalafiory	1932	2322	2871	1571	1570	Cauliflowers
Cebula	2259	1191	1848	1123	907	Onions
Marchew jadalna	3028	2188	2644	1785	1705	Carrots
Buraki ćwikłowe	1453	843	1240	624	605	Beetroots
Ogórki	1699	1094	1995	838	827	Cucumbers
Pomidory	1739	1334	1656	1010	1009	Tomatoes
Pozostałe ^d	7188	5194	6651	3363	3272	Others ^d

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

OGÓŁEM	457200	460860	538973	420284	408627	TOTAL
Kapusta	92147	81862	112312	81585	81540	Cabbages
Kalafiory	33537	45497	48804	43981	43960	Cauliflowers
Cebula	41675	36347	48455	38111	31700	Onions
Marchew jadalna	96695	97108	94699	88607	84835	Carrots
Buraki ćwikłowe	39050	37423	39784	28508	27825	Beetroots
Ogórki	25901	28550	41819	22421	22340	Cucumbers
Pomidory	38987	50585	49657	45011	44999	Tomatoes
Pozostałe ^d	89208	83490	103443	72060	71427	Others ^d

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	342	479	380	539	540	Cabbages
Kalafiory	174	196	170	280	280	Cauliflowers
Cebula	185	305	262	339	350	Onions
Marchew jadalna	319	444	358	496	498	Carrots
Buraki ćwikłowe	269	444	321	457	460	Beetroots
Ogórki	152	261	210	268	270	Cucumbers
Pomidory	224	379	300	446	446	Tomatoes
Pozostałe ^d	124	161	156	214	218	Others ^d

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Pietruszka, pory, seler, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (221). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY OWOCÓW Z DRZEW^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF TREE FRUIT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006- -2010 ^b	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
POWIERZCHNIA ^c w ha — stan w czerwcu AREA ^c in ha — as of June						
OGÓŁEM	31626	30267	30376	33190	32965	TOTAL
Jabłonie	21502	20079	21164	23192	23013	Apples
Grusze	991	802	842	857	855	Pears
Śliwy	1790	1883	1632	1888	1855	Plums
Wiśnie	4657	4248	4416	5960	5950	Cherries
Czereśnie	696	600	620	824	824	Sweet cherries
Pozostałe ^d	1789	2655	1702	468	467	Others ^d
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
OGÓŁEM	343728	317982	551171	551077	548534	TOTAL
Jabłka	318889	271385	484765	474828	472349	Apples
Gruszki	5225	5843	9804	8984	8980	Pears
Śliwki	10537	10350	14176	14157	14128	Plums
Wiśnie	26100	25193	35810	46424	46392	Cherries
Czereśnie	2817	2945	4483	4483	4483	Sweet cherries
Pozostałe ^d	2160	2265	2133	2202	2202	Others ^d
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Jabłka	148	135	229	205	205	Apples
Gruszki	53	73	117	105	105	Pears
Śliwki	59	55	87	75	76	Plums
Wiśnie	56	59	81	78	78	Cherries
Czereśnie	40	49	72	54	54	Sweet cherries
Pozostałe ^d	12	9	13	47	47	Others ^d

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie itp.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Peaches, apricots, walnuts etc.

TABLE 10 (222). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH**^a
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF BERRY FRUIT^a

OWOCE	2006- -2010 ^b	2010	2012	2013		FRUIT
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
POWIERZCHNIA ^c w ha — stan w czerwcu <i>AREA^c in ha — as of June</i>						
OGÓŁEM	43709	46081	52723	52818	52465	TOTAL
Truskawki ^d	8201	5547	9341	7831	7810	Strawberries ^d
Maliny ^e	14503	18621	19724	19990	19990	Raspberries ^e
Porzeczki	16318	14453	16763	18515	18448	Currants
Agrest	552	639	617	614	608	Gooseberries
Pozostałe ^f	4136	6821	6278	5868	5609	Others ^f
ZBIORY w t <i>PRODUCTION in t</i>						
OGÓŁEM	187122	230473	288890	290047	289246	TOTAL
Truskawki ^d	38501	46468	51307	58795	58765	Strawberries ^d
Maliny ^e	57417	72175	108482	101546	101546	Raspberries ^e
Porzeczki	70736	87259	96109	96062	95805	Currants
Agrest	2732	2960	4656	4357	4336	Gooseberries
Pozostałe ^f	17736	21611	28336	29287	28794	Others ^f
PLONY z 1 ha w dt <i>YIELDS per 1 ha in dt</i>						
Truskawki ^d	47	84	55	75	75	Strawberries ^d
Maliny ^e	40	39	55	51	51	Raspberries ^e
Porzeczki	43	60	57	52	52	Currants
Agrest	50	46	76	71	71	Gooseberries
Pozostałe ^f	43	32	45	50	51	Others ^f

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. ^e Łącznie z jeżyną bezkończową. ^f Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item „others”. ^e Including thornless blackberry. ^f Chokeberry, northern highbush blueberry, vine, filbert and others.

TABL. 11 (223). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE**

Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010 ^a	2012	2013	2005	2010 ^a	2012	2013	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				

W SZTUKACH
 IN HEADS

Bydło	434931	387014	382694	356956	428331	379393	375959	350809	Cattle
w tym krowy	258610	186035	178035	156990	255352	182831	174863	154156	of which cows
Trzoda chlewna ^b	1269299	997034	635238	569622	1246022	981189	625036	556188	Pigs ^b
w tym lochy	134162	94872	64298	54248	131596	93514	63345	53349	of which sows
Owce	23506	17076	13463	15562	22027	15464	12519	14282	Sheep
w tym maciorki	16825	12349	8616	8550	15681	11089	7966	7820	of which ewes
Konie ^c	41494	29156	23834	23270	40500	28209	23050	22483	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	581714	489688	426352	395523	571830	480138	418574	387701	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w szt.
 PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in heads

Bydło	29,1	28,0	27,2	25,9	30,0	28,3	27,7	26,2	Cattle
w tym krowy	17,3	13,5	12,7	11,4	17,9	13,6	12,9	11,5	of which cows
Trzoda chlewna ^b	84,9	72,1	45,1	41,4	87,2	73,1	46,0	41,5	Pigs ^b
w tym lochy	9,0	6,9	4,6	3,9	9,2	6,9	4,7	4,0	of which sows
Owce	1,6	1,2	1,0	1,1	1,5	1,2	0,9	1,1	Sheep
w tym maciorki	1,1	0,9	0,6	0,6	1,1	0,8	0,6	0,6	of which ewes
Konie ^c	2,8	2,1	1,7	1,7	2,8	2,1	1,7	1,7	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	38,9	35,4	30,3	28,8	40,0	35,8	30,8	28,9	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^{b, c} W latach 2005, 2012 i 2013: ^b – stan w końcu lipca, ^c – dane szacunkowe. U w a g a. Przeliczenia поголівья zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy wykorzystaniu następujących współczynników (mnożników): dla bydła — 0,8, dla trzody chlewnej — 0,15, dla owiec — 0,08, dla koni — 1,0. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285.

^a Data of the Agricultural Census. ^{b, c} In years 2005, 2012 and 2013: ^b — as of the end of July, ^c — estimated data. N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle — 0,8, for pigs — 0,15, for sheep — 0,08, for horses — 1,0. ^d See general notes, item 3 on page 285.

TABL. 12 (224). **DRÓB**^a
 Stan w końcu roku
POULTRY^a
 As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010 ^b	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	5341,9	7475,4	4663,7	4492,5	4271,6	Hens in thous. heads
w tym nioski	2488,8	2256,1	1926,2	1915,8	1793,1	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	20,6	371,5	100,0	108,2	108,2	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	62,6	547,2	350,0	346,2	346,2	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^c w tys. szt.	341,0	540,1	206,1	239,6	238,4	Ducks ^c in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	357,5	540,5	331,5	326,6	319,0	Hens per 100 ha of agricultural land ^d in heads
w tym nioski	166,6	163,1	136,9	139,3	133,9	of which laying hens

^a W wieku powyżej 2 tygodni. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Łącznie z drobiem pozostałym. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285.

^a More than 2 weeks old. ^b Data of the Agricultural Census. ^c Including other poultry. ^d See general notes, item 3 on page 285.

TABL. 13 (225). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO**^a
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK
 IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	72,3	80,5	63,0	65,9	64,4	Cattle (excluding calves)
Cielęta	74,3	83,8	31,2	24,1	23,9	Calves
Trzoda chlewna	1476,4	1278,6	1200,9	1127,4	1111,2	Pigs
Owce	20,6	14,2	7,8	7,4	7,0	Sheep
Konie	8,5	6,0	5,7	3,5	3,4	Horses

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI
 IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	38,5	47,3	35,4	36,1	35,3	Cattle (excluding calves)
Cielęta	6,8	8,4	3,7	3,0	3,0	Calves
Trzoda chlewna	167,6	161,6	168,2	159,4	157,5	Pigs
Owce	0,7	0,4	0,3	0,2	0,2	Sheep
Konie	4,2	3,2	2,8	1,7	1,7	Horses
Drób	61,8	92,5	100,1	95,5	92,7	Poultry
Kozy i króliki	1,2	0,6	0,4	0,3	0,2	Goats and rabbits

^a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

^a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (226). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	212,5	235,9	235,6	224,7	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	201,9	223,4	224,1	213,6	meat and fats
wołowe	20,1	24,7	18,0	18,3	beef
cielęce	4,1	5,1	2,2	1,8	veal
wieprzowe	130,7	126,1	131,2	124,3	pork
baranie	0,3	0,2	0,1	0,1	mutton
końskie	2,3	1,7	1,5	0,9	horseflesh
drobiowe	43,2	64,7	70,1	66,9	poultry
kozy i królicze ^b	1,1	0,9	1,0	1,3	goat and rabbit ^b
podroby	10,6	12,5	11,6	11,1	pluck

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^c w dt
 PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND^c in dt

OGÓŁEM	142,2	170,5	167,5	163,4	TOTAL
---------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

^a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Łącznie z dziczyzną. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285.

^a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b Including game. ^c See general notes, item 3 on page 285.

TABL. 15 (227). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w mln l	1033,3	742,4	746,8	702,5	683,7	in million l
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	69,1	53,7	53,0	51,1	51,0	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4224	4078	4350	4406	4370	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	449,4	462,4	437,6	456,4	425,6	Eggs production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt.	180	191	212	240	240	Average annual number of eggs per laying hen in units

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285.

^a See general notes, item 3 on page 285.

TABL. 16 (228). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
 Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym gospodarstwa indywidualne <i>Of which private farms</i>	SPECIFICATION
W sztukach 2005	168516	167741	<i>In units</i>
2010 ^a	166815	165935	
2013	172286	171550	
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha 2005	8,9	8,5	<i>Agricultural land area^b per tractor in ha</i>
2010 ^a	8,3	8,1	
2013	8,0	7,8	

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

^a *Data of the Agricultural Census.* ^b *See general notes, item 3 on page 285.*

Note. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (229). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH
 ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
**CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS
 IN TERMS OF PURE INGREDIENT**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10 ^a	2011/12	2012/13		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

W TONACH
 IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	149114	146642	173027	183756	178399	<i>Mineral or chemical fertilizers^b</i>
azotowe	80539	79966	94840	101297	98058	<i>nitrogenous</i>
fosforowe	30474	32065	38011	36317	35477	<i>phosphatic</i>
potasowe	38101	34611	40175	46143	44864	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^c	93970	37907	37834	83003	81249	<i>Lime fertilizers^c</i>

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg
 PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg

Nawozy mineralne ^b	99,8	106,0	123,0	133,6	133,2	<i>Mineral or chemical fertilizers^b</i>
azotowe	53,9	57,8	67,4	73,6	73,2	<i>nitrogenous</i>
fosforowe	20,4	23,2	27,0	26,4	26,5	<i>phosphatic</i>
potasowe	25,5	25,0	28,6	33,5	33,5	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^c	62,9	27,4	26,9	60,3	60,7	<i>Lime fertilizers^c</i>

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^b Łącznie z wieloskładnikowymi. ^c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285.

^a *Data of the Agricultural Census 2010.* ^b *Including mixed fertilizers.* ^c *Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.* ^d *See general notes, item 3 on page 285.*

TABL. 18 (230). **WARTOŚĆ SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^{a)})**
VALUE OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^{a)})

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem <i>grand total</i>	w tym od gospodarstw indywidualnych <i>of which from private farms</i>	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
OGÓŁEM	2325144,2	3015832,5	4229937,0	4211085,0	4103386,3	TOTAL
Produkty roślinne	989023,2	1497832,2	2264541,4	2206092,0	2116089,6	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	217514,9	298307,3	565478,8	434619,2	384635,8	Cereals
w tym zboża podstawowe						of which basic cereals
pszenica	194809,2	259175,1	479140,1	348195,7	310565,9	wheat
żyto	153365,3	196033,1	354174,4	236442,9	210805,6	rye
jęczmień	11942,8	16109,0	28483,1	18949,3	14354,2	barley
owies i mieszanki zbożowe	24006,6	34144,9	76680,8	75378,0	71964,8	oats and cereal mixed
pszenżyto	811,4	1409,9	2802,8	4827,2	3366,2	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	4683,1	11478,2	16999,0	12598,3	10075,2	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	215950,3	296374,1	559199,8	431933,8	382316,8	of which basic cereals
pszenica	193309,2	257308,2	472955,9	345588,1	308259,0	wheat
żyto	152709,9	194971,9	351946,0	235441,4	209952,3	rye
jęczmień	11665,1	16096,6	28162,4	18841,5	14256,3	barley
owies i mieszanki zbożowe	23562,9	33724,9	75198,3	74722,7	71351,6	oats and cereal mixed
pszenżyto	771,3	1256,7	2297,0	4566,9	3110,1	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	4599,9	11258,1	15352,3	12015,7	9588,8	Edible pulses ^b
Ziemniaki	2450,2	4553,2	2907,8	3998,1	3998,1	Potatoes
Buraki cukrowe	4877,4	6317,9	7453,3	8769,3	8690,1	Sugar beets
Rzepak i rzepik	308202,5	174696,7	270454,6	301372,3	290313,4	Rape and turnip rape
Warzywa	39787,6	128393,2	134692,1	137709,7	122612,6	Vegetables
Owoce	70527,0	129429,4	146166,8	129009,8	122108,4	Fruit
Produkty zwierzęce .	1336121,1	1518000,3	1965395,6	2004993,0	1987296,7	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	788434,8	984112,2	1289977,6	1292537,9	1285886,9	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	127260,1	184787,2	223764,8	228868,3	228814,1	cattle (excluding calves)
cielęta	15736,6	21681,2	23002,6	18993,6	18970,1	calves
trzoda chlewna	458201,3	469143,1	638042,7	625814,9	625244,1	pigs
owce	2600,8	1677,3	1518,2	1490,5	1490,5	sheep
konie	16790,7	8362,7	11074,1	10649,6	10626,5	horses
drób	167845,3	298460,6	392575,2	406721,0	400741,7	poultry
Mleko krowie	527532,6	515122,0	659681,2	694423,7	684000,8	Cow milk
Jaja kurze konsumpcyjne.....	48,9	2287,8	1346,6	633,7	11,2	Consumer hen's eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł						
OGÓŁEM	2180	3006	3061	3064	TOTAL
Produkty: roślinne	1083	1609	1064	1580	Products: crop
zwierzęce	1098	1397	1457	1484	animal

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. ^b Bez materiału siewnego. ^c W wadze żywej. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 285.

^a Paid to suppliers; excluding VAT. ^b Excluding sowing. ^c In live weight. ^d See general notes, item 3 on page 285.

TABL. 19 (231). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem <i>total</i>	w tym od gospodarstw indywi- dualnych <i>of which from private farms</i>	
Zboża w t	634946	527381	682937	584587	513008	<i>Cereals in t</i>
w tym zboża pod- stawowe	576201	470249	566561	453790	401980	<i>of which basic cere- als</i>
pszenica	443929	332129	409426	294172	260334	<i>wheat</i>
żyto	46173	40666	40319	32963	25262	<i>rye</i>
jęczmień	66724	67738	90603	99896	95586	<i>barley</i>
owies i mieszanki zbożowe	3162	4037	4509	8748	6104	<i>oats and cereal mixed</i>
pszenżyto	16213	25679	21704	18011	14694	<i>triticale</i>
w tym zboża konsump- cyjne i paszowe	631167	524420	676675	581106	509777	<i>of which consumer and for feeds cereals</i>
w tym zboża pod- stawowe	572498	467318	560372	450354	398759	<i>of which basic cere- als</i>
pszenica	442285	330453	407279	292942	259195	<i>wheat</i>
żyto	45347	40645	39970	32741	25061	<i>rye</i>
jęczmień	65869	67123	89085	99142	94857	<i>barley</i>
owies i mieszanki zbożowe	3040	3724	3850	8372	5735	<i>oats and cereal mixed</i>
pszenżyto	15957	25373	20188	17157	13911	<i>triticale</i>
Strączkowe kon- sumpcyjne ^a w t	1720	1585	844	810	810	<i>Edible pulses^a in t</i>
Ziemniaki w t	24148	25369	29986	23543	23410	<i>Potatoes in t</i>
Buraki cukrowe w t	1738470	1613298	1739797	1851169	1782186	<i>Sugar beets in t</i>
Rzepak i rzepik ^a w t	55288	99727	69894	104842	94325	<i>Rape and turnip rape^a in t</i>
Warzywa w t	153065	166031	208637	167663	162292	<i>Vegetables in t</i>
Owoce w t	225351	340625	656483	580566	578735	<i>Fruit in t</i>
Żywiec rzeźny ^b w t	211890	250038	247004	247598	246390	<i>Animals for slaughter^b in t</i>
bydło (bez cieląt)	31689	38784	32936	33729	33720	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	1534	2487	2072	1872	1870	<i>calves</i>
trzoda chlewna	123268	122306	118186	117791	117677	<i>pigs</i>
owce	394	250	213	230	230	<i>sheep</i>
konie	2540	1525	1449	1378	1373	<i>horses</i>
drób	52465	84686	92148	92598	91520	<i>poultry</i>
Żywiec rzeźny w przeli- czeniu na mięso (łąc- nie z tłuszczami) ^c w t ..	152009	177442	175541	175803	174950	<i>Animals for slaughter in terms of meat (includ- ing fats)^c in t</i>
Mleko krowie w tys. l	613783	507491	553965	519878	510659	<i>Cow milk in thous. l</i>
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	248	11919	3588	2335	30	<i>Consumer hen's eggs in thous. units</i>

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze po-
bojowej ciepłej.

^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (232). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem <i>Certified</i>		W okresie przestawiania <i>Under conversion</i>	
	gospodarstwa <i>farms</i>	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha <i>organic agricultural land in ha</i>	gospodarstwa <i>farms</i>	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha <i>organic agricultural land in ha</i>
2005	230	3058	543	7818
2010	1386	23538	576	11316
2012	1613	28164	561	9302
2013	1620	29728	620	3656

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (233). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE W ŁOWIECKIM ROKU GOSPODARCZYM^a**

Stan w dniu 10 III

MAJOR GAME SPECIES IN HUNTING ECONOMIC YEAR^a

As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2012/13	2013/14	GAME SPECIES
	W SZTUKACH		IN HEADS		
Łosie	725	1838	2342	2745	Moose
Daniele	103	157	362	371	Fallow deer
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	3,6	5,6	7,6	7,9	Deer
Sarny	37,9	50,9	57,3	54,9	Roe deer
Dziki	6,9	15,8	17,8	17,5	Wild boars
Lisy	20,6	21,2	20,5	18,5	Foxes
Zajęce	46,1	55,6	65,2	70,6	Hares
Bażanty	28,6	40,2	43,8	44,9	Pheasants
Kuropatwy	38,7	33,1	28,1	27,4	Partridges

^a Dane szacunkowe; dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Stan w dniu 31 III; dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data; concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b As of 31 III; data excluding centres of game breeding managed by the State Forests

Source: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (234). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH W ŁOWIECKIM ROKU GOSPODARCZYM**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES IN HUNTING ECONOMIC YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
	w sztukach		in heads		
Łosie	–	–	–	–	Moose
Daniele	7	–	31	43	Fallow deer
Jelenie	714	963	1587	1831	Deer
Sarny	5762	8020	10093	10038	Roe deer
Dziki	3596	11984	13612	12816	Wild boars
Lisy	13361	11475	11516	7768	Foxes
Zająca	3800	1441	1715	1452	Hares
Bazanty	4451	4113	5061	5070	Pheasants
Kuropatwy	1147	273	40	54	Partridges

^a Dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests

S o u r c e: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (235). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE W ŁOWIECKIM ROKU GOSPODARCZYM^a**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS IN HUNTING ECONOMIC YEAR^a
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^c	114	120	120	119	number ^c
członkowie ^d	6433	6870	6997	7099	members ^d
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	324	323	323	309	number
powierzchnia ogółem w tys. ha	2111,3	2111,2	2105,5	1971,5	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych ...	479,5	485,8	485,0	452,3	of which in forest land

^a Dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Stan w dniu 31 III. ^c Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. ^d Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b As of 31 III. ^c Data grouped according to the seat of hunting club. ^d Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo Forestry

TABL. 24 (236). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w ha	571956	585811	588547	587850	TOTAL in ha
Lasy	563572	577347	580059	579370	Forests
Publiczne	342893	344989	344905	342939	Public
zalesione	339060	340582	339923	338717	wooded
niezalesione	3833	4407	4982	4222	non-wooded
własność Skarbu Państwa	341965	343887	343610	341636	owned by the State Treasury
zalesione	338137	339484	338632	337422	wooded
niezalesione	3828	4403	4979	4215	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwo- wych	322390	323396	323471	324813	managed by the State For- ests
zalesione	319375	319977	319468	320767	wooded
niezalesione	3015	3419	4003	4047	non-wooded
parki narodowe	12008	12030	12033	12073	national parks
zalesione	11847	11870	11873	11923	wooded
niezalesione	161	161	161	150	non-wooded
własność gmin	928	1101	1295	1303	owned by gmina
zalesione	924	1098	1292	1295	wooded
niezalesione	4	4	3	8	non-wooded
Prywatne	220679	232359	235154	236431	Private
zalesione	218035	230016	233115	234374	wooded
niezalesione	2644	2343	2039	2057	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	8384	8464	8488	8479	Land connected with silvicol- ture
LESISTOŚĆ w %	22,4	23,0	23,1	23,1	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUN- TÓW LEŚNYCH W PO- WIERZCHNI LĄDOWEJ WO- JEWÓDZTWA w %	22,9	23,5	23,6	23,6	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOI- VODSHIP in %

Uwaga do tablic 25, 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2009–2013 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 25, 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2009–2013 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 25 (237). **POWIERZCHNIA LASÓW****FOREST AREAS****A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW****BY AGE OF TREE STANDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area							
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in renewal class ^a with a trough fell construction
			w klasie wieku in age group						
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	
OGÓŁEM	580059	97,3	9,4	15,7	27,4	25,8	12,4	4,9	1,7
TOTAL									
w tym: / of which:									
W zarządzie Lasów Państwowych	323471	98,8	10,3	14,8	22,8	28,5	13,9	6,3	2,2
Managed by the State Forests									
Lasy prywatne	235154	95,4	7,6	17,8	34,1	23,5	10,6	1,3	0,5
Private forests									

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE**BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which			SPECIFICATION
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
		w ha in ha	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	580059	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	323882	55,8	57,4	54,6	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	311962	53,8	55,0	52,8	pine
świerk	4279	0,7	0,7	0,8	spruce
jodła	5218	0,9	1,0	0,9	fir
Drzewa liściaste	256177	44,2	42,6	45,4	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	14916	2,6	2,3	2,3	beech
dąb	81251	14,0	16,3	11,6	oak
grab	35355	6,1	4,4	8,6	hornbeam
brzoza	49296	8,5	7,1	9,2	birch
olsza	44315	7,6	7,9	6,9	alder
osika	14378	2,5	1,6	4,0	aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (238). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerobowej in renewal class ^c with a trough fell construction	prze- stos- uje ^b hold- over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81– –100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM TOTAL	147377,9	99,8	0,6	9,5	28,5	31,9	17,7	8,4	2,4	0,8
w tym: / of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych Managed by the State Forests	88102,1	100,0	0,4	8,2	22,5	35,5	19,8	10,3	2,5	0,8
Lasy prywatne Private forests	52264,8	99,5	0,8	12,4	40,2	28,9	14,1	2,0	0,3	0,8

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber	W tym Of which			SPECIFICATION
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
		w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM TOTAL	147377,9	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	93694,0	63,5	66,0	59,2	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	91095,7	61,8	63,8	58,1	pine
świerk	508,9	0,3	0,4	0,2	spruce
jodła	1441,6	1,0	1,2	0,7	fir
Drzewa liściaste	53683,9	36,5	34,0	40,8	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	5394,3	3,7	2,9	3,4	beech
dąb	15671,3	10,6	12,1	9,4	oak
grab	7738,4	5,3	3,3	8,9	hornbeam
brzoza	7821,3	5,3	4,8	6,4	birch
olsza	10479,9	7,1	7,4	6,3	alder
osika	3063,6	2,1	1,3	3,6	aspen

^a W korze. ^b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. ^c Łącznie z klasą do odnowienia.
 Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Overbark. ^b Trees not felled in the assumed through fell order. ^c Including regeneration class.
 S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (239). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	las publiczne <i>public forests</i>		las prywatne ^d <i>private forests^d</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	159	144	139	131	131	131	–	<i>Production area of forest nurseries (as of 31 XII)</i>
Odnowienia i zalesienia	2822	2158	2883	2600	2125	2122	476	<i>Renewals and afforestations</i>
odnowienia	2179	1762	2488	2240	2118	2115	122	<i>renewals</i>
sztuczne	1998	1547	2017	1812	1768	1766	44	<i>artificial</i>
zrębów ^b	1936	1481	1977	1763	1751	1750	12	<i>felling sites^b</i>
halizn i płazowin	61	67	39	49	17	16	32	<i>blanks and irregularly stocked open stands</i>
naturalne	181	215	471	428	350	349	78	<i>natural</i>
zalesienia ^c	643	396	395	360	7	7	354	<i>afforestations^c</i>
Poprawki i uzupełnienia ^d	305	245	287	209	167	166	42	<i>Corrections and supplements^d</i>
Pielęgnowanie ^e	16505	13073	15329	15927	14394	14371	1533	<i>Tending^e</i>
w tym:								<i>of which:</i>
upraw	13081	10814	12353	13143	11625	11615	1518	<i>crops</i>
młodników	3255	1872	2938	2756	2756	2756	–	<i>greenwoods</i>
wprowadzanie podszytów ^f	88	4	20	–	–	–	–	<i>introduction of undergrowth^f</i>
Melioracje	1985	2403	2556	2433	2433	2433	–	<i>Drainage</i>

^a Dane szacunkowe. ^b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. ^c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. ^d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. ^e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. ^f Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

^a Estimated data. ^b Including renewals protected by tree stands. ^c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. ^d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinning. ^e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. ^f Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (240). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>			lasy prywatne <i>private forests</i>
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
OGÓŁEM w dam ³							TOTAL in dam ³	
Grubizna	1443,6	1446,6	1655,3	1712,9	1558,0	1556,9	154,9 Timber	
Grubizna iglasta	947,0	957,1	1051,1	1100,6	1002,9	1002,3	97,7 <i>Coniferous</i>	
w tym drewno:							<i>of which:</i>	
wielkowymiarowe	510,2	532,2	615,9	599,2	521,8	521,4	77,4 <i>large-size wood</i>	
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	340,4	322,7	325,0	378,8	366,8	366,6	12,1 <i>medium-size wood for industrial uses</i>	
Grubizna liściasta	496,6	489,5	604,2	612,3	555,1	554,6	57,2 <i>Non-coniferous</i>	
w tym drewno:							<i>of which:</i>	
wielkowymiarowe	191,1	151,6	183,9	179,5	148,0	147,8	31,4 <i>large-size wood</i>	
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	218,1	242,6	280,3	288,7	277,5	277,4	11,2 <i>medium-size wood for industrial uses</i>	
Drewno małowymiarowe^b	38,0	39,9	54,2	58,5	58,5	58,5	– Slash^b	
Do przerobu przemysłowego	1,4	0,5	0,6	0,8	0,8	0,8	– <i>Slash for industrial uses</i>	
Opałowe	36,6	39,4	53,6	57,7	57,7	57,7	– <i>Slash for fuel</i>	
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m ³	256,2	250,6	285,4	295,7	454,3	455,7	65,5 TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m ³	

^a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. ^b Wyłącznie w lasach publicznych.
Uwaga. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

^a Excluding logging (large timber) from plantings. ^b Exclusively in public forests.
Note. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (241). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ**
TREES AND SHRUPS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym na grun- tach prywat- nych <i>of which on private land</i>	
Powierzchnia produkcyjna szkółek zadrzewieniowych ^a w ha	24	25	15	15	–	Production area of nurseries ^a in ha
Sadzenie w szt.:						Plantings in units of:
drzew	38307	35232	23100	25212	12607	trees
krzewów	20801	24664	12910	24293	4963	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^b w m ³	57718	98210	103544	104283	72370	Removals (timber) ^b in m ³
grubizna iglasta	3223	15953	19129	16323	13112	coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	1471	7290	11924	9046	7212	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	54495	82257	84415	87960	59258	non-coniferous
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	16185	25044	26062	33291	20740	of which large-size general purpose wood

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

^a As of 31 XII. ^b Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (242). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pożary	575	156	489	230	Number of fires
w tym: podpalenia	218	42	116	65	of which: arson
nieostrożność dorosłych ..	327	97	324	144	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	292,3	61,6	373,6	95,2	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	114,6	24,2	85,4	40,6	of which: arson
nieostrożność dorosłych ..	164,3	31,9	273,1	49,4	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,5	0,4	0,8	0,4	Average forest areas burned by fire in ha

^a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

^a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

Source: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 3-5 uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczone do wyżej wymienionych sekcji), a ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 25.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług (PKWiU).

W niektórych przypadkach wprowadzono tzw. „pozycje niezgodne” z grupowaniami PKWiU, które stanowią:

- sumę niektórych pozycji PKWiU lub ich części,
- pozycję zbiorczą utworzoną w oparciu o inne niż występujące w PKWiU, kryteria.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano również skrócone nazwy.

CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

In tables 3-5 were included budgetary entities and establishments and auxiliary units of budgetary entities (included in the above mentioned sections), and data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of the kind of activity as classified according to NACE rev. 2

2. Data were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services (PKWiU).

In some cases the so-called inconsistent with PKWiU codes items were introduced. They comprise however:

- the sum of some PKWiU positions or the sum of their parts,
- collective item based on other criteria than the ones which are in PKWiU.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 27.

Jako **cenę stałą** w 2013 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

2. Dane według grup PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 25.

4. Sold production concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 27.

As constant prices in 2013 were adopted 2010 constant prices (2010 average current prices).

5. Data regarding average employment and average monthly gross wages and salaries concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the section “Construction”, employing more than 9 persons.

2. Data according to NACE rev. 2 groups were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.

3. Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów — wykonane siłami własnymi systemem zleceń przez podmioty budowlane na rzecz obcych zlecających.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytku według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o budynkach oddanych do użytkowania (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków — budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków — budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Sales of construction and assembly production concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration — conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contracts system for out side clients.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

5. Data on buildings completed (by all investors) concerns:

- within the scope of the number of buildings — newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings — newly built and expanded buildings (the expanded part only) .

6. Data regarding average employment and average monthly wages and salaries concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, appointment, promotion or selection) or service relation and includes full-time and part-time paid employees, within the country, calculated as full-time employment.

Przemysł Industry

TABL. 1 (243). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
	w mln zł			in mln zł	
OGÓŁEM	15999,4	22631,3	28289,0	29599,5	105,7
TOTAL					
w tym: of which:					
Przetwórstwo przemysłowe	13433,4	16351,6	20574,5	21326,3	105,0
<i>Manufacturing</i>					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych	4013,2	5303,2	6222,2	6639,4	106,0
<i>Manufacture of food products</i>					
Produkcja napojów	630,1	1188,7	1331,0	1439,2	117,3
<i>Manufacture of beverages</i>					
Produkcja wyrobów tekstylnych	58,5	40,1	41,9	50,3	120,0
<i>Manufacture of textiles</i>					
Produkcja odzieży	260,0	209,3	255,3	249,8	102,3
<i>Manufacture of wearing apparel</i>					
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	82,2	107,1	103,4	137,1	132,6
<i>Manufacture of leather and related products</i>					
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	494,1	526,8	615,2	623,3	101,5
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>					
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	311,9	418,0	542,8	627,7	115,9
<i>Manufacture of paper and paper products</i>					
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	116,6	246,3	225,3	253,1	112,5
<i>Printing and reproduction of recorded media</i>					
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	86,4	120,4	165,7	201,1	122,1
<i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ..	314,6	480,7	657,7	603,8	92,8
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>					
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	874,0	610,9	608,6	614,4	112,1
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>					
Produkcja metali	185,6	183,2	385,3	250,3	68,4
<i>Manufacture of basic metals</i>					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	548,7	1062,0	1368,8	1236,2	89,1
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	997,3	983,6	1142,8	1266,4	116,2
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	265,2	464,2	528,3	606,5	113,0
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi- trailers</i>					
Produkcja mebli	1370,8	1059,6	1002,3	1008,5	97,5
<i>Manufacture of furniture</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (244). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	15999,4	22631,3	28289,0	29599,5	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	2007,2	2788,9	3575,0	3620,3	49 persons and less
50-249	4449,9	5504,7	6472,0	6808,6	50-249
250 osób i więcej	9542,4	14337,7	18242,0	19170,6	250 persons and more

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (245). **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF MAJOR PRODUCTS^a

WYROBY	2005	2010	2012	2013		PRODUCTS
				ogółem total	udział w produkcji krajowej w % share in domestic production in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t:
bydła i cieląt	34,3	28,0	17,6	16,0	7,5	cattle and calves
trzodły chlewnej	67,4	70,0	63,6	71,6	6,1	pigs
Soki owocowe i warzywne w tys. t	41,4	24,7	61,9	59,7	6,7	Fruit and vegetables juice in thous. t
Masło oraz inne tłuszcze otrzymane z mleka w tys. t	12,3	17,9	20,1	21,6	12,5	Butter and other fats from milk in thous. t
Mleko płynne przetworzone w tys. hl	1005,5	864,0	956,3	590,7	2,0	Processed liquid milk in thous. hl
Sery podpuszczkowe dojrzewające w tys. t	26,0	26,2	34,8	39,5	12,6	Rennet ripening cheese in thous. t
Ser świeży niedojrzewający i twaróg w tys. t	21,5	20,3	21,2	18,1	4,5	Non-ripening fresh cheese and cottage in thous. t
Mąka pszenna w tys. t	231,0	286,0	262,1	276,3	12,4	Wheat flour in thous. t
Mąka żytnia w tys. t	14,2	17,8	15,9	15,4	7,0	Rye flour in thous. t
Sukienki, spódnice, spodnicospodnie w tys. szt.	704	1083	908	1002	23,0	Dresses, skirts and trousers in thous. units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry w tys. par	828	682	636	720	6,1	Footwear with leather uppers in thous. pairs
Tarcica iglasta w dam ³	74,1	83,2	77,0	75,0	1,9	Coniferous sawnwood in dam ³
Tarcica liściasta w dam ³	27,7	20,4	28,0	33,0	7,4	Leafy sawnwood in dam ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi drewniane w tys. m ²	963,1	532,1	792,8	746,5	5,6	Wooden windows, doors, window-frames and thresholds in thous. m ²

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); w wadze poubojowej ciepłej.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Including meat, fats, offal animal disposal unfit for human consumption.

TABL. 4 (246). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
OGÓŁEM TOTAL	83936	92481	91071	90468
sektor publiczny <i>public sector</i>	25052	17106	12667	12113
sektor prywatny <i>private sector</i>	58884	75376	78404	78355
w tym: <i>of which:</i>				
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	68851	67250	65903	65203
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych <i>Manufacture of food products</i>	18855	19173	18554	17897
Produkcja napojów <i>Manufacture of beverages</i>	975	1103	1153	1292
Produkcja wyrobów tekstylnych <i>Manufacture of food products</i>	626	219	423	369
Produkcja odzieży <i>Manufacture of wearing apparel</i>	6938	3920	3643	3379
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^A <i>Manufacture of leather and related products</i>	975	1045	825	902
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^A <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^A</i>	4048	3536	3259	3342
Produkcja papieru i wyrobów z papieru <i>Manufacture of paper and paper products</i>	1256	1513	1599	1616
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji <i>Printing and reproduction of recorded media</i>	660	776	764	794
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^A <i>Manufacture of pharmaceutical products^A</i>	573	694	752	764
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych <i>Manufacture of rubber and plastic products</i>	1667	2239	2531	2442
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	3425	3080	2976	2967
Produkcja metali <i>Manufacture of basic metals</i>	665	527	712	530
Produkcja wyrobów z metali ^A <i>Manufacture of metal products^A</i>	3702	5150	5725	5167
Produkcja maszyn i urządzeń ^A <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	6870	5935	5749	6398
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	1190	1235	1304	1317
Produkcja mebli <i>Manufacture of furniture</i>	5314	5487	5380	5389

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (247). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
OGÓŁEM	2129,70	3166,22	3497,08	3608,41
TOTAL				
sektor publiczny	2921,71	4010,03	3831,21	3961,29
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	1792,74	2974,68	3443,10	3553,86
<i>private sector</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
Przetwórstwo przemysłowe	1868,23	2557,75	2868,51	2991,63
Manufacturing				
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych	1684,45	2312,53	2526,92	2685,12
<i>Manufacture of food products</i>				
Produkcja napojów	2728,50	3572,61	3555,70	3769,87
<i>Manufacture of beverages</i>				
Produkcja wyrobów tekstylnych	1186,42	1721,58	1665,01	1772,18
<i>Manufacture of food products</i>				
Produkcja odzieży	1079,76	1509,03	1754,83	1858,01
<i>Manufacture of wearing apparel</i>				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1237,56	1779,15	1845,41	1885,51
<i>Manufacture of leather and related products</i>				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1487,17	2155,59	2356,28	2399,05
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2014,66	2688,97	3110,15	3294,38
<i>Manufacture of paper and paper products</i>				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1594,96	2798,51	2500,22	2571,31
<i>Printing and reproduction of recorded media</i>				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	2937,90	3826,04	3775,79	3726,11
<i>Manufacture of pharmaceutical products^Δ</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1492,29	2131,55	2298,87	2351,94
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	2049,34	2586,53	2604,02	2640,26
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja metali	2046,40	2691,10	3099,52	2721,62
<i>Manufacture of basic metals</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1773,97	2468,60	2835,24	2961,80
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	2175,51	2642,55	3086,86	3206,92
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	1955,38	3257,54	3204,81	3410,66
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>				
Produkcja mebli	1887,79	2390,12	2643,55	2669,24
<i>Manufacture of furniture</i>				

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo*Construction*

TABLE 6 (248). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł <i>in mln zł</i>				w odsetkach <i>in percent</i>	
OGÓŁEM	1347,2	3044,7	3699,2	3020,4	100,0	TOTAL
Budowa budynków ^Δ	430,4	1252,0	1410,2	1111,6	36,8	<i>Construction of buildings</i>
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	598,3	1173,5	1423,1	1113,6	36,9	<i>Civil engineering</i>
Roboty budowlane specjalistyczne	318,5	619,2	865,9	795,3	26,3	<i>Specialised construction activities</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubelskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABLE 7 (249). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
		<i>Works with an investment character</i>	<i>Works with a renovation (restoration) character</i>	
w mln zł <i>in mln zł</i>				
OGÓŁEM				TOTAL
2005	1347,2	970,5	376,7	
2010	3044,7	1951,8	1092,8	
2012	3699,2	2832,5	866,7	
2013	3020,4	2149,0	871,5	
Budynki	1643,0	1176,8	466,2	Buildings
Budynki mieszkalne	634,2	505,7	128,5	<i>Residential buildings</i>
budynki mieszkalne jednorodzinne ..	51,2	31,4	19,8	<i>one-dwelling buildings</i>
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańowe	542,2	445,8	96,5	<i>two- and more dwelling buildings</i>
budynki zbiorowego zamieszkania ..	40,7	28,6	12,2	<i>residences for communities</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubelskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (249). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE
OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
	<i>Total</i>	<i>Works with an investment character</i>	<i>Works with a renovation (restoration) character</i>	
	w mln zł		in mln zł	
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	1008,8	671,1	337,7	<i>Non-residential buildings</i>
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	23,9	18,1	5,8	<i>hotels and similar buildings</i>
budynki biurowe	130,1	93,1	37,1	<i>office buildings</i>
budynki handlowo-usługowe	217,1	133,0	84,1	<i>wholesale and retail trade buildings</i>
budynki transportu i łączności	24,1	20,2	3,9	<i>traffic and communication buildings</i>
budynki przemysłowe i magazynowe	329,3	214,1	115,1	<i>industrial buildings and warehouses</i>
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	208,6	132,9	75,7	<i>public entertainment, education, hospital or institutional care buildings</i>
pozostałe budynki niemieszkalne	75,6	59,6	16,1	<i>other non-residential buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej ...	1377,5	972,2	405,3	Civil engineering works
w tym:				<i>of which:</i>
Infrastruktura transportu	666,4	372,6	293,8	<i>Transport infrastructures</i>
w tym:				<i>of which:</i>
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	560,2	295,0	265,2	<i>highways, streets and roads</i>
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	37,3	26,9	10,4	<i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>
budowle wodne	22,5	15,1	7,4	<i>harbours, waterways, dams and other waterworks</i>
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	516,7	446,2	70,5	<i>Pipelines, communication and electricity lines</i>
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	187,9	153,6	34,4	<i>long-distance pipelines, communication and electricity power lines</i>
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	328,7	292,6	36,1	<i>local pipelines and cables</i>
w tym oczyszczalnie wód i ścieków	69,7	54,5	15,2	<i>of which waste water and water treatment plants</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubelskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (250). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA** ^a
BUILDINGS COMPLETED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Budynki ^b	3941	4428	5378	5117	Buildings ^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	3160	3403	4014	3730	<i>of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings</i> ^c
miasta	1631	1326	1507	1360	<i>urban areas</i>
wieś	2310	3102	3871	3757	<i>rural areas</i>
W tym budynki indywidualne ^d	3715	4146	4925	4781	<i>Of which private buildings</i> ^d
miasta	1468	1146	1236	1139	<i>urban areas</i>
wieś	2247	3000	3689	3642	<i>rural areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	3084	3330	3859	3639	<i>one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings</i> ^c
niemieszkalne	630	815	1065	1046	<i>non-residential</i>
w tym gospodarstw rolnych ...	255	396	539	533	<i>of which farm buildings</i>
Kubatura ^e w dam ³	5252,1	6004,9	8238,6	7217,6	Cubic volume ^e in dam ³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	2875,1	2980,2	3696,2	3605,4	<i>of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings</i> ^c
miasta	2978,2	2818,7	3544,3	3446,1	<i>urban areas</i>
wieś	2273,9	3186,2	4694,3	3771,5	<i>rural areas</i>
W tym budynki indywidualne ^d	3364,2	3614,6	4546,9	4381,2	<i>Of which private buildings</i> ^d
miasta	1450,2	1118,4	1364,5	1176,1	<i>urban areas</i>
wieś	1914,0	2496,2	3182,4	3205,1	<i>rural areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	2291,8	2365,4	2862,9	2728,5	<i>one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings</i> ^c
niemieszkalne	1061,7	1246,5	1679,8	1626,8	<i>non-residential</i>
w tym gospodarstw rolnych ...	320,3	464,7	834,1	897,5	<i>of which farm buildings</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 315. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. ^e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 315. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. ^e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (251). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^b					
Budynki mieszkalne	3161	3404	4017	3826	Residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkania ^c	3160	3403	4014	3730	<i>One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings^c</i>
w tym jednorodzinne	3064	3318	3862	3597	<i>of which one-dwelling buildings</i>
Budynki zbiorowego zamieszkania	1	1	3	–	<i>Residences for communities</i>
Budynki niemieszkalne	780	1024	1361	1291	Non-residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	10	17	94	21	<i>Hotels and similar buildings</i>
Budynki biurowe	11	20	23	52	<i>Office buildings</i>
Budynki handlowo-usługowe	189	182	183	174	<i>Wholesale and retail trade buildings</i>
Budynki łączności, dworców i terminali	–	2	11	6	<i>Communication buildings, stations, terminals and associated buildings</i>
Budynki garaży	126	194	253	278	<i>Garage buildings</i>
Budynki przemysłowe	38	33	43	46	<i>Industrial buildings</i>
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	91	95	128	122	<i>Reservoirs, silos and warehouses</i>
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	8	26	11	4	<i>Public entertainment buildings, museums and libraries</i>
Budynki szkół i instytucji badawczych	21	7	16	7	<i>School, university and research buildings</i>
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	13	7	14	10	<i>Hospital or institutional care buildings</i>
Budynki kultury fizycznej	11	25	16	12	<i>Sport halls</i>
Budynki gospodarstw rolnych	259	402	552	542	<i>Non-residential farm buildings</i>
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2	2	2	2	<i>Buildings used as places of worship and for religious activities</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 315. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

^a See general notes, item 5 on page 315. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 9 (251). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
KUBATURA ^b w dam ³ CUBIC VOLUME ^b in dam ³					
Budynki mieszkalne	2886,8	2993,8	3740,7	3631,7	Residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	2875,1	2980,2	3696,2	3605,4	<i>One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings^c</i>
w tym jednorodzinne	2239,0	2230,5	2636,0	2516,3	<i>of which one-dwelling buildings</i>
Budynki zbiorowego zamieszkania	11,7	13,6	44,5	0,5	<i>Residences for communities</i>
Budynki niemieszkalne	2365,4	3011,1	4497,9	3585,9	Non-residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	21,7	98,7	191,2	105,6	<i>Hotels and similar buildings</i>
Budynki biurowe	42,3	151,2	113,4	261,1	<i>Office buildings</i>
Budynki handlowo-usługowe	551,1	635,8	919,4	712,8	<i>Wholesale and retail trade buildings</i>
Budynki łączności, dworców i terminali	–	15,2	115,4	19,0	<i>Communication buildings, stations, terminals and associated buildings</i>
Budynki garaży	50,1	46,1	92,3	106,6	<i>Garage buildings</i>
Budynki przemysłowe	487,1	459,8	411,6	342,2	<i>Industrial buildings</i>
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	340,5	680,9	697,2	783,7	<i>Reservoirs, silos and warehouses</i>
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	32,5	91,8	58,4	40,8	<i>Public entertainment buildings, museums and libraries</i>
Budynki szkół i instytucji badawczych	246,7	163,5	181,5	98,9	<i>School, university and research buildings</i>
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	147,0	38,0	27,9	63,6	<i>Hospital or institutional care buildings</i>
Budynki kultury fizycznej	84,3	144,3	104,7	115,1	<i>Sport halls</i>
Budynki gospodarstw rolnych	325,3	472,1	1535,5	927,9	<i>Non-residential farm buildings</i>
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	29,7	2,9	33,5	5,6	<i>Buildings used as places of worship and for religious activities</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 315. ^b Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

^a See general notes, item 5 on page 315. ^b Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 10 (252). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	13121	18846	20862	18476	Average paid employment
sektor publiczny	1225	224	581	602	public sector
sektor prywatny	11896	18622	20282	17874	private sector
Budowa budynków ^Δ	4614	7512	7320	6088	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	5433	6467	7929	7311	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	3074	4868	5614	5077	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	1900,49	2637,02	2991,01	3112,27	Average monthly gross wages and salaries
sektor publiczny	2024,48	2357,07	3525,53	3682,38	public sector
sektor prywatny	1887,72	2640,39	2975,56	3093,06	private sector
Budowa budynków ^Δ	1637,03	2335,77	2525,46	2685,52	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2212,63	3002,99	3723,46	3814,83	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	1744,25	2615,15	2563,04	2612,28	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII

TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do dróg krajowych zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

CHAPTER XVII

TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day. **The railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Municipal roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Za 2005 r. informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** prezentowane są na podstawie danych organów rejestrujących pojazdy (tj. starostw powiatowych) ujętych w systemie „Pojazd”, a od 2010 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Od 2011 r. dane obejmują pojazdy posiadające pozwolenia czasowe wydane w końcu danego roku.

4. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. **Transport samochodowy zarobkowy** obejmuje podmioty w których usługi transportu samochodowego stanowią podstawową działalność gospodarczą, z tym że dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborom komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

6. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Łączność

1. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego) oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej — sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

Non-municipal roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. For 2005, information on **registered vehicles and tractors** has been presented according to on the base of data of the registering bodies (i.e. powiat starosta offices) containing in “Pojazd” system, while since 2010 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Interior. Since 2011 data include vehicles having temporary permission given by the ending of reference year.

4. **A bus line** is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

5. **Hire or reward road transport** includes entities in which road transport services comprise the basis economic activity but data regarding transport of passengers do not include transport by urban road transport fleet (of which taxis).

6. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Communications

1. Information regarding communications, in tangible terms, concerns the post operators, i.e. appointed operator (until 2012 the public operator) as well as operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks — networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. Placówkę pocztową stanowi jednostka organizacyjna operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego) lub jego agenta, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych.

3. Usługi łączności obejmują usługi opłacone, wolne od opłat i służbowe.

Dane dotyczące przesyłek listowych obejmują: listy, kartki pocztowe, druki, druki bezadresowe, ankiety i pakieciki nadawane jako przesyłki listowe w rozumieniu cenników za usługi pocztowe (w ruchu krajowym i zagranicznym).

4. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

2. Post office represents an organizational unit of the appointed operator (up to 2012 – public operator) or its agent, in which the sender can conclude a contract for the provision of postal services or who delivers to the addressees of the consignment or the amount of money specified in the postal transfers.

3. Communication services include services paid for, free of charge and official.

Data concerning letters include: letters, post cards, forms, bulk mailings, questionnaires and small packets sent as letters in terms of the price rate for postal services (domestic and foreign mail).

4. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (253). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**

Stan w dniu 31 XII

RAILWAY LINES OPERATED^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w km		in km		
OGÓŁEM	1071	1039	1045	1027	TOTAL
Normalnotorowe ^b	1021	1039	1045	1027	Standard gauge ^b
w tym zelektryfikowane	410	409	416	413	of which electrified
jednotorowe	644	662	666	648	single track
dwi i więcej torowe	377	377	379	379	double and more tracks
Wąskotorowe	50	–	–	–	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej	4,3	4,1	4,2	4,1	Per 100 km² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. ^b Łącznie z szerokotorowymi.

^a Data concern PKP network and other entities managing railway network.. ^b Including wide gauge.

TABL. 2 (254). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**

Stan w dniu 31 XII

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
w km in km						
OGÓŁEM	18158,3	20217,1	20689,1	21223,9	20225,3	TOTAL
miejskie	2102,9	2435,8	2459,2	2494,0	2451,2	urban
zamiejskie	16055,4	17781,3	18229,9	18729,9	17774,1	out-of-town
Krajowe	1059,5	1058,2	1059,6	1076,5	1076,3	Domestic
miejskie	205,2	192,8	194,1	194,3	194,1	urban
zamiejskie	854,3	865,4	865,5	882,2	882,2	out-of-town
Wojewódzkie	2214,2	2208,1	2209,7	2215,8	2215,3	Voivodship
miejskie	223,9	230,7	232,1	231,9	231,9	urban
zamiejskie	1990,3	1977,4	1977,6	1983,9	1983,3	out-of-town
Powiatowe	9186,6	9261,9	9238,5	9221,5	9163,1	Powiat
miejskie	686,5	701,3	705,5	707,4	705,3	urban
zamiejskie	8500,1	8560,6	8533,0	8514,1	8457,8	out-of-town
Gminne	5698,0	7688,9	8181,3	8710,1	7770,7	Gmina
miejskie	987,3	1311,0	1327,5	1360,4	1319,9	urban
zamiejskie	4710,7	6377,9	6853,8	7349,7	6450,8	out-of-town

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

TABL. 3 (255). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
 Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	976130	1322252	1426531	1475294	TOTAL
w tym:					of which:
Samochody osobowe	642550	905627	988217	1024918	Passenger cars
Autobusy	5188	6198	6345	6495	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	109740	145217	156402	160650	Lorries and road tractors ^b
Ciągniki balastowe i rolnicze	160626	191768	196110	199918	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	52611	65870	71496	74564	Motorcycles

^a Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 327. ^b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

^a See general notes, item 3 on page 327. ^b Including vans.

TABL. 4 (256). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
 Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Krajowe:					National:
liczba	2734	1652	1519	1359	number
długość w km	154496	93689	81160	76314	length in km
dalekobieżne:					long distance:
liczba	111	64	62	60	number
długość w km	36979	20685	21203	21393	length in km
regionalne:					regional:
liczba	648	356	408	292	number
długość w km	50287	29440	26900	20660	length in km
podmiejskie:					suburban:
liczba	1972	1231	1048	1006	number
długość w km	67191	43558	33047	34251	length in km
miejskie:					urban:
liczba	3	1	1	1	number
długość w km	39	6	10	10	length in km
Międzynarodowe:					International:
liczba	39	73	10	6	number
długość w km	78076	171269	9951	5240	length in km

^a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

^a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (257). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					Domestic communication
Przewozy ładunków w tys. t	2622,7	3503,0	4887,8	4114,2	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	96	159	150	136	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	53813	29118	25913	28236	Transport of passengers ^b in thous
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	28	30	39	37	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	884,1	1572,4	1779,2	3344,2	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1403	992	985	1011	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	168	138	144	143	Transport of passengers ^b in thous
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1788	1664	2146	1725	Average transport distance per passenger in km

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. ^b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

^a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. ^b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (258). **WYPADKI DROGOWE^a**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	2446	1820	1625	1497	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	25	14	11	10	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	3482	2544	2120	2045	Road traffic casualties
Śmiertelne	322	256	243	250	Fatalities
na 100 tys. ludności	14,8	11,7	11,2	11,6	per 100 thous. population
Ranni	3160	2288	1877	1795	Injured
na 100 tys. ludności	144,8	104,9	86,6	83,1	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 327.
Źródło: dane Komendy Głównej Policji

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; see general notes, item 3 on page 327.
Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 7 (259). WYPADKI DROGOWE ^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW
ROAD ACCIDENTS ^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	1625	1497	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	1320	1246	<i>Guilt of drivers</i>
w tym:			<i>of which:</i>
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	434	374	<i>inappropriate speed for road conditions</i>
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	305	306	<i>non-compliance with vehicle right of way</i>
nieprawidłowe wyprzedzanie	120	81	<i>incorrectly overtaking</i>
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	168	149	<i>incorrectly behaviour towards the pedestrian</i>
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	69	59	<i>not keeping a safe distance between vehicles</i>
Z winy pieszych	186	160	<i>Guilt of pedestrians</i>
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	118	112	<i>of which carelessly entering to the roadway</i>
Pozostałe ^b	119	91	<i>Others ^b</i>
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	1320	1246	<i>Vehicles of drivers being accident culprits</i>
Samochody osobowe	969	914	<i>Passenger cars</i>
Motocykle	65	58	<i>Motorcycles</i>
Rowery	108	108	<i>Bicycles</i>
Motorowery	47	48	<i>Motor-bicycles</i>
Samochody ciężarowe	92	77	<i>Lorries</i>
Inne pojazdy ^c	39	41	<i>Other vehicles ^c</i>
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	306	248	<i>Accidents involving intoxicated road users</i>
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			<i>of which caused by intoxicated:</i>
Kierujących	177	143	<i>Drivers</i>
samochodami osobowymi	125	109	<i>of passenger cars</i>
motocyklami	14	5	<i>of motorcycles</i>
rowerami	26	17	<i>of bicycles</i>
motorowerami	6	7	<i>of mopeds</i>
samochodami ciężarowymi	2	3	<i>of lorries</i>
innymi pojazdami	4	2	<i>of other vehicles</i>
Pieszycy	65	44	<i>Pedestrians</i>

^a Zarejestrowanych przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Łączność Communications

TABL. 8 (260). **PODSTAWOWE USŁUGI POCZTOWE OPERATORA WYZNACZONEGO^a**
BASIC POSTAL SERVICES APPOINTED OPERATOR^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Placówki pocztowe (stan w dniu 31 XII)	597	591	559	532	Postal offices (as of 31 XII)
miasta	202	204	193	188	urban areas
wieś	395	387	366	334	rural areas
Nadane (w ciągu roku):					Mailed (during the year):
przesyłki listowe polecane ^{bc} w tys.	12624,8	17695,3	20238,3	20458,1	registered letters ^{bc} in thous.
paczki ^b w tys.	788,4	844,1	805,1	784,6	packages ^b in thous.
Przekazy pocztowe zrealizowane ^b w tys.	4558,0	2477,4	2958,2	631,8	Postal transfers paid ^b in thous.
Wpłaty na rachunki bankowe w tys.	12515,1	11192,5	9081,7	8282,5	Payments to bank accounts in thous.

^a Do 2012 r. określany jako operator publiczny (poczta publiczna). ^b W obrocie krajowym oraz z Polski za granicę; przesyłki listowe i paczki nie obejmują przesyłek zrealizowanych w systemie EMS-POCZTEX. ^c W latach 2010-2013 łącznie z przesyłkami z zadeklarowaną wartością.

^a Up to 2012 defined as the public operator (public post). ^b In overturn within Poland and from Poland abroad; registered letters and packages do not include mailing through EMS-POCZTEX system. ^c In 2010-2013 including insured letters.

TABL. 9 (261). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
FIXED SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	616,5	383,4	291,4	267,6	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	455,8	290,8	209,7	195,9	of which private subscribers ^b
miasta	407,6	251,9	203,7	186,3	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	266,5	177,7	135,6	127,2	of which private subscribers ^b
wieś	208,9	131,6	87,7	81,3	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	189,3	113,1	74,1	68,6	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej) ..	549,9	342,9	257,7	237,0	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	348,9	216,3	173,1	158,4	urban areas
wieś	201,0	126,6	84,6	78,6	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące	4089	2414	959	785	Public pay telephones
miasta	2855	1236	734	565	urban areas
wieś	1234	1178	225	220	rural areas

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

^a Data concerns operators of public telecommunication network. ^b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII

HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:

- punktach sprzedaży detalicznej,
- hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;

2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj.: urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów-rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

CHAPTER XVIII

TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data regarding the **retail sale** include:

1) the sale of consumer and non-consumer goods at:

- retail sales outlets,
- wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;

2) the sale of commercial consumer goods as well as catering products in catering establishments.

The sale of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, is marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods has been done on the basis: non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeding-stuffs, plant protection chemicals, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods has been done by estimation.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do **pozostałych sklepów** zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podziału sklepów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

6. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses own or used, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of **stores by organizational forms** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales floor area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales floor from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hipermarkets are stores with a sales floor above 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales floor from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales floor up to 119 m².

The division of shops was made on the basis of the actual location of a shop.

Shops include public pharmacies.

6. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

7. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** uznano te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

7. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (262). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	17620,8	19188,7	21379,9	23991,5	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w mln zł	2866,0	5055,0	5554,9	5777,4	in mln zł
w %	16,3	26,3	26,0	24,1	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	8075	8796	9859	11105	PER CAPITA in zł

^a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (263). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP ^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GRUPS ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH
 IN MILLION ZLOTYS

OGÓŁEM	7125,8	10120,1	12271,3	12445,1	TOTAL
---------------------	---------------	----------------	----------------	----------------	--------------

W ODSETKACH
 IN PERCENT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Towary konsumpcyjne	69,0	76,8	78,7	80,4	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe .	29,4	33,9	33,9	32,5	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	4,5	4,7	4,2	4,0	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	35,1	38,2	40,6	43,9	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	31,0	23,2	21,3	19,6	Non-consumer goods

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (264). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a**
(ceny bieżące)
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	9177,3	18743,4	26130,6	29409,6	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe ..	20,9	33,9	25,4	30,4	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	5,5	6,4	8,1	6,5	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	73,6	59,7	66,5	63,1	Non-foodstuffs goods ^b

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (265). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sklepy	22090	16496	18382	18746	Shops
Domy towarowe	5	3	2	2	Department stores
Domy handlowe	32	21	18	17	Trade stores
Supermarkety	147	213	246	275	Supermarkets
Hipermarkety	10	22	25	26	Hipermarkets
Sklepy powszechnie	373	355	306	324	General shops
Sklepy wyspecjalizowane	916	1393	1562	1647	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	20607	14489	16223	16455	Other shops ^b
Stacje paliw	704	785	618	721	Petrol stations

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 336; według lokalizacji sklepu/stacji paliw. ^b Ujęto również sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

^a See general notes, item 7 on page 336; according to location of shop/petrol station. ^b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (266). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	584	509	465	432	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	98	123	146	177	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastro- nomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	169743	254810	305535	318350	Sales from catering activi-ty (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	119140	203436	246307	254384	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	28003	28201	28731	33823	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (267). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**
 Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				<i>Secured warehouses:</i>
liczba	1229	937	1070	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ² .	621,4	564,7	1144,1	<i>storage space in thous. m²</i>
Magazyny zadaszone:				<i>Roofed warehouses:</i>
liczba	106	134	164	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ² .	25,2	41,4	68,4	<i>storage space in thous. m²</i>
Place składowe:				<i>Storage sites:</i>
liczba	194	168	220	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ² .	290,1	331,9	470,8	<i>storage space in thous. m²</i>
Silosy i zbiorniki:				<i>Siloes and reservoirs:</i>
liczba	409	231	302	<i>number</i>
pojemność w dam ³	36,7	37,5	146,9	<i>capacity in dam³</i>

^a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

^a Wholesale and retail distribution; data concern enterprises employing more than 9 persons. N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (268). **TARGOWISKA**
 Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					<i>Permanent marketplaces:</i>
liczba	187	191	185	188	<i>number</i>
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	166	166	179	182	<i>of which with predominance of small-retail sales</i>
powierzchnia w tys. m ²	1066,0	1101,0	1082,7	1073,9	<i>area in thous. m²</i>
w tym sprzedażowa	720,4	747,5	737,6	717,7	<i>of which sales area</i>
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	5645	5401	4427	4552	<i>permanent small-retail sales outlets</i>
w tym na targowiskach czynnych codziennie	4068	3774	2709	2694	<i>of which at marketplaces opened daily</i>
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	53	57	97	102	<i>Seasonal marketplaces^a (during the year)</i>
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	12479,5	11232,5	9891,3	9606,6	<i>Annual receipts from marketplace fees in thous. zł</i>

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

^a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 330 z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku);
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa, otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;

CHAPTER XIX

FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (unified text Journal of Laws 2013 item 330 with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net sales revenues of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net sales revenues of goods and materials (including sums due from the sale of re-use packages);
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;

4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całości kształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży: produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach

4) *financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on time deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.*

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) *the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;*
- 2) *the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;*
- 3) *other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;*
- 4) *financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.*

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of: products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking

sprzedaży z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Zyski i straty nadzwyczajne to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej, powiększony o zyski nadzwyczajne i pomniejszony o straty nadzwyczajne.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a do 2009 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznaných ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego, przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego, czy jednostka osiągnie zysk czy poniesie stratę bilansową. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;

into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Extraordinary profits and losses are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

7. The gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity, increased by extraordinary profits and decreased by extraordinary losses.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as until 2009 also other payments resulting from separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax in the end and in the beginning of the reporting period. The reserve is created irrespectively of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;

2) **wskaźnik rentowności obrotu:**

- **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
- **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

3) **wskaźnik płynności finansowej:**

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, należne wpłaty na kapitał podstawowy, udziały (akcje) własne, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych
- kapitał zakładowy,

2) **turnover profitability rate:**

- **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
- **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) **financial liquidity ratio of:**

- **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
- **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
- **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: inventories, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of its due date).

13. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), share capital not paid up, entity's shares (stock), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year. Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- *initial capital* — in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,

- w przedsiębiorstwach państwowych — fundusz założycielski,
- w spółdzielniach — fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych — kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

— *founders' capital — in state owned enterprises,*

— *participation fund — in co-operatives,*

— *owners' capital — in limited partnership, unlimited partnership professional partnership and civil law partnership companies.*

Core capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans and are divided into: long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of its due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (269). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES
BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł	
Przychody z całokształtu działalności	37565,5	63507,8	74368,3	74088,4
Revenues from total activity				
sektor publiczny	7396,0	6148,4	6429,0	6662,5
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	30169,5	57359,4	67939,3	67425,9
<i>private sector</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wytrobów i usług)	20453,9	33065,5	39180,6	40205,2
<i>Net sales revenues of products (goods and services)</i>				
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	16207,3	28878,9	33141,2	32084,7
<i>Net sales revenues of goods and materials</i>				
Przychody finansowe	302,5	650,3	837,5	661,6
<i>Financial revenues</i>				
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	36086,9	60785,3	70766,5	70222,0
Costs of obtaining revenues from total activity				
sektor publiczny	7007,7	5725,3	5847,2	6188,8
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	29079,2	55060,0	64919,4	64033,1
<i>private sector</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
Koszt własny sprzedanych produktów (wytrobów i usług)	20734,6	33499,8	38839,6	39629,3
<i>Cost of products sold (goods and services)</i>				
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	14470,0	25415,3	29412,3	28389,4
<i>Value of goods and materials sold</i>				
Koszty finansowe	388,8	561,3	867,9	724,8
<i>Financial costs</i>				
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	1478,6	2722,5	3601,8	3866,4
Financial result on economic activity				
sektor publiczny	388,3	423,0	581,8	473,6
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	1090,3	2299,5	3019,9	3392,8
<i>private sector</i>				
Zyski nadzwyczajne	5,7	6,6	1,3	1,5
Extraordinary profits				
sektor publiczny	1,5	0,2	0,0	0,1
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	4,2	6,4	1,3	1,4
<i>private sector</i>				

TABL. 1 (269). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (dok.)**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES (cont.)
BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł	
Straty nadzwyczajne	4,7	5,8	0,9	1,8
Extraordinary losses				
sektor publiczny	1,2	0,0	0,0	0,0
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	3,5	5,8	0,8	1,7
<i>private sector</i>				
Wynik finansowy brutto	1479,6	2723,3	3602,3	3866,2
Gross financial result				
sektor publiczny	388,6	423,2	581,8	473,8
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	1091,0	2300,1	3020,4	3392,4
<i>private sector</i>				
Zysk brutto	1728,6	3085,5	4067,6	4437,1
<i>Gross profit</i>				
Strata brutto	249,0	362,2	465,3	570,9
<i>Gross loss</i>				
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	345,8	456,3	598,8	711,9
Obligatory encumbrances of gross financial result				
sektor publiczny	116,9	93,4	68,3	85,7
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	228,9	362,9	530,5	626,1
<i>private sector</i>				
Wynik finansowy netto	1133,8	2267,0	3003,5	3154,4
Net financial result				
sektor publiczny	271,7	329,8	513,6	388,1
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	862,1	1937,2	2489,9	2766,3
<i>private sector</i>				
Zysk netto	1383,6	2594,6	3449,8	3721,3
<i>Net profit</i>				
Strata netto	249,8	327,6	446,3	566,9
<i>Net loss</i>				

TABL. 2 (270). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES
BY SELECTED SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtaining revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto <i>Obligatory encumbrances of gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM 2005	37565,5	36086,9	1479,6	345,8	1133,8
TOTAL					
2010	63507,8	60785,3	2723,3	456,3	2267,0
2012	74368,3	70766,5	3602,3	598,7	3003,5
2013	74088,4	70222,0	3866,2	711,9	3154,4
w tym: of which:					
Przemysł <i>Industry</i>	34572,0	31515,7	3056,4	552,7	2503,7
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	25028,2	23712,5	1315,7	207,3	1108,4
Budownictwo <i>Construction</i>	4252,6	4289,2	-36,7	23,5	-60,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	28348,3	27882,5	465,6	69,9	395,6
Transport i gospodarka magazynowa .. <i>Transportation and storage</i>	2887,8	2762,2	125,5	31,4	94,1
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	257,7	254,4	3,3	0,8	2,5
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	414,0	336,4	77,5	14,3	63,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	953,5	906,9	46,7	8,2	38,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	216,0	209,5	6,5	1,4	5,0
Edukacja <i>Education</i>	165,6	155,6	10,0	0,6	9,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	418,6	401,1	17,5	2,0	15,4

TABL. 4 (272). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów <i>Cost level indicator</i>	Wskaźnik rentowności obrotu <i>Turnover profitability rate</i>		Wskaźnik płynności finansowej <i>Financial liquidity ratio of the</i>			
		brutto <i>gross</i>	netto <i>net</i>	I stopnia <i>first degree</i>	II stopnia <i>second degree</i>	III stopnia <i>third degree</i>	
		w %		in %			
OGÓŁEM	2005	96,1	3,9	3,0	26,8	91,2	134,1
TOTAL	2010	95,7	4,3	3,6	43,9	107,7	151,3
	2012	95,2	4,8	4,0	47,1	106,1	153,4
	2013	94,8	5,2	4,3	47,4	108,0	154,0
w tym: of which:							
Przemysł		91,2	8,8	7,2	53,8	120,0	168,5
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe		94,7	5,3	4,4	28,4	99,7	157,0
<i>of which manufacturing</i>							
Budownictwo		100,9	-0,9	-1,4	27,4	98,1	145,1
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		98,4	1,6	1,4	20,4	79,7	136,2
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa ...		95,7	4,3	3,3	38,7	136,0	153,2
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		98,7	1,3	1,0	50,6	92,1	108,0
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		81,3	18,7	15,3	177,4	340,1	387,7
<i>Information and communication</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		95,1	4,9	4,0	44,9	60,6	74,7
<i>Real estate activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		97,0	3,0	2,3	39,0	139,9	154,4
<i>Administrative and support service activities</i>							
Edukacja		93,9	6,1	5,7	333,3	548,3	653,9
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		95,8	4,2	3,7	42,9	130,2	142,3
<i>Human health and social work activities</i>							

TABL. 5 (273). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Grand total</i>	Zapasy		
			razem <i>total</i>	w tym	
				materiały <i>materials</i>	półprodukty i produkty w toku <i>semi-finished products and work in progress</i>
w mln zł					
1	OGÓŁEM 2005	11062,4	3354,0	977,9	493,4
2	TOTAL 2010	19841,2	5368,9	1291,9	602,3
3 2012	24400,4	6641,0	1573,3	967,9
4	2013	24922,3	6757,7	1606,3	938,9
	w tym: of which:				
5	Przemysł <i>Industry</i>	13167,0	3358,1	1397,7	665,1
6	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	9120,7	3134,0	1234,3	662,1
7	Budownictwo <i>Construction</i>	1874,2	515,3	58,1	185,9
8	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	6357,8	2573,8	86,4	16,3
9	Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	710,2	58,4	31,6	1,1
10	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	27,3	3,1	0,8	–
11	Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	237,9	18,2	0,7	1,0
12	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	515,3	52,1	4,3	10,5
13	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ . <i>Administrative and support service activities</i>	53,2	3,2	0,6	0,3
14	Edukacja <i>Education</i>	55,9	0,1	0,0	0,0
15	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	93,1	4,1	2,8	0,4

^Δ Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 343.^Δ See general notes, item 12 on page 343.

<i>Inventories</i>		Krótkoterminowe należności i roszczenia		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
<i>of which</i>		<i>Short-term dues and claims</i>				
produkty gotowe <i>finished products</i>	towary <i>goods</i>	razem <i>total</i>	w tym z tytułu dostaw i usług ^a <i>of which from deliveries and services^a</i>	<i>Short-term investments</i>	<i>Short-term deferred expenditures</i>	
<i>in mln zł</i>						
665,9	1189,8	5310,4	3909,3	2211,0	187,0	1
879,0	2530,0	8377,0	7061,0	5754,4	340,8	2
1142,6	2889,0	9373,6	7542,0	7494,8	891,0	3
1227,7	2863,2	9796,6	7715,5	7673,4	694,5	4
1044,0	228,5	5174,6	3815,5	4205,1	429,2	5
996,9	218,5	4139,9	3089,8	1651,0	195,9	6
74,6	179,5	913,3	768,3	354,4	91,2	7
30,5	2364,2	2767,9	2391,5	954,5	61,7	8
–	24,0	450,8	373,2	179,5	21,5	9
0,0	2,3	10,5	8,9	12,8	0,9	10
4,6	11,9	99,9	93,1	108,8	11,0	11
11,3	26,0	108,3	91,6	309,7	45,2	12
0,2	2,0	34,8	29,8	13,4	1,8	13
–	0,1	18,4	16,9	28,5	8,9	14
–	0,9	57,1	32,6	28,1	3,8	15

TABL. 6 (274). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy <i>share capital (fund)</i>	kapitał (fundusz) zapasowy <i>supplemen- tary capital (fund)</i>	niepodzielo- ny (nierozli- czony) wynik finansowy z lat ubiegłych <i>undistributed (unsettled) financial result from previous years</i>	wynik finansowy netto roku obrotowego <i>net financial result of the turnover year</i>	
		w mln zł	in mln zł			
OGÓŁEM	2005	15601,9	8154,3	4382,5	-923,2	1028,2
TOTAL	2010	34542,1	18606,6	6852,1	2334,6	2261,4
	2012	38153,1	19601,9	8638,1	2167,4	2990,2
	2013	38993,0	19683,5	9401,8	2230,0	2879,1
w tym: of which:						
Przemysł		28777,3	14407,3	5697,0	2833,8	2220,9
<i>Industry</i>						
w tym przetwórstwo przemysłowe		9520,8	3062,7	3612,6	-486,0	832,9
<i>of which manufacturing</i>						
Budownictwo		1005,6	334,1	523,1	11,6	-57,6
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3648,8	1507,5	1292,3	-134,3	402,0
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa		1109,2	622,6	291,5	-137,3	94,2
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		52,8	37,0	23,2	-14,7	2,5
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		386,9	200,2	115,8	-8,7	63,3
<i>Information and communication</i>						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2383,7	2078,3	534,4	-285,2	38,4
<i>Real estate activities</i>						
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		93,0	70,9	14,5	-1,3	5,0
<i>Administrative and support service activities</i>						
Edukacja		46,1	20,9	13,5	0,3	9,5
<i>Education</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		75,7	51,7	36,1	-33,3	15,4
<i>Human health and social work activities</i>						

TABL. 7 (275). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate		
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób praw- nych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2005	4273,1	558,2	423,6	1058,0	575,9
TOTAL	2010	15260,5	487,7	163,5	1090,7	901,4
	2012	16169,5	281,0	126,9	1202,4	1111,6
	2013	16434,3	117,1	311,4	1279,4	1193,0
w tym: of which:						
Przemysł		13901,6	35,4	203,8	638,7	1055,9
<i>Industry</i>						
w tym przetwórstwo przemysłowe		2579,7	25,8	203,8	474,8	1046,2
<i>of which manufacturing</i>						
Budownictwo		192,0	–	1,7	70,5	25,4
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1048,2	7,0	9,5	389,4	65,0
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa ...		499,3	28,4	63,3	39,4	8,2
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		33,2	–	1,1	15,9	0,8
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		200,2	1,2	0,3	8,5	13,8
<i>Information and communication</i>						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		261,5	25,5	27,4	40,4	15,9
<i>Real estate activities</i>						
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		65,9	19,6	–	3,7	0,1
<i>Administrative and support service activities</i>						
Edukacja		7,3	–	–	6,1	0,1
<i>Education</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		49,1	–	–	14,5	2,4
<i>Human health and social work activities</i>						

TABL. 8 (276). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII

LIABILITIES OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans ^b	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	zobowią- zania z tytułu dostaw i usług liabilities from deli- veries and services	
		w mln zł	in mln zł				
OGÓŁEM	2005	11080,6	2551,0	1895,9	8529,6	2513,2	4132,5
TOTAL	2010	17341,9	3959,6	2331,6	13382,3	2381,8	6646,9
	2012	20920,3	4812,0	3422,3	16108,3	4040,4	7760,6
	2013	22271,4	5902,9	3779,3	16368,4	4200,7	7509,3
w tym: of which:							
Przemysł		11112,8	3223,6	1726,7	7889,3	1954,6	2877,0
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		8697,6	2839,0	1584,0	5858,6	1483,5	2422,2
of which manufacturing							
Budownictwo		1567,8	260,2	201,3	1307,5	290,8	690,7
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5505,4	822,8	590,7	4682,6	661,9	3272,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		1145,4	672,8	408,0	472,6	49,4	231,1
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		74,5	48,7	46,9	25,7	7,5	11,8
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		72,0	10,0	9,6	62,0	8,3	25,5
Information and communication							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1353,6	609,9	601,4	743,8	327,2	277,6
Real estate activities							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		44,8	5,7	5,1	35,1	3,4	10,3
Administrative and support service activities							
Edukacja		25,7	17,1	16,1	8,6	2,5	3,4
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...		124,3	56,4	55,5	67,9	5,6	28,2
Human health and social work activities							

DZIAŁ XX

FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą te procesy od 1 I 2010 r. stanowi ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 594, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 595, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 596, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 II 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103),

CHAPTER XX

PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and in particular: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local self-government entities (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), contracting liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget.

2. The presented data include information concerning the budgets of local self-government entities (i.e. of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).

3. The legal basis defining these processes since 1 I 2010 is provided by the Law of 27 VIII 2009 on Public Finances (uniform text Journal of Laws 2013 item 885, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

The legal basis for the financial management of local self-government entities is:

- the Law of 8 III 1990 on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2013 item 594, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Powiat Local Government (uniform text Journal of Laws 2013 item 595, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2013 item 596, with later amendments),
- the Law of 13 XI 2003 on Incomes of Local Government Units (uniform text Journal of Laws 2010 No. 80, item 526, with later amendments),
- the Minister of Finances Regulation of 3 II 2010 on Budgetary Reporting (Journal of Laws No. 20, item 103),

– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207, z późniejszymi zmianami).

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (tj. podatek dochodowy od osób prawnych i osób fizycznych),
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań, z innych źródeł;

2) dotacje:

- a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

– *the Minister of Finances Regulation of 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 38, item 207, with later amendments).*

4. *Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law of Public Finances.*

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiat and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

5. Budget revenues of local self-government entities comprise:

1) *own revenue, i.e.:*

- a) *a share in taxes which make the revenue of state budget (i.e.: corporate and personal income taxes)*
- b) *receipts from charges and taxes established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, treasury fee, royalties for mineral exploration and marketplace stall trading fee,*
- c) *revenue from property, i.e. income from renting and leasing,*
- d) *funds for the additional financing of own tasks from other sources;*

2) *allocations:*

- a) *appropriated allocations from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, task fulfilled on the basis of agreements with bodies of the government administration*

-
b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe), d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego; 3) subwencja ogólna z budżetu państwa przekazywana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów, w tym na zadania oświatowe. 6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.: - wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),- wydatki na zakup materiałów i usług,- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,- wydatki na obsługę długu,- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji. 7. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.	b) <i>provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the budget of European funds,</i> c) <i>received from the appropriated funds (from 2011 state appropriated funds),</i> d) <i>other allocations, including allocations based on agreements with bodies of the government administration;</i> 3) <i>general subsidy from the state budget transferred to all local self-government budgets for supplementing their own revenue, of which for educational tasks.</i> 6. Expenditure of local government units are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as: - <i>expenditure on wages and salaries (including derivatives),</i>- <i>expenditure on the purchase of materials and services,</i>- <i>grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets,</i>- <i>expenditure on debt servicing,</i>- <i>expenditure related to granting endorsements and guarantees.</i> 7. <i>Information concerning local self-government entities budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.</i>

TABL. 1 (277). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS
BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiats</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>	
						w tys. zł <i>in thous. zł</i>
OGÓŁEM 2005 TOTAL	5110982,7	2722947,6	1245813,2	839573,7	302648,2	
	2010	8485240,6	4341496,0	1949448,9	1441825,3	752470,4
	2012	9358885,7	4768271,5	2374232,8	1439629,6	776751,8
	2013	9745249,3	4789030,6	2562235,0	1393981,5	1000002,2
Dochody własne Own revenue	3408098,5	1663766,8	1173720,2	342700,9	227910,6	
w tym: <i>of which:</i>						
Udział w podatku dochodowym: <i>Share in income tax:</i>						
od osób prawnych <i>corporate income tax</i>	197101,8	27967,2	36338,3	5839,1	126957,2	
od osób fizycznych <i>personal income tax</i>	1250142,0	571893,1	481000,0	156651,6	40597,3	
Podatek od nieruchomości <i>Tax on real estate</i>	698576,0	447045,6	251530,4	x	x	
Podatek rolny <i>Agricultural tax</i>	149344,7	147348,9	1995,8	x	x	
Podatek od środków transportowych <i>Tax on means of transport</i>	48530,7	31469,7	17061,0	x	x	
Podatek od czynności cywilnoprawnych <i>Tax on civil law transactions</i>	45267,0	26077,2	19189,8	x	x	
Opłata skarbowa <i>Treasury fee</i>	21029,6	10607,1	10422,5	x	x	
Dochody z majątku <i>Revenue from property</i>	224377,2	99240,4	105850,7	13361,3	5924,7	
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze <i>of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character</i>	65981,2	40082,1	15631,8	7511,3	2756,1	
Środki na dofinansowanie własnych zadań po- skane z innych źródeł <i>Funds for additional financing of own tasks from other sources</i>	49527,0	29859,2	5149,8	3893,6	10624,4	

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (277). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
 WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
 REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS
 BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>
	w tys. zł		in thous. zł		
Dotacje ogółem Total allocations	2824064,5	1248641,5	671311,0	389904,6	514207,4
Dotacje celowe <i>Appropriated allocations</i>	1659820,4	899937,4	291856,8	304229,6	163796,7
z budżetu państwa <i>from the state budget:</i>	1518431,0	849413,8	277385,2	245822,2	145809,8
na zadania: <i>for tasks:</i>					
z zakresu administracji rządowej <i>for government administration tasks</i>	1115610,4	616652,2	211309,1	182136,6	105512,5
własne <i>for own tasks</i>	401262,6	232063,7	65803,3	63098,4	40297,3
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej <i>realized on the basis of agreements with government administration bodies</i>	1558,0	698,0	272,9	587,1	–
na działania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego <i>for tasks realized on the basis of agreements between local self-government entities</i>	58090,1	32676,7	6619,5	18216,0	577,9
otrzymane z państwowych funduszy celowych <i>received from state appropriated funds</i>	38573,6	12739,1	7602,1	7114,4	11118,0
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań <i>for financial assistance between local self- government entities for additional financing of own tasks</i>	44725,7	5107,7	250,0	33077,0	6291,0
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b <i>Allocations from paragraphs 200 i 620^b</i>	1164244,0	348704,1	379454,2	85675,0	350410,7
Subwencja ogólna z budżetu państwa <i>General subsidies from the state budget</i>	3513086,3	1876622,3	717203,8	661375,9	257884,3
W tym część oświatowa <i>Of which educational part</i>	2357497,4	1169115,1	672588,9	465433,1	50360,3

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. ^b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (278). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2013 R.**
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS
BY DIVISION IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	9745249,3	4789030,6	2562235,0	1393981,5	1000002,2
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	268474,5	159400,8	60,5	24029,8	84983,3
<i>Agriculture and hunting</i>					
Transport i łączność	746505,1	106402,2	360351,7	67352,4	212398,8
<i>Transport and communication</i>					
Gospodarka mieszkaniowa	246218,3	111825,0	110441,9	18553,4	5398,0
<i>Dwelling economy</i>					
Działalność usługowa	31802,7	2644,2	5490,3	20856,9	2811,4
<i>Service activity</i>					
Administracja publiczna	96240,3	44977,3	10974,7	24624,7	15663,5
<i>Public administration</i>					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	143563,2	21985,4	51244,8	70333,0	—
<i>Public safety and fire care</i>					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	2593570,8	1344103,8	880044,8	198059,3	171362,9
<i>Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake</i>					
Oświata i wychowanie	169633,5	99822,2	41281,4	28472,9	57,0
<i>Education</i>					
Ochrona zdrowia	119457,3	109,3	19796,9	67698,2	31852,8
<i>Health care</i>					
Pomoc społeczna	1058165,3	691484,9	200481,1	155370,1	10829,3
<i>Social assistance</i>					
Edukacyjna opieka wychowawcza	48958,8	34243,1	8858,6	5788,9	68,2
<i>Educational care</i>					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	192908,6	141604,1	46871,7	3732,5	700,4
<i>Municipal economy and environmental protection</i>					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	61248,0	25997,6	29104,9	135,2	6010,3
<i>Culture and national heritage</i>					
Kultura fizyczna i sport	77667,0	25312,5	50226,6	1937,6	190,4
<i>Physical education and sport</i>					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (279). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Wojewódz- two
		<i>Total</i>	<i>Gminas^a</i>	<i>Cities with powiat status</i>	<i>Powiaty</i>	<i>Voivodship</i>
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	2005	5165706,1	2676370,2	1265934,5	857819,2	365582,2
TOTAL	2010	9338507,4	4918039,8	2130686,6	1522555,4	767225,6
	2012	9396110,9	4724636,0	2437178,9	1393460,9	840835,1
	2013	9752574,7	4702136,7	2628554,1	1382074,4	1039809,4
Wydatki bieżące		7685275,2	3941689,8	2013155,3	1193949,5	536480,6
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		720195,9	244105,0	239673,6	57523,9	178893,4
<i>Allocations</i>						
w tym dla samorządowych zakładów budżeto- wych		15061,2	7865,2	6290,3	905,7	—
<i>of which for self-government budgetary estab- lishments</i>						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		1023749,5	757822,8	205260,0	51265,3	9401,5
<i>Benefits for natural persons</i>						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		5771734,1	2867955,4	1509696,7	1061937,7	332144,3
<i>Budget revenues of local self-government entities</i>						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		3236410,4	1646014,7	832096,7	617873,7	140425,3
<i>wages and salaries</i>						
w tym osobowe		2921994,4	1479208,4	758614,3	556708,2	127463,5
<i>of which personal</i>						
pochodne od wynagrodzeń ^b		596430,9	316496,0	149092,2	105879,2	24963,5
<i>derivatives from wages and salaries^b</i>						
zakup materiałów i usług		1508334,5	690277,6	441168,9	231001,4	145886,6
<i>purchase of materials and services</i>						
wydatki na obsługę długu		134806,6	56553,1	48721,5	14386,7	15145,2
<i>expenditures on debt servicing</i>						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń. of which payments related to guarantees and endorsements		517,3	3,0	—	514,3	—
Wydatki majątkowe		2067299,4	760446,9	615398,8	188124,9	503328,8
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		2020628,4	748997,4	590177,3	188124,9	493328,8
<i>Of which investment expenditure^c</i>						

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. ^b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. ^c Including allocations for financing investment tasks of self-government budgetary establishments.

TABL. 4 (280). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2013 R.**
*EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS
BY DIVISION IN 2013*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiats</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	9752574,7	4702136,7	2628554,1	1382074,4	1039809,4
TOTAL					
w tym: <i>of which:</i>					
Rolnictwo i łowiectwo	310621,0	189987,5	100,6	24083,1	96449,8
<i>Agriculture and hunting</i>					
Transport i łączność	1598596,7	356715,6	569077,9	205809,7	466993,6
<i>Transport and communication</i>					
Gospodarka mieszkaniowa	121290,7	71923,2	36828,7	6459,1	6079,7
<i>Dwelling economy</i>					
Działalność usługowa	42678,3	13026,4	6063,0	14532,3	9056,6
<i>Service activity</i>					
Administracja publiczna	884404,6	503096,0	146808,6	148663,2	85836,8
<i>Public administration</i>					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	213961,7	75373,2	65816,7	69141,1	3630,8
<i>Public safety and fire care</i>					
Obsługa długu publicznego	135635,2	57363,8	48727,6	14398,6	15145,2
<i>Public debt servicing</i>					
Oświata i wychowanie	3214697,9	1855400,4	907883,7	403520,0	47893,7
<i>Education</i>					
Ochrona zdrowia	193875,1	21414,9	30561,4	72080,2	69818,7
<i>Health care</i>					
Pomoc społeczna	1384565,0	834687,1	312630,3	222318,7	14928,9
<i>Social assistance</i>					
Edukacyjna opieka wychowawcza	274956,0	77602,1	88614,9	106330,2	2408,7
<i>Educational care</i>					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	445571,6	302159,1	138503,8	3146,3	1762,4
<i>Municipal economy and environmental protection</i>					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	362398,2	153945,8	109613,6	8194,8	90643,9
<i>Culture and national heritage</i>					
Kultura fizyczna i sport	207266,3	87997,1	111916,3	4085,2	3267,6
<i>Physical education and sport</i>					

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (281). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF SELF-GOVERNMENT BUDGETARY
ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Wojewódz- two
		<i>Total</i>	<i>Gminas^a</i>	<i>Cities with powiat status</i>	<i>Powiats</i>	<i>Voivodship</i>
		w tys. zł		in thous. zł		
Przychody	2012	191447,0	102856,1	87492,1	1098,8	–
Revenue	2013	186303,9	97198,5	86082,0	3023,4	–
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		137257,5	75006,8	60729,7	1521,0	–
<i>Revenue from sale of products, asset components and services</i>						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu teryto- rialnego ^b		14560,3	7364,2	6290,3	905,7	–
<i>Allocations from local self-government entities budgets^b</i>						
Koszty	2012	190634,3	102912,7	86622,8	1098,8	–
Costs	2013	183099,1	95793,4	83947,6	3358,1	–
w tym: of which:						
Materiały i usługi		85014,9	37626,2	45960,0	1428,8	–
<i>Materials and services</i>						
Podatek dochodowy od osób prawnych		1845,7	433,1	1412,6	–	–
<i>Corporate income tax</i>						
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samo- rządu terytorialnego		539,8	539,8	–	–	–
<i>Surplus payments to local self-government enti- ties budgets</i>						

^a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

^a Excluding revenue and costs of self-government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. ^b Including allocations from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – MSR, wprowadzone od 1 I 2005 r.).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne — jeśli nie zaznaczono inaczej — zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działań

CHAPTER XXI

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Information regarding investment outlays was compiled according to the principles of the system of national accounts, according to recommendations of “European System of Accounts 1995” (ESA).

Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as land and water engineering constructions), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards – IAS implemented since 1 I 2005).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays, unless otherwise indicated, are included into the appropriate sections of the NACE rev. 2 in accordance with the classi-

ności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo mieszkaniowe, sakralne i rekreacyjne nieprzystosowane do stałego zamieszkania – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

fication of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. The value of investment outlays incurred by:

- *legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,*
- *legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private construction residential, sacral and recreational not adapted for permanent residence, was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential-premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013 r. poz. 330, z późn. zm).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. — wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. — wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. — również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Obsługa rynku nieruchomości”^{Δ1}.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance Act of Accounting dated 29 IX 1994 (unified text: Journal of Laws 2013 item 330, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets **at current book-keeping prices** is understood, as of 31 XII:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1 I 1995 — the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 I 1995 — the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 — also revaluation according to fair value.

The gross value at replacement prices was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Data by sections of the NACE rev. 2, unless otherwise indicated, were compiled using the enterprise method, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. Exceptions are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych — ustalono szacunkowo.

5. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

The value of public roads, streets and squares was included to section "Transport and storage".

4. The gross value of fixed assets:

- *of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,*
- *of legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.*

5. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) *buildings and structures:*
 - a) *buildings and places; since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential premise as well as co-operative right to non-residential (utilitarian) premise,*
 - b) *land and water engineering constructions (excluding detailed meliorations);*
- 2) *machinery, technical equipment and tools:*
 - a) *boilers and power industry machinery,*
 - b) *general usage machinery, equipment and apparatus,*
 - c) *special use machinery, equipment and apparatus,*
 - d) *technical equipment,*
 - e) *tools, instruments, moveables and endowments;*
- 3) *transport equipment;*
- 4) *other fixed assets, i.e., long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).*

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (282). **NAKŁADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM TOTAL	8288,1	9851,7	9742,0
sektor publiczny <i>public sector</i>	4082,4	4769,2	4388,3
sektor prywatny <i>private sector</i>	4205,7	5082,5	5353,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	326,4	417,5	407,5
Przemysł <i>Industry</i>	2645,3	2865,6	2814,0
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	1115,7	1232,7	1393,5
Budownictwo <i>Construction</i>	302,1	157,9	121,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	663,5	593,4	542,2
Transport i gospodarka magazynowa ^b <i>Transportation and storage^b</i>	1371,6	2614,8	2382,1
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	103,9	113,4	91,2
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	66,5	123,8	74,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	61,1	77,0	75,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	1214,7	1349,8	1582,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	113,7	100,6	145,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	18,9	38,3	36,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	355,8	266,9	326,2
Edukacja <i>Education</i>	382,2	424,8	332,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	298,9	289,0	348,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	317,7	368,0	402,5
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	45,9	51,0	60,1

^a Według lokalizacji inwestycji. ^b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
^a According to investment location. ^b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (283). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM	3783,6	4325,9	4208,9
TOTAL			
sektor publiczny	1663,0	1515,7	1261,3
<i>public sector</i>			
sektor prywatny	2120,6	2810,2	2947,6
<i>private sector</i>			
w tym: <i>of which:</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	47,8	82,4	60,2
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>			
Przemysł	2184,5	2423,5	2558,2
<i>Industry</i>			
w tym przetwórstwo przemysłowe	1049,8	1152,5	1311,4
<i>of which manufacturing</i>			
Budownictwo	160,0	108,3	68,7
<i>Construction</i>			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	455,2	412,1	442,1
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>			
Transport i gospodarka magazynowa	249,9	622,0	353,0
<i>Transportation and storage</i>			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	42,1	35,3	23,6
<i>Accommodation and catering^Δ</i>			
Informacja i komunikacja	52,6	86,7	40,1
<i>Information and communication</i>			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	60,7	64,3	63,8
<i>Financial and insurance activities</i>			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	124,9	108,4	129,0
<i>Real estate activities</i>			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	77,3	55,9	65,5
<i>Professional, scientific and technical activities</i>			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	7,0	24,3	10,0
<i>Administrative and support service activities</i>			
Edukacja	73,5	38,6	23,7
<i>Education</i>			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	238,9	232,9	296,6
<i>Human health and social work activities</i>			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8,0	29,3	65,5
<i>Arts, entertainment and recreation</i>			

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (284). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2010	4030,6	2155,4	1523,5	342,7
TOTAL	2012	4659,9	2657,5	1624,6	347,9
	2013	4561,5	2544,2	1671,2	319,0
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		64,4	47,1	8,2	5,8
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł.....		3247,3	1823,3	1321,6	84,2
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe		1083,1	323,6	714,6	42,8
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo		69,7	19,4	38,8	11,2
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		327,7	141,3	113,5	70,0
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa.....		211,1	64,0	14,1	132,7
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		4,9	3,0	1,8	0,2
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja		15,7	6,6	7,7	1,4
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		37,1	28,3	7,6	1,3
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		120,7	113,8	4,5	0,8
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna .		65,6	44,9	18,3	2,2
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		5,8	2,1	2,8	0,9
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja		23,6	17,5	5,6	0,5
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		294,6	169,9	118,3	6,2
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		64,3	56,2	7,7	0,4
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (285). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM TOTAL	108425,0	124563,3	131742,6
sektor publiczny <i>public sector</i>	46349,2	50442,0	53576,1
sektor prywatny <i>private sector</i>	62075,8	74121,3	78166,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	11249,0	11761,6	11939,1
Przemysł <i>Industry</i>	24676,3	29817,2	31363,5
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	12595,2	14314,2	15510,4
Budownictwo <i>Construction</i>	1621,2	2375,8	2786,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	5658,5	6411,3	6792,7
Transport i gospodarka magazynowa ^b <i>Transportation and storage^b</i>	22026,2	25790,2	27501,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	492,2	656,2	745,7
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	1893,7	2093,8	1928,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	769,4	824,9	823,1
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	26002,1	28275,2	29940,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	979,8	1184,2	1272,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	275,5	385,3	422,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	4147,0	4314,4	4613,9
Edukacja <i>Education</i>	4442,4	5438,7	5763,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	2837,1	3340,1	3652,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	1008,6	1449,2	1720,8
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	346,0	445,3	476,1

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. ^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (286). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a

(current book-keeping prices)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2013
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM	39299,0	46364,7	48646,6
TOTAL			
sektor publiczny	13270,8	12280,1	12722,2
public sector			
sektor prywatny	26028,2	34084,6	35924,4
private sector			
w tym: of which:			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	622,4	752,1	739,3
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł	21422,2	25779,0	27106,0
Industry			
w tym przetwórstwo przemysłowe	11924,0	13508,4	14653,4
of which manufacturing			
Budownictwo	1226,2	1846,3	2179,2
Construction			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3589,5	4035,3	4253,0
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa	1896,5	2590,5	2635,6
Transportation and storage			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	316,5	436,0	480,8
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja	1724,7	1908,9	1729,0
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	687,6	726,1	720,5
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4352,0	4070,3	4193,4
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	596,3	731,2	769,4
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	92,1	150,6	153,9
Administrative and support service activities			
Edukacja	379,4	509,1	529,1
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2143,6	2486,1	2720,0
Human health and social work activities			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	224,1	318,8	399,4
Arts, entertainment and recreation			

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII

RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010)” wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r.), który zastąpił obowiązujący do 31 VIII 2014 r. „Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995)”.

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów

i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadków użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, przewóz płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa

CHAPTER XXII

REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the European System of Accounts (ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013) which replaced the European System of National and Regional Accounts (ESA 1995), applied up to 31 VIII 2014.

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding reference year were adopted as constant prices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services),

finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz inne transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),

financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g., advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. *In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.*

8. ***Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.*

9. ***Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) as well as other current transfers.*

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. *Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.*

11. *Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:*

1) *non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),*

- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa, a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek „szarej gospodarki” oraz działalności nielegalnej. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od szczególnej formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach działalności nielegalnej ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści majątkowe z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010-2011 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych z tytułu wdrożenia metodologii ESA 2010, przyjęcia zaleceń Komisji Europejskiej oraz aktualizacji danych źródłowych i poszerzenia zakresu danych administracyjnych zastosowanych w obliczeniach.

Kluczowe zmiany wprowadzone przez ESA 2010 mające wpływ na kategorie obliczane w rachunkach regionalnych dotyczą:

- 1) rejestrowania w nakładach brutto na środki trwałe, a nie w zużyciu pośrednim, wydatków na prace badawczo-rozwojowe i wydatków na małe narzędzia we wszystkich sektorach in-

- 2) *financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,*
- 3) *general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance, entities for which the financial system was defined in special regulations, and the main source of financing of which are subsidies from the state budget, as well as public corporations and non-profit institutions which meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector.*
- 4) *households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,*
- 5) *non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.*

12. *The estimation of the “hidden economy” and illegal activity is included in the regional accounts. Hidden economy covers the legal concealed production for registered economic entities employing up to 9 persons (irrespective of the specific legal form), employing from 10 to 49 persons in private sector (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work primarily within the service activity (including people providing sexual services).*

Within illegal activities there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trade of drugs as well as smuggling of cigarettes.

13. *Data from the regional accounts for the years 2010-2011 were changed in relation to previously published data on account of implementing the ESA 2010 methodology, applying the European Commission's recommendations as well as updating source data and extending the range of administrative data applied in the calculations.*

Key changes introduced by the ESA 2010, influencing categories compiled in the regional accounts concern:

- 1) *registration in the gross fixed capital formation, not in the intermediate consumption, of research and development expenditure and small tools expenditure in all institutional sec-*

stytucjonalnych oraz wydatków na systemy uzbrojenia w sektorze instytucji rządowych i samorządowych,

- 2) uwzględnienia w nadwyżce operacyjnej brutto wyceny produkcji na własne cele finalne dla producentów rynkowych,
- 3) alokacji części produkcji globalnej banku centralnego – Narodowego Banku Polskiego, tj. prowizji i opłat, z sektora instytucji finansowych do zużycia pośredniego pozostałych sektorów instytucjonalnych,
- 4) uszczegółowienia kryteriów klasyfikacji jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych,
- 5) uwzględnienia szacunku produkcji globalnej jednostek pomocniczych.

Kluczowe zmiany wynikające z zaleceń Komisji Europejskiej dotyczą:

- 1) doprecyzowania metody obliczania produkcji globalnej sektora instytucji rządowych i samorządowych, sektora instytucji finansowych (zakłady ubezpieczeń i otwarte fundusze emerytalne – OFE) oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych,
- 2) uwzględnienia działalności nielegalnej w zakresie prostytucji (działalność sutenerska), produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS: „Wdrożenie Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej – ESA 2010 do polskich rachunków narodowych. Zmiany metodologiczne oraz ich wpływ na główne agregaty makroekonomiczne” z dnia 29 IX 2014 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/>.

15. Dane na 1 mieszkańca za lata 2010-2012 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

16. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2012 r.”.

tors and weapon systems expenditure in the general government sector,

- 2) *inclusion of the valuation of the output for own final use for market producers in the gross operating surplus,*
- 3) *allocation of part of the output of the central bank – the National Bank of Poland, i.e., commission and fee, from the financial corporations sector to the intermediate consumption of other institutional sectors,*
- 4) *clarification of classification criteria of public units to the general government sector,*
- 5) *inclusion of estimate of the ancillary units' output.*

Key changes resulting from the European Commission's recommendations concern:

- 1) *clarification of methods of calculating output of the general government sector, the financial corporations sector (insurance companies, open pension funds) and the non-profit institutions serving households sector,*
- 2) *including illegal activity in the scope of prostitution (pimp's activity), production and trade of drugs and smuggling of cigarettes.*

14. *Detailed description of the changes, implemented in the national accounts, can be found in the CSO news release „Wdrożenie Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej – ESA 2010 do polskich rachunków narodowych. Zmiany metodologiczne oraz ich wpływ na główne agregaty makroekonomiczne” of 29 IX 2014, available at <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/>.*

15. *Data per capita for the years 2010-2012 were calculated on the basis of the number of population which included the results of the National Population and Housing Census 2011.*

16. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication “Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2012”.*

TABL. 1 (287). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM TOTAL	56374	61118	63929	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	49649	53724	56648	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw non-financial corporations	18300	20059	21550	36,9	37,3	38,0
instytucji rządowych i samorządowych general government	10590	10894	11167	21,3	20,3	19,7
gospodarstw domowych households	18747	20643	21663	37,8	38,4	38,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, hunting and forestry; fishing	2693	3534	3342	5,4	6,6	5,9
Przemysł Industry	9455	10608	11747	19,0	19,7	20,7
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	6911	7989	8570	13,9	14,9	15,1
Budownictwo Construction	3832	4073	4190	7,7	7,6	7,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	14516	15205	16336	29,2	28,3	28,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ Financial and insurance activities; real estate activities	5297	5573	5588	10,7	10,4	9,9
Pozostałe usługi Other services	13856	14730	15445	27,9	27,4	27,3
NA 1 MIESZKAŃCA ^a PER CAPITA ^a	25840	28103	29479	x	x	x

^a W złotych.

^a In zlotys.

TABL. 2 (288). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna	101837	112556	116365	Gross output
Zużycie pośrednie	52187	58832	59717	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	49649	53724	56648	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	21407	22466	23417	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto.....	28812	31885	33791	Gross operating surplus

TABL. 3 (289). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w mln zł	42950	45769	48077	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	19687	21045	22169	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w mln zł	43832	46478	48130	in mln zł
na 1 mieszkańca w zł	20092	21371	22194	per capita in zł

DZIAŁ XXIII

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

1. Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej ujętych w rejestrze REGON** i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 591 z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763) z późniejszymi zmianami w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

2. Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

3. Rejestr REGON jest aktualizowany na podstawie wniosków zgłaszanych przez podmioty, na których ciąży prawny obowiązek dokonywania zgłoszeń do rejestru, dotyczących wpisu, skreślenia oraz zmian cech objętych wpisem. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku.

CHAPTER XXIII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

1. Presented data concern **entities of the national economy recorded in the REGON register** and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, herein after referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VII 1995 (uniform text Journal of Laws 2012 item 591) with later amendments and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 27 VII 1999 (Journal of Laws No. 69, item 763) with later amendments on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens and detailed conditions and mode of cooperation of official statistics services with other bodies running official registers and information systems in public administration.

2. The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

3. The REGON register is updated on the basis of applications submitted by entities legally obliged to apply for entries in and deletions from the register, and also for updating their entries in terms of their description. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation.

TABL. 1 (290). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	149019	164076	166027	169762	TOTAL
sektor publiczny	6054	5727	5898	5844	public sector
sektor prywatny	142965	158349	160129	163918	private sector
z liczby ogółem:					of total number:
Przedsiębiorstwa państwowe	52	5	5	5	State owned enterprises
Spółki	17661	18608	19809	20640	Companies
w tym:					of which:
handlowe	7087	8752	9847	10661	commercial
cywilne	10455	9719	9817	9825	civil
Spółdzielnie	1246	1156	1146	1152	Co-operatives
Fundacje	323	498	619	683	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	4497	5603	6052	6248	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	115697	127467	126516	128908	Natural persons conducting economic activity

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (291). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON
WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
BY LEGAL FORMS AND SECTIONS**
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej <i>Legal persons and organizational entities without legal personality</i>							Osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą <i>Natural persons conduct- ing eco- nomic activity</i>
		w tym of which							
		razem total	przed- siębior- stwa pańs- twowe <i>state owned enter- prises</i>	spółki handlowe <i>commercial companies</i>			spółki cywilne <i>civil law partner- ships</i>	spół- dzielnie <i>co-ope- ratives</i>	
				razem total	w tym of which	z udzia- łem ka- pitału zagra- niczne- go <i>with foreign capital partici- pation</i>			
			jedo- osobowe Skarbu Państwa <i>sole- share- holder compa- nies of the State Treasury</i>						
OGÓŁEM 2005	149019	33322	52	7087	21	832	10455	1246	115697
TOTAL 2010	164076	36609	5	8752	20	1075	9719	1156	127467
..... 2012	166027	39511	5	9847	13	1196	9817	1146	126516
2013	169762	40854	5	10661	11	1322	9825	1152	128908
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	4480	848	–	201	–	26	196	191	3632
Przemysł <i>Industry</i>	14672	3274	1	1916	5	274	1171	90	11398
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	13570	2770	1	1550	5	241	1120	87	10800
Budownictwo <i>Construction</i>	20202	2066	–	1161	–	83	732	123	18136
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	49297	8414	2	3746	1	585	4410	238	40883
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transport and storage</i>	11497	1049	1	509	4	117	510	12	10448
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	4504	980	–	263	–	42	640	8	3524
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	3437	666	–	473	1	29	180	3	2771

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (291). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej <i>Legal persons and organizational entities without legal personality</i>							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą <i>Natural persons conducting economic activity</i>
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe <i>state owned enterprises</i>	spółki handlowe <i>commercial companies</i>		spółki cywilne <i>civil law partnerships</i>	spółdzielnie <i>co-operatives</i>		
				razem total	w tym of which				
			jednoosobowe Skarbu Państwa <i>sole-shareholder companies of the State Treasury</i>	z udziałem kapitału zagranicznego <i>with foreign capital participation</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	5377	446	–	229	–	14	99	68	4931
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	5025	4011	1	364	–	28	170	379	1014
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	12772	1689	–	831	–	51	723	16	11083
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	3629	487	–	281	–	40	181	10	3142
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	2468	2467	–	1	–	–	–	–	1
Edukacja <i>Education</i>	7127	4525	–	164	–	9	130	3	2602
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	10103	1295	–	363	–	12	411	4	8808
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	3238	2032	–	92	–	9	124	2	1206
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	11930	6601	–	67	–	3	148	5	5329

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (292) **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a			
		Ogółem Grand total	razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships
OGÓŁEM	2005	7087	5856	259	5597	1231	1138	23
TOTAL	2010	8752	7069	239	6830	1683	1482	93
	2012	9847	7994	243	7751	1853	1551	157
	2013	10661	8668	250	8418	1993	1563	190
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		201	182	1	181	19	10	–
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		1916	1638	80	1558	278	243	25
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe		1550	1297	60	1237	253	227	18
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo		1161	1019	49	970	142	111	16
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3746	2918	54	2864	828	749	72
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa		509	383	11	372	126	113	5
<i>Transport and storage</i>								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		263	205	3	202	58	53	4
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>								
Informacja i komunikacja		473	439	6	433	34	24	7
<i>Information and communication</i>								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		229	178	10	168	51	32	3
<i>Financial and insurance activities</i>								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		364	274	10	264	90	45	11
<i>Real estate activities</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		831	712	12	700	119	55	25
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		281	243	5	238	38	28	7
<i>Administrative and support service activities</i>								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		1	1	–	1	–	–	–
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>								
Edukacja		164	134	1	133	30	25	3
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		363	201	3	198	162	62	8
<i>Human health and social work activities</i>								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		92	87	5	82	5	4	–
<i>Arts, entertainment and recreation</i>								
Pozostała działalność usługowa		67	54	–	54	13	9	4
<i>Other service activities</i>								

^a W województwie lubelskim w 2013 r. wśród spółek osobowych zarejestrowanych było 114 spółek partnerskich i 126 spółek komandytowo-akcyjnych.

^a There were only in 2013 — 114 professional partnerships and 126 limited joint-stock partnerships registered in whole Lubelskie Voivodship.

TABL. 4 (293). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a
BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which			z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			handlowe commercial		akcyjne joint stock				
			razem total	handlowe commercial					
OGÓŁEM2005	11191	746	314	4	236	428	6	9684	
TOTAL 2010	17729	1041	600	6	478	436	5	15630	
2012	15515	1077	746	2	640	326	18	12817	
2013	15488	1180	882	8	704	288	17	13486	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	219	29	28	–	18	–	2	188	
Przemysł <i>Industry</i>	1093	165	134	1	117	31	4	924	
w tym przetwórstwo przemysłowe . <i>of which manufacturing</i>	980	100	73	–	62	27	4	876	
Budownictwo <i>Construction</i>	2345	106	81	–	67	24	2	2236	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	4414	312	214	2	186	98	5	4094	
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transport and storage</i>	874	100	74	–	59	26	–	773	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	533	47	19	–	19	28	2	473	
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	511	77	66	–	60	11	–	433	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	598	41	34	2	16	7	–	557	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (293). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a**
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a

BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies							
		razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability				
			razem total	akcyjne joint stock	w tym of which				
Obsługa rynku nieruchomości ^A <i>Real estate activities</i>	253	65	49	1	22	8	–	90	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	1325	89	69	1	52	20	–	1236	
Administrowanie i działalność wspierająca ^A <i>Administrative and support service activities</i>	626	55	45	1	36	10	–	571	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	6	–	–	–	–	–	–	–	
Edukacja <i>Education</i>	740	22	17	–	13	5	–	365	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	720	41	31	–	20	10	1	667	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	250	17	13	–	12	4	1	183	
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	981	14	8	–	7	6	–	696	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (294). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE ^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED ^a
BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		spółki companies					spółdzielnie co-operatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which			cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			razem total	akcyjne joint stock				
OGÓŁEM2005	10371	579	62	1	44	515	7	9568
TOTAL 2010	9973	344	93	15	44	240	13	9309
2012	11080	332	94	3	53	238	11	10581
2013	11377	363	104	4	44	258	12	10705
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	132	6	1	–	1	5	5	120
Przemysł <i>Industry</i>	906	43	18	1	12	24	1	858
w tym przetwórstwo przemysłowe... <i>of which manufacturing</i>	846	35	14	–	10	21	1	810
Budownictwo <i>Construction</i>	1780	31	8	1	5	23	–	1749
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^A</i>	4119	138	35	–	14	103	3	3978
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transport and storage</i>	745	16	8	–	3	8	–	729
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^A</i>	420	28	2	–	–	26	–	387
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	241	11	3	–	3	8	–	230
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	455	12	6	2	–	6	–	443

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^A Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (294). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a

BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies					spółdzielnie co-operatives	
		razem total	w tym of which					
			handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	cywilne civil law partnerships		
			razem total	akcyjne joint stock				
Obsługa rynku nieruchomości ^A <i>Real estate activities</i>	69	11	6	–	1	5	2	54
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	636	25	7	–	3	18	–	608
Administrowanie i działalność wspierająca ^A <i>Administrative and support service activities</i>	329	8	3	–	1	5	–	321
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	8	–	–	–	–	–	–	–
Edukacja <i>Education</i>	488	9	3	–	1	6	–	260
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	305	16	4	–	–	12	–	289
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	153	3	–	–	–	3	–	133
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	590	6	–	–	–	6	1	545

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF LUBELSKIE VOIVODSHIP IN 2013

As of 31 XII

Granica państwa	— —	National border
Granica województwa	— — —	Border of voivodship
Granica powiatu	— — — —	Border of powiat
Granica gminy	— — — — —	Border of gmina
Powiat	tomaszowski	Powiat
Miasto na prawach powiatu	ZAMOŚĆ	City with powiat status

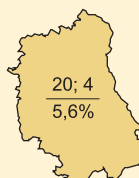
**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)**

Stan w dniu 31 XII 2013 r.

**DIVISION OF THE LUBELSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS)**

As of 31 XII 2013

Liczba powiatów; liczba miast na prawach powiatu
Udział w ogólnej liczbie ludności^a w %

Number of powiats; number of cities with powiat status
Share in total number of population^a in %

**PODREGIONY (NTS 3):
SUBREGIONS (NTS 3):**

9 BIALSKI

Powiaty *Powiats* (NTS 4):

białski (19)
parczewski (7)
radzyński (8)
włodawski (8)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4):

City with powiat status (NTS 4):

Biała Podlaska (1)

10 CHEŁMSKO-ZAMOJSKI

Powiaty *Powiats* (NTS 4):

biłgorajski (14)
chełmski (15)
hrubieszowski (8)
krasnostawski (10)
tomaszowski (13)
zamojski (15)

Miasta na prawach powiatu (NTS 4):

Cities with powiat status (NTS 4):

Chełm (1)
Zamość (1)

11 LUBELSKI

Powiaty *Powiats* (NTS 4):

lubartowski (13)
lubelski (16)
łęczyński (6)
świdnicki (5)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4):

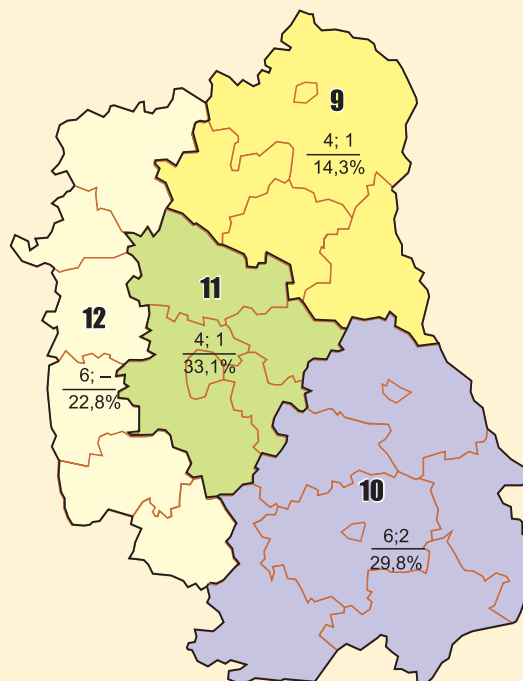
City with powiat status (NTS 4):

Lublin (1)

12 PUŁAWSKI

Powiaty *Powiats* (NTS 4):

janowski (7)
kraśnicki (10)
łukowski (11)
opolski (7)
puławski (11)
rycki (6)

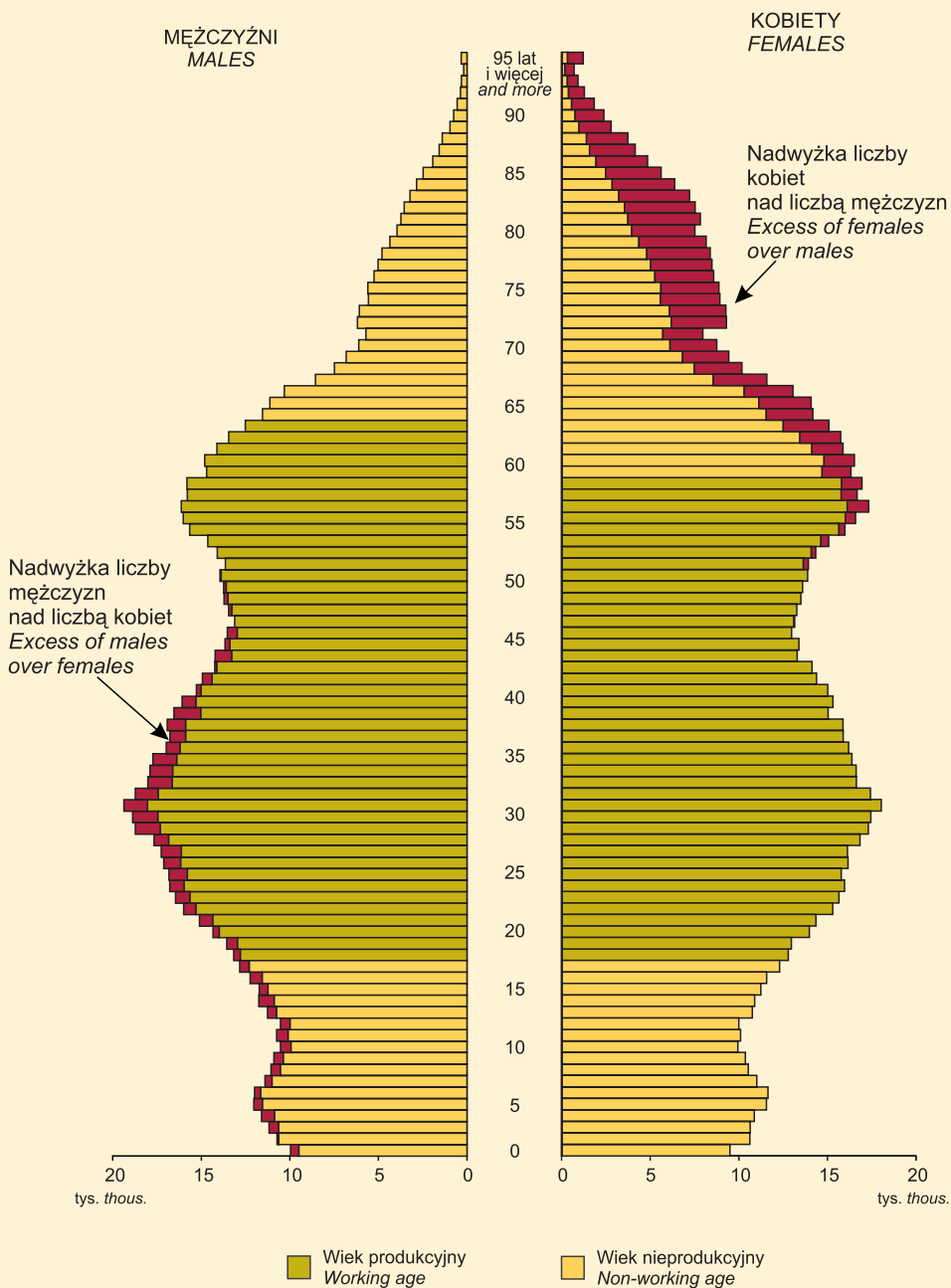

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).
Number of gminas (NTS 5) is given in parentheses.

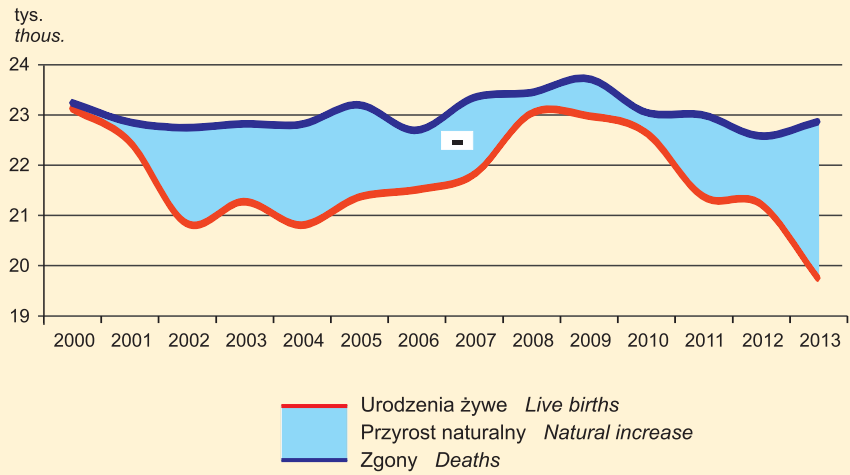
^a Odpowiednio: dla województwa – udział w kraju,
dla podregionów – udział w województwie.
^a *Respectively: for voivodship – share in country,
for subregions – share in voivodship.*

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2013 R.

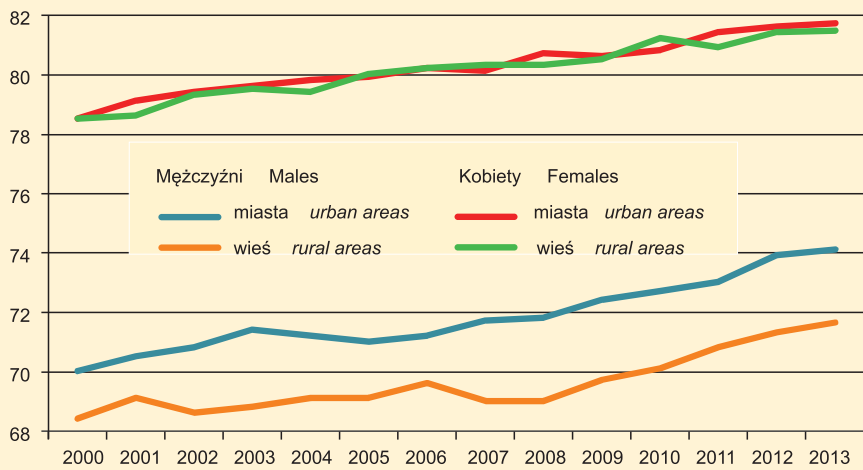
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2013
As of 31 XII

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI VITAL STATISTICS

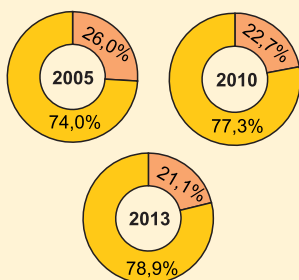

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a
 Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS
 As of 31 XII

WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
BY OWNERSHIP SECTOR

■ sektor publiczny
 public sector ■ sektor prywatny
 private sector

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture – estimated data.

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
 Agriculture, forestry and fishing

Przemysł
 Industry

Budownictwo
 Construction

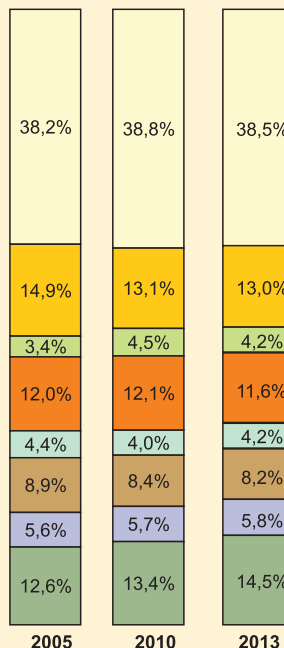
Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ
 Trade; repair of motor vehicles^Δ

Transport i gospodarka magazynowa
 Transportation and storage

Edukacja
 Education

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
 Human health and social work activities

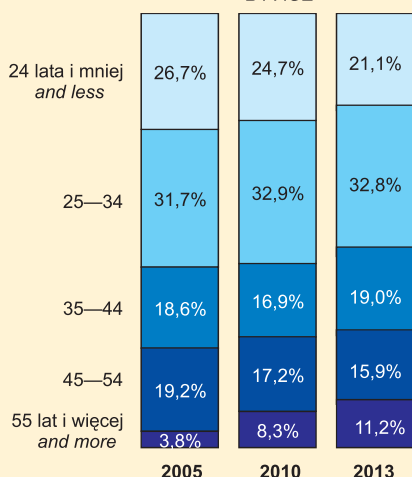
Pozostałe
 Others

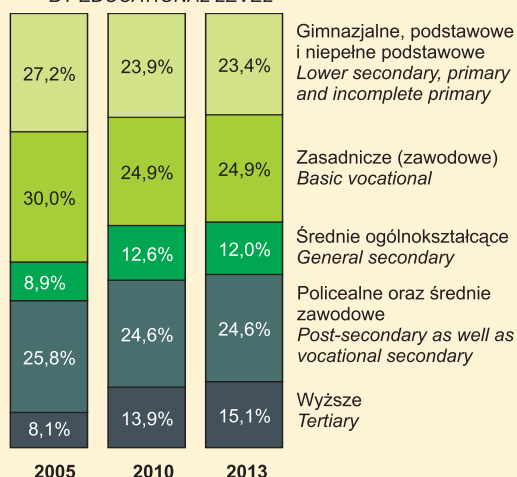
STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH
WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS
BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
 As of 31 XII

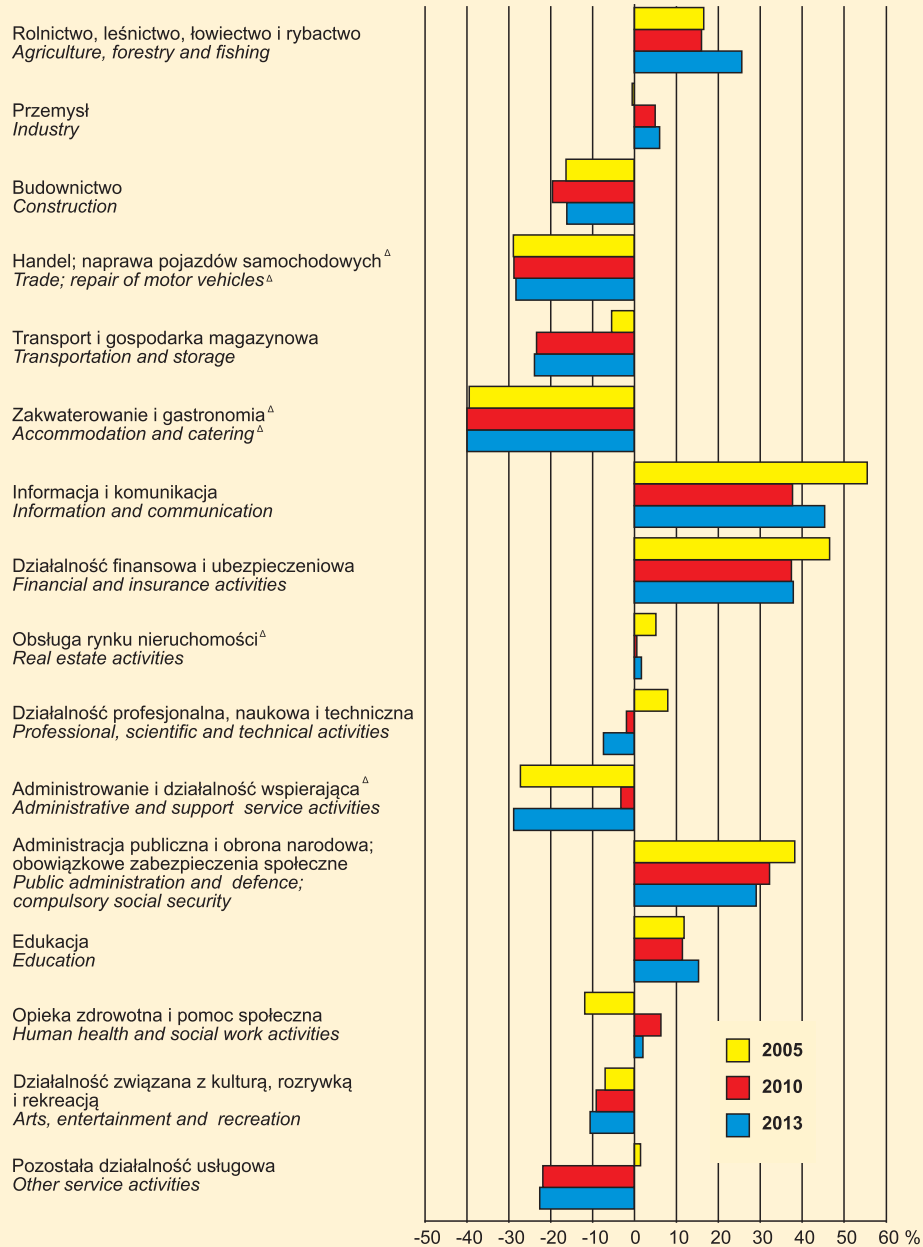
WEDŁUG WIEKU
BY AGE

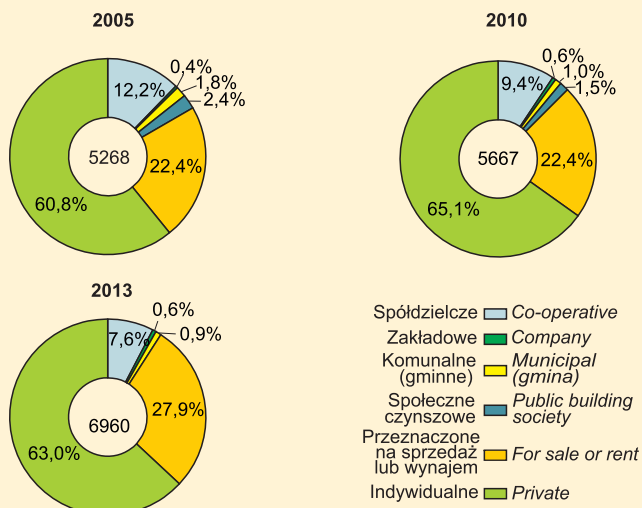
WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ**
**RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY**

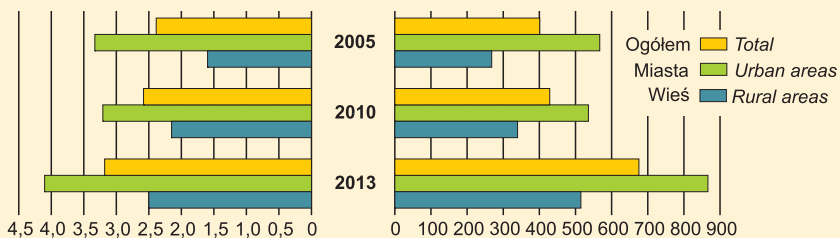

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

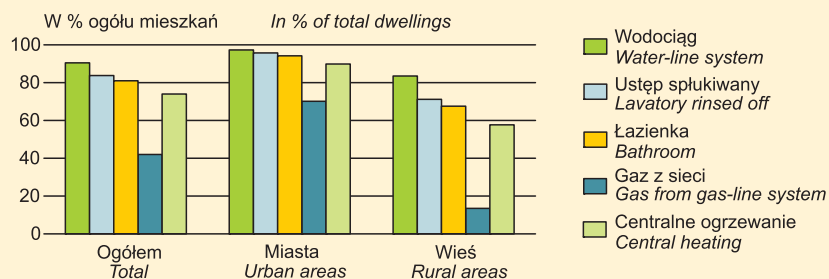

NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

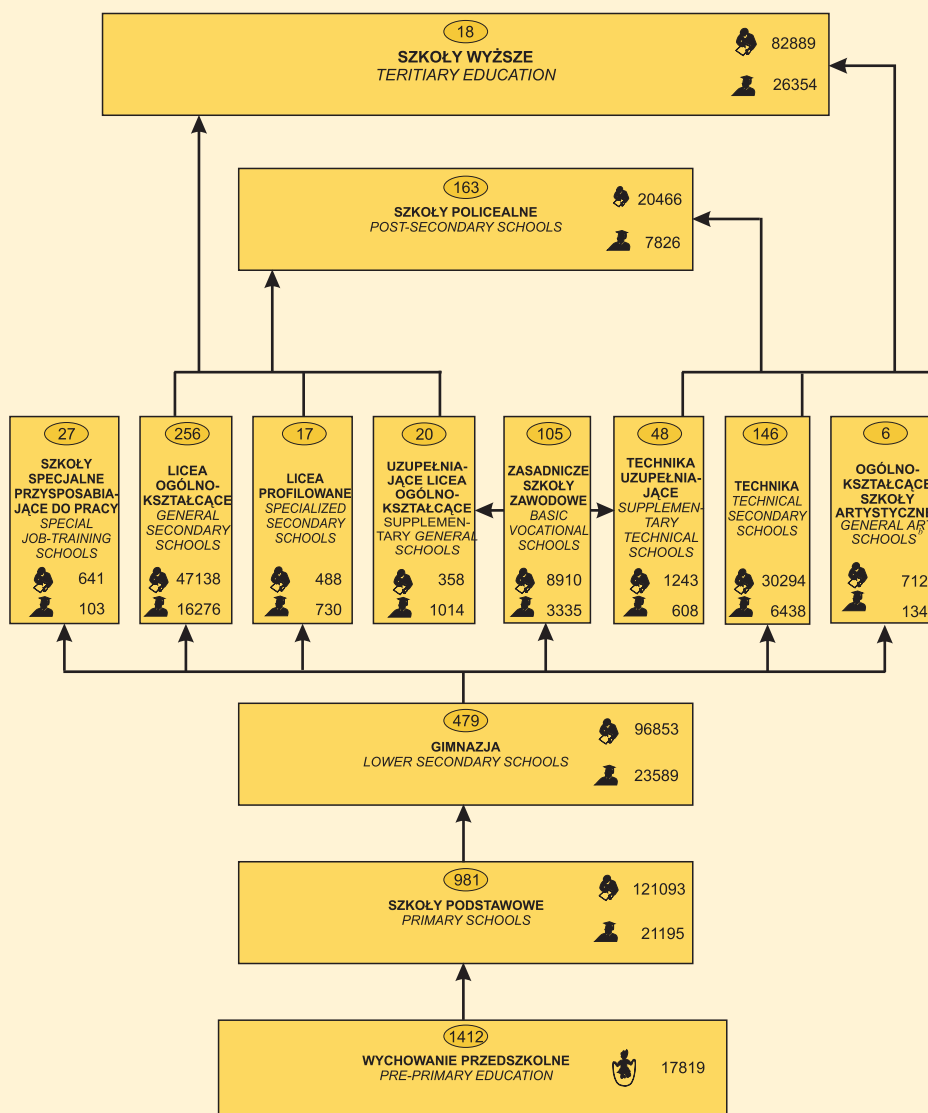
NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2013
As of 31 XII

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2013/14
EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2013/14 SCHOOL YEAR

Studenci, uczniowie
Students

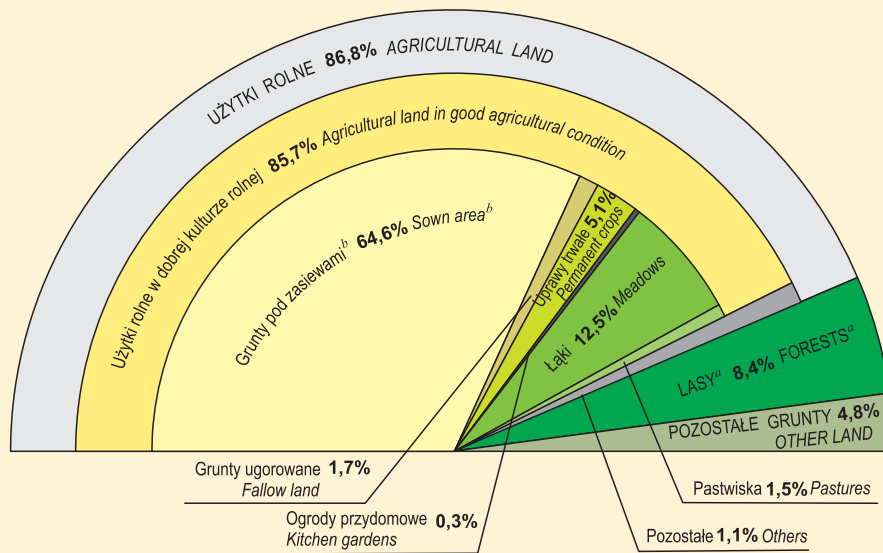
Absolwenci z roku szkolnego 2012/13
Graduates for 2012/13 school year

Dzieci w wieku 6 lat objęte edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego
Children aged 6 included education in pre-preminary establishments

Liczba placówek danego szczebla
Number of units on given level

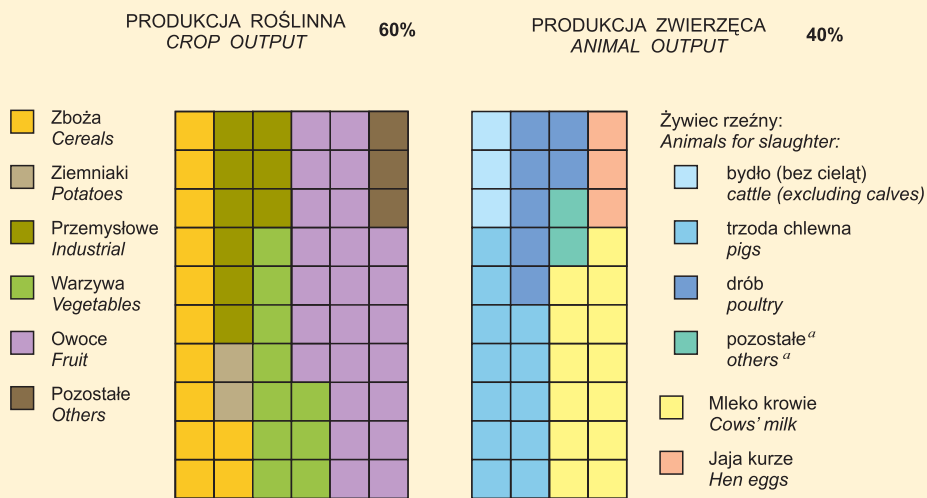
a Łącznie ze szkołami specjalnymi i dla dorosłych. b Dające uprawnienia zawodowe.
 a Including special and adult education. b Leading to professional certification.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2013 R.
 Stan w czerwcu
LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2013
 As of June

^a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. ^b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).
^a Including land connected with silviculture. ^b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

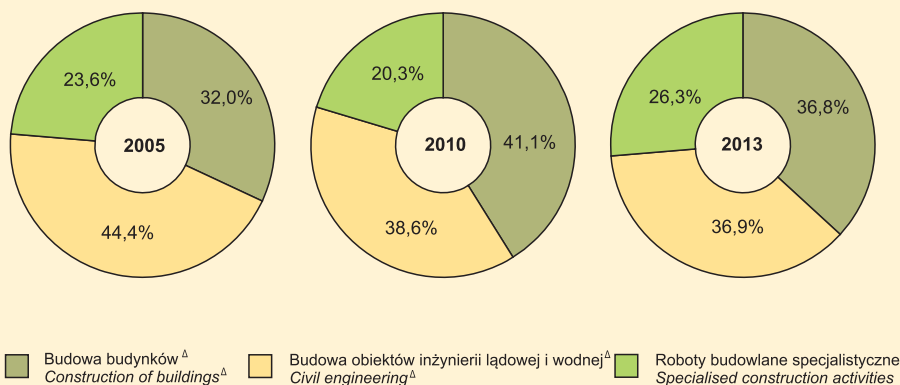
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2012 R. (ceny stałe 2011 r.)
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2012 (constant prices 2011)

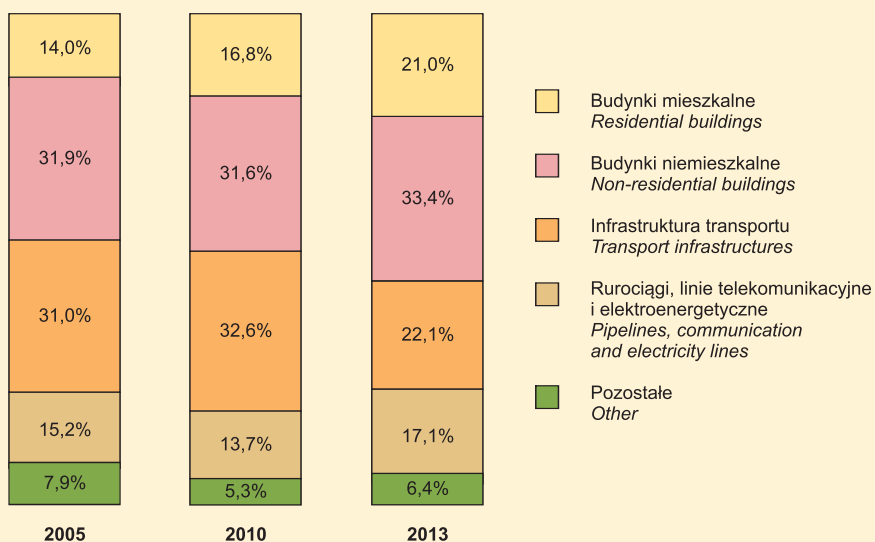
^a Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.
^a Calves, sheep, horses, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISIONS

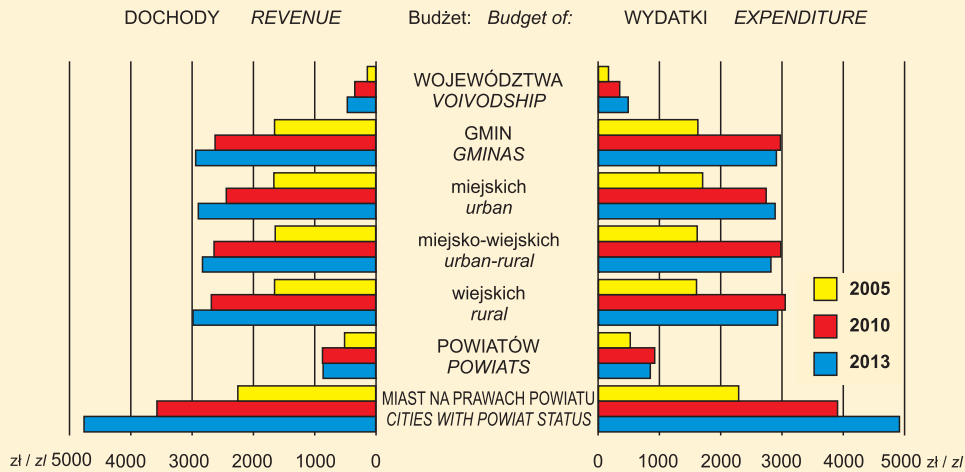

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
 BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

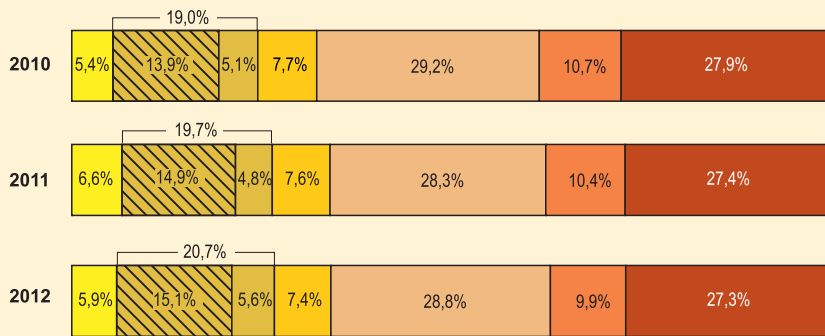

^a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubelskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lubelskie voivodship without subcontractors participation.

**DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
NA 1 MIESZKAŃCA**
*REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS
PER CAPITA*

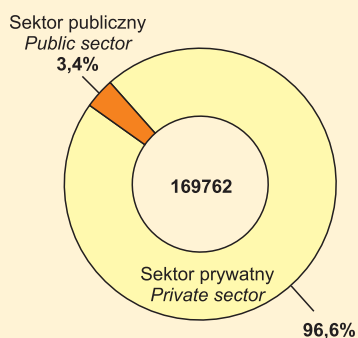
**STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI
(ceny bieżące)**
*STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES
(current prices)*

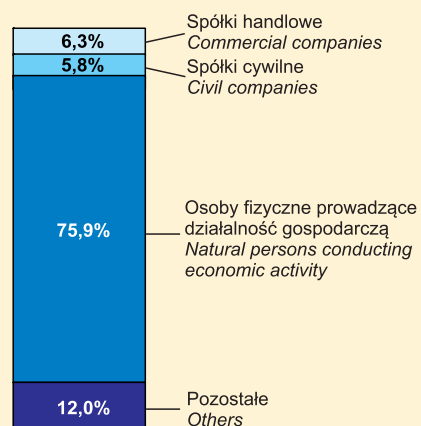
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Agriculture, forestry and fishing
- Przemysł
Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe
of which manufacturing
- Budownictwo
Construction
- Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia^Δ; informacja i komunikacja
Trade; repair of motor vehicles^Δ; transportation and storage; accommodation and catering^Δ; information and communication
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości^Δ
Financial and insurance activities; real estate activities^Δ
- Pozostałe usługi
Other services

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2013 R.
 Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2013
 As of 31 XII

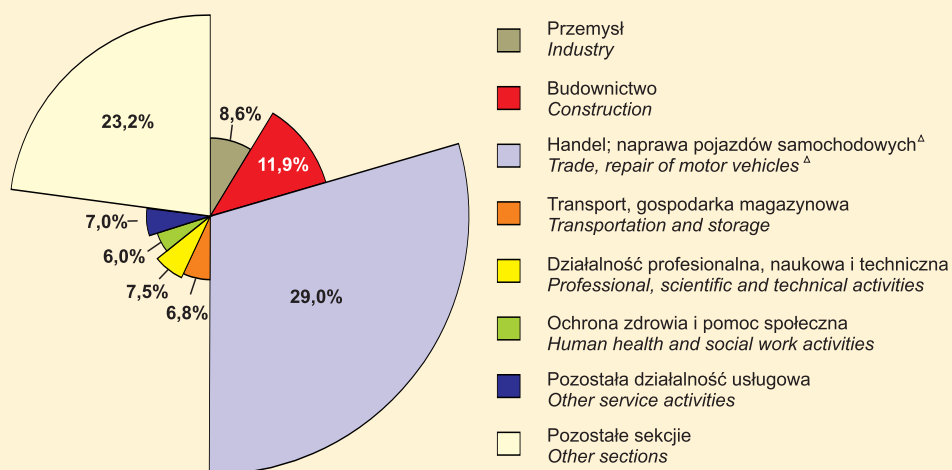
WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
 BY OWNERSHIP SECTORS

WEDŁUG FORM PRAWNYCH
 BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI BY SECTIONS

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
^a Excluding persons tending private farms.